

МЕЙВ БИНЧИ

ЛЮБОВ ПО ИТАЛИАНСКИ

Превод от английски: Красимира Матева, 2003

chitanka.info

ЕЙДАН

Някога и двамата попълваха с удоволствие най-различни въпросници, които Ейдан откриваше в неделните издания на вестниците. „Деликатен съпруг ли сте?“ или „Какво знаете за шоубизнеса?“. Получаваха високи резултати на тестове от рода на: „Подхождате ли си?“ и „Добри приятели ли сте?“.

Но това беше отдавна, още през 1970 година.

Днес, ако видеха подобен въпросник, Нел и Ейдан Дън не се впускаха пламенно да го попълват и да разберат как се класират. Прекалено мъчителни им изглеждаха въпросите: „Колко често се любите?; а) Повече от четири пъти седмично; б) Средно по два пъти седмично; в) Всяка събота вечер; г) По-рядко“. Кой би искал да признае, че го прави значително по-рядко, а после да прочете и мнението на мъдреците, съставили теста? Днес и двамата просто обръщаха следващата страница.

А не се бяха скарали.

Ейдан не беше изневерявал на Нел и смяташе, че тя също му беше вярна. Арогантно ли беше подобно предположение? Тя беше привлекателна жена, мъжете със сигурност я заглеждаха. Той знаеше, че повечето от съпрузите, останали изумени от доказателството, че жените им са имали любовници, са били ненаблюдателни и прекалено самодоволни. Но това не се отнасяше за него самия. Знаеше, че Нел не би правила любов с друг. Познаваше я толкова добре и беше убеден, че е прав. А и къде можеше да срещне друг? А и дори да срещнеше, къде щяха да се любят?

Не, цялата тази идея беше абсурдна.

Вероятно всички се чувстваха по същия начин. Очевидно това бе едно от нещата, свързани с остаряването, за които никой не те предупреждава. Като болките в задната част на краката след дълго ходене или неспособността вече да разбираш поп музиката. Може би течението на живота просто те отнасяше встрани от човека, когото си смятал до вчера за център на света.

Може би повечето мъже пред прага на четирийсет и деветия си рожден ден се чувстваха по същия начин. Светът сигурно беше пълен със съпрузи, които искаха съпругите им да се вълнуват от всичко, да пристъпват пламенно към всичко. Не само към любенето.

Например Нел вече изобщо не го питаше за работата му, не се интересуваше от неговите надежди и мечти, свързани с училището. Някога знаеше имената на учителите и на повечето от учениците му, заедно обсъждаха големите класове и отговорните постове, екскурзиите и пиесите, проектите му за Третия свят.

Сега обаче Нел почти нямаше представа какво става. Когато бе назначена новата министърка на образованието, тя безучастно сви рамене:

— Предполагам, че не може да е по-лоша от предшественика си.

Това бе единственият ѝ коментар. Не знаеше нищо за преходната година, освен че я нарече „ненужен лукс“. Представяш ли си, да се даде на децата толкова свободно време, за да мислят, да обсъждат и... да открият себе си, вместо да се заловят веднага с изпитите.

И Ейдан не я винеше.

Напоследък беше започнал да обяснява нещата прекалено скучно. Можеше да чуе дори ехото от собствения си глас; звучеше отчайващо монотонно и дъщерите му вдигаха очи към тавана, чудейки се защо две млади момичета, съответно на двайсет и една и на деветнайсетгодишна възраст, са длъжни да го слушат.

Стараше се да не ги отегчава. Знаеше, че учителите бяха свикнали часове наред в училище да говорят пред публика, която да ги слуша, и като се отплеснеха, говореха безкрайно, подхождайки към всяка тема от различни страни, за да са сигурни, че събеседникът им е схванал за какво става дума. Полагаше огромни усилия да намери общ език със своето семейство. Нел обаче никога нямаше какво да разкаже или да обсъди за ресторанта, където работеше като касиерка.

— Ох, Ейдан, за бога, това е просто работа. Седя пред касата и вземам кредитните им карти, чековете или парите им и им връщам рестото и касовата бележка. А в края на работния ден се прибирам къщи, в края на седмицата си получавам надницата. И така е с деветдесет процента от хората. При нас няма драми, нито кой знае какви въпроси за обсъждане или борба за власт. Ние сме нормални, това е всичко.

Думите ѝ не бяха обидни, но за Ейдан те прозвучаха като плесница. Очевидно той самият говореше непрестанно за противопоставянията и конфликтите в учителската стая. А очевидно безвъзвратно бяха отминали дните, когато Нел очакваше с нетърпение да научи какво се е случило, като неизменно изказваше подкрепата си към него и обявяваше неговите врагове за свои. Ейдан копнееше за приятелството и солидарността от онези времена.

Може би когато станеше директор, те щяха да се върнат.

Или се заблуждаваше?

Може би и ръководният пост нямаше да предизвика интереса на съпругата и двете му дъщери. Неотдавна бе изпитал странното чувство, че е умрял преди време и че те трите се справят завидно добре без него. Нел ходеше в ресторанта и се връщаше оттам по точно установен график. Посещаваше майка си веднъж седмично и твърдеше, че не е необходимо Ейдан да идва. Майка ѝ казваше, че обича да вижда редовно всичките си деца, за да е спокойна, че са добре.

— И ти добре ли си? — беше я попитал тревожно Ейдан.

— Май забрави, че не си с единайсетокласниците в час по философия за любители — срязва го Нел. — Добре съм, колкото останалите хора, предполагам. Какво ще кажеш, ако приключим разговора дотук?

Но Ейдан, разбира се, не можеше да приключи. Той ѝ обясни, че предметът не е философия за любители, а въведение във философията и не се изучаваше в последната, а в преходната година. Никога нямаше да забрави как го изгледа Нел. Тя понечи да каже нещо, но в последния момент се отказа.

Положението с дъщерите му не беше по-добро.

Граня работеше в банката, но не споделяше нищо за нея. Понякога я виждаше как разговаря с приятелите си и тогава изглеждаше значително по-оживена. Същото беше и с Бриджид.

— Пътническата агенция е наред, татко, стига си разпитвал.

Разбира се, че беше наред, особено като се прибавят безплатните почивки два пъти годишно и дългите обедни почивки.

Граня не желаше да говори за банковата система и дали е честно, ако насърчаваш хората да вземат заеми, които след това трудно изплащаха. Тя не беше измислила правилата, просто на бюрото ѝ всеки

ден поставяха данните на длъжниците и тя обработваше информацията. От просто по-просто.

Бриджид също нямаше мнение по въпроса дали туризмът не продаваше на наивните клиенти напразни обещания и мечти, които всъщност не можеше да осъществи.

— Татко, ако те не искат да ходят на почивка, никой не ги кара насила. Просто да не идват и да не купуват нищо от нас.

Кога се бе случило това... раздалечаване? А беше време, когато дъщерите му, току-що изкъпани, седяха в розовите си нощници на дивана, той им разказваше приказки, а Нел поглеждаше доволно от другия край на стаята. Оттогава бяха преживели безброй хубави мигове заедно. Спомняше си например как им бе помагал да преговарят наученото, когато се подготвяха за изпитите си. Помнеше празненството, когато Граня завърши средното си образование и другото, когато беше приета в банката. И в двата случая обядваха в ресторанта на голям хотел, а сервитьорът им направи снимки. Същото беше и за Бриджид — обяд и снимки. На снимките изглеждаха като напълно щастливо семейство.

Нима всичко е било измамна илюзия?

В известен смисъл очевидно беше точно така, защото сега вече не можеше да седне със съпругата и дъщерите си, с хората, които обичаше най-много на света, и да сподели с тях страха си, че няма да го направят директор. Беше посветил толкова време на училището, беше работил толкова извънредни часове, беше участвал във всичко, свързано с него, но усещаше в мозъка на костите си, че мечтата му нямаше да се осъществи.

Постът беше определен за друг, почти негов връстник. Тони О'Брайън, който не бе оставал никога след работно време, за да подкрепи училищния отбор, не бе вземал участие в преработката на учебния план, в набирането на средства за новия строителен проект. Тони О'Брайън, който открито пушеше из училищните коридори, а там изобщо не трябваше да се пуши, който обядваше в близката кръчма и не криеше, че е изял сандвича си със седемстотин и петдесет грама бира. Беше ерген и често го виждаха подръка с момичета на половината от неговите години и въпреки това беше предложен за директор на училището.

Много неща караха Ейдан да се чувства объркан през последните години, но Тони О'Брайън беше върхът. Той изобщо не би трябвало да фигурира сред кандидатите, никакви стандарти не го допускаха.

Ейдан прокара длани през оредяващите си коси. Тони О'Брайън, разбира се, имаше гъсти кестеняви коси, които падаха в очите му и върху яката. Нима светът беше полудял дотолкова, че да предпочете за директор подобен кандидат?

Много коса е добре, оредяваща коса е зле...

Ейдан се усмихна. Ако можеше да се надсмее над себе си в един от най-тежките пристъпи на параноя, може би нямаше да допусне самосъжалението да го завладее. А и тези дни нямаше с кого друго да се посмее.

В един от неделните вестници пред очите му попадна въпросник „Напрегнат ли сте?“. Ейдан попълни искрено отговорите. Събра 75 точки; знаеше, че са много. Въпреки това не беше подготвен за рязката и пренебрежителна присъда. Ако сте събрали повече от 70 точки, значи сте в състоянието на здраво стиснат юмрук. Отпуснете се, приятелю, преди да сте експлодирал.

Винаги бяха твърдели, че тези тестове са несериозни. Така говореха и Нел, и Ейдан, когато резултатите им излезеха по-лоши, отколкото се надяваха. Но този път беше сам. И резултатът го разстрои. Усещаше, че е пренапрегнат. Но чак пък здраво стиснат юмрук? Нищо чудно, че щяха да се позамислят, преди да го изберат за директор.

Днешната неделя течеше тягостно и мудно. А някога, когато бяха истинско и щастливо семейство, задължително си правеха летни пикници, а в студеното време ходеха на дълги, здравословни разходки. Ейдан се хвалеше, че те никога нямаше да бъдат като онези дъблинчани, които познаваха единствено района, в който живееха. В онези времена често вземаха влака на юг и той ги изкачваше до Брей Хед, за да хвърлят поглед към простиращата се в подножието съседна провинция Уиклоу, или отиваха на север към крайбрежните села Ръш, Лъск и Скерис; макар и малки, всяко от тях си имаше свой характер. Беше уреждал и едnodневни екскурзии, за да не пораснат дъщерите им, без да знаят нищо за другите кътчета на Ирландия.

Още помнеше как една жена във влака каза на Граня и Бриджид, че са щастливи, защото баща им ги учи на толкова много неща. Те

бяха кимнали сериозно в знак на съгласие, а Нел му прошепна в ухото, че дамата явно му е хвърлила око, но нямаше да успее да се добере до него. И Ейдан се почувства най-значимият мъж на Земята.

А сега в неделя усещаше все по-отчетливо, че никой вкъщи не го забелязва. Те никога не бяха спазвали традицията за неделния обяд с печено телешко или пиле и огромни порции картофи и зеленчуци, както правеха повечето семейства. Поради вечните им екскурзии и авантюри неделата беше един съвсем непринуден ден. Сега на Ейдан му се искаше в нея все пак да бе имало нещо точно фиксирано. Той ходеше на неделната служба. Понякога Нел идваше с него, но след нея винаги се срещаше с някоя от своите сестри или приятелки. А сега и магазините бяха отворени, така че имаше къде да се ходи.

Момичетата не посещаваха неделните служби. Безполезно беше да ги убеждава. Отказа се, когато навършиха седемнайсет години. Те се разбуждаха едва към обяд, правеха си сандвичи, гледаха телевизия, разтакаваха се из къщата по пенъоари, миеха си косите, перяха си дрехите, говореха с приятели, канеха приятели на кафе. Държаха се така, сякаш живееха в един апартамент с майка си, в ролята на приятна ексцентрична хазяйка, която трябва да бъде развеселявана. И Граня, и Бриджид не даваха почти никакви пари вкъщи, не бяха купили нито една кутия бисквити или омекотител за пране, но бързо кипваха, ако потърсеха някое от тези неща и не го намереха.

Ейдан се питаше как ли прекарва неделните си дни Тони О'Брайън. Знаеше, че със сигурност не ходи на неделната служба, беше го подчертал достатъчно ясно, когато учениците го попитаха:

— Сър, ходите ли на неделната служба?

— Когато съм в настроение да разговарям с Господ — беше отвърнал Тони О'Брайън.

Много е умен, дори прекалено умен! Не беше отрекъл съществуването на Господ, но пък беше намекнал, че е приятел с него, а приятелите се отбиват на приказка само когато са във форма. Излизаше, че той е вътрешен човек, а Ейдан Дън не е, тъй като не беше приятел на Всемогъщия, а само слуга. Ето едно от досадните и несправедливи неща, които го измъчваха и не му даваха покой.

В неделя Тони О'Брайън вероятно ставаше късно. Той живееше в малко, но удобно жилище, което днес наричаха „градска къща“, но се равняваше на апартамент, тъй като имаше само една голяма стая и

кухня на долния етаж и спалня и баня на горния. Входната врата се отваряше направо към улицата. Бяха го виждали как сутрин излиза от къщата, придружен от млади жени. А беше време, когато подобен факт щеше да сложи край на кариерата му — през шейсетте години учителите ги уволняваха за извънбрачни връзки. Не че беше правилно, разбира се. Но все пак да се смята, че един мъж, който не се е свързал истински с жена и парадирал с минаващата през дома му върволица от момичета, може да стане директор, образец за подражание на учениците... това също не беше правилно.

Какво ли правеше сега Тони О'Брайън, в този дъждовен неделен следобед? Може би беше поканен на обяд от техен колега. Ейдан така и не успя да го покани, тъй като те никога не приготвяха обяд, а и Нел щеше да го попита защо им налага човек, срещу когото той самият говореше вече в продължение на пет години. Или пък все още забавляваше дамата, с която беше прекарал последната нощ. Тони О'Брайън беше споменал веднъж, че е страшно задължен на китайския народ, тъй като само през три врати от неговата имало чудесен ресторант, откъдето си вземал храна за вкъщи — пилето с лимон, сусамовите хлебчета и скаридите в сос чили били страхотни с бутилка австралийско шардоне и неделните вестници. Представи си само, човек на неговата възраст, който можеше вече да е дядо, да забавлява момичета и да купува китайска храна в неделя.

Но защо пък не?

Ейдан Дън се опитваше да е справедлив. Трябваше да признае, че човек има избор за тези неща. Тони О'Брайън не ги беше замъкнал насила в градската си къща. Нямаше закон, който те задължаваше да си женен и да си отгледал две дистанцирани дъщери, както бе направил Ейдан. И дори тайно му признаваше, че не е лицемер и не се опитва да крие начина си на живот. Просто времената се бяха променили. Някой беше променил из основи представите за това кое е допустимо и кое не и то без да се посъветва с Ейдан.

И така, как щеше да прекара неделята Тони?

Сигурно нямаше да се върнат в леглото? Може би щеше да излезе и да се поразходи, след като момичето се прибереше. Или да послуша музика — той често говореше за своите компактдискове. Когато спечели триста и петдесет лири на училищната лотария, той нае един от дърводелците в училището, за да му направи етажерки за

петстотин диска. Всички се впечатлиха. Ейдан се изпълни със завист. Знаеше, че Тони О'Брайън купуваше всяка седмица по три диска. Откъде намираще време, за да ги слуша? А след това може би щеше да отиде в кръчмата, където го очакваха приятелите му, или да изгледа някой чуждестранен филм, да посети някой нашумял и моден джазклуб. Може би именно цялото това движение го правеше интересен за останалите. Докато неделите на Ейдан бяха такива, че нямаше да заинтригуват никого.

Когато се прибра от късната църковна служба към един по обяд и попита дали някой би искал яйца с бекон, дъщерите му изригнаха в хор:

— Божичко, не, татко!

— И би ли затворил вратата на кухнята, докато го приготвяш?

Ако Нел си беше вкъщи, може би щеше да вдигне очи от поредния си роман и да попита:

— Защо?

Тонът ѝ никога не беше враждебен, но видимо учуден и объркан, сякаш беше изрекъл най-невероятното предложение, правено някога. Колкото до Нел, понякога тя си приготвяше към три часа сандвич с някаква салата.

Ейдан се сети с копнеж за обедите при майка си, където обсъждаха случилото се през седмицата и никой нямаше извинение да не седне, освен ако имаше изключително основателна причина. Разбира се, сегашната ситуация беше напълно негово дело. Той беше искал да ги превърне в свободни личности, които да опознаят надлъж и нашир околностите на Дъблин и дори съседните провинции през свободния си ден. Как можеше да предполага, че ще се стигне до днешната му самота, когато всеки влизаше сам в кухнята, за да си притопли в микровълновата фурна нещо за ядене, че той самият трябваше да отиде сам с чинията си пред телевизора в дневната и да гледа някаква програма, която не искаше да гледа, а после и до спалнята, където вече от толкова време не се бе любил с Нел, та чак му беше непоносимо да влиза в нея.

А трапезарията с тежките тъмни мебели почти не я бяха използвали, откакто купиха къщата. Беше прекалено малка и тясна за гости, не че бяха от хората, които канеха приятели. През последните месеци Нел му бе предложила един-два пъти, ей така, между другото,

да я направи на кабинет. Но той се колебаеше. Струваше му се, че ако я превърнеш в копие на стаята си в училище, някак си щеше да изгуби самоличността си като глава на семейството, като баща и човек, който доскоро смяташе, че тук е центърът на света.

Опасяваше се, че ако направи помещението свое, следващата стъпка щеше да е да се премести и да спи в него. А горният етаж щеше да остане на разположение на трите жени. Не трябваше да допуска подобно нещо, трябваше да се бори, за да запази мястото си в семейството, така както се бореше за присъствието си в умовете на управителния съвет — мъжете и жените, които щяха да изберат следващия директор на „Маунтинвю колидж“.

Майка му така и не разбра защо училището не беше наречено на някой светец. Нали така наричаха училищата. Трудно можеше да ѝ обясни, че нещата вече не са същите, че са настъпили големи промени; той обаче винаги я успокояваше, че в управителния съвет присъстват и свещеник, и монахиня.

Майка му беше изсумтяла презрително, след като свещениците и монахините едва ли не трябваше да бъдат доволни, че имат място в съвета, вместо да управляват училището, както бе повелил Бог. Напразно се опитваше да ѝ обясни настоящата ситуация. Дори училищата, досега винаги управлявани от религиозни ордени, от деветдесетте години на XX век почти нямаха духовни лица на преподавателски постове. Вече не можеше да става и дума за предишните цифри.

Нел го чу веднъж как обясняваше на майка си сегашното положение и го посъветва да си спести енергията.

— Кажи ѝ, че все още те управляват училищата, Ейдан, и ще си улесниш живота. А и те наистина го правят в известен смисъл. Хората се страхуват от тях.

Винаги се дразнеше, когато тя говореше така. Тя самата нямаше причина да се страхува от католическата църква. Беше посещавала службите ѝ дотогава, докато иска, беше се отказала от изповедите и поученията на папата за противозачатъчните средства. Защо тогава се преструваше, че е тежко бреме върху плещите ѝ? Но не се спречка с нея по този повод. Беше спокоен и прие положението, както правеше за толкова други неща. Тя нямаше време за майка му; не изпитваше нито враждебност, нито интерес към нея.

Понякога майка му питаше кога ще я поканят на вечеря и той ѝ обясняваше, че в момента всичко е объркано, но веднага щом се организират... Повтаряше го вече две десетилетия и през цялото това време извинението бе изгубило напълно смисъла си. Но не беше справедливо да вини само Нел, тя не канеше и собствената си майка. Майка му присъстваше на всяко семейно тържество в ресторанти, разбира се. Но не беше същото. А и от доста време вече не бяха имали повод да празнуват. Освен ако получеше назначението за директор.

— Добре ли прекара уикенда? — попита го Тони О'Брайън в учителската стая.

Ейдан го погледна изненадан.

— Доста спокойно — отвърна той.

— Е, ти си късметлия. Аз пък снощи бях на парти и сега страдам от последствията. Добре че остават само три часа и половина до обедната бира.

— Невероятен си, издръжлив искам да кажа.

Ейдан се надяваше, че критичността и горчивината в гласа му не са прекалено явни.

— Ни най-малко, тези изпълнения вече не са за мен, но нямам като вас утехата, която носят съпругата и семейството.

Усмивката на Тони беше топла. Ако човек не го познаваше, може би щеше да повярва, че наистина копнееше за тези неща. Двамата вървяха заедно в коридорите на „Маунтинвю колидж“, който майка му предпочиташе да се нарича „Сейнт Кевин“ или „Сейнт Антъни“. Антъни беше светецът, който откриваше загубените вещи, и с възрастта майка му прибягваше все по-често до неговите услуги. Той намираще очилата ѝ по десетина пъти на ден. Най-малкото, което можеха да направят хората, за да му се отблагодарят, бе да нарекат поне едно училище на него. Но все пак някой ден, когато синът ѝ станеше директор... и тя също живееше с подобни надежди.

Покрай тях притичваха деца, някои ги поздравяваха, други отвърщаха намръщено поглед. Ейдан Дън ги познаваше всичките, познаваше и родителите им. Помнеше и по-големите им братя и сестри. Тони О'Брайън не познаваше почти никой. Беше толкова несправедливо.

— Снощи се запознах с една жена, която те познава — заяви внезапно той.

— На партито? Съмнявам се — усмихна се Ейдан.

— Когато ѝ казах, че преподавам тук, тя ме попита дали те познавам.

— И коя е тя?

Ейдан бе искрено заинтригуван.

— Не разбрах името ѝ. Симпатично момиче.

— Бивша ученичка може би?

— Едва ли, тогава щеше да познава и мен.

— Наистина мистерия — рече Ейдан и проследи с поглед как Тони О'Брайън влезе в десети клас.

Тишината, настъпила в стаята, не можеше да бъде обяснена по никакъв начин. Защо го уважаваха толкова, страхуваха се да не ги хванат, че разговарят или се държат зле? Та Тони О'Брайън не помнеше имената им, за бога. Не забелязваше работата им, не беше изгубил и час от съня си заради резултатите им от изпитите. С две думи, учениците не го интересуваха особено. И въпреки това те търсеха одобрението му. Ейдан не можеше да разбере поведението на шестнайсетгодишните момчета и момичета.

Беше чувал, че жените харесват мъже, които се отнасят грубо с тях. Внезапно го обзе облекчение, че Нел никога не беше кръстосвала пътя си с Тони О'Брайън, макар че всъщност тя го бе изоставила още преди доста време.

Ейдан Дън влезе в девети клас и стоя край вратата две-три минути, докато най-сетне успяха да запазят нещо като тишина в негова чест. Стори му се, че мистър Уолш, старият директор, мина зад него по коридора. Най-вероятно си въобразяваше. На човек винаги му се струваше, че директорът минава, когато в клас цареше безредие. Признаваше го абсолютно всеки учител. Макар че специално той нямаше от какво да се притеснява. Директорът му се възхищаваше прекалено явно, за да го смути фактът, че деветокласниците са малко по-шумни от обикновено. Ейдан беше най-отговорният учител в „Маунтинвю“. Колегите му бяха единомисленици в това отношение.

Същия следобед мистър Уолш го повика в кабинета си. Той очакваше с нетърпение пенсионирането си. Днес, за първи път,

директорът започна разговора по същество, без обичайните си встъпителни думи.

— Двамата с теб имаме еднакво отношение към много неща, Ейдан.

— Надявам се, мистър Уолш.

— Да, така е, но в случая не е достатъчно...

— Не знам какво имате предвид.

Ейдан говореше откровенно. На философска дискусия ли беше поканен? Какво трябваше да очаква — предупреждение? Или пък мъмрене?

— Такава е системата, нали разбираш? Начинът, по който управляват. Директорът няма право на глас. Седи тук като евнух, ето това е.

— Глас ли?

Ейдан се досети накъде върви разговорът, но се престори, че не е наясно. И сгрещи. Така само досади на директора.

— Хайде, човече, знаеш за какво говоря. За работата...

Сега вече Ейдан се почувства като глупак.

— Аз съм член на управителния съвет без право на глас. Не мога да кажа нищо. Иначе ти щеше да заемеш моя пост през септември. Щях да те посъветвам да не се церемониш с онези хулигани в девети клас. Но продължавам да смятам, че ти си човекът с истинските ценности, който знае кое е добро за училището.

— Благодаря, мистър Уолш, хубаво е да чуеш подобни думи.

— Човече, ще ме изслушаш ли... Няма за какво да ми благодариш. Не мога да направя нищо за теб, ето това се опитвам да ти кажа, Ейдан.

Възрастният човек го изгледа отчаяно, сякаш говореше на дете в шести клас.

Неговият поглед му напомни начина, по който го гледаше понякога Нел, и този факт го изпълни с тъга. Учеше чуждите деца от двайсет и двегодишната си възраст, т.е. вече двайсет и шест години, но въпреки това не знаеше как да отговори на човека, който очевидно се стараеше да му помогне; беше успял само да го ядоса.

Директорът го следеше напрегнато.

— Хайде, съвземи се. Може пък и да греша, нищо чудно да съм разбрал неправилно. Аз съм стар човек, излизащ в почивка, и просто

искаха да си прикрия гърба, в случай че нещата не се получат в твоя полза.

Очевидно директорът вече съжаляваше, че изобщо го беше повикал в кабинета си.

— Не, не. Ценя постъпката ви, имам предвид, бяхте изключително добър, че ми казахте как стоят нещата... Имам предвид...

Не можеше да намери нужните думи.

— Все пак не е настъпил краят на света.

— Не, не, в никакъв случай.

— Ти си семеен човек, имаш много други неща, които да те изпълват с удовлетворение. Домът ти е пълен с живот, не си женен за училището като мен.

Мистър Уолш беше овдовял преди доста години и единственият му син го навестяваше съвсем рядко.

— Абсолютно вярно, така е.

— Но?

— Имате право — заговори бавно Ейдан, — не е краят на света, но си мислех... надявах се да бъде ново начало, да съживи всичко останало в живота ми. Нямах да имам нищо против допълнителните часове, те никога не са ми тежали. И без това и сега прекарвам доста време тук. В известен смисъл и аз като вас съм женен за „Маунтинвю“.

— Знам.

— Работата никога не ми е тежала. Харесвам класовете си, особено преходната година, когато можеш да накараш учениците да излязат от черупките си, да ги опознаеш, да ги накараш да мислят. Харесвам даже вечерите за срещи с родителите, които всички останали мразят, защото мога да си спомня за всяко дете и... Струва ми се, че харесвам всичко, освен политиката, намесена в работата, домогването до постове.

Ейдан внезапно спря. Страхуваше се, че гласът му ще го издаде, а и явно от неговото домогване не беше излязло нищо.

Мистър Уолш мълчеше.

От коридора долитаха обичайните шумове за всяко училище в четири и половина следобед. Звънтяха велосипеди, затръшваха се врати, учениците се провикваха, докато се отдалечаваха към автобусните спирки. Скоро щяха да се появят чистачите с техните

кофи и парцали. Всичко звучеше толкова познато, носеше усещането за безкрайна сигурност. И до този момент Ейдан беше вярвал, че има огромни шансове това да стане негово.

— Предполагам, че избраният е Тони О'Брайън — промълви с пораженчески тон той.

— Все още не е, но мислите им се въртят в тази посока.

— Чудя се... защо?

— И аз нямам отговор. Той дори не е практикуващ католик. Моралът му е на разгонен котарак. Не обича училището, не милее за него като нас, но те смятат, че той е подходящият човек за настъпващите времена. С проблеми от такова грубо естество можеш да се справиш само по груб начин.

— Като например да пребиеш до безсъзнание осемнайсетгодишно момче.

— Е, те мислят, че момчето е било наркодилър и след онзи случай дори не се е приближавало до училището.

— Не можеш по този начин да ръководиш каквото и да е — възпротиви се Ейдан.

— Ти не би го ръководил така, и аз не бих, но нашето време отмина.

— Вие сте на шейсет и пет, с цялото ми уважение, мистър Уолш. Аз съм само на четирийсет и осем и не смятам, че моето време е отминало.

— Точно това се опитвам да ти кажа. Имаш прелестна съпруга, две дъщери, животът ти не приключва с училището. Би трябвало да градиш върху семейството си. Не превръщай „Маунтинвю“ в любовница.

— Много сте мил и ценя думите ви. Не, не са само празни приказки, наистина ви благодаря, че ме предупредихте, поне няма да изглеждам глупаво.

И излезе от кабинета с изправен гръбнак.

Завари Нел в черната ѝ рокля и жълтия шал, които носеше в ресторанта.

— Но ти не работиш в понеделник вечерта — възкликна учудено той.

— Обади се, че не им достигат хора. Реших, че няма причина да не се отзова; по телевизията няма нищо интересно. — И тогава вероятно видя изражението му. — В хладилника има чудесен стек. И от съботните картофи... ако ги запържиш с лук, ще станат чудесни.

— Да, разбира се. — Така или иначе нямаше да ѝ каже. Може би беше по-добре, че излизаше. — Момичетата вкъщи ли са?

— Граня е окупира баята. Изглежда има важна среща.

— С някого, когото познаваме?

Не знаеше защо я попита. На лицето ѝ незабавно се изписа раздразнение.

— Откъде ще го познаваме?

— Ами, когато бяха малки, познавахме приятелите им...

— Да, и по цяла нощ ни държаха будни с ревовете си. Тръгвам.

— Добре, пази се.

Гласът му прозвуча безизразно.

— Как си, Ейдан?

— Има ли значение как съм?

— Не виждам какъв е смисълът човек да те пита учтиво, след като получава подобен отговор.

— Питам съвсем сериозно. Нима има значение?

— Не, ако ще говориш с подобно самосъжаление. Всички сме изморени, животът е труден за всички. Защо мислиш, че само ти имаш проблеми?

— Какви са твоите проблеми? Никога не ми говориш за тях.

— И със сигурност няма да ти ги кажа точно сега, до автобуса ми остават три минути.

И излезе.

Ейдан си направи нес кафе и седна пред кухненската маса. Влезе Бриджид. Беше тъмнокоса и с лунички като него самия, но за щастие не толкова набита. По-голямата ѝ сестра беше наследила светлата коса на Нел.

— Татко, не е честно, тя е в банята вече цял час. Прибра се в пет и половина, влезе в шест, а сега е почти седем. Кажи ѝ да излезе, за да вляза аз.

— Не — промълви едва чуто той.

Бриджид беше изумена.

Какво отговаряше обикновено в подобна ситуация? Нещо сладникаво, опитвайки се да запази мира, щеше да ѝ напомни например че на долния етаж също има тоалетна с баня. Тази вечер обаче нямаше намерение да ги усмирява. Нека се карат и изобщо да се оправят без него.

— Вече сте големи, разберете се помежду си — отвърна той и се запъти към трапезарията, като затвори вратата след себе си.

Стоя известно време неподвижно и не знаеше какво да предприеме. Трапезарията сякаш олицетворяваше еднообразния и скучен начин, по който живееха. Никога не се бяха събирали около голямата тъмна маса. Никога близките им приятели и роднини не бяха стояли по тези столове, оживени от приятен разговор. Когато водеха приятели вкъщи, Граня и Бриджид ги канеха в своите стаи или се кискаха с Нел в кухнята. И оставяха Ейдан в дневната насаме с телевизора. Нямаше ли да бъде по-добре, ако имаше свое местенце в къщата, където да се чувства комфортно и в мир със себе си?

В един магазин за мебели беше видял бюро, което му се понрави; на него човек можеше да седне удобно и да пише, както си му е редът. Винаги щеше да има свежи цветя, защото красотата им го привличаше и нямаше нищо против да им сменя водата, нещо, което отегчаваше безкрайно Нел.

А през прозореца на трапезарията влизаше чудесна мека светлина. Може би щеше да е добре, ако сложеше край него стол или диванче и дълги, тежки завеси. Щеше да седи тук и да чете, да кани приятели, тъй като вече знаеше, че не може да очаква нищо от своето семейство. Крайно време беше да си даде ясна сметка и да престане с напразните си надежди, че положението ще се промени.

Едната стена щеше да покрие с етажерки за книги или с касети, докато си купи CD-плейър. Всъщност, необходим ли му беше CD-плейър, имаше ли смисъл да се съревновава с Тони О'Брайън? Щеше да окачи снимки, репродукции на стенописи от Венеция или скици на Леонардо да Винчи. И да слуша арии, заобиколен от любимите си списания и книги. Мистър Уолш мислеше, че има свой живот. Крайно време беше наистина да си го създаде. Другият му живот беше приключил. Достатъчно време беше отделил на „Маунтинвю“.

Държеше чашата кафе в двете си ръце и усещаше топлината му. Тази стая трябваше да се отоплява по-добре, но това не беше проблем

— щеше да се погрижи. Нуждаеше се и от няколко лампи, ярката светлина от абажура в центъра на тавана не създаваше никакви сенки, никаква тайнственост.

На вратата се почука. Появи се русокосата Граня, облечена за среща.

— Добре ли си, татко? — попита го тя. — Бриджид каза, че си се държал странно?

— Добре съм — отвърна той. Но гласът му като че ли идваше някъде отдалеч. Ако му се струваше далечен на него самия, кой знае как изглеждаше на Граня. Наложил си да се усмихне. — На някакво хубаво място ли ще ходиш?

Олекна ѝ, като го видя, че отново заприличва на себе си.

— Не знам, запознах се с един страхотен мъж, някой път ще ти разкажа за него.

— Разкажи ми сега.

— Не, не още — заувърта тя. — Трябва първо да видя дали ще се разбираме. Ако има нещо, ти ще бъдеш първият, който ще го чуе.

Обзе го непоносима тъга. Същото това момиче, чиято ръчичка беше държал в ръцете си, което някога се смееше на шегите му и смяташе, че той знае всичко, сега нямаше търпение да се отърве от него и час по-скоро да излезе.

— Не стой тук, татко. Тук е студено и самотно.

Искаше му се да ѝ отговори, че студено и самотно е в цялата им къща, но се отказа.

Върна се в дневната и седна пред телевизора.

— Какво ще гледаш, Бриджид?

— Ти какво би искал, татко?

Вероятно разочарованието и чувството за несправедливост се бяха изписали на лицето му, щом и двете му дъщери... Погледна Бриджит, луничавото лице и кафявите ѝ очи му бяха толкова скъпи и обични още от времето, когато беше бебе. Обикновено нетърпелива и сприхава, тази вечер тя го наблюдаваше така, сякаш се намираще на болнична носилка.

Седяха един до друг до единайсет и половина, загледани в телевизионните предавания, които и двамата не харесваха, но всеки

беше вътрешно доволен, че доставя удоволствие на другия.

Вече си беше легнал, когато Нел се прибра към един часа. Беше изгасил, но не спеше. Чу таксито да спира пред дома им; ресторантът винаги плащаше на служителите си, когато се прибираха от късна смяна.

Тя влезе тихо в спалнята. Ейдан долови миризмата на паста за зъби; значи се беше измила в банята, вместо да го смуцава, докато използва мивката в стаята им. Имаше си нощна лампа, сочеща право надолу към книгата в ръцете ѝ, за да не свети в очите му, така че често му се налагаше да лежи буден, заслушан в равномерното ѝ дишане, докато тя отгръщаше страниците. Никакви думи помежду им не бяха така интересни както романите, които четяха и тя, и нейните приятелки и сестри, затова той вече не се и опитваше да разговаря с нея.

Дори тази нощ, когато сърцето му бе натежало като олово и му се искаше да я вземе в обятията си, да поплаче на рамото ѝ, да ѝ разкаже за Тони О'Брайън, който не трябваше да бъде допускан в училище, но въпреки всичко щеше да стане директор, защото бил „по-прямо“, каквото и да означаваше това неясно определение. Искане да ѝ каже колко съжالياва, че ѝ се налагаше да ходи в онзи ресторант, да стои зад касата и да наблюдава как богатите се хранят и се напиват, и си плащат сметките...

В два часа тя остави книгата с лека въздишка и се намести за сън във възможно най-далечния край на леглото, все едно че спеше в съседната стая. Когато градският часовник би четири пъти, той осъзна, че на Граня ѝ оставаха само три часа сън, преди да тръгне за работа.

Но какво можеше да направи?

Беше му дадено да разбере, че момичетата живеят свой живот и няма място за разпити. Колкото и да му беше неприятно, трябваше да преглътне факта, че вземаха хапчета против забременяване. Прибираха се вкъщи по всяко време, а когато изобщо не се приберяха, се обаждаха в осем сутринта, за да съобщят, че са спали при някоя приятелка. Един Бог знае какво прикриваше тази красива измислица. Но, както твърдеше Нел, понякога това бе самата истина, а и тя самата предпочиташе дъщерите ѝ да преспят в апартамента на някое друго момиче, вместо да рискуват с някой пиян шофьор или да не намерят такси в малките утринни часове.

И все пак Ейдан въздъхна с облекчение, когато Граня отвори входната врата и изтича нагоре по стълбите. На нейната възраст тя можеше да оцелее с три часа сън. А и щеше да е спала три часа повече от него самия.

Умът му препускаше, безмилостно пришпорван от всевъзможните глупави планове, които кръжаха в главата му. Можеше да подаде оставка в знак на протест. Със сигурност щеше да си намери някой частен колеж, например колеж за абитуриенти, където се работеше здраво. Учител по латински винаги е полезен, в крайна сметка за толкова специалности в университетите все още се изискваше латински. Или да обжалва решението пред управителния съвет, да изброи доводите си и всичко, с което бе помогнал на училището, часовете, които му бе посветил безвъзмездно, връзката му с третото ниво на обучение, осигуряващо разговори и дискусии, така, че децата по-лесно да се ориентират за своето бъдеще, изследванията му върху околната среда.

Те щяха да разберат, че Тони О'Брайън е разрушителен елемент, че дори само побоят му върху бивш възпитаник на училището е достатъчен сигнал за онези, които трябваше да бъдат ръководени от него.

Или да напише анонимно писмо до религиозните представители в борда, до приятния свещеник с откритото лице и сериозната монахиня, които едва ли имаха представа за разпуснатия живот на Тони О'Брайън?

Или да организира част от родителите в протестна група?

Имаше много, много неща, които би могъл да направи.

Или пък да зареже досегашните си усилия и да приеме това, което мислеше за него мистър Уолш, и да си създаде живот извън училището, да превърне трапезарията в свой кабинет, в последното си укрепление срещу разочарованията, с които го сблъскваше животът. Чувстваше главата си така, сякаш някой бе прикрепил към нея оловна тежест, но тъй като не бе мигвал цяла нощ, знаеше, че нищо такова не се е случвало.

Избръсна се внимателно и грижливо, не вървеше да се появи в училището с лепенки по лицето. Огледа банята, сякаш я виждаше за първи път. Всеки свободен сантиметър беше зает от щампи на Венеция, с лъскави репродукции на Търнър, купувани някога при

посещението му в галерия „Гейт“. Когато децата бяха малки, вместо тоалетна те казваха „венецианската стая“. Сега изобщо не забелязваха рисунките.

Ейдан ги докосна и се запита дали някога отново щеше да отиде там. Беше ходил на два пъти като млад, после с Нел прекараха медения си месец в Италия и той я развеждаше из своята Венеция, своя Рим, своята Флоренция, своята Сиена. Бяха прекарвали чудесно, но така и не бяха ходили повече. Когато децата бяха малки, първо нямаха време, после нямаха пари, а после... после нямаше кой да замине с него? А да отиде сам, означаваше да признае горчивата истина. Бъдещето обаче беше пред него, а и душата му все още не беше дотолкова мъртва, че да не реагира на красотата на Италия.

Очевидно в някакъв момент от съвместния си живот бяха решили да не разговарят по време на закуска. Церемонията се отразяваше благотворно на всички. Кафеварката беше готова в осем, тогава включваха радиото, за да чуят новините. На масата ги очакваше ярко оцветената италианска фруктиера, пълна с грейпфрути. Всеки сам приготвяше закуската си и сам си сервираше. Наблизо, върху подноса със снимка на фонтана „Треви“, имаше панерче с хляб и електрически тостер. Подносът беше подарък от Нел за четирийсетия му рожден ден. Ейдан и момичетата излизаха към осем и двайсет, като преди това всеки слагаше съдовете си в миялната машина.

Не беше осигурил лош живот за съпругата си. Къщата им не беше елегантна, но разполагаха с радиатори и всички необходими електроуреди, плащаше три пъти годишно за миене на прозорците, през година — за пране на мокетите, и веднъж на три години — за боядисване.

„Престани да мислиш по този смехотворен начин. Ти не си някой дребен чиновник“ — рече си Ейдан и си наложи да излезе усмихнат от банята.

— Добре ли прекара снощи, Граня? — попита той.

— Да, добре.

Нямаше и следа от снощните неуверени опити за по-топли отношения.

— Чудесно — кимна той и се обърна към Нел: — Имаше ли много хора в ресторанта?

— Прилично, за понеделник вечер, но нищо особено.

Ейдан взе дипломатическото си куфарче и тръгна за работа. Към своята любовница „Маунтинвю колидж“. Що за идея само! Тази сутрин училището определено не го привличаше.

Постоя за момент пред входа на училищния двор, където се беше разразила позорната и брутална сцена между Тони О'Брайън и онова момче, чиито ребра бяха изпочупени и чиято долна устна и клепачите му бяха защити в спешния кабинет на близката поликлиника. Дворът беше мръсен, ранният утринен бриз пилееше боклука. Навесът за велосипеди се нуждаеше от пребоядисване, велосипедите не бяха подредени както трябва. Автобусната спирка покрай оградата беше открита, изложена на ветровете. Ако фирмата, осигуряваща транспорта на учениците, нямаше намерение да направи подходящ заслон, тогава трябваше да се заеме училищното настоятелство, а ако и то откажеше, средствата трябваше да набере родителският комитет. Ето едно от нещата, които новият директор... Неща, които сега вече изглеждаха обречени и неосъществими.

Кимайки начумерено на децата, които го поздравяваха, вместо да се обръща към тях с имената им, както правеше обикновено, той се запъти право в учителската; там завари само Тони О'Брайън, който разтваряше в чаша вода таблетка срещу главоболие.

— Прекалено съм стар за късните нощи — сподели той.

Ейдан копнееше да го попита защо тогава не престане да живее по този начин, но подобна постъпка щеше да е крайно несъстоятелна. Не трябваше да допуска нищо случайно, всъщност не трябваше да прави изобщо нищо, преди да подреди плана си. Затова се усмихна любезно.

— Предполагам, че само работа и никакви забавления... — започна той.

Тони О'Брайън обаче не беше в настроение за голи любезности.

— Струва ми се, че четирийсет и пет е нещо като преломен момент в живота. Все пак е половината от деветдесет и това вече означава нещо.

Изпи съдържанието на чашата и избърса устни.

— Заслужаваше ли си? Снощи, имам предвид?

— Кой знае кое си заслужава, Ейдан. Запознах се с приятно момиченце, но каква полза, след като трябва да влизаш в девети клас?
— Разтърси глава като куче, току-що излязло от водата. И този човек

щеше да управлява „Маунтинвю колидж“ през следващите двайсет години, докато от мистър Дън се очакваше само да стои, да наблюдава и да се подчинява. Тони О’Брайън го тупна свойски по рамото. — *E, ave atque vale*, както казвате вие, латинистите. Трябва да вървя, остават ми само четири часа и три минути преди лековитата обедна бира.

Ейдан не предполагаше, че Тони О’Брайън знае латинските думи за „здравей“ и „довиждане“. Той никога не използваше фрази на латински в учителската стая, тъй като мнозина от колегите му нямаше да ги разберат и се страхуваше да не го изтълкуват като перчене от негова страна. А ето че сега Тони О’Брайън... човек никога не трябваше да подценява врага си.

Денят мина като всички останали, независимо дали страдаш от махмурлук като Тони О’Брайън, или от натежало от болка сърце като Ейдан Дън. А след него мина и следващият, и по-следващият. Ейдан все още не беше определил стратегията си за действие. Така и не успя да намери подходящ момент, за да съобщи на семейството си, че надеждите му, свързани с директорското място, са неоправдани. Реши да премълчи разговора си с мистър Уолш и да не им казва нищо, преди да обявят окончателното си решение; така щеше да изглежда като изненада за всички.

Не беше забравил и плана си за собствен кабинет. Продаде масата и столовете от трапезарията и купи малкото бюро. Докато съпругата му беше на работа в „Куентин“, а дъщерите му излизаха за срещи, той обмисляше и планираше. Мечтата му се материализираше неусетно: рамки за картини, ниска маса и голям диван, които се наместваха точно на мястото край прозореца, купени от магазините за втора ръка. Един ден щеше да се сдобие и с покривки за меката мебел, нещо в златно или жълто, слънчев цвят, и с малък килим, но в подобен цвят, оранжев или пурпурен може би, излъчващ живот и енергия.

Вкъщи не проявяваха особен интерес към заниманията му, затова не споделяше с тях плановете си. Съпругата и дъщерите му смятаха, че се е захванал с поредния си безобиден проект, каквито безспорно бяха и предишните му проекти за преходната година или дългата му борба, докато извоюва няколкото метра необработена градина, водеща към „Маунтинвю“.

— Някаква вест от училище? — попита неочаквано една вечер Нел, когато четиримата седяха около кухненската маса.

Той усети как сърцето му се разбунтува заради лъжата, която трябваше да им сервира.

— Нито дума. Ще гласуват другата седмица.

Изглеждаше спокоен и невъзмутим.

— Сигурно е, че ще спечелиш. Старият Уолш държи на теб — продължи Нел.

— Той няма право на глас, така че нищо не е сигурно — изсмя се нервно Ейдан.

— Разбира се, че ще изберат теб, татко — намеси се и Бриджид.

— Човек никога не знае, хората искат различни качества в един директор. Аз съм донякъде бавен и стабилен, но днес може би други качества са по-актуални и търсени.

Разпери ръце, за да покаже, че не зависи от него, но и не е от особено значение.

— Кого ще изберат тогава? — поинтересува се Граня.

— Ако знаех, щях да съставям хороскопите по вестниците. Може би някой външен или вътрешен, за когото ние в момента и не подозираме...

Гласът му звучеше добродушно и показваше желанието му да се играе почтено и по правилата. Мястото трябваше да получи най-добрият.

— Но не мислиш, че ще те пренебрегнат, нали? — обади се Нел.

Усети в тона й недоверие и колебание или може би недоумението й, че той ще позволи тази възможност да му се изплъзне. „Пренебрегнат“ прозвуча тъй пренебрежително, чак го заболя. Но тя не знаеше, нито можеше да се досети, че новият директор беше вече определен.

Наложи си да се усмихне, за да изглежда уверен.

— Да ме пренебрегнат? Мен? Никога! — извика той.

— Ето така те искам, татко — заяви Граня и се запъти към горния етаж, за да прекара още един час в банята, където отдавна вече не забелязваше красивите изгледи от Венеция, а само лицето си в огледалото и притеснението си дали ще изглежда достатъчно добре за срещата си с Тони О'Брайън.

Вече знаеше със сигурност, че не е женен. Беше му задала достатъчно въпроси и ако беше женен, той неминуемо щеше да се издаде. Всяка нощ Тони О'Брайън я канеше в дома си на кафе. Всяка нощ Граня му отказваше. Но тази нощ щеше да е различна. Наистина го харесваше. Той знаеше толкова много и беше далеч по-интересен от нейните връстници. Не беше и от мъжете на средна възраст, които се преструват на двайсет години по-млади, за да се харесат на момичета като нея.

Имаше само един проблем. Тони работеше в училището на баща ѝ. Още при първата им среща го попита дали познава Ейдан Дън, но не му каза, че ѝ е баща. Щеше да се постави в друго поколение, различно от неговото. А и фамилията Дън беше широко разпространена и Тони нямаше как да се досети. Нямаше смисъл да казва и на баща си, поне засега, не и преди връзката ѝ да е прераснала в нещо по-сериозно. Но ако се окажеше истинска връзка, тогава всичко останало, в това число и фактът, че той работеше в същото училище, щеше да си дойде на мястото.

Граня направи щастлива физиономия в огледалото — Тони трябваше да бъде дори още по-мил с нея, след като щеше да става директорска дъщеря.

Тони О'Брайън седеше на бара и пушеше. Пушенето беше едно от нещата, които трябваше да промени, като станеше директор. Както и бирата в обедната почивка. Не беше изречено на глас, но го намекнаха. Достатъчно твърдо и ясно. Но цената не беше висока за такава хубава работа. И нямаше да го питат за светския му живот. Вярно, че живееше в католическа Ирландия, но все пак бяха в деветдесетте години на ХХ век.

И по някакво невероятно стечение на обстоятелствата току-що се беше запознал с момиче, което наистина го привличаше и можеше да остане с него повече от няколко седмици. Умно и красиво момиче на име Граня, което работеше в близката банка. Умно, но в никакъв случай не и грубо или безчувствено. Беше сърдечна и великодушна във възгледите си за света. Рядко се срещаше подобно съчетание. Беше на двайсет и една години и това вече наистина беше проблем. На по-

малко от половината му години, но нямаше винаги да е така. Когато той станеше на шейсет, тя щеше да е на трийсет и пет, което беше половината от седемдесет. Щеше да го настига малко по малко.

Тя отказа да отидат с него в дома му. Беше напълно откровена. И причината не беше страхът ѝ от секса, просто още не беше готова да го направи с него. И ако смятаха да бъдат заедно, трябваше да се уважават един друг и никой да не налага желанията си на другия. Тони се беше съгласил, защото му изглеждаше напълно справедливо. Макар че му се случваше за първи път в дългия му ергенски живот. Обикновено гледаше на такъв отговор като на предизвикателство, но не и когато ставаше дума за Граня. Беше готов да чака. А тя го увери, че няма да играе нечестни игрички.

Видя я, че влиза в бара и усети необясним прилив на щастие и копнеж. Той също нямаше да играе нечестни игрички.

— Изглеждаш прекрасно — промълви той. — Благодаря ти, че си се облякла така в моя чест, оценявам жеста.

— Ти го заслужаваш — отвърна простичко тя.

Седнаха и отпиха заедно от чашите, като хора, които се познават от цяла вечност — прекъсваха се един друг, смееха се, всеки очакваше с нетърпение да чуе какво ще му каже другият.

— Тази вечер бихме могли да правим безброй неща — обяви Тони О'Брайън. — В един от хотелите организират вечер на Ню Орлийънс със специална креолска храна и джаз. Дават също и филма, за който говорихме миналата вечер... или пък бих могъл да сготвя нещо за теб вкъщи. Страхотен готвач съм.

Граня се засмя.

— Може би ще ми приготвиш патица по пекински и уонтон? Не съм забравила за китайския ресторант край вас.

— Ако дойдеш с мен, ще готвя лично за теб. Няма просто да поръчам меню А или Б, колкото и хубаво да е.

— Тогава да тръгваме — подкани го Граня и се надигна.

Ейдан спа неспокойно. Малко преди зазоряване се събуди с ясната мисъл, че разполагаше само с неуверената дума на един пенсиониращ се директор, напълно объркан от посоката, в която вървеше светът. Гласуването все още не се беше състояло, нямаше

защо да се депресира, да се оправдава, да изоставя кариерата си. Днешният ден щеше да е много по-добър и да изясни ситуацията.

Щеше да поговори с мистър Уолш, настоящият директор, и да го попита директно и лаконично дали думите му отпреди няколко дни са били обосновани или по-скоро са плод на предположения. Все пак той нямаше право на глас и може би не е слушал внимателно обсъжданията в съвета. Повтаряше си, че трябва да е лаконичен. Една от неговите слабости беше, че се обясняваше надълго и нашироко. Затова сега щеше да е кристално ясен. Какво беше казал Хораций?

Хораций беше казал по нещо за всяка ситуация. *Brevis esse laboro, obscurus fio*. Да, точно така — „Колкото повече се старая да бъда лаконичен, толкова по-неразбираем ставам“.

Бриджид и Нел се спогледаха и повдигнаха учудено рамене, когато го чува да си подсвирква — не го беше правил от години.

Точно в осем телефонът иззвъня.

— Право на три опита за отгатвания — ехидно се обади Бриджид и посегна към препечените филийки.

— На Граня наистина може да се разчита, и на двете ви може да се разчита — отвърна Нел и посегна към телефона.

Ейдан се запита наистина ли можеше да разчита на по-голямата си дъщеря, прекарала нощта с мъж, за когото другата му дъщеря само преди седмица беше изрекла колебливо притеснението си доколко може да се разчита на него... доколко е искрен. Не изрече на глас тревогите си. Погледна към Нел, която говореше по телефона.

— Разбира се, чудесно, добре. Имаш ли подходящи дрехи за банката или ще се прибереш у дома? О, взела си пуловер, чудесно. Добре, скъпа, до довечера.

— Как ти се стори? — попита я с безпокойство Ейдан.

— О, Ейдан, не започвай пак. Много добре знаеш, че е по-добре Граня да остава при приятелката си Фиона в центъра, вместо да се придвижва един Бог знае как дотук.

Той кимна, безсилен пред аргументите на съпругата си и пред поредната сцена в този семеен театър, в който и самият той, макар и негласно участваше. Защото никой от тях не вярваше, че Граня прекарваше нощите си при Фиона.

— Значи нямаше проблеми? — попита я Тони.

— Не, нали ти казах... отнасят се към мен като към голям човек.

— Както и аз, макар и в по-различен аспект.

И посегна към Граня, която седеше в края на леглото.

— Не, Тони, не мога. Трябва да тръгваме. Аз в банката, а ти — в „Маунтинвю“.

Стана му приятно, че тя си спомни името на училището, в което работеше.

— Не, те няма да имат нищо против, там го дават много свободно и оставят учителите да правят каквото им харесва през повечето време.

Тя се изсмя.

— Едва ли е точно така. Ставай и си вземи душ, аз ще направя кафе. Къде е кафеварката?

— Опасявам се, че имам само нес кафе.

— О, аз пък се опасявам, че доста сте изостанали от съвременните разбирания, мистър О'Брайън — заяви тя и поклати глава с престолено неодобрение. — Нещата тук трябва да се подобрят, ако искаш да дойда отново.

— Надявах се за тази вечер.

Погледите им се срещнаха. В тях нямаше потайни и скрити помисли.

— Да, но при условие че имаш истинско кафе — отговори Граня.

— Смятай, че е направено.

Граня изяде една препечена филия, Тони изпуши две цигари.

— Наистина трябва да ги намалиш — заяви тя. — Цяла нощ чувах хъркането ти.

— Беше от страст.

— Да, но от страстта към цигарите.

Беше непреклонна.

Може би заради нея си заслужаваше да се откаже от тях. Достатъчно беше, че е по-стар, не желаше на всичкото отгоре и дробовете му да свистят.

— Аз ще ти помогна — насърчи го Граня и нежно хвана ръката му през масата. — А ти ще ми помогнеш да намирам интересни книги. Спрях да чета, откакто завърших училище. Искам да чета отново.

— Мисля, че и двамата се нуждаем от отпуск за днешния ден, за да бетонираме даденото обещание — каза той, като се усмихваше шеговито.

— Хей, следващия срок няма и да помислиш за подобно нещо — засмя се младата жена.

— Защо пък следващия срок?

Как беше разбрала за повишението му? Никой не знаеше, освен управителния съвет и дори трябваше да се пази в пълна тайна до официалното обявяване!

Тя нямаше намерение да му казва, че с баща ѝ са колеги, но някак си, след всичко помежду им, ѝ се струваше безсмислено да го крие. Така или иначе то трябваше да излезе наяве, а и се гордееше с новия пост на баща си.

— Ами, сигурно ще искаш да запазиш добрите си отношения с баща ми, който ще стане директор на „Маунтинвю“.

— Какъв ще стане баща ти?

— Директор. Все още е тайна, до идната седмица, но мисля, че всички го очакваха.

— Как се казва баща ти?

— Ейдан Дън. Помниш ли, при първата ни среща те питах дали го познаваш?

— Не си споменавала, че ти е баща.

— Защото имаше много хора и имах чувството, че думите ми ще прозвучат прекалено нафукано и хлапашки. А след това вече нямаше значение.

— О, боже! — изпъшка Тони О'Брайън.

Не изглеждаше очарован. Граня прехапа устна и едва-едва промълви:

— Моля те, не му казвай, че знаеш, моля те.

— Той ли ти каза, че ще става директор? Кога ти го каза? Отдавна ли беше?

— Откакто се помня, той все за това говори, снощи обаче отново разговаряхме.

— Снощи?

— Да, точно преди да изляза за срещата с теб.

— Каза ли му, че ще се срещаме?

Изглеждаше объркан и смутен.

— Не. Тони, какво има?

Той хвана двете ѝ ръце в дланите си и заговори бавно и предпазливо.

— Граня, никога, никога не трябва да казваш на баща си това, което ми каза сега. Никога.

Младата жена се изсмя нервно и се опита да се освободи от него.

— О, хайде, държиш се като участник в мелодрама.

— Честно казано, изглежда наистина сме попаднали в нещо като мелодрама.

— И никога не трябва да казвам на баща си, че те познавам, че те харесвам... Що за връзка ще бъде нашата?

Очите ѝ блеснаха от другия край на масата.

— Не, разбира се, че ще му кажем. Но по-късно, бих искал първо да разговарям с него.

— За какво... обясни ми.

— Не мога. Но моля те, повярвай ми, че ти желая най-доброто.

— Как мога да повярвам, в каквото и да е, ако не ми казваш за какво е тази мистерия?

— Става дума за доверие.

— Става дума за това да ме държиш на тъмно, ето за какво става дума и то никак не ми е приятно.

— Какво ще загубиш, като ми се довериш, Граня? Слушай, преди две седмици даже не се познавахме, сега мислим, че се обичаме. Моля те, дай ми тази възможност, само един-два дена, докато разреши нещо?

Беше станал и припряно си обличаше сакото, за да не закъснее за „Маунтинвю колидж“.

Ейдан Дън беше в учителската стая. Изглеждаше леко възбуден, очите му блестяха неестествено. Сякаш страдаше от психическо заболяване, което объркваше представите му за реалния свят и си въобразяваше несъществуващи неща. Или подозираше, че любимата му дъщеря е прелъстена от човек на неговата възраст, но значително по-ненадежден?

— Ейдан, искам да разговаряме спешно — прошепна нервно Тони О'Брайън.

— След часовете, Тони...

— Хайде, да отидем в библиотеката.

— Тони, звънецът ще бие след пет минути.

— По дяволите звънецът!

В библиотеката две единайсетокласнички стреснато вдигнаха погледи, щом ги видяха.

— Навън! — изкомандва Тони О'Брайън с тон, нетърпящ възражения.

Едно от момичетата притеснено се обади:

— Но ние търсим тук...

— Навън!

Тя разбра, че е безсмислено да настоява повече, и двете излязоха.

— Не трябва да се отнасяме така към децата, от нас се очаква да ги насърчаваме, да ги водим в библиотеката, за бога, а не да ги изхвърляме като някой нахалник в нощните клубове, които посещаваш. Що за пример им даваме?

— Не сме тук, за да им даваме пример, а за да ги учим. Да вкарваме информация в главите им. Съвсем просто е.

Ейдан го изгледа ужасен:

— Ще ти бъда благодарен, ако не ме ощастливяваш с недоварените си махмурлийски философии и то толкова рано сутринта. Остави ме, закъснявам за час.

— Ейдан. — Гласът на Тони О'Брайън рязко се промени. — Ейдан, чуй ме. Аз ще стана директор. Те щяха да го обявят следващата седмица, но мисля, че ще е по-добре, ако ги накарам да го направят днес.

— Какво, какво... Защо днес?

Сякаш го удариха в стомаха. Беше прекалено внезапно и изненадващо, все още не беше готов за подобен разговор. Нямахше доказателство. Все още нищо не беше определено. Все още имаше шанс.

— За да могат всички глупости от главата ти да излязат, за да не живееш повече с мисълта, че ти ще получиш този пост... и да разстройваш и себе си, и други хора... ето защо.

Ейдан изгледа събеседника си.

— Защо ми причиняваш всичко това, Тони, защо? Да речем, че ти дадат мястото, нима първата ти реакция е да ме домъкнеш тук и да ми навираш в очите факта, че ти... точно ти, който не даваш пет пари

за „Маунтинвю“, си получил директорския пост? Никакво достойнство ли нямаш? Не можеш ли поне да изчакаш съветът, преди да се хвалиш? Нима си толкова самоуверен и нетърпелив...

— Ейдан, ти си вярвал, че ще назначат теб. Онзи стар глупак Уолш не ти ли каза? Всички мислеха, че ще те извести, той дори каза, че ти е съобщил.

— Той каза, че е вероятно ти да получиш мястото, но съм длъжен да добавя каква беше неговата реакция; той призна, че ще остане много разочарован, ако все пак бъдеш ти.

Някакво дете пъкна глава през откренатата врата и впери изумено очи в двамата учители, които се гледаха яростно. В същия миг Тони О'Брайън изрева така, че то почти подскочи във въздуха.

— Обирай си крушите оттук, нахално кутре, и се връщай в класната стая.

Момчето пребледня и инстинктивно погледна към Ейдан Дън за потвърждение.

— Точно така, Деклан. Кажи на другите да отворят на Вергилий, аз идвам всеки момент.

Вратата се затвори.

— Ти знаеш имената на всички — искрено се учуди Тони О'Брайън.

— Затова пък ти не помниш нито едно — отвърна му безцеремонно Ейдан Дън.

— Да си директор, не е като да бъдеш известна личност на Дейл Карнеги, мистър Чудесен човек, както навярно се досещаш.

— Очевидно — съгласи се Ейдан.

Сега вече и двамата се поуспокоиха, гневът и разпалеността им като че ли отминаха.

— Ще имам нужда от теб, Ейдан, ако искаме училището да не потъне.

Ейдан беше непреклонен.

— Не, прекалено много искаш. Може да съм сговорчив човек, но това е прекалено. Не бих могъл да остана. Не и сега.

— Но какво ще правиш, за бога?

— Песента ми не е изпята, знаеш ли, има места, където ще ме приемат с удоволствие.

— Тук разчитат на теб, глупак такъв. Ти си крайъгълният камък на „Маунтинвю“.

— Крайъгълен камък — може би, но не и директор.

— Нима не знаеш, че работата на директора отдавна вече се е променила. В този кабинет не им е необходим мъдър проповедник... а човек със силен глас, който не се страхува да спори с председателите на различните комитети, с министерството на образованието, който да извика полицията, ако се установи вандализъм или се намерят наркотици, да се разправя с родителите, ако започнат да бляят...

— Не бих могъл да работя под твое ръководство, Тони, не те уважавам като учител.

— Не е нужно да ме уважаваш като учител.

— Напротив. Не бих могъл да понеса нещата, които би изисквал от мен, нито нещата, които ще пренебрегваш.

— Дай ми един пример, само един, веднага. За какво си мислеше, като влезе днес в училището... какво би направил непременно, ако си директор?

— Ще боядисам сградата, всичко е толкова мръсно, неподдържано, запуснато...

— Окей. И аз възнамерявам същото.

— О, но само на приказки.

— Не, Ейдан, не само ще го направя, ами и знам как точно ще го направя. Ти не знаеш откъде да започнеш, а аз ще поканя един познат от вечерния вестник, който ще дойде тук заедно с фоторепортер и ще напише статия със заглавие „Великолепният «Маунтинвю»“, където ще покаже лющещата се боя, ръждясалите перила, табелите с липсващи букви.

— Никога не би унижил така училището?

— Това не е унижение, защото след появата на тази статия ще убедя управителния съвет да се съгласи с извършването на мащабен ремонт. Можем да кажем, че работата донякъде е подготвена и че ще участват местни спонсори... ще изброим тези, които ще участват... нали се сещаш, градинарските центрове, магазините за бои, фирмата, която ще направи училищните табели... Списъкът е дълъг колкото ръката ми.

Ейдан съзерцаваше дланите си. Знаеше, че той самият никога не би успял в подобно начинание, докато планът на О'Брайън със

сигурност щеше да проработи. И догодина в „Маунтинвю“ щяха да бъдат извършени сериозни възстановителни работи, които той самият никога нямаше да успее да организира. Почувства се по-сломен от когато и да било.

— Не мога да остана, Тони. Чувствам се безкрайно унижен, пренебрегнат.

— Но никой тук не мислеше, че ти ще получиш това място.

— Аз мислех — отвърна протичко той.

— Е, в такъв случай унижението, за което говориш, е само в ума ти.

— И моето семейство, разбира се... те мислят, че постът ми е в кърпа вързан... чакат да го отпразнуваме.

В гърлото на Тони О'Брайън заседна буца. Знаеше, че е така. Граня беше толкова горда с новия пост на баща си. Нямаше обаче време за сантименталности, трябваше да действа.

— Тогава им дай нещо друго, което да отпразнуват.

— Какво например?

— Да предположим, че не ставаше дума за нов директор. Би могъл да заемеш някакъв друг пост в училището, да въведеш нещо ново... да организираш нещо... Какво би искал да направиш?

— Виж, Тони, знам, че намеренията ти са добри и съм ти благодарен, но в момента не ми е до преструвки.

— Аз съм директорът, не го ли проумяваш? Мога да правя каквото пожелая, изобщо не става дума за никакви преструвки. Искам да бъдеш на моята страна. Искам да работиш с удоволствие и ентузиазъм, а не да изпадаш в униние като многострадална Геновева. Каж ми какво би направил, ако ти дадат картбланш?

— Ами, няма да го приемеш, тъй като не е свързано кой знае колко с училището, но мисля, че би трябвало да предлагаме вечерни курсове.

— Какво?

— Знаех си, че няма да приемеш.

— Какви вечерни курсове?

Двамата мъже разговаряха в библиотеката и странно, но класовете им бяха невероятно тихи. Обикновено шумът във всяка класна стая, останала без учител, достигаше впечатляващи нива. Но двете момичета, изхвърлени от мистър О'Брайън, бяха отнесли

новината за случилото се. Всички бяха единодушни, че учителят по география е изровил томахаваката и е поел по пътя на войната, затова най-добре беше да си кротуват до идването му. Бяха го виждали разгневен и определено не желаеха гневът му да се стовари върху тях.

Деклан, инструктиран да съобщи на съучениците си да извадят Вергилий, говореше съвсем тихо.

— Май играеха на канадска борба — обясни той. — Лицата им бяха силно зачервени и на двамата, а мистър Дън говореше така, сякаш бяха допрели нож в гърба му.

Съучениците му го гледаха смаяни. Деклан не се отличаваше с голямо въображение. Всички безропотно извадиха Вергилий. Не се захванаха да изучават или превеждат стиховете му, не им бяха дадени подобни указания, но без изключение бяха отворили на „Енеида“, четвърта част, и страхливо поглеждаха към вратата, очаквайки мистър Дън да се появи със стичащата се по гърба му кръв.

Съобщението беше обявено същия следобед. И се състоеше от две части.

Първоначална схема за образователни курсове за възрастни, започваща от септември под ръководството на мистър Ейдан Дън. Тъй като сегашният директор, мистър Джон Уолш, беше навършил възраст за пенсиониране, мястото му заемаше мистър Антъни О'Брайън.

Поздравленията в учителската стая бяха еднакво възторжени и за двамата. Отвориха две бутилки шампанско и пиха за здравето на Ейдан и Тони.

Представете си само, вечерни курсове. Тази тема беше обсъждана неведнъж и преди, но винаги беше отхвърляна. Районът не бил подходящ, конкуренцията на другите центрове — прекалено голяма, отоплението на училището, както и задържането след часовете на този, който да го заключи, и най-вече фактът, че курсовете трябваше да се самоиздържат. Как така се бе случило сега?

— Очевидно Ейдан е успял да ги убеди — обясняваше Тони О'Брайън и с усмивка доливаше шампанско в чашите.

Настана време да се прибират.

— Не знам какво да кажа — обърна се Ейдан към новия директор.

— Дватама се споразумяхме. Ти получи каквото искаше, сега просто трябва да се прибереш вкъщи и да съобщиш новината на съпругата и семейството си. Защото ти точно това искаше. Теб не те привлича перспективата да спориш с другите от сутрин до вечер, а за съжаление точно това означава да бъдеш директор. Просто им обясни за какво става дума.

— Бих искал да те попитам... Защо те вълнува толкова как ще представя случилото се вкъщи?

— Съвсем просто — аз имам нужда от теб, вече ти казах. Но имам нужда от теб като щастлив, успяващ човек. Ако се представиш по стария начин, със самосъжаление и убеденост, че си бил пренебрегнат, тогава отново ще се разколебаеш и ще започнеш да вярваш в химери.

— Звучи разумно.

— А и те ще бъдат доволни за теб, тъй като си получил това, което винаги си искал.

На излизане Ейдан поспря за момент, поопипа лющещата се боя и огледа ръждясалите ключалки. Тони имаше право, нямаше да знае откъде да започне осъществяването на подобен проект. После погледна към пристройката, където бяха решили да организират вечерните курсове. Тя имаше отделен вход, нямаше нужда да се прекосява цялата сграда, разполагаше с тоалетни и две големи класни стаи. Беше идеална за целта.

Несъмнено Тони беше странна птица. Ейдан го покани на гости, за да се запознае със семейството му, но той предложи да го отложат за по-късно, може би направо за септември и началото на новата учебна година.

— Кой знае какво ще се случи до септември?

Това бяха неговите думи. И кой знае защо прозвучаха някак си странно. Важното обаче беше, че споразумението между двамата вероятно беше най-доброто за тяхното училище.

Тони О'Брайън пое дълбоко от цигарата си. Отсега нататък щеше да пуши само в своя кабинет. Наблюдаваше как Ейдан Дън държи входната врата. Той беше добър учител и добър човек. Заслужаваше жертвата за вечерните курсове. Макар че му предстоеше ужасно много

работа заради тях — един Бог знае колко битки с комитета и съвета, заради лъжливите обещания, че ще се самоиздържат, след като всички знаеха колко минимален е шансът.

Въздъхна дълбоко. Надяваше се, че Ейдан ще е убедителен пред семейството си. В противен случай собственото му бъдеще с Граня Дън, първото момиче, накарало го да се замисли за по-сериозно обвързване, не обещаваше нищо добро.

— Имам добри новини — обяви на вечеря Ейдан.

Каза им за вечерните курсове, за работната схема, за пристройката, за средствата, предоставени на негово разположение, за възможността да организира курсове по италиански език и култура.

Ентусиазмът му беше заразителен. Засипваха го с въпроси. Щеше ли да има възможност да поставя картини и афиши? Какви специалисти ще кани за лекциите? Щеше ли да става дума и за италианската кухня? А за италианските опери?

— Тези курсове няма ли да ти дойдат нанякорно заедно с директорството? — учуди се Нел.

— О, не, ще се заема с тях, вместо да ставам директор — обясни пламенно той, като се взираше в лицата им.

Алтернативата им се стори напълно разумна. И странно, точно такава започваше да му изглежда и на него самия. Може би побърканият Тони О'Брайън все пак беше по-интелигентен, отколкото смятаха в началото. Разговаряха като семейство. Колко курсисти щяха да им бъдат нужни? На какво ще наблегнат — на разговорния италиански, подходящ за екскурзиите? Или върху нещо по-амбициозно? Слушаха го с интерес, докато обясняваше.

По-късно, много по-късно, както му се стори, Бриджид попита:

— Кой ще стане директор, след като няма да си ти?

— О, един колега на име Тони О'Брайън, учител по география. Той ще се справи с управлението на „Маунтинвю“.

— Знаех си, че няма да е жена — изсумтя Нел.

— Мисля, че сред кандидатите имаше и две жени, но в случая дадох поста на подходящия човек — отвърна Ейдан.

Напълни отново чашите им от бутилката вино, която беше купил специално за отпразнуването на добрата новина. Скоро щеше да се

премести в своята стая, тази вечер трябваше да взема мерките за полиците. Един от учителите в „Маунтинвю“ се занимаваше с дърводелство в свободното си време и му беше обещал да направи етажерките и поставките за италианските сувенири.

Никой не забеляза, когато Граня се изправи безмълвно и излезе от стаята.

Седеше в дневната и я очакваше. Тя трябваше да дойде, ако не за друго, поне за да му съобщи колко го мрази. На вратата се позвъни.

— Купих кафемашина — обяви Тони. — И чудесно мляно колумбийско кафе, смес. Добре ли е?

Граня влезе в стаята. Млада, но не и самоуверена, вече не.

— Голямо копеле си, ужасно лъжливо копеле.

— Не, не съм. Аз съм почтен човек. Трябва да ми повярваш.

— И защо? През цялото време си се присмивал — на баща ми, на идеята за кафемашината. Е, смей си се, колкото искаш. Дойдох да ти кажа, че си най-низшето същество на Земята и се надявам, че си и най-лошото, което ще срещна някога. Надявам се да живея дълго и да срещна стотици хора и това да е най-лошото, което ми се е случило — да повярвам на човек, който не дава и пет пари за чувствата на другите. Ако има Господ, тогава моля те, моля те, Боже, нека това да е най-низкото, с което се сблъскам.

Той дори не посмя да протегне ръка към нея.

— До тази сутрин нямах представа, че си дъщеря на Ейдан Дън, нито пък знаех, че се е надявал да стане директор — започна той.

— Можеше да ми кажеш, можеше да ми кажеш — извика Граня.

Внезапно Тони се почувства безкрайно уморен.

— Не, не можех да ти кажа — заговори тихо той. — Не можех да ти кажа: „Баща ти не е разбрал правилно, всъщност поста ще получа аз“. Ако става дума за някаква лоялност, дългът ми беше да се погрижа, за да не изпадне в ролята на глупак, да не бъде жестоко разочарован и да получи това, което му се полага по право — нова позиция, власт и авторитет.

— О, разбирам — промълви иронично тя. — Даде му вечерните курсове, леко потупване по главата.

Гласът му прозвуча студено.

— Ако не виждаш случилото се такова, каквото е всъщност, като пробив, като предизвикателство и евентуално ново начало, което ще промени живота на хората и най-вече на баща ти, тогава съжалявам. Съжалявам и съм изненадан. Мислех, че ще проявиш по-голямо разбиране.

— Аз не съм ти ученичка, мистър О'Брайън. Поклащането на главата ти изобщо не ме заблуждава. Ти направи на глупаци и баща ми, и мен.

— И как ви направих?

— Той не знае, че си спал с дъщеря му, ти си разбрал случайно за надеждите му и си побързал да му дадеш тази работа. Ето как.

— А ти сподели ли с него всички тези неща, за да му помогнеш да се почувства по-добре?

— Знаеш, че не съм. Но преспиването с дъщеря му не е важно. Ако някога е имало само една такава нощ, това е нашият случай.

— Надявам се да промениш намеренията си, Граня. Много, много те харесвам. Не мога без теб.

— Да, бе.

— Не, не „да, бе“. И колкото и странно да ти се струва, към теб не ме привлече нито възрастта, нито видът ти. Имал съм много привлекателни приятелки и съм сигурен, че ако поискам, ще намеря и други. Но ти си различна. Ако си тръгнеш, ще изгубя нещо изключително важно. Ако искаш вярвай, ако искаш — не вярвай, но аз точно това чувствам.

Тя не отговори. Двамата се гледаха с недоверие.

— Баща ти ме покани, за да се запозная със семейството му, но аз му предложих да изчакаме до септември. Казах, че до септември има време и един Господ знае какво може да се случи дотогава. — Тя сви рамене. — Всъщност, не мислех за себе си, а за теб. Тогава или все още ще бъдеш изпълнена с гняв и упреци срещу мен, или ще си позволим да се обичаме истински и напълно, със съзнанието, че случилото се днес е някакво невероятно и неблагоприятно стечение на обстоятелствата. — Граня не отговаряше. — Значи — септември, така ли?

— Да.

И се обърна да си върви.

— Оставям на теб да ми се обадиш, Граня. Аз ще те чакам, за мен ще бъде щастие да те видя отново. Не е задължително да сме любовници, ако не искаш. Ако връзката ни беше наистина само за една нощ, щях да се радвам, че си тръгваш. Ако не чувствах това, което чувствам, може би щях да реша, че цялата тази ситуация е прекалено объркана и сложна и най-добре е всичко да приключи дотук. Но аз ще те чакам с надеждата, че ще се върнеш.

Изражението ѝ беше все така сурово и разстроено.

— Разбира се, първо ще ти звънна по телефона, за да се уверя, че нямаш компания — отвърна язвително тя.

— Няма да имам компания.

Граня вдигна ръка.

— Не смятам, че ще се върна.

— Нека се договорим и да не казваме „никога“.

Усмивката му беше добродушна. Остана на вратата, а тя се отдалечи по улицата, пъхнала ръце в джобовете на самото си. Изглеждаше самотна и изгубена. Искаше му се да изтича след нея, да я вземе в обятията си и да я върне, но беше прекалено рано.

СИНЬОРА

През всичките години, докато живя в Сицилия, Нора О'Донъху не получи нито едно писмо от близките си.

Винаги поглеждаше с надежда към *il postino*, когато минаваше по малката улица под горещото синьо небе. Но от Ирландия все не пристигаше вест, макар че тя самата редовно пишеше на всяко първо число от месеца, за да ги държи в течение за събитията в своя живот. Беше си купила и индиго — само като се сетеше колко трудно ѝ беше първият път да обясни какво иска в магазинчето, където продаваха хартия за писане, химикалки и пликове.

Нора обаче имаше нужда да знае какво им беше разказала вече, за да не си противоречи в следващите писма. Тъй като целият описван от нея живот беше измислен, тя трябваше да продължава да разказва същата лъжа. Макар да не ѝ отговаряха, те със сигурност четяха писмата ѝ. Виждаше ги как си ги предават един на друг с тежка въздишка, отчаяни и безсилни пред твърдоглавието ѝ. Бедната Нора, тя не можеше да разбере на каква глупачка се е направила, изглежда нямаше да признае, че е сгрешила и да се върне у дома.

— Невъзможно е да се разбереш с нея — твърдеше майка ѝ.

— На това момиче никой не можеше да му помогне, а и не проявяваше ни най-малко разкаяние — беше мнението на баща ѝ. Силно религиозен, в неговите очи грехът ѝ да обича Марио извън брака беше по-голям, отколкото, че го последва до далечното селце Анунциата, и то след като Марио ѝ каза, че не може да се ожени за нея.

Не предполагаше, че няма да ѝ отговорят изобщо; иначе щеше да излъже, че са се оженили. Така поне старият ѝ баща щеше да спи спокойно, без да потръпва от мисълта, че един ден ще трябва да застане пред Господ и да дава обяснение за смъртния грях на прелюбодеянието, извършено от дъщеря му.

Всъщност нямаше такава опасност, тъй като Марио беше откровен с тях в това отношение.

— Много бих искал да се ожения за дъщеря ви — беше заявил той, а големите му черни очи се местеха ту към майка ѝ, ту към баща ѝ. — Но за жалост, за огромна жалост, не е възможно. Семейството ми настоява да се ожения за Габриела, а нейното семейство също иска този брак. Ние сме сицилианци, няма как да не се подчиним. Сигурен съм, че положението е същото и в Ирландия.

Беше молил за разбиране и търпимост.

Беше живял с дъщеря им в продължение на две години в Лондон. Бяха отишли там, за да се срещнат с него. Той смяташе, че се е държал изключително честно и справедливо.

Какво повече можеха да искат от него?

Ами, те искаха да изчезне от живота на дъщеря им. Искаха Нора да се върне в Ирландия и да се моли никой да не научи за този нещастен епизод от живота ѝ, защото шансовете ѝ да се омъжи, които и без друго бяха намалели, щяха да се стопят окончателно.

Нора се опитваше да ги оправдае. Наистина беше 1969 година, но те пък живееха в забутано провинциално градче. За тях дори отиването в Дъблин беше изпитание. Как ли бяха преживели посещението си в Лондон, за да видят, че дъщеря им не само живее в грях, но и смята да последва този човек в Сицилия? Разтърсени до мозъка на костите си, те изобщо и не помисляха да отговарят на писмата ѝ.

Нора можеше да им прости. Да, част от нея с готовност им прощаваше, но не можеше да прости на двете си сестри и двамата си братя. Те бяха млади; те трябваше да разбират какво е любов, въпреки че, ако се съдеше по хората, за които се бяха оженили и омъжили, нещата се усложняваха и като че ли се налагаше друг извод. Но нали бяха израснали заедно, нали всички се бореха, за да се измъкнат от затътеното и отдалечено градче, където живееха. Заедно се бяха притеснявали заради операцията на майка им и падането на баща им, след което здравето му така и не се стабилизира. Колко пъти бяха разговаряли за бъдещето, за това какво ще стане, ако майка им или баща им останеше сам. Нито единият, нито другият нямаше да се справи сам. Единодушни бяха, че малката ферма трябва да бъде продадена и парите да се използват за купуването на малък апартамент

в Дъблин, сравнително близо до техните жилища, където да се настани единият от родителите им.

Нора съзнаваше, че заминаването ѝ за Сицилия не се вместише в този план. Тъй като тя не беше омъжена, другите предполагаха, че тя сама ще поеме грижите за останалия жив родител. Вероятно именно поради това не ѝ писаха нито веднъж. Но предполагаше, че все пак щяха да ѝ съобщят, ако баща им или майка им се разболееха или се случеше най-лошото.

Понякога обаче се съмняваше дори и в това. Чувстваше се толкова отдалечена от тях, сякаш беше умряла. Затова разчиташе на една приятелка, добра, мила приятелка на име Бренда, с която някога бяха работили заедно. Бренда се отбиваше от време на време у семейство О'Донъху. И не ѝ беше трудно да изтърпява безкрайните им монолози, породени от глупостта на дъщеря им Нора. Бренда ѝ беше посветила цели денонощия, за да я увещава, да я предупреждава и дори да я заплашва, но така и не успя да убеди своята приятелка и тя последва Марио в неговото село Анунциата, навличайки си колективния гняв на двете семейства.

Бренда беше добре дошла в тяхната къща, тъй като никой не знаеше, че поддържа връзка с „емигрантката“, както я наричаха, и ѝ докладва за всичко, което ставаше в дома на родителите ѝ. Така Нора научаваше за новите си племенници и племеннички, за пристройката към старата къща във фермата, за продажбата на трите акра земя и малката каравана за семейния автомобил. Бренда ѝ пишеше, че постоянно гледали телевизия, а за Коледа получили микровълнова фурна от децата си. По-точно от децата, които признаваха.

Бренда се опита да ги придума да ѝ пишат. Обясняваше им колко щяла да се зарадва Нора, ако научи нещо за тях и колко самотна вероятно се чувства там. Те обаче се бяха изсмели с думите:

— О, не, лейди Нора изобщо не е самотна там, а си прекарва чудесно и цяла Анунциата клюкарства за нея; това момиче разсипа репутацията на всички ирландки пред онези хора.

Бренда беше омъжена за един човек, на когото преди години се бяха присмивали и го наричаха „Калъфката“, но поради каква причина — и двете бяха забравили. Нямаха деца и днес работеха в някакъв ресторант. Патрик, както тя наричаше сега „Калъфката“, беше главен готвач, а Бренда — управител. Собственикът живееше през повечето

време в чужбина и беше изключително доволен, че се оправят с ресторанта му. Тя ѝ пишеше, че имали пълна свобода на действие; все едно че заведението е тяхно, само дето си спестявали финансовите тревоги, но може би не казваше цялата истина.

Нора определено не беше разказала на Бренда как се бяха обърнали нещата в крайна сметка: за годините, преживени в забутаното селце, по-малко и от родното ѝ градче в Ирландия, и за безумната си любов към мъжа, който живееше на другия край на малката *piazza* и който идваше да я види само след невероятни предохранителни мерки — с годините той правеше все по-малко усилия, за да идва при нея.

Нора пишеше за красивата Анунциата и белите ѝ постройки с балкончета от ковано желязо, отрупани със здравец, не само една-две саксии като в Ирландия, а десетки на брой. И за възвишението край селото, където човек можеше да поседне и да си любува на долината. И за красивата керамика в църквата, на която посетителите не се уморяваха да въздишат от умиление и възхищение.

Марио и Габриела управляваха местния хотел и организираха за посетителите обеди, които се радваха на огромен успех. Всички в Анунциата бяха доволни, защото покрай гостите и другите жители припечелваха по нещо: прекрасната синьора Леоне продаваше пощенски картички и снимки на църквата, а приятелите на Нора, Паоло и Джанна, правеха керамични чинии и кани, върху които изписваха „Анунциата“. Други продаваха портокали и цветя в кошници.

И дори тя, Нора, имаше полза от туристите, тъй като им предлагаше поръбените от нея самата носни кърпички и покривки за маса, а понякога влизаше в ролята на екскурзовод за англоговорещите. Развеждаше ги из църквата, разказваше им нейната история и привличаше вниманието им към забележителностите в долината, известни с епичните си битки от времето на Римската империя.

Така и не сметна за необходимо да занимава Бренда с децата на Марио и Габриела, общо пет на брой, чиито големи тъмни очи я гледаха подозрително от другия край на пиацата. Прекалено малки, за да осъзнаят защо я мразеха, но и прекалено знаещи, за да се заблуждават, че тя е просто един от съседите и приятелите. Бренда и Калъфката нямаха деца и следователно нямаше да проявят интерес към

тези красиви, неусмихващи се сицилианчета, които гледаха от стъпалата на семейния си хотел към стаичката, където Синьора седеше, шиеше и наблюдаваше всичко, което ставаше навън.

Точно така я наричаха в Анунциата — Синьора. Когато пристигна, обяви, че е вдовица, а и Синьора беше доста близо до собственото ѝ име — Нора; така нещата се бяха подредили без сътресения и недомлъвки, сякаш някой ги направляваше свише.

Но дори да съществуваше човек, който наистина да я обича и да милее за нея, пак щеше да ѝ бъде трудно да му обясни какво представляваше животът ѝ в това село. Място, което не би погледнала втори път, ако се намираще в Ирландия, без кино, без дискотека, без супермаркет, с нередовен местен автобус, на който не можеше да се разчита.

Тя обаче обичаше всеки камък в селото, тъй като именно тук Марио живееше, работеше и пееше в своя хотел, тук отглеждаше своите дъщери и синове и ѝ се усмихваше, докато тя седеше и бродираше край прозореца на своята стая. И тя му кимваше грациозно, без да забелязва как отминават годините.

Страстните години в Лондон, приключили през 1969 година, отдавна бяха забравени. Разбира се, Марио сигурно си спомняше за тях с любов, копнеж и съжаление, както си ги спомняше и тя самата, защото иначе щеше да се промъква от време на време посред нощ в леглото ѝ, използвайки ключа, който му беше дала, докато съпругата му спеше. Знаеше, че никога не трябва да го очаква в лунна нощ. Прекалено много очи можеха да го зърнат и да разберат, че Марио лъже съпругата си с чужденката, странната чужденка с големите пламенни очи и дългата червена коса.

Понякога Синьора се питаше дали наистина не е луда, както мислеха в семейството ѝ и както несъмнено смятаха жителите на Анунциата.

На нейно място другите жени сигурно щяха да поплачат за загубената си любов и да продължат живота си. През 1969 тя беше на двайсет и четири години, а сега бе преполовила трийсетте и все така шиеше и се усмихваше, и говореше на италиански, но никога на обществени места с мъжа, когото обичаше. През цялото време в

Лондон, когато той я умоляваше да научи неговия език, обяснявайки й колко е красив, тя настояваше той да научи английски, да отворят в Ирландия хотел с дванайсет стаи и да забогатеят. И Марио всеки път се размиваше и казваше, че тя е неговата червенокоса *principessa*, най-прекрасното момиче на света.

Тя избягваше да се връща към спомените, които се открояваха особено ясно в паметта й.

Не мислеше за деня, когато го последва до Анунциата и слезе от автобуса. Веднага разпозна хотела на баща му, тъй като помнеше неговите описания. Лицето на Марио бе придобило странно изражение. Той мълчаливо й посочи към един паркиран навън ван и й направи знак да влезе в него. След това бясно подкара колата, вземайки завоите с ужасяваща скорост, а после внезапно се отби от пътя в някаква маслинова горичка, където не можеха да ги видят. Тя посегна към него, изпълнена със същия копнеж, който не й даваше мира, откакто се бяха разделили.

Той обаче я отблъсна и посочи към долината пред тях.

— Виждаш ли онези лозя, те принадлежат на бащата на Габриела, а другите ей там са на моя баща. Откакто се помня, се е знаело, че ще се оженим. Нямах право да се появяваш тук и да объркваш всички.

— Имам право. Аз те обичам, ти ме обичаш.

Беше съвсем просто.

Смутен, той замълча, после бавно продължи:

— Не можеш да кажеш, че съм бил непочтен, казах ти истината, казах я и на родителите ти. Винаги съм казвал, че съм обещан за съпруг на Габриела.

— Не, в леглото изобщо не е ставало дума за нея, не си споменавал за Габриела — беше промълвила тя.

— Никой не говори за друга жена в леглото, Нора. Бъди разумна, прибери се у дома, върни се в Ирландия.

— Не мога и не искам — беше отвърнала Нора. — Трябва да бъда там, където си ти. Нещата са такива, те не зависят от мен.

И точно така и направи.

Годините се нижеха и постепенно Синьора се превърна в част от живота на Анунциата. Не я приеха истински, тъй като никой не знаеше защо точно е тук, а обяснението й, че е влюбена в Италия, не сметнаха

за сериозно. Живееше в две стаи в старата къща на площада. Наемът ѝ беше нисък, тъй като наглеждаше възрастните собственици и всяка сутрин им носеше горещо кафе и пазаруваше вместо тях.

Не създаваше проблеми. Не спеше с местните мъже и не пиеше по баровете. Всеки петък преподаваше английски в малкото училище. Шиеше дребни красоти и на всеки два-три месеца ги носеше в някой по-голям град, за да ги продаде.

Учеше италиански от един малък учебник и повтаряше непохватно фразите, задаваше си въпроси и сама си отговаряше; постепенно нежният ѝ ирландски глас овладяваше звуците на италианския език.

От прозореца на стаята си стана безмълвен свидетел на сватбата на Марио и Габриела. През цялото време не позволи нито една сълза да падне върху бродерията ѝ. Беше ѝ достатъчно, че той погледна към нея, когато камбаните на църквичката на площада забиха. Сицилианската традиция принуждаваше семействата да женят децата си, за да запазят земята, а това нямаше нищо общо с неговата любов към нея или с нейната — към него. Традицията не можеше да засегне любовта им.

След това Синьора наблюдаваше през прозореца как носеха децата му, за да ги кръщават. В тази част от света семействата имаха нужда от синове. Но децата му не я караха да страда. Знаеше, че ако нещата зависеха от него, тогава тя щеше да бъде неговата *principessa irlandese* за пред всички. Тя съзнаваше, че мнозина от мъжете в Анунциата усещаха, че между нея и Марио има нещо. Това обаче не ги притесняваше, нещо повече, Марио израсна в очите им като мъж. Смяташе, че жените в Анунциата не знаеха нищо за любовта им. Никога не ѝ се стори странно, че не я канеха да ходят заедно на пазар, да берат грозде или да събират диви цветя за празниците. Бяха щастливи, защото тя шиеше красиви дрехи, с които обличаха статуята на Света Богородица.

Усмиваха ѝ се през годините, когато в началото говореше със затруднение и запъване. После, когато овладя техния език, престанаха да я питат кога смята да се връща в своята родина, на своя остров. Тъй като не притесняваше никого, те постепенно я приеха и свикнаха с нея.

И след като изминаха дванайсет години, изведнъж сестрите ѝ се сетиха за нея. И Рита, и Хелън започнаха да ѝ пишат, без обаче да споменават за картичките, които им бе изпращала за рождените дни и за Коледа, както и за многобройните ѝ писма до родителите им. Просто пишеха за своите семейства, за това колко трудни са времената и че всичко е скъпо, а напрежението огромно.

В началото Синьора сияеше от щастие. Най-сетне беше успяла да свърже по някакъв начин своите два свята. Писмата на Бренда бяха единственото изключение, но те не осъществяваха връзката с нейното минало, с живота на семейството ѝ. И затова сега тя отговаряше развълнувано, разпитваше за родителите си, дали бяха приели ситуацията, търсеше мнението им по различни теми — от гладните стачки на привържениците на ИРА до избирането на Роналд Рейгън за президент на Съединените щати и годеча на принц Чарлз с лейди Ди. Така и не получи отговор на нито един от въпросите си и колкото и да им разказваше за Анунцията, не дочака коментар от тяхна страна.

Бренда ѝ писа, че изобщо не е изненадана от поведението на Рита и Хелън.

„Очаквай всеки момент да се обадят и братята ти — пишеше тя. — Истината е, че здравословното състояние на баща ти е притесняващо. Възможно е да бъде приет за постоянно в болница и какво ще стане тогава с майка ти? Нора, казвам ти истината без увъртане, защото е неприятна и тъжна. Добре знаеш мнението ми: беше крайно глупаво да отидеш в онова забравено от Бога място сред планините и да гледаш как мъжът, който твърди, че те обича, се перчи със семейството си пред очите ти... но, за бога, в никакъв случай не се връщай тук, за да се грижиш за майка си, която не дава и пет пари за теб и даже не отговори на нито едно от писмата ти.“

Синьора прочете писмото с безкрайна тъга.

Бренда очевидно се лъжеше. Навярно беше изтълкувала погрешно ситуацията. Рита и Хелън ѝ пишеха, защото искаха да възстановят връзката със сестра си. След това обаче пристигна писмото, в което ѝ съобщаваха, че баща им постъпва в болница и питаха кога Нора смята да се прибере и да поеме нещата в свои ръце.

Беше пролет и Анунциата никога не беше изглеждала по-красива. Но Синьора беше бледа и тъжна. Дори хората, които не ѝ вярваха и я гледаха с неодобрение, се притесниха.

Семейство Леоне, което продаваше пощенски картички и малки рисунки, намина да я навести. Донесоха ѝ бульон с разбито яйце и лимонов сок. Тя им благодари, но лицето ѝ остана изпито, а гласът ѝ — безизразен. Те се разтревожиха не на шега.

Новината, че Синьора не е добре, прекоси пиацата и достигна до хотела и тъмнокосия красив Марио и солидната му, покорна съпруга Габриела. Може би трябваше да изпратят за *dottore*.

Братята на Габриела се намръщиха. Когато някоя жена в Анунциата започваше да се оплаква от мистериозно неразположение, това обикновено означаваше, че е бременна.

Същата мисъл порази и Марио. Но той срещна безстрастно погледите им.

— Не може да е от това, тя е почти на четирийсет години — рече той.

Все пак изчакаха лекаря с надеждата, че той ще им даде по-конкретна информация на чаша ракия, неговата малка слабост.

— Всичко е в главата ѝ — заяви уверено лекарят. — Странна жена, никакви физически проблеми няма, само е безкрайно тъжна.

— Защо тогава не се прибере там, където е домът ѝ? — попита най-големият брат на Габриела.

Той беше глава на семейството, откакто почина баща им, и естествено беше чул смущаващите, слухове за своя зет и Синьора. Но знаеше, че няма как да е вярно. Зет му не можеше да е толкова глупав, че да прави подобно нещо пред прага на къщата си.

Жителите на селото наблюдаваха как раменете на Синьора се привеждат и дори семейство Леоне не беше в състояние да хвърли светлина по този въпрос.

Бедната Синьора. Тя седеше безжизнено, а погледът ѝ се рееше далече.

Една нощ, когато семейството му спеше, Марио се промъкна и изкачи стълбите до спалнята ѝ.

— Какво се е случило? Всички говорят, че си болна и се побъркваш — каза той, като я прегърна и придърпа кувертюрата, която тя беше избродирала с имената на по-известните италиански градове

— Флоренция, Неапол, Милано, Венеция, Генуа. Всяко с различни цветове и обградено с цветчета. Беше казала на Марио, че е творение на любовта. Докато бродираше, си мислеше каква щастливка е, след като живееше близо до мъжа, когото обичаше; съвсем не всички бяха късметлии като нея.

Тази нощ обаче тя въздишаше тежко и лежеше като олово на леглото, вместо да се обърне и да прегърне Марио. Не каза нищо.

— Синьора. — Той също я наричаше като всички останали. Щеше да се издаде, ако покажеше, че знае истинското ѝ име. — Скъпа, скъпа Синьора, много, много пъти съм ти казвал да си вървиш оттук, че в Анунциата за теб няма живот. Но ти настояваш да стоиш. Хората започнаха да те опознават и да те харесват. Казаха ми, че е идвал лекар. Не искам да бъдеш тъжна, кажи ми какво се е случило.

— Ти знаеш какво се е случило.

— Не, какво се е случило?

— Ти повика лекаря. Видях го, че влиза в хотела, след като излезе оттук. Той ми каза, че умът ми е болен, това е всичко.

— Но защо? Защо сега? Ти си тук толкова отдавна, отмина времето, когато не знаеше италиански, когато не познаваше никого. Това бе времето за поболяване на ума, а не и сега, та ти вече от десет години си част от това село.

— Повече от единайсет години, Марио. Почти дванайсет.

— Да, няма значение колко точно са.

— Тъжна съм, защото мислех, че моето семейство ме обича и чувства липсата ми, но сега разбрах, че те искат да се прибера, за да стана болногледачка на старата ни майка.

Така и не се обърна да го погледне. Лежеше студена и мъртва, без да реагира на ласките му.

— Не искаш ли да бъдеш с мен? — изненада се той.

— Не, Марио, не и тази нощ.

Той стана от леглото и се обърна, за да я погледне по-добре. Запали свещта в керамичното свещниче. Бялото ѝ лице се открояваше в мрака, дългите ѝ червени коси бяха разпилени върху възглавницата, под абсурдната кувертюра с имената на градовете. Не знаеше какво да каже.

— Скоро ще трябва да сложиш имената на сицилианските градове — рече той. — Катания, Палермо, Агридженто...

Синьора въздъхна отново.

Марио си тръгна объркан.

Хълмовете около Анунциата с килимите от диви цветя имаха лечебна мощ. Синьора редовно се разхождаше сред тях, докато цветът на лицето ѝ постепенно започна да се възвръща.

Семейство Леоне понякога ѝ носеше кошничка с хляб, сирене и маслини, а Габриела, съпругата с каменно сърце, ѝ даде бутилка марсала, като ѝ обясни, че прочутото вино имало лечебна сила. Семейство Леоне я покани една неделя на обяд и я нагости със спагети „Норма“, гарнирани с патладжан и домати.

— Знаеш ли защо ги наричат „Норма“, Синьора?

— Не, синьора Леоне, не знам.

— Защото са толкова вкусни, че достигат същото съвършенство като операта „Норма“ от Белини.

— Който, между другото, е сицилианец — плахо се усмихна Синьора.

Те я потупаха приятелски по ръката. Тя знаеше толкова много за тяхната страна, за тяхното село. Кой нямаше да остане очарован от нея?

Паоло и Джанна, които притежаваха малкия магазин за керамични изделия, ѝ направиха специална кана. На нея бяха написали *Signora d'Irlanda*. А върху каната поставиха парче тюл с мъниста по краищата, за да пази водата ѝ прясна нощем.

Идваха и другите съседни и вършеха дребни неща за възрастната двойка, в чиято къща живееше тя, така че да не се тревожи за плащането на наема. Окъпана в това приятелство и неприкрита любов, тя се почувства отново здрава и силна. Тук я обичаха, за разлика от Дъблин, откъдето все по-често пристигаха писма, настояващи да разберат какви са плановете ѝ.

Тя пишеше почти като насън отговорите си, в които разказваше за живота в Анунциата и колко нужна е тук, как старците на горния етаж разчитали на нея. И семейство Леоне също, те се карали толкова често и бурно, че се налагало да ходи на обяд при тях всяка неделя, за да се увери, че все още не са се избили. Пишеше за хотела на Марио и колко зависел той от туризма, затова всички в селото се мъчели да привличат посетители. Нейната задача била да ги развежда като екскурзовод из околностите, където беше открила едно чудесно място,

естествена каменна тераса, с прекрасна гледка към долината и планината.

Беше предложила малкият брат на Марио да отвори кафене там. Наричаха го „Виста дел Монте“, гледка към планината. Наистина звучеше красиво на италиански, нали?

Изрази симпатията си към своя баща, който сега прекарваше повечето си време в болницата. Бяха постъпили правилно, че са продали фермата и са се преместили в Дъблин. А майка им сигурно полагаше огромни усилия, за да свикне с апартамента. Тя редовно разпитваше за здравето на родителите си и изразяваше учудването си от пощенските служби, тъй като от 1969 година им пишеше, а те така и не й бяха отговорили. Единственото обяснение беше, че писмата й се губеха някъде по пътя.

Бренда изрази бурно одобрението си.

„Добро момиче. Напълно си ги объркала. До един месец ще получиш писмо и от майка си. Но не се размеквай. Не се връщай заради нея. Тя нямаше да ти пише, ако не й се налагаше.“

Писмото пристигна и сърцето на Синьора спря да бие за момент при вида на познатия почерк на майка й. Знаеше, че всяка дума й е била продиктувана от Хелън и Рита.

Писмото прескачаше дванайсет години на мълчание, на упорит отказ да отговорят на молбите на самотната си дъщеря от другата страна на морето. Вината се прехвърляше на „доктриналното отношение на баща ти към морала“. Синьора се усмихна слабо, като прочете тази фраза. Майка й никога нямаше да успее да измъдри подобен израз.

А ето какво гласеше последният абзац: „Моля те, Нора, прибери се у дома. Прибери се и живей с нас. Няма да ти се месим в живота, но имаме нужда от теб, иначе нямаше да молим“.

„И нямаше да пишете“ — отново се усмихна тя. Изненада се, че обидата не изплува в душата й; очевидно всичко вече беше отминало, когато Бренда й намекна, че тя изобщо не ги интересува като човек, а само като гледачка на болните си родители. И внезапно изпита съжаление към тях. В сравнение с това, на което тя се радваше в живота, нейните роднини нямаха нищо. Написа им внимателно, че не може да се прибере. Ако бяха прочели писмата й, щяха да са наясно колко нужна е тук. И, разбира се, ако още в началото й бяха дали да

разбере, че искат и тя да е част от живота им, тогава нямаше да се ангажира толкова с живота на Анунциата.

Откъде можеше да предполага, че ще я повикат? Не бяха поддържали връзка, затова беше сигурна, че ще я разберат.

Годините продължаваха да се низят една след друга.

В червените коси на Синьора се появиха сиви нишки. За разлика обаче от тъмнокосите и смугли жени край нея, те като че ли не я състаряваха. Тя изглеждаше просто изсветляла от слънцето.

Сега вече Габриела имаше вид на матрона. Седеше на рецепцията на хотела, с натежало и позакръглено лице, очите ѝ изглеждаха много по-присвити от времето, когато святкаха ревниво от другия край на *piazza*. Синовете ѝ бяха високи и вироглави, нямаша нищо общо с тъмнокосите ангелчета, които някога правеха, каквото ги помолят.

Марио също беше остарял, но Синьора като че ли не забелязваше промяната, настъпила с годините. Той идваше в стаята ѝ само за да полежи и да я подържи в обятията си.

По кувертюрата нямаше повече място за други градове. Синьора беше добавила имената на малки селища, които ѝ допаднаха.

— Не трябваше да слагаш Джардини-Наксос, той е съвсем незначително градче — рече Марио.

— Не, не съм съгласна. Когато ходих в Таормина, минах оттам с автобуса, Джардини-Наксос се оказа прелестно... със своя атмосфера, с характер, с усилен туризъм. Не, не, определено заслужава място.

Друг път Марио въздишаше, сякаш го бяха затрупали прекалено тежки проблеми. Той споделяше с нея тревогите си. Вторият му син бил неуправляем. Смятал да замине за Ню Йорк, а беше едва двайсетгодишен. Беше прекалено млад и със сигурност щеше да попадне на неподходящи хора. Нищо хубаво нямаше да излезе от това начинание.

— Той и тук общува с неподходящи хора — успокои го Синьора. — Може би в Ню Йорк ще се чувства по-неуверен, по-плах. Пусни го с твоята благословия, тъй като и без друго ще замине.

— Ти си много, много мъдра, Синьора — промълви той, облегнал глава на рамото ѝ.

Тя лежеше с отворени очи, взираше се в тъмния таван и мислеше за всички случаи, когато ѝ беше казвал в същата тази стая, че е

глупава, най-глупавата жена на света, задето го е последвала. Тук нямаше бъдеще за нея. А ето че годините бяха превърнали глупостта в мъдрост. Колко странен беше светът.

А след това дъщерята на Марио забременя. Момчето изобщо не беше съпругът, който те биха искали за нея, момче от близките села, което миеше съдове в кухнята на хотела от другата страна на *piazza*. Марио плака в стаята ѝ, плака от мъка за дъщеря си, която щеше да има дете, а самата тя още беше дете. И заради опозоряването, заради срама.

Синьора му напомни, че е 1994 година. Дори в Ирландия подобни неща вече не се смятаха за срамни и позорни. Такъв беше животът. Може би трябваше да вземе момчето във „Виста дел Монте“, а след това да видят как да създаде нещо свое.

Това беше петдесетият ѝ рожден ден, но тя не каза на Марио, не каза на никого. Избродира си малка калъфка за възглавница с BUON COMPLEANNO, честит рожден ден. Направи го, след като Марио си тръгна, пресушил сълзите за дъщеря си. „Дали наистина не съм луда, както се опасявах през всички тези години?“ — помисли си тя.

Синьора видя през прозореца си сватбата на младата Мария с момчето, което работеше в кухнята, така както навремето бе гледала Марио и Габриела, тържествено пристъпващи към църквата. Камбаните бяха същите, а песента им се носеше над планината.

Не можеше да повярва, че навършва петдесет години. Не се чувстваше нито ден по-стара от мига, в който пристигна. И не съжеляваше. Колко бяха хората — тук или където и да било другаде, които можеха да кажат същото?

И, разбира се, се оказа права в предположенията си. Мария се омъжи за човека, който не беше достоен за нея и нейното семейство, но загубата бе компенсирана донякъде, тъй като той започна да работи денонощно във „Виста дел Монте“. Хората клюкарстваха за случилото се, но като всяко чудо приказките не продължиха дълго.

А вторият син на Марио, неуправляемият, замина за Ню Йорк и се промени коренно. Работеше в *trattoria*-та на своя братовчед и всяка седмица спестяваше, за да може да си купи един ден свое заведение в родната Сицилия.

Синьора винаги спеше с леко откренат прозорец, затова бе една от първите, дочули новината, когато братята на Габриела, тежки,

набити мъже, вече на средна възраст, изтичаха припряно от колите си. Първо ги чу, че будят лекаря в дома му. Случило се беше нещо неприятно.

Взираше се напрегнато, но така и не разбра какво е станало. Боже мили, моля те, нека не е нещо с техните деца. И без това вече имаха предостатъчно проблеми.

После видя солидната фигура на Габриела пред дома ѝ, по нощница, наметнала тежък шал върху раменете. Дланите покриваха лицето ѝ, виковете ѝ раздираха небето:

— Марио, Марио...

Не знаеше колко време стоя до прозореца. Но когато осветеният от луната площад се изпълни с негови роднини, приятели и съседи, незнайно как тя се озова сред тях, а сълзите се стичаха по лицето ѝ, без да ги усеща. Видя окървавеното му, разранено лице. Прибирал се от съседното село, беше изпуснал някакъв завой и колата се преобърнала многократно.

Разбра, че трябва да докосне лицето му. Нищо на този свят нямаше да остане на мястото си, ако не го докоснеш, ако не го целунеш, както правеха неговите деца, сестрите му и съпругата му. Тръгна към него, без да се интересува от погледите върху себе си, забравила напълно за изпълнените с тайнственост години и непрестанното криене.

Когато вече беше съвсем близо, усети как нечи ръце се протегнаха и я дръпнаха назад. Синьора Леоне, приятелите ѝ Паоло и Джанна, и колкото и странно да ѝ се струваше всеки път, когато се сетеше след това — двама от братята на Габриела. Те просто я отместиха по-далеч от мястото, където очите на Анунциата щяха да видят оголената ѝ мъка и в паметта на селото щеше да се запечата още едно изумително събитие, нощта, когато *Signora Irlandese* не беше издържала и публично беше признала любовта си към мъжа, управлявал хотела.

Тази нощ тя прекара в съседните къщи, където не бе стъпвала никога досега, дадоха ѝ силно бренди, някой я галеше по ръката. Чуваше протяжния плач на опечалените и молитвите, идващи отвън, и понякога ставаше, за да отиде и заеме полагащото ѝ се по право място, но винаги се намираха нежни ръце, които да я възпрат.

В деня на погребението му стоеше бледа и спокойна на прозореца. Сведе глава, когато изнесоха ковчега от хотела и го понесоха през площада към църквата с фреските и керамиките. Камбаната биеше жално и самотно. Никой не погледна към прозореца ѝ. Никой не видя сълзите, които се стичаха по лицето ѝ и капеха върху бродерията в скута ѝ.

А след погребението всички решиха, че тя ще си тръгне, че най-после е настъпил моментът да се прибере в своята страна.

Синьора Леоне например каза:

— Преди да се върнеш, хубаво е да дойдеш веднъж с мен на голямата процесия в родния ми град Трапани... после ще разказваш на приятелите си в Ирландия.

А Паоло и Джанна ѝ дадоха голяма чиния, направена специално за нейното завръщане.

— В нея ще можеш да слагаш всички плодове, които растат в Ирландия, за да ти напомня за времето в Анунциата.

Очевидно мислеха, че тя се готви да се прибере на своя остров.

Но Синьора нямаше дом, в който да се върне, нямаше желание да ходи, където и да било. Беше на петдесет и живееше тук от двайсет и четвъртата си година. Тук щеше да умре. Един ден камбаната на църквата щеше да забие и за нейното погребение, предварително беше отделила пари за него в една кутия с изящна дърворезба.

Затова не обръщаше сериозно внимание на все по-очевидните намеци и на съветите, с които я обгръщаха съседни и приятели.

Всичко се промени, когато Габриела дойде да я навести.

Тя прекоси площада в тъмните си жалейни дрехи. Лицето ѝ изглеждаше старо, набраздено от мъка. Никога досега не беше посещавала Синьора. Почука на вратата, а Синьора се засуети, за да покаже на гостенката си, че е добре дошла, и ѝ предложи плодов сок и бисквити. Седна и зачака.

Габриела огледа двете стаички. Опипа кувертюрата с избродираните имена на градовете.

— Прекрасно е — рече тя.

— Много сте мила, синьора Габриела.

После настъпи дълго мълчание.

— Ще се връщате ли във вашата страна? — попита я най-сетне Габриела.

— Няма при кого да се върна там — отвърна протичко Синьора.
— Но тук няма никой, никой, заради когото да останете. Вече няма.

Габриела също беше пряма и директна.

Синьора кимна.

— В Ирландия, синьора Габриела, няма абсолютно никой. Дойдох тук, когато бях момиче, сега съм жена на средна възраст, приближавам старостта. Мислех да остана тук.

Погледите им се срещнаха.

— Тук нямате приятели, нямате истински живот, Синьора.

— Имам повече, отколкото в Ирландия.

— В Ирландия можете да започнете живота си отново. Вашите приятели са там, роднините ви, те ще бъдат щастливи, че сте се върнали.

— Искате да си отида от Анунциата, така ли, синьора Габриела?

Въпросът беше съвсем директен. Тя искаше да знае.

— Той винаги казваше, че ще си отидете, ако умре. Казваше, че ще се върнете при вашите хора и ще ме оставите тук с моите хора да го оплаквам.

Синьора я изгледа изумена. Марио беше обещал от нейно име, без да я пита.

— Казвал ли е, че съм съгласна?

— Каза, че точно това ще се случи. И ако умра първо аз, Габриела, няма да се ожени за вас, тъй като ще предизвика скандал и името ми ще пострада. Всички ще помислят, че винаги е искал да се ожени за вас.

— И това понрави ли ви се?

— Не, тези неща не ми се понравиха, Синьора. Не исках да мисля за смърт, на Марио или моята. Но, струва ми се, това ми даде достойнството, което ми беше нужно. Вече не се страхувах от вас. Вие не бихте останали тук против местната традиция, за да участвате в оплакването на починалия мъж.

Отвън на площада колата на доставчиците на месо шумно спря пред хотела, поредният товар глина беше доставен пред грънчарницата, деца се смееха и си подвикваха, лаеха кучета.

Марио й беше разказвал за достойнството и традицията и колко важни бяха те за него и семейството му. Все едно сега й говореше от

гроба и отново я молеше да се прибере в Ирландия.

— В края на месеца, синьора Габриела — бавно промълви Синьора. — В края на месеца ще си тръгна за Ирландия.

Очите на събеседничката ѝ светнаха от благодарност и облекчение. Тя протегна и двете си ръце и хвана дланите на Синьора.

— Сигурна съм, че ще бъдете по-щастлива и ще намерите покой.

— Да, да — промълви замислено Синьора. Думите ѝ увиснаха в следобедната глъчка, която идваше от площада.

Парите ѝ стигнаха точно за един билет. Приятелите ѝ сякаш се бяха наговорили и се изредиха един след друг. Синьора Леоне дойде и притисна в дланта ѝ пачка лири.

— Моля те, Синьора. Моля те. Благодарение на теб печеля добре, моля те, вземи ги.

Същото беше и с Паоло и Джанна. Бизнесът им с керамичните съдове изобщо нямаше да потръгне, ако не беше Синьора.

— Приеми го като незначителна комисионна.

А старата двойка, нейните хазяи, в чиято къща беше прекарала по-голямата част от живота си, каза, че е подобрила изключително много имота и заслужава сериозна компенсация.

В деня, в който автобусът дойде, за да я отведе с вещите ѝ до най-близкото летище, Габриела се появи на стъпалата пред дома си. Нито тя, нито Синьора изрекоха нещо, но и двете се поклониха една на друга. Лицата им бяха сериозни и изпълнени с уважение. Неколцината свидетели на площада разбраха какво си казваха.

Едната благодареше на другата от цялото си сърце по начин, който не би могъл да се изрази с думи, и ѝ пожелаваше късмет в новия ѝ живот, който я очакваше занапред.

Градът беше шумен и многолюден, на летището цареше невероятна суетня, всички бързаха презглава, без да срещат погледите си. В Дъблин несъмнено щеше да завари същото, но Синьора предпочиташе да не мисли отсега за Ирландия.

Нямаше никакви планове, просто щеше да прави това, което ѝ се стори правилно, след като пристигне. Нямаше смисъл да разваля

пътуването си с планиране на неща, които нямаше как да бъдат планирани. Не беше уведомила никой за пристигането си. Нито семейството си, нито дори Бренда. Щеше да намери някоя стая и да се грижи за себе си, както беше постъпвала винаги, а после да реши как да действа по-нататък.

В самолета се заговори с някакво момче. То беше около десетгодишно, на възрастта на най-малкия син на Марио и Габриела, Енрико. Заговори му на италиански, но то я погледна с недоумение.

Загледа се през прозореца. Никога нямаше да разбере какво ще стане с Енрико или с брат му в Америка, или със сестра му, която се бе омъжила за помощника в кухнята на хотела. Нямаше да узнае кой е новият квартирант в стаята ѝ. И този, който щеше да живее там, никога нямаше да научи за дългите години, които беше прекарала в Анунциата, нито защо ги бе прекарала в това затънтено сицилианско селце. Все едно да плуваш из морето, без да знаеш какво ще се случи там, откъдето си тръгнал, нито там, където ще пристигнеш.

В Лондон смени самолета. Нямаше желание да прекара нито час в огромния град. Нито да посети квартирата, където беше живяла с Марио в един друг живот. Нито да се срещне с отдавна забравените хора или местата, за които почти не си спомняше.

Не, щеше да отлети веднага за Дъблин.

В Дъблин всичко се беше променило. Градът изглеждаше по-голям, отколкото си го спомняше. Когато замина, повечето международни полети се осъществяваха от летище „Шанън“. Нямаше представа, че нещата са се променили толкова. Както и пътят към летището. Когато заминаваше, автобусът бе лъкатушил из жилищни комплекси; сега летеше по магистрала с цветя от двете страни. Божичко, Ирландия наистина вървеше в крак с времето!

В автобуса една американка я попита къде е отседнала.

— Не съм сигурна — обясни Синьора. — Все ще намеря нещо.

— Вие ирландка ли сте или посетителка?

— Оттук съм, но не съм си идвала от години — отвърна Синьора.

— Аз също... търся предшествениците си.

Американката бе видимо доволна. Беше си дала цяла седмица, за да открие корените си и смяташе, че това е достатъчно дълъг период.

— О, да — отговори Синьора и осъзна, че не намери веднага правилния отговор на английски.

За малко да каже *certo*. Как ли щеше да прозвучи, ако заговореше изведнъж на италиански; щяха да помислят, че се прави на интересна. Трябваше да внимава.

Слезе от автобуса и тръгна по кея към моста „О’Конъл“. Около нея се движеха млади хора, високи, уверени, смеещи се, на групички. Помнеше, че някъде беше чела за преобладаващото младежко население — половината страна беше под двайсет и четири години! Но не очакваше да види такова ярко доказателство.

Преди да замине да работи в Англия, Дъблин беше сив и неподдържан град. Сега повечето от сградите бяха почистени, по улиците се движеха елегантни и скъпи коли. Тя си спомняше най-вече велосипедите и автомобилите втора ръка.

Живописните магазини привличаха погледите. По кориците на списанията виждаше едрогърди момичета, строго забранени по времето, когато бе идвала за последен път тук.

Кой знае защо продължи да върви по „Лифи“ и след моста „О’Конъл“. Струваше ѝ се, че следва посоката на останалите пешеходци и именно те я отведоха до „Темпъл бар“. Кафенето ѝ напомни за левия бряг на Сена от времето, когато беше ходила с Марио за три дни в Париж. Павирани улици, открити кафенета, пълни с младежи, които си подвикваха и махаха на познатите си.

Никой не ѝ беше казал, че Дъблин е заприличал на европейска столица. Приятелката ѝ Бренда, която беше омъжена за Калъфката и работеше в заведение за по-улегнали хора, дали изобщо беше посещавала тези улици? Нейните сестри и трудните им съпрузи, двамата ѝ братя и инертните им съпруги... не, те не бяха от хората, които биха открили „Темпъл бар“. Ако все пак знаеха за него, единствената им реакция несъмнено щеше да бъде само недоволно поклащане на главата.

На Синьора той ѝ се стори прекрасен. Цял нов свят, не можеше да му се насити. Най-накрая седна да изпие чаша кафе. Сервира ѝ го момиче на около осемнайсет години, с дълга червена коса, също като нейната преди години.

— От къде идвате? — попита бавно тя, като изговаряше ясно всеки звук.

— Сицилия, Италия — отговори Синьора.

— Красива страна, но, казвам ви, няма да отида там, преди да науча езика.

— И защо?

— Ами, бих искала да знам какво си говорят хората. Имам предвид, че човек не знае в какво се забърква, ако не разбира езика.

— Аз изобщо не говорех италиански, когато отидох там, и определено не знаех в какво се забърквам — рече Синьора. — Но в крайна сметка всичко се получи добре... не, повече от добре. Беше прекрасно.

— Колко останахте?

— Дълго. Двайсет и шест години.

Момичето, което очевидно не е било родено, когато тя се беше впуснала в тази авантюра, я изгледа смаяно.

— Сигурно много ви е харесало.

— О, да, хареса ми.

— И кога се върнахте?

— Днес — въздъхна Синьора и усети, че момичето я изгледа някак си по-различно. — Извинете, тази част на Дъблин е толкова приятна. Как мислите, дали бих могла да намеря стая под наем? — Сега вече момичето явно си помисли, че наистина е странна. Може би вече не ги наричаха „стаи“? Дали не трябваше да каже „апартамент“? „Място за отсядане?“ — Нещо съвсем простичко — усмихна се тя.

Обясниха ѝ, че кварталът е най-модният, всички искали да живеят тук. Имаше апартаменти с огромни тераси, попзвезди купуваха хотели, бизнесмени инвестираха в нови къщи. Ресторантите никнели като гъби. Изобщо — последната дума на модата в момента.

— Ясно. А къде човек може да отседне за добра цена, някъде, където не е последната дума на модата?

Трудно беше да се каже. Момичето като че ли се опитваше да прецени с какви пари разполага странната особа.

— Имам достатъчно пари за спане и закуска за цяла седмица, но все пак за някое евтино местенце и някъде, където да върша някаква работа... може би да гледам деца.

— Обикновено търсят млади хора за гледане на деца — рече то.

— О, тогава в някой ресторант?

— Не, не бих казала, че имате големи шансове... всички търсим подобни места. Затова се намират трудно.

Момичето я изглежда със съжаление, но на Синьора щеше да ѝ се налага тепърва да свиква с това. Реши да бъде енергична и да прикрие объркването си, за да изглежда по-приемлива и да не прилича на изкуфяла стара дама.

— Това на престилката името ти ли е? Сузи?

— Да. Майка ми е била фен на Сузи Куатро. — Тъй като Синьора я гледаше неразбиращо, тя поясни: — Певицата, не се ли сещате? Преди години е била много популярна, но може би не и в Италия.

— Сигурна съм, че е била, просто тогава аз не слушах такава музика. Виж, Сузи, съвестно ми е да ти отнемам времето с моите проблеми, но ако можеш да ми отделиш половин минута, препоръчай ми от кой район да започна.

Сузи изброи имената на отделни квартали, които някога, в младостта на Синьора, бяха незначителни предградия или села, намиращи се извън града, но сега очевидно бяха обширни работнически квартали. Може би половината от техните жители щяха да вземат наемател, ако децата им вече бяха напуснали семейното огнище. Стига да се плаща в брой. Нямаше да е разумно да споменава, че тя самата е в притеснено положение.

— Много си добра с мен, Сузи. Откъде си научила всички тези неща на твоята възраст?

— Ами, аз самата съм израснала там, сцената ми е позната.

Синьора знаеше, че не е прилично да злоупотребява с търпението ѝ. Посегна към чантичката си, за да извади пари за кафето.

— Много ти благодаря за помощта. И ако се настаня, ще дойда отново и ще ти донеса някакъв подарък.

Видя как Сузи застина и прехапа устни.

— Как се казвате? — попита тя.

— Знам, че звучи смешно, но името ми е Синьора. Не се държа официално, просто така ме наричаха и така ми харесва да ме наричат.

— Сериозно ли нямате нищо против какво ще е мястото?

— Абсолютно.

— Слушайте. Аз самата не се разбирам със семейството си, затова вече не живея вкъщи. Само преди две седмици те говореха, че биха искали да вземат наемател за моята стая. Тя и без това стои

празна, а и допълнителните лири няма да им бъдат излишни... но трябва да бъдат в брой, нали разбирате, и ще трябва да казвате, че сте тяхна приятелка, ако някой ви попита... заради данъка върху приходите.

— Мислите ли, че бих могла?

— Слушайте. — Сузи не искаше да има никакви недоразумения. — Говорим за една съвсем обикновена къща в обикновен квартал... Телевизорът им е включен през цялото време, крещат си един на друг, за да го надвикат, при тях е и брат ми Джери. Той е на четиринайсет години и е ужасен.

— На мен ми е нужна стая, където да отседна. Сигурна съм, че ще е прекрасно.

Сузи написа адреса и ѝ обясни кой автобус да вземе.

— Защо не тръгнете по тяхната улица и не попитате неколцина от съседите, които знам със сигурност, че няма как да ви приемат, а след това уж случайно да се отбиеете и у нас. Споменете първо за парите и кажете, че няма да останете дълго. Ще им харесате, защото сте по-възрастна, почтена, биха казали те. Ще ви вземат, но не споменавайте, че знаете от мен.

Синьора я изгледа продължително.

— Да не би да не харесват приятеля ти?

— Приятелите ми — поправи я Сузи. — Баща ми казва, че съм пачавра, но моля ви, не спорете с него, когато го заяви и пред вас, така ще се издадете, че ме познавате.

Момичето изглеждаше непреклонно.

Синьора се запита дали и нейното собствено лице е изглеждало така непреклонно, когато тръгваше за Сицилия преди двадесет и шест години.

Първо се отби в къщите, както ѝ предложи Сузи. И неизменно ѝ отговаряха, че домовете им са пълни и се нуждаят от всеки квадратен метър в тях.

— Можете ли да ми предложите някого? — попита тя.

— Опитайте у семейство Съливан — посъветваха я в последната къща.

Сега вече имаше нужното извинение.

Джери отвори вратата с пълна уста. Имаше червени коси и лунички и ядеше сандвич.

— Да? — изгледа я той.

— Може ли да говоря с баща ти или майка ти?

— За какво? — Очевидно беше пускал непознати, които не е трябвало да пуска.

— Ами, исках да разбера дали давате стая под наем?

Отвътре намалиха телевизора, за да разберат какво става на вратата.

— Стая под наем у нас?

Недоверието на Джери я разколеба, но все пак тя настоя:

— Бих искала да поговоря с тях?

Бащата на момчето се приближи до вратата. Едър мъж, някъде на нейната възраст, с червендалесто лице. Той бършеше ръце отстрани на панталоните си, сякаш възнамеряваше да се ръкува.

— Мога ли да ви помогна? — попита подозрително той.

Синьора обясни, че търси стая под наем и че семейство Куин от номер двавет и две ѝ препоръчали да попита и тук.

— Пеги, ще дойдеш ли? — провикна се мъжът.

Пеги имаше тъмни сенки под очите и права коса, едновременно пушеше и кашляше.

— Какво има? — попита негостоприемно тя.

Не звучеше особено обещаващо, но Синьора разказа отново историята си.

— И какво ви накара да търсите стая в този квартал?

— Напуснах Ирландия отдавна и нямах представа, че всичко е поскъпнало толкова... ами... дойдох на вашата улица, защото оттук се вижда планината.

Несвързаното ѝ обяснение като че ли им допадна.

— Никога не сме имали наематели — притеснено изрече жената.

— Няма да създавам никакви проблеми, ще си стоя в стаята.

— Не искате ли да се храните с нас?

Мъжът посочи към масата, върху която беше останала чиния с дебели сандвичи и бутилка прясно мляко.

— Не, благодаря ви. Мога да си взема електрически чайник, ям предимно салати. И котлон, за да си затоплям супите.

— Още даже не сте видели стаята — обади се жената.

— Бих искала да ми я покажете?

Гласът ѝ беше тих, но властен.

Изкачиха заедно стълбите, докато Джери ги наблюдаваше отдолу. Стаята беше малка, със самостоятелна мивка. И гардеробът, и библиотечката зееха празни, по стените нямаше нито картини, нито снимки. Нищо не напомняше за красивата и жизнена Сузи с дългите червеникави коси и блестящи очи.

— Много красива гледка — Синьора посочи към планината отсреща. — Живях години наред в Италия и там щяха да нарекат това място „Виста дел Монте“, планинска гледка.

— Така се казва училището, където ходи синът ни — „Маунтинвю“ — отвърна високият мъж.

— Ако сте съгласни да ме вземете, мисис Съливан, мистър Съливан... аз лично смятам, че мястото е прекрасно.

Двамата се спогледаха, питайки се безмълвно да не би посетителката им да е побъркана и дали ще е разумно, ако я пуснат в дома си.

Стояха на долния етаж и разговаряха и като че ли нейната любезност някак си ги принуждаваше и те да се държат малко повъзпитано. Мъжът разчисти масата от храната, жената извади цигарата от устата си и изгаси телевизора. Момчето се отдалечи в ъгъла и ги наблюдаваше с интерес.

Обясниха ѝ, че от другата страна на улицата живеела двойка, която си изкарвала прехраната, като информирала данъчните власти за хорските проблеми, така че, ако я приемеха, трябваше да се представя за тяхна роднина, а не за квартирантка.

Мисълта за измамата като че ли я развълнува силно. Разказа им, че е живяла дълги години в Италия. Съпругът ѝ, който бил италианец, починал неотдавна и затова се върнала в Ирландия.

— Нямате ли семейство тук?

— Имам роднини, но ще ги потърся по-късно — отвърна Синьора.

Те ѝ обясниха, че времената са тежки, Джими работел като шофьор на свободна практика, а Пеги — в местния супермаркет. След това разговорът отново се върна към малката стая на горния етаж.

— Някой друг от семейството ли е живял в нея? — попита любезно Синьора.

Тогава ѝ казаха за дъщеря им, която предпочитала да е по-близо до центъра. После стана дума за пари и тя им показа портфейла си. Имаше да плати наема за пет седмици. Попита ги — искат ли да плати предварително за един месец?

Съпрузите се спогледаха разтревожени. Хора като нея, които сякаш не бяха от този свят и показваха съдържанието на целия си портфейл, ги изпълваха с подозрение.

— Това ли е всичко, с което разполагате?

— Това е всичко, което имам сега, но ще имам повече, като си намеря работа.

Тази мисъл явно не притесняваше Синьора. Те обаче още повече се смутиха. После тя ги остави насаме, за да обсъдят на спокойствие ситуацията.

Излезе в задния двор и се загледа в далечните планини. Не бяха назъбени, остри и сини като планините в Сицилия. Дали в Анунциата все още си спомняха за нея?

Семейство Съливан се появи на вратата. Решението беше взето.

— Предполагам, че след като сте така натясно с парите, ще искате да останете веднага — започна без заобикалки Джими Съливан.

— О, би било чудесно.

— Ами, можете да останете за една седмица и ако ни харесате и ние харесаме вас, тогава ще поговорим за по-нататък — рече Пеги.

Погледът на Синьора светна.

— *Grazie, grazie* — възкликна тя, но веднага осъзна, че е проговорила на италиански и побърза да им се извини.

Те не изглеждаха озадачени, очевидно бяха решили, че са попаднали на безобидна ексцентричка.

— Елате да оправим леглото ви — подкани я Пеги.

Момчето ги следеше безмълвно с поглед.

— Няма да създавам проблеми, Джери — обърна се към него Синьора.

— Откъде знаете, че се казвам Джери? — учуди се той.

— Защото това е името ти — отвърна простичко тя.

Този отговор изглежда го задоволи.

Вече в нейната стая, докато Синьора се оглеждаше с любопитство, Пеги побърза да извади одеяла и чаршафи.

— Сузи имаше бродирана кувертюра, но си я взе — обясни тя.

— Липсва ли ви?

— Отбива се веднъж седмично, когато баща ѝ не е тук. Те никога не са гледали на света по един и същи начин. Жалко, но такава е положението. За нея е по-добре да живее отделно, вместо вечно да се спречкват.

Синьора извади кувертюрата с избродираните италиански градове. Беше я увила в тънка хартия и в нея беше поставила каната, за да я предпази. Беше взела съвсем малко неща, но сега беше щастлива да ги разопакова, за да види Пеги Съливан колко безупречен и невинен живот води.

Пеги се ококори изумено.

— Къде, за Бога, намерихте тази кувертюра? Много е красива.

— Аз я направих, като през годините все добавях по някое име. Вижте, това е Рим, а това е Анунциата, мястото, където живях.

Очите на Пеги се напълниха със сълзи.

— И вие сте лежали под нея със съпруга си... колко тъжно, че е умрял.

— Да, така е.

— Дълго ли боледува той?

— Не, загина при автомобилна катастрофа.

— Имате ли негова снимка, за да я поставите на скрина?

— Не, образът му е скътан в сърцето ми.

Пеги Съливан реши да смени темата.

— След като шияте така, лесно ще си намерите работа. Всеки би ви взел. Всъщност, какви са ви намеренията? Може би ще търсите нещо по-специално?

Погледът на Синьора витаеше някъде далече.

— Може би да преподавам или... екскурзовод. В Сицилия продавах на туристите дребни бродирани неща. Не мислех, че ще ги търсят и тук.

— Бихте могли да бродирате детелини и арфи — подхвърли Пеги. Но идеята не допадна особено и на двете.

Приключиха с подредбата на стаята. Синьора окачи дрехите си в гардероба и се огледа доволна.

— Благодаря ви, че ме приехте във вашия дом. Казах на сина ви, че няма да създавам проблеми.

— Не му се сърдете, той е достатъчно голям проблем за всички ни, мързелив е до мозъка на костите си. Сузи поне е умна, а това момче ще свърши на улицата.

— Сигурна съм, че положението не е чак толкова безнадеждно.

Синьора разговаряше по същия начин и с Марио за неговите синове — успокояващо, оптимистично. Това искаха да чуват родителите.

— Слушайте, ще слезете ли да пийнете нещо с нас преди лягане?

— Не, благодаря ви. Уморена съм. Ще си легна веднага.

— Но вие нямате дори чайник, за да си направите чаша чай.

— Благодаря ви, всичко е наред.

Пеги я остави и слезе на долния етаж. Съпругът ѝ гледаше някакво спортно предаване.

— Намали звука, Джими. Жената е уморена, пътувала е цял ден.

— Боже всемогъщи, нима отново ще трябва да живеем така, както когато тези двамата бяха бебета — намали това и намали онова?

— Не, няма да е точно така, а и ти не по-малко от мен искаш парите ѝ.

— Тя е странна птица. Научи ли нещо?

— Казва, че била омъжена и съпругът ѝ загинал при катастрофа. Така казва.

— А ти защо не ѝ вярваш?

— Ами, няма негова снимка. Не прилича на омъжена. На леглото си постила една много странна кувертюра, напомня на свещеническа одежда. Омъжена жена никога не би имала време да ушие подобно нещо.

— Четеш прекалено много книги и гледаш прекалено много филми, това ти е проблемът на теб.

— Джими, тя определено не е с всичкия си.

— Но надали е убийца, нали?

— Прилича на монахиня, излъчва едно такова спокойствие. Ако питаш мен, точно такава е била. И даже още е. Човек никога не знае в наши дни.

— Възможно е — промълви замислено Джими. — Е, ако се окаже монахиня, не ѝ разказвай всичко за Сузи. Ще избяга като дявол от тамян, ако научи как се държи момичето, което сме отгледали с теб.

Синьора стоеше край прозореца и гледаше към планината.

Нима това беше новият ѝ дом?

Нямаше ли да отстъпи, когато види баща си и майка си и да им прости студенината и безразличието, след като двамата разбраха, че няма да се завтече послушно в Ирландия и да изпълни дълга си към тях? Или щеше да остане в тази занемарена къщичка с шумните ѝ собственици, да се опита да сдобри бащата и дъщерята, да намери начин и да пробуди интереса на начумереното момче, да поръби завесите, да закърпи орфаните възглавници в дневната и да поръби хавлиите в банята. Щеше да го направи постепенно, а не веднага. Годишите, прекарани в Анунциата, я бяха научили на търпение.

Нямаше да отиде още утре при майка си или в старческия дом, където живееше баща ѝ. Щеше да се отбие при Бренда и Калъфката, когото вече наричаха Патрик. Те щяха да се зарадват, че си е намерила квартира и си търси работа. Нищо чудно, ако ѝ предложеха нещо в техния ресторант. Можеше например да мие и приготвя зеленчуците в кухнята, както правеше момчето, за което се омъжи дъщерята на Марио.

Синьора се изми и облече бялата нощница с малките розички, избродирани около яката. Марио я харесваше много, помнеше как дланите му галеха розичките, преди да започнат да гаят нея самата...

Марио, който сега спеше в гроба, гледащ към планината и долините. Той знаеше, че тя ще последва съвета му след неговата смърт, макар да не го беше направила, докато беше жив. Въпреки това вероятно е бил горд, че беше останала в неговото село цели двайсет и шест години, и че си тръгна оттам, спазвайки последното му желание, за да спаси достойнството на Габриела — неговата вдовица.

Толкова често го беше правила щастлив под същата тази кувертюра и със същата тази нощница, докато изслушваше притесненията му и внимателно го съветваше как да постъпи. Вслушваше се в лая на непознатите кучета и виковете на играещите деца.

Скоро щеше да заспи, а от утре започваше новият ѝ живот.

Както винаги по обяд, Бренда оглеждаше внимателно всяка маса. Сервитьорите знаеха, че изискванията ѝ са високи и се стараеха да се съобразяват с тях. Мистър Куентин, който живееше на континента, признаваше, че заведението се ползва с добро име в цял Дъблин благодарение на Бренда и Патрик, а тя държеше на всяка цена да запази репутацията му.

Намести цветята на една от масите до прозореца и чу отварянето на вратата. Дъблинчани обядваха късно и най-ранният клиент в „Куентин“ не се появяваше преди дванайсет и половина. Учудена, тя се обърна към входа.

Жената влезе неуверено. Беше на около петдесет години, дългите ѝ коси бяха посивели, осеяни с червеникави нишки и завързани отзад с многоцветен шал. Кафявата ѝ пола стигаше почти до глезените, сакото ѝ беше старомодно, в стила на седемдесетте години. Не беше небрежно или елегантно облечена, беше просто напълно различна. Приблужи се до Нел Дън на касата и тогава Бренда изведнъж я позна.

— Нора О’Донъху! — извика възбудено тя. Не беше виждала приятелката си от цяла вечност. Младите сервитьори и мисис Дън на касата с изненада установиха как Бренда, безупречната Бренда Бренан, се завтече да прегърне новодошлата. — Боже мой, ти наистина остави онова място, взе самолета и се прибра.

— Прибрах се, да — отвърна Синьора.

Бренда я огледа разтревожено.

— Да не би... Искам да кажа, баща ти не е починал, нали?

— Аз поне не знам.

— Значи не си се върнала при тях?

— О, не. В никакъв случай.

— Чудесно, знаех си, че няма да се предадеш. А как е любовта на твоя живот?

Лицето на Синьора се промени.

— Той е мъртъв, Бренда. Марио умря. Загина при автомобилна злополука и сега почива в гробището на Анунциата.

Дори само тези думи бяха достатъчни, за да изцедят силите ѝ; изглеждаше така, сякаш ще изгуби съзнание, а след четирийсет минути заведението щеше да се напълни с посетители. Бренда Бренан, лицето на „Куентин“, трябваше да е сред тях, а не да плаче с приятелката си за загубената ѝ любов. Умът ѝ препускаше. Имаше едно сепаре, което

обикновено пазеше за влюбени или за хора, желаещи да хапнат дискретно. Щеше да го заеме за Нора.

Поведе я към масата и поръча голямо бренди и чаша леденостудена вода. Ако не едното, поне другото със сигурност щеше да помогне. С опитна ръка смени списъка с резервациите и помоли Нел Дън да копира новия вариант.

— Има ли нещо, с което да помогна, мисис Бренан?

— Да, Нел. Копирай новия план за резервацията на местата, раздай го на сервитьорите и остави един екземпляр и в кухнята.

Говореше енергично и нелюбезно. Понякога Нел ѝ беше неприятна, макар да не знаеше точно защо.

И едва след това Бренда Бренан, известна сред персонала и клиентелата като „Ледената Мадона“, отиде в сепарето и плака със своята приятелка за смъртта на онзи Марио, чиято съпруга беше прекосила площада, за да каже на Нора да си върви в своята страна, където ѝ беше мястото.

Истински кошмар и в същото време каква безумна любовна история! Бренда си мислеше с копнеж какво ли е да обичаш така, толкова безрезервно и без да се интересуваш от последствията, без да правиш планове за бъдещето.

Гостите нямаше да видят Синьора в това сепаре, така както не бяха виждали нито премиер-министъра и неговата приятелка, нито търсачите на мозъци, поканили на обяд евентуалния кандидат от друга компания. Беше безопасно да я остави сама.

Бренда избърса очи, пооправи грима си, намести якичката и се върна към обичайните си задължения. Синьора, която надничаше от време на време, гледеше изумена как приятелката ѝ придружава богати и уверени люде до масите, разпитва ги за семействата им, за бизнес сделките... А цените в менюто! С тези пари едно семейство в Анунциата щеше да преживее цяла седмица.

— Днес главният готвач е приготвил пресен калкан, който препоръчва горещо, заедно с миш-маш от гъби... но ще ви оставя да огледате менюто. Чарлз ще вземе поръчката ви, когато сте готови.

От къде Бренда се беше научила да говори така? Споменаваше за Калъфката като за главния готвач и то с такова благоговение, стоеше изправена и уверена.

Ето това трябваше да научи в новия си живот. Ако искаше да оцелее.

Синьора се поизправи над масата, не се взираше вече уплашено в менюто. Поръча си доматена салата и говеждо. От дълго време не беше яла месо. Бюджетът ѝ не го позволяваше. Затвори очи с усещането, че ей сега ще изгуби съзнание при мисълта за цените в менюто, но Бренда беше настояла да си избере, каквото ѝ хареса, това щял да бъде обядът ѝ за добре дошла. Появи се бутилка кианти, която не беше поръчвала. Синьора си наложи да не гледа цената му в менюто.

Щом започна да се храни, осъзна колко е била гладна. В самолета не беше яла почти нищо, прекалено неспокойна беше. Снощи у Съливанови също не хапна. Доматената салата беше превъзходна, обилно поръсена с пресен босилек. Откога в Ирландия използват тези подправки? Говеждото беше алангле, зеленчуците — хрупкави и твърди.

Когато се нахрани, Синьора се почувства много по-силна.

— Всичко е наред, повече няма да плача — обяви тя, когато обедната навалица намаля и Бренда се плъзна на мястото срещу нея.

— Не трябва да се връщаш при майка си, Нора. Не искам да заставам между теб и семейството ти, но тя никога не ти е била истинска майка, когато си имала нужда от нея, защо тогава ти да ѝ бъдеш дъщеря, когато тя се нуждае от теб?

— И аз така разсъждавам.

— Слава богу! — промълви с облекчение Бренда.

— Но ще трябва да работя, за да се издържам. Имаш ли нужда от някой, който да бели картофи и да чисти?

Бренда ѝ обясни внимателно, че от това няма да излезе нищо, че вече наемаха млади хора за обучение. Те самите бяха започнали като тях, като стажанти, преди много години. Преди всичко да се промени.

— Освен това, Нора, ти си прекалено стара за подобна работа, а и прекалено обучена. Можеш да правиш толкова други неща, да работиш в офис, да преподаваш италиански.

— Прекалено съм стара, там е проблемът. Никога не съм използвала пишеща машина, да не говорим за компютър. Нямам нужната квалификация, за да преподавам.

— При всяко положение е по-добре да се регистрираш, за да получаваш някакви пари.

- За какво да се регистрирам?
- За получаване на помощи за безработни.
- Не мога да постъпя така, нямам право.
- Напротив, имаш. Ти си ирландка.
- Но живях в чужбина, не съм допринесла с нищо за страната.

Синьора беше непреклонна. Бренда я погледна с изненада и тревога.

— Тук не можеш да се държиш като майка Тереза. Тук е реалният свят, трябва да се грижиш за себе си и да вземаш това, което ти се предлага.

— Бренда, не се притеснявай за мен, аз винаги оцелявам. Виж какво издържах в продължение на четвърт век. Повечето хора не биха постъпили така. Намерих къде да живея броени часове след пристигането си в Дъблин. Ще си намеря и работа.

Накрая Бренда въведе приятелката си в кухнята, за да се срещне с Калъфката, който тя успя да нарече Патрик с голямо затруднение. Той беше любезен и сериозен, когато я приветства с добре дошла, и изрази официално съболезнованията си по повод смъртта на съпруга ѝ. Наистина ли мислеше, че Марио ѝ е бил съпруг, или говореше така само за пред младите хора, които го наблюдаваха почтително?

Синьора им благодари за прекрасния обяд и каза, че отново ще ги посети в ресторанта, но вече на свои разноски.

— Скоро ще правим сезон на италианската кухня. Може би ще ни преведеш менюто? — предложи Патрик.

— О, ще бъда щастлива.

— Всичко ще е официално, срещу заплащане и както си му е редът — настоя Патрик.

Колко изтънчени и дипломатични бяха станали семейство Бренан? Предлагаха ѝ пари, без да изглежда, че всъщност са милостиня.

— Е, ще го обсъдим по-късно. Няма да ви задържам; ще се обадя идната седмица, за да ви уведомя докъде съм стигнала.

Тръгна си без продължителни сбогувания. Това бе едно от нещата, които научи през годините, прекарани в селото. Хората те обичаха повече, ако не стоиш безкрайно дълго, ако са наясно, че разговорът ще има край.

На връщане, докато се прибираще в новата си квартира, Синьора си купи чай, бисквити и един тоалетен сапун. Попита в няколко ресторанта дали има място за кухненски работник, но навсякъде ѝ отказаха любезно. В супермаркета не я приеха да реди стока по етажерките, не я приеха и да продава по вестникарските щандове или да отваря купищата вестници и списания.

Усещаше, че всички я гледат учудено. Понякога я питаха защо не действа чрез Центъра за намиране на работа, а тя на свой ред ги изглеждаше неразбиращо, което засилваше подозренията им, че нещо не е наред.

Но не се отказваше. Търси работа до пет часа. След това взе автобус до жилището на майка си. Апартаментите бяха собствени, с добре оформени цветни лехи пред входните врати. Бяха построени специално за нуждите на възрастните.

Синьора стоеше неподвижно, скрита зад едно голямо дърво. Държеше в скута си хартиената торба с покупките и наблюдаваше пътеката, водеща към номер двайсет и три. Беше свикнала да стои неподвижно и не забелязваше как минава времето. Никога не носеше часовник и щеше да стои тук, докато види майка си, ако не днес, някой друг ден, а веднъж щом я видеше, щеше да разбере какво да прави. Нямахше да вземе решение, докато не я види.

Тази вечер обаче никой не влезе, нито излезе от номер двайсет и три. В десет часа Синьора изостави поста си и хвана автобуса до Съливанови. Влезе тихо в къщата и се качи на горния етаж, като извика „лека нощ“ към стаята, откъдето ехтеше телевизорът. Цялото семейство седеше и гледаше. Нищо чудно, че Джери не обръщаше особено внимание на училищните си занимания, ако до късно гледаше уестърни.

Бяха ѝ оставили електрически котлон и стар чайник. Направи си чай и се загледа към планината. Само трийсет и шест часа след нейното пристигане над спомена за Анунциата и пътя, водещ към „Виста дел Монте“, вече беше паднал лек воал. Дали Габриела съжаляваше, че я беше отпратила? Дали синьора Леоне се питаше как се справя приятелката ѝ от другата страна на морето? После се изми с хубавия сапун, ухаещ на сандалово дърво, легна и заспа.

Когато се събуди, къщата беше празна и Синьора се отправи на поредното си пътешествие. Този път щеше да бди още от сутринта пред дома на майка си. По-късно щеше да си търси работа. Настани се отново зад познатото дърво.

Не се наложи да чака дълго. Малък автомобил спря пред номер двайсет и три и от него излезе натежала жена, със ситно накъдрени червени коси.

Синьора едва разпозна по-малката си сестра Рита. Изглеждаше толкова старомодна, макар да беше само на четирийсет и шест години. Рита беше момиче, когато Синьора напусна дома си, а през изминалите двайсет и шест години никой не ѝ беше изпращал снимки. Дори не ѝ писаха, освен когато имаха нужда от нея, когато удобството на собствения им живот им се стори по-важно и надделя над предразсъдъците им и те решиха да се свържат с нея, опозорената и лудата, която беше заминала за Сицилия, следвайки любовта си към Марио.

Рита изглеждаше напрегната и скована и ѝ напомняше за майката на Габриела, дребна гневна жена, чиито вечно недоволни очи се стрелкаха във всички посоки.

Синьора я наблюдаваше ужасена иззад дървото. Вратата на колата беше отворена, тя явно щеше да отиде и да посрещне майка им. Пригответи се за поредния шок. Ако Рита ѝ се стори стара, как ли изглеждаше майка ѝ?

Беше добре запазена за своите седемдесет и седем години. С кафява рокля и кафява жилетка. Косата ѝ както винаги бе прибрана назад в старомоден кок, по повод, на който Марио възропта още тогава, когато я видя за първи път.

Не ѝ се вярваше, че тогава майка ѝ е била малко по-възрастна, отколкото беше сега Синьора. Толкова непреклонна, толкова закоравяла в схващанията си, вечно готова да следва религиозните догми, макар да не ги чувстваше в сърцето си. Ако тогава се беше застъпила за нея, нещата щяха да бъдат съвсем различни и през всичките тези години Синьора щеше да поддържа връзка с дома си, а може би щеше да се върне и да се грижи за тях дори на село, в малката ферма, която толкова не им се искаше да напуснат.

Но сега? Те бяха само на метри от нея... достатъчно беше да извика и щяха да я чуят. Видя как Рита се скова от раздразнение и недоволство, когато майка им замърмори:

— Добре, добре. Влизам, не е нужно да ми даваш зор. Ти също ще остарееш един ден.

Нищо чудно, че искаха да се върне от Италия. Синьора се чудеше как изобщо се бе научила да обича толкова силно, след като произлизаше от подобно семейство? Тази сцена обаче ѝ помогна да вземе решение.

Излезе от спретнатото поддържаната градина, вдигнала високо глава. Всичко ѝ беше ясно. Нямаше да изпитва никакво съжаление или чувство за вина.

Опитите да си намери работа през този следобед отново се оказаха несполучливи. Когато се озова до река Лифи, потърси кафе-сладкарницата, където работеше Сузи. Момичето вдигна поглед, видимо доволно.

— Значи наистина отиде при тях! Мама ми каза, че най-неочаквано се сдобили с наемателка.

— Много е хубаво, исках да ти благодаря.

— Не е много хубаво, но дано ти свърши работа.

— От стаята ти виждам планината.

— Да, и няколко блока в строеж.

— Точно това е, от което имам нужда. Благодаря ти отново.

— Те мислят, че може би си монахиня. Така ли е?

— Не, не. Доста съм далеч от монахините.

— Мама каза, че съпругът ти е починал.

— В известен смисъл е точно така.

— В известен смисъл е умрял... това ли имаш предвид?

— Не, имах предвид, че в известен смисъл ми беше съпруг, но не исках да обяснявам всичко на майка ти и баща ти.

— Изобщо няма нужда и е много по-разумно — обяви Сузи и ѝ наля кафе. — За сметка на заведението — прошепна тя.

Синьора се усмихна на себе си; ако използваше правилно картите си, скоро може би щеше да се храни безплатно из цял Дъблин.

— Обядвах безплатно в „Куентин“, справям се добре, нали? — сподели тя.

— Ето къде бих искала да работя — призна момичето. — Ще се обличам официално с черни панталони като сервитьорите им. Ще бъда единствената жена, освен мисис Бренан.

— Познаваш ли я?

— Та тя е легенда. Искам да работя с нея в продължение на три години, да науча всичко, а после да отворя свое заведение.

— Каж ми, защо не мога да си намеря работа, най-обикновена работа като чистачка или миячка? Какво не ми достига? Или съм прекалено стара?

Сузи прехапа устни.

— Струва ми се, че изглеждаш прекалено добре за работата, която търсиш. Нали разбираш, изглеждаш прекалено умна, за да стоиш в дома на родителите ми, караш хората да се чувстват неудобно. Усецането е странно.

— Какво би трябвало да правя, как смяташ?

— Да се целиш в нещо по-високо... Мама каза, че имаш бродирана кувертюра, от която не можеш да си отделиш очите. Защо не я занесеш в някой магазин? В подходящ магазин, разбира се.

— Нямам нужната увереност.

— След като си живяла в Италия с мъж, който не ти е бил съпруг, значи имаш необходимата увереност.

Направиха списък на дизайнерските и модните магазини, където висококачествената бродерия би могла да намери пазар. И докато обсъждаха различните варианти, Сузи й подхвърли:

— Една приятелка работи в моден салон и през вечерите за обучение си търсят морски свинчета. Защо не отидеш? Ще те подстрижат страхотно само за две лири. Иначе ще ти струва двайсет-трийсет пъти повече.

Наистина ли хората плащаха по шейсет лири, за да се подстрижат? Светът явно се беше побъркал. Марио харесваше дългата ѝ коса, но Марио беше мъртъв. Беше ѝ изпратил послание, за да ѝ каже да се върне в Ирландия и следователно едва ли щеше да е против, ако Синьора подкъсеше косата си.

— Къде е този салон? — попита тя и си записа адреса.

— Джими, отрязала си е косата — прошепна Пеги Съливан. Съпругът ѝ слушаше някакъв футболен мениджър по телевизията.

— Добре, супер — отвърна разсеяно той.

— Не, честно ти казвам, тя не е това, за което се представя. Няма да я познаеш, изглежда с двайсет години по-млада.

— Добре, добре.

Той увеличи звука, но съпругата му пое контрола в свои ръце и веднага го намали.

— Имай малко уважение. Вземаме парите на жената, не е нужно и да я оглушаваме.

— Добре де, но престани да говориш.

Пеги се замисли. Наемателката им наистина беше странна птица. Невъзможно беше да си чистосърдечен и откровен като нея и да оцелееш в този свят. Кой можеше да си позволи прическа, която струваше цяло състояние? Пеги не обичаше мистериите, а Синьора определено беше голяма мистерия.

— Не се притеснявайте, ако днес взема кувертюрата. Не си изнасям нещата — обясни на другата сутрин Синьора. — Струва ми се, че хората се чувстват леко объркани от мен. Трябва да им покажа, че мога да върша някаква работа. Подстригах се в един салон, където търсят доброволци, за да се обучават. Мислите ли, че изглеждам по-обикновена?

— Наистина е хубава прическа — отвърна Джими.

— И доста скъпа — додаде Пеги.

— Косата ти боядисана ли е? — попита с интерес Джери.

— Не, къносана е, но те казаха, че цветът ѝ и без нея е необичаен, като на диво животно — топло се усмихна Синьора, без да се обиди ни най-малко от въпроса на момчето.

В специализираните магазини харесаха работата ѝ, възхищаваха се на изкусния шев и изпълненото с въображение ръкоделие, но нямаха свободни работни места. Обещаваха, че ще запишат името ѝ и

неизменно оставаха изненадани от адреса, сякаш не вярваха, че живее в подобен квартал.

И този ден беше изпълнен с откази, но като че ли ги изричаха с по-голямо уважение. Модните дизайнери в бутиците и в двете театрални компании оглеждаха с истински интерес ръкоделието ѝ. Сузи имаше право, че трябва да се цели по-нависоко. Може би трябваше да си потърси място като учителка или екскурзоводка, нали с това се беше занимавала през по-голямата част от съзнателния си живот в малкото сицилианско село?

Вечер разговаряше с Джери.

— Заета ли сте, мисис Синьора? — невинно питаше той, застанал на вратата.

— Не, Джери, влизай. Приятно ми е в твоята компания.

— Бихте могли да слизате долу, нали знаете? Те нямат нищо против.

— Не, не. Аз наех една стая от твоите родители, не искам да им досаждам.

— Какво правите, мисис Синьора?

— Шия бебешки дрешки за един бутик. Казаха, че биха взели четири. Трябва да станат наистина хубави, тъй като похарчих част от спестяванията си за плата и другите материали, затова не мога да си позволя да не ги приемат.

— Вие бедна ли сте, мисис Синьора?

— Не точно, но нямам много пари. — Отговорът изглеждаше съвсем естествен и разумен. Той задоволи напълно момчето. — Защо не си донесеш домашните тук, Джери? — предложи тя. — Тогава ще си правим компания взаимно, а аз ще ти помагам, с каквото мога.

Така общуваха с лекота през целия май. Джери я посъветва да ушие пет бебешки дрешки под предлог, че е разбрала погрешно. Съветът се оказа страхотен, тъй като бутикът взе и петте и поръча още.

Синьора проявяваше огромен интерес към домашните на Джери.

— Прочети ми отново онова стихотворение.

— То е някакво старо стихотворение, мисис Синьора.

— Знам, но нека се опитаме да разберем какво е искал да каже поетът. Нека да помислим.

И двамата зарецитираха заедно:

— „Девет реда боб ще засадя тук.“ Интересно защо е искал да бъдат девет?

— Това е просто един стар поет, мисис Синьора. Предполагам, че не е знаел какво иска.

— „И да живея сам на любимата на пчелите поляна.“ Представяш ли си, Джери? Искал е да чува само жуженето на пчелите около себе си, но не и градската шумотевица.

— Бил е стар, разбира се — повтори отново момчето.

— Кой?

— Йейтс, авторът на стихотворението.

Малко по малко тя успя да го заинтригува. Преструваше се, че паметта ѝ изневерява. Докато шиеше, го молеше да ѝ повтаря многократно това, което учеше. Така Джери Съливан научаваше стихотворенията, пишеше есета, започна да отделя повече време и по математика. Единственото, което досега го беше интересувало, беше географията и то заради учителя — мистър О'Брайън.

— Той ще става директор — обясни ѝ Джери.

— О! И в „Маунтинвю“ доволни ли са?

— Да, старият Уолш е ужасен задръстеняк.

Тя го погледна, сякаш не знаеше значението на думата. Всеки път мълчаливият ѝ укор даваше нужния резултат.

— Мистър Уолш, старецът, който е директор в момента, изобщо не го бива.

— А, разбирам.

— Езикът на Джери се е подобрил неузнаваемо — докладва ѝ Сузи. И допълни: — Те трябва да ти плащат. Ти си му като частна гувернантка. Жалко, че не може да си намериш работа като учителка.

— Майка ти ме кани на чай в четвъртък, за да се запозная с теб — обясни ѝ Синьора. — Мисля, че ще бъде ѝ учителят на Джери. Вероятно е искала да има някаква подкрепа.

— Тони О'Брайън е любимец на жените. Чувала съм някоя и друга приказка, по-добре внимавай с него, Синьора. С тази нова

прическа той може да прояви интерес към теб.

— Аз никога вече няма да проявя интерес към мъжете.

— О, и аз така казах след втория си приятел, но внезапно интересът ми се възвърна.

Чаеното парти започна сковано.

Пеги Съливан беше смутена и объркана и затова Синьора пое в свои ръце разговора. Говореше внимателно за промените в Ирландия.

— Днес училищата са толкова светли и променени, а Джери ми разказа за страхотните проекти в часовете по география. Когато аз ходех на училище, нямаше нищо подобно.

Постепенно атмосферата се затопли. Пеги Съливан очакваше, че посещението на учителя е свързано с оплаквания от сина ѝ. Не се надяваше, че дъщеря ѝ и Синьора ще си паснат толкова. Или че Джери ще разкаже на мистър О'Брайън за проекта си, чиято цел бе да разбере на кого са наречени различните улици в квартала.

Разговаряха като нормално семейство. А Тони О'Брайън предварително беше причислил Джери Съливан към групата на безнадеждните. Но тази странна жена, която очевидно беше поела контрола над семейството, въздействаше положително и на момчето.

— Италия сигурно ви е харесала, щом сте останали толкова дълго.

— Наистина ми хареса много, изключително много.

— Аз самият никога не съм ходил, но един от колегите ми в училище, Ейдан Дън, ако го оставят, може да говори и мечтае само за Италия.

— Мистър Дън преподава латински — обяви мрачно Джери.

— Латински? — Очите на Синьора светнаха. — Можеш да учиш латински, Джери.

— О, той е само за умните, дето ще следват в университета за адвокати, лекари и тем подобни.

— Не, не е само за тях — отвърнаха в един глас Синьора и Тони О'Брайън.

— Моля ви... — подкани я любезно той.

— Искате ми се да бях учила латински, тъй като той е в основата на останалите европейски езици, например френски, испански,

италиански. Ако знаеш латинската дума, всичко ще ти бъде ясно.

— Наистина трябва да се запознаете с Ейдан Дън — възторжено я прекъсна Тони О'Брайън, — той точно това твърди от години. Аз искам децата да учат латински, защото е логичен. Като решаването на кръстословици, провокира ги да мислят, а и няма проблеми с произношението.

След като учителят си тръгна, те продължиха да разговарят. Синьора знаеше, че отсега нататък Сузи ще си идва вкъщи по-редовно и няма да избягва баща си. Незнайно как преградите бяха паднали.

На следващия ден Синьора се срещна с Бренда в градинката „Сейнт Стивън“. Бренда донесе хляб за патиците и двете започнаха да ги хранят.

— Ходя при майка ти всеки месец, да ѝ кажа ли, че си тук? — попита я приятелката ѝ.

— Ти как мислиш?

— Мисля да не ѝ казвам. Все още се страхувам, че ще отидеш да живееш при нея.

— Тя харесва ли ти като човек? Ама честно.

— Не, не особено. В началото ходех заради теб, а после вече я съжалявах, изглеждаше толкова нещастна и непрекъснато се оплакваше от Хелън и Рита и „ужасните снахи“, както ги нарича.

— Ще отида да я видя. Не бих искала да ме прикриваш.

— Не отивай, ще се предадеш, Нора.

— Повярвай ми, няма подобна опасност.

Отиде при майка си същия следобед и без колебание позвъни на номер двайсет и три. Майка ѝ я посрещна объркана, не можеше да повярва на очите си.

— Аз съм Нора, майко. Дойдох да те видя.

Нито усмивка, нито протегнати за прегръдка ръце. В малките ѝ кафяви очи проблясваше неприязън и враждебност. Стояха като замръзнали пред прага. Майка ѝ не ѝ направи път, за да влезе, Нора не я попита.

След първоначалното вцепенение заговориха отново.

— Дойдох да видя как си, да попитам дали татко е добре. Искам да направя това, което е най-добро за всички.

Майка ѝ присви устни.

— Че кога си искала да направиш нещо, което е добро за друг, освен за теб самата? Влез, щом си дошла дотук — предложи ѝ нелюбезно тя.

Синьора разпозна някои от старите им мебели. Например шкафа, където държаха порцелановите и сребърните съдове. По стените нямаше картини, на етажерките нямаше книги. В стаята доминираше големият телевизор, на масата за хранене стоеше метален поднос с кутия портокалов сок. Не се виждаха цветя.

Майка ѝ не ѝ предложи място, затова Синьора седна на един от столовете край масата за хранене.

— Предполагам, че ще опушиш цялата къща.

— Никога не съм пушила.

— Откъде да знам какво правиш и какво не правиш?

— Наистина, майко, откъде би могла да знаеш?

Гласът ѝ беше спокоен и отмерен.

— На почивка ли си тук или какво?

С равномерния тон, който влудяваше майка ѝ, Синьора обясни, че се е прибрала в Ирландия, че си е намерила стая под наем и дребни поръчки за шиене. Не обърна внимание на пренебрежителното ѝ изсумтяване, когато спомена в кой квартал живее.

— Той най-накрая те изхвърли, твоят Марио или както там му беше името?

— Знаеш, че името му е Марио, майко. Запозна се с него. Не, не ме е изхвърлил. Ако беше жив и сега щях да съм при него. Загина при автомобилна злополука на един планински път. След погребението реших да се прибера и да заживея в Ирландия.

— Предполагам, не са те искали повече по ония места, след като него вече го е нямало да те защити, така ли стана?

— Не, лъжеш се. Те искаха това, което е най-доброто за мен, всички го искаха.

Майка ѝ изсумтя отново. Мълчанието помежду им се проточи.

— И какво, значи смяташ да живееш в онзи просташки квартал, пълен с безработни и престъпници, вместо със собствената си плът и кръв. Това ли да очакваме сега?

— Много мило, че ми предлагаш дом, майко, но ние сме си чужди от доста години. Аз имам своите навици, ти — твоите. Ти не искаше да научиш нищо за живота ми, така че само ще те отегчавам, ако говоря за него. Но можем да се виждаме от време на време, както и с татко, ако той пожелае.

— О, вземи си всичките приказки за посещение с теб, когато си тръгваш. Никой от нас не те иска, това е повече от сигурно.

— Постарах се да запазя връзката си с всеки един от вас. Писах писмо след писмо. Не знам нищо за шестте си племенници и петимата племенника. Сега, след като вече съм си у дома, бих искала да ги опозная.

— Е, никой от тях не желае да има нищо общо с теб, можеш да ми вярваш; явно не си с всичкия си, щом смяташ, че е достатъчно да се появиш и всичко да продължи постарому, сякаш не се е случило нищо. А от теб можеше да излезе нещо.

Виж приятелката си Бренда, хубава, елегантна, омъжена, с добра работа. Тя е момичето, което всяка майка би искала за дъщеря.

— Имаш Хелън и Рита — намеси се Синьора. — Така че, може би от време на време ще мога да те извеждам на обяд или на следобеден чай. И ще разпитам в старческия дом дали баща ми би искал да го посетя.

Отново настъпи мълчание. Майка ѝ я гледаше изумено. Изглежда, все още не можеше да повярва, че Нора се е върнала. Синьора не ѝ даде адреса си, само квартала. Сестрите ѝ нямаше как да я открият. И не изпитваше угризения. Тази жена не я беше съжалила в нито един миг от дългите години, през които я беше молила за приятелство и връзка.

Изправи се, за да си ходи.

— О, колко сме високомерни и самоуверени. Но ти си жена на средна възраст, не мисли, че някой мъж в Дъблин би те взел след всичко, през което си минала.

— И по-добре, майко, тъй като нямам никакви планове в тази посока. Ще ти пиша и ще дойда да те видя след няколко седмици.

— Няколко седмици? — не скри изненадата си майка ѝ.

— Точно така, и може би ще донеса кекс или друг сладкиш, за да си направим чай. Но дотогава има време. И предай най-топлите ми пожелания на Хелън и Рита, ще пиша и на тях.

Тръгна си, преди майка ѝ да осъзнае какво става. Знаеше, че ще се обади веднага на някоя от сестрите ѝ.

Не изпитваше тъга. Беше я преживяла преди години. Единствената ѝ отговорност сега беше да се поддържа жива и здрава и да си осигури работа. Не трябваше да е зависима от семейство Съливан, колкото и да я привличаше красивата им дъщеря и начумереният им син. Нито пък да се превръща в бреме за Бренда и Патрик, които очевидно бяха олицетворение за успеха на своето поколение в Дъблин. Не можеше да разчита и на бутиците, които не даваха гаранции, че ще продават сложните ѝ бродерии.

Трябваше да си намери учителска работа. Нямахше значение, че е без нужната квалификация, поне знаеше как да преподава италиански на начинаещи. Нали беше научила самата себе си? Може би онзи човек в училището на Джери, за когото Тони О'Брайън каза, че е поклонник на Италия... Може би той познаваше някоя група или неголяма организация, която се занимаваше с уроци по италиански.

Как му беше името? Мистър Дън? Точно така. Мистър Ейдан Дън.

Синьора взе автобуса за училището, решена на всяка цена да го открие.

— Потърсете го в учителската стая — отговори ѝ групичката ученици, когато попита къде да намери учителя по латински.

Отвори ѝ мъж на средна възраст, с редееща кестенява коса и тревожни очи. Беше по риза, но самото му висеше на облегалката на стола зад него. Беше дошла в обедната почивка и очевидно останалите учители бяха излезли. Кой знае защо беше решила, че мистър Дън ще е старец. Той обаче изглеждаше неин връстник.

— Дойдох да поговорим за италианския, мистър Дън — започна направо тя.

— Знаете ли, бях убеден, че някой ден някой ще почука на вратата и ще ми каже точно тези думи — отвърна Ейдан Дън.

Двамата се усмигнаха един на друг, сякаш усетиха взаимна симпатия. Седяха в учителската стая и разговаряха така, сякаш се познаваха открай време. Ейдан Дън ѝ обясни идеята си за вечерните курсове и че едва тази сутрин е научил ужасната и неприятна новина.

Властите не се бяха съгласили да ги финансират, което означаваше, че не могат да наемат квалифициран преподавател. Новият директор обещал известна сума от собствения си фонд, но тя била предвидена за подготовката на класната стая. Ейдан Дън сподели пред нея, че едва ли не цялата идея е пред провал, но сега, след нейната поява, отново усетил проблясък на надежда.

Синьора му разказа за дългите си години, прекарани в Сицилия, че би могла да преподава не само езика, но и нещо за културата. Наистина можеше да се добави толкова много към изучаването на езика и граматиката, към разговорните и празничните фрази.

Ейдан чуваше гласовете на децата из коридорите. Обедната почивка беше към края си. Другите учители щяха да влязат всеки момент, магията щеше да приключи. Тя очевидно разбра, че той е притеснен и трябва да привършва.

— Прекалено се застоях, а вас ви чака работа. Кога бихме могли да поговорим отново?

— Приключваме в четири следобед. Ох, извинете, говоря също като децата.

Синьора се усмихна.

— Точно това е прекрасното на учителската професия — човек си остава винаги млад и мисли като децата.

— Ще ми се винаги да ставаше така.

Той я погледна с възхищение, докато си обличаше самото, за да се върне в класната стая. Синьора отдавна не беше усещала подобен поглед. В Анунциата я уважаваха по някакъв странен начин. Разбира се, Марио я обичаше, за това и дума не можеше да става, но никога не ѝ се беше възхищавал. Идваше при нея по тъмно, притискаше тялото ѝ към себе си и споделяше с нея своите тревоги, но в очите му никога не беше виждала възхищение.

— Да ви изчакам ли извън училището? — попита тя.

— Не бих искал да ви задържам.

— Нямам друга работа.

Тази жена определено не си придаваше важност.

— Какво ще кажете, ако ме изчакате в нашата библиотека? — предложи ѝ Ейдан.

— С огромно удоволствие.

Той я придружи по коридора, около тях децата се блъскаха и викаха. В едно голямо училище винаги идваха непознати, новото лице не им беше достатъчно интересно, за да ги накара да погледнат втори път към него. Освен, разбира се, за Джери Съливан.

— Боже, Синьора... — промълви смаяно той.

— Здравей, Джери — тя го поздрави любезно, сякаш беше нормално и естествено, че се виждаха в неговото училище.

В библиотеката прегледа книгите, посветени на италианския език и култура, най-вероятно купувани с личните средства на Ейдан Дън. Той беше толкова мил човек, може би щеше да ѝ помогне. И тя на него.

За първи път, откакто се върна в Ирландия, Синьора се почувства окрилена и вдъхновена.

Беше убедена, че двамата с мистър Дън ще преподават италиански. Двамата с Ейдан. Отърси се. Не трябваше да се отдава на фантазии. Те я проваляха. Главата ѝ беше пълна с луди идеи, заради тях не виждаше реалността.

Двата часа явно бяха минали, тъй като Ейдан Дън се появи на прага на библиотеката.

— Нямам кола — обяви с усмивка той. — Предполагам, че и вие нямате.

— Имам един или два автобусни билета — отвърна Синьора.

БИЛ

Животът щеше да е много по-лесен, мислеше си Бил Бърк, ако можеше да се влюби в Граня Дън.

Тя беше на около двацет и три, негова връстница. Имаше нормално семейство, баща ѝ беше учител в „Маунтинвю“, майка ѝ работеше на касата в „Куентин“. Изглеждаше добре и с нея се говореше лесно.

Понякога изразяваха един пред друг недоволството си от банката и се чудеха как ставаше така, че алчните егоисти винаги бяха добре материално. Граня го питаше за сестра му и му даваше книги за нея. И може би Граня също щеше да го обикне, ако нещата бяха по-различни.

Лесно беше да говориш за любовта с добър приятел, който те разбира. Бил я разбираше, когато Граня му разказваше за възрастния мъж, когото просто не можеше да изгони от мислите си, колкото и да се опитваше. Той беше на възрастта на баща ѝ, пушеше като комин, гърдите му свистяха и вероятно щеше да се разболе след няколко години, ако продължаваше да живее както досега. Тя обаче не беше срещала друг мъж, който да я привлича така. Не можеше да се сдобри с него, защото я беше излъгал и не ѝ беше казал, че ще става директор на училището, макар да е знаел през цялото време. А баща ѝ със сигурност щеше да получи инфаркт, ако разбереше, че се е срещала с Тони О'Брайън и дори е спала с него, макар и само веднъж.

Опитваше да излиза и с други, но така и не се беше получило нищо. Продължаваше да мисли за него и за бръчиците, които се появяваха около очите му, когато се усмихнеше. Беше толкова несправедливо. Защо се беше влюбила във възможно най-неподходящия човек?

Бил също беше жертва на любовта си към неподходящ човек. Обичаше Лизи Дъфи, най-невероятната персона на света. Лизи беше красива, създаваше проблеми на всяка крачка, вечно беше затънала в дългове, нарушаваше всички правила и въпреки това продължаваха да ѝ отпускат кредити.

Лизи също обичаше Бил. Или казваше, че го обича, или мислеше, че го обича. Твърдеше, че никога в живота си не е срещала толкова сериозен, почтен и глупав човек, който на всичкото отгоре ѝ приличаше на бухал. И действително, другите ѝ приятели бяха по-забавни, вечно се смееха, изобщо не се интересуваха от запазването на работното си място, но затова пък проявяваха огромен интерес към пътуванията и забавленията. Идиотско беше да обича Лизи.

И двамата с Граня бяха единомисленици, че положението наистина е идиотско.

Лизи никога не питаше Бил за по-голямата му сестра Олив. Беше я виждала веднъж, когато им дойде на гости. Олив беше бавноразвиваща се. Нямаше определено заболяване с определено име. Беше на двайсет и пет, а се държеше като осемгодишна — много мило и ентузиазизирано осемгодишно дете.

Ако човек разбере това, нямаше да има повече проблеми с Олив. Тя щеше да му разказва прочетените от нея книги, ентузиазизирана и вдъхновена като всяко дете. Понякога беше шумна и несръчна и събаряше разни неща. Но никога не правеше сцени и не изпадаше в лошо настроение, интересуваха се от всичко и мислеше, че на света няма второ семейство като нейното.

— Майка ми прави най-хубавите кексове — обясняваше тя на всички и майка им, която никога не беше правила нещо повече от това да украсява купените готови кексове, се усмихваше гордо. — Баща ми управлява големия супермаркет — заявяваше Олив и баща им, който работеше на щанда за бекон, се усмихваше снисходително. — Брат ми Бил е банков мениджър.

Лизи споделяше мнението на Олив.

— Трябва да се изкачиш високо в банката — повтаряше му често тя. — Аз ще се омъжа само за успяващ човек и когато станем на двайсет и пет и се оженим, ти вече трябва да си тръгнал нагоре.

Искрящият ѝ смях оголваше малките ѝ бели зъби, тя отмяташе театрално легендарните си руси къдрици, но Бил знаеше, че говори напълно сериозно. Лизи твърдеше, че никога не би могла да се омъжи за неуспял човек, че би било несправедливо и жестоко, тъй като щяла да замъкне и двамата надолу.

Бяха ѝ отказали заем, тъй като не беше изплатила предишния, кредитната ѝ карта пак беше блокирана, а Бил много добре знаеше

съдържанието на писмата, които получаваше от банките: „Ако не изплатите дължимото до седемнайсет часа утре, няма да имаме друг избор и...“ Но на следващия ден банката винаги намираще някакъв друг избор. В някои случаи Лизи пристигаше разплакана, в други — кипяща от увереност и с нова работа. И винаги успяваше да се измъкне. И никога не се разкайваше.

— О, за бога, Бил, банките нямат сърце и душа. Те искат само да правят пари и да не загубят пари. Те са врагът.

— Те не са моят враг — отвърщаше Бил. — Те са моят работодател.

Винаги беше на тръни, ако влезеха в някое заведение, защото на тръгване тя редовно поръчваше още една бутилка вино. Знаеше, че няма пари и следователно трябваше да плати той, а положението ставаше все по-трудно и неудържимо. Искаше да участва поне отчасти в разходите вкъщи, заплатата му беше значително по-голяма от надницата на баща му, а и те бяха жертвали много, за да му дадат този старт. Но с Лизи беше невъзможно да пести. Бил искаше да си купи ново сако, но вече и дума не можеше да става. Искаше тя да престане да говори за почивки и екскурзии, нямаше пари за такива неща. И как се очакваше да задели настрана пари, за да бъде богат на двайсет и петгодишна възраст, така че с Лизи да се оженят?

Бил се надяваше, че лятото ще е горещо. Защото ако се случеше прохладно и облачно, а всичките й приятели говореха постоянно за този или онзи гръцки остров и колко евтино е да прекараш цял месец в Турция, тогава тя напълно щеше да изгуби покой. Бил не можеше да вземе заем от банката, в която работеше. Това беше ненарушимо и твърдо правило. Разбира се, беше възможно отвсякъде другаде. Възможно, но и крайно нежелателно.

Дали просто не беше дребна душа, питаше се понякога той. Всъщност кой знаеше какво представлява в действителност?

— Предполагам, че ние сме това, което другите мислят за нас — сподели той с Граня по време на кафе — паузата.

— Това би означавало, че играем през цялото време.

— Граня, приличам ли на бухал?

— Разбира се, че не.

Младата жена въздъхна. И преди бяха обсъждали определенията на Лизи.

- Дори когато нося очила? Явно имам кръгло лице и права коса.
- Бухалите нямат коса, а пера.
- Защо тогава тя ме оприличава на бухал?

Тази вечер бяха изнесли лекция за възможностите в банковия бизнес. Граня и Бил седяха един до друг и слушаха за различните курсове и схеми, за това как банката искала персоналът ѝ да специализира в различните области и как светът е отворен за умните и млади мъже и жени, владеещи езици. Заплатата на работещите в чужбина щеше да е по-голяма, тъй като включваше специални добавки. Възможностите щяха да бъдат представени след една година и проявяващите интерес трябваше да се подготвят предварително.

— Ще се запишеш ли в някой курс? — попита я Бил. Граня изглеждаше смутена.

— От една страна искам, тъй като ще бъда по-далеч от Тони О'Брайън. От друга страна, не желая да мисля за него в някоя друга част на света. Какъв е смисълът? С еднакъв успех мога да си бъда нещастна и тук и поне ще знам какво става с него.

— А той иска ли да се върнеш?

Бил беше чувал историята милион пъти.

— Да, всяка седмица ми изпраща картичка в банката. Ето последната.

Младата жена я извади. На гърба ѝ беше написал: „Все още чакам, Тони“.

— Не е многословен.

— Не е, но това е нещо като поредица — обясни Граня. — На една например пишеше: „Все още си варя кафе“, а на друга: „Все още се надявам“. Тоест, оставя решението на мен.

— Това някакъв код ли е?

— Намеква за думите ми, че няма да се върна при него, ако не купи нормална кафеварка.

— И купи ли?

— Разбира се, че купи, Бил. Но въпросът не е в кафеварката.

— Вие жените сте много сложни и странни — въздъхна младият мъж.

— Не, не сме. Съвсем обикновени и ясни сме. Е, не и такива като мис Терапия на дребно, с която само си усложняваш живота.

Според Граня Лизи беше безнадежден случай.

Лекцията накара Бил да се замисли. Какво щеше да стане, ако започнеш работа някъде навън. Ако спечелеше конкурса и участваше в експерименталното изпращане на служители на банката в различни европейски столици, като част от генералния план за разрастване. Разликата беше огромна. Щеше да печели истински пари за първи път в живота си. Нямаше да прекарва вечерите с Олив или да разказва на родителите си за отминалия ден. Лизи можеше да отиде с него в Париж, Рим или Мадрид, двамата щяха да си наемат малък апартамент и да спят заедно всяка нощ, вместо да прескача до дома ѝ, а после да се връща отново вкъщи.

Загледа се в брошурите, предлагащи интензивни езикови курсове. Бяха страшно скъпи. И дума не можеше да става да се запише. Освен това нямаше нито време, нито енергия за тях. Работният ден в банката го изцеждаше, вечер се чувстваше уморен и неспособен да се концентрира. И тъй като смисълът на всичко това бе да изкарва достатъчно пари, за да осигури подходящ живот за Лизи, не си заслужаваше да рискува и да я изгуби, ако всеки ден от седмицата посещаваше някакъв курс, вместо да се среща с нея и многочислените ѝ приятели.

Не за първи път му се прииска да се влюби в друга жена. Но любовта беше като шарката. Прихванеш ли я веднъж, трябваше да се излекуваш от нея или някак си да се справиш с изискванията ѝ. Както обикновено, той се посъветва с Граня и този път тя му предложи нещо конкретно, вместо да му обясни, че Лизи нямаше да му донесе нищо добро.

— Баща ми организира курс по италиански в своето училище. Започва през септември и в момента усилено търсят курсисти.

— Ще бъде ли добър?

— Нямам представа. От мен се иска да разглася за курса. — Граня винаги беше безкрайно честна — едно от многото неща, които харесваше в нея. Тя не можеше да се преструва. — Поне е евтин — продължи тя. — Вложиха всички пари, които намериха, и ако не се съберат поне трийсетина души, цялата идея ще се сгромоляса. А аз не мога да понеса това да се случи с баща ми.

— В такъв случай ти ще се запишеш ли?

— Не, би било унизително за него.

— Вероятно е прав. Смяташ ли обаче, че този курс ще ми помогне в работата? Дали ще се учат технически термини и фрази?

— Съмнявам се, по-скоро „здравей“ и „здрасти“, „как е баща ти“. Божичко, Бил, какви технически фрази използваме ние с теб всеки ден, освен дебит и кредит? Обзалагам се, че тя ще ви научи на тях.

— Кой?

— Преподавателката, която е наел. Истинска италианка, нарича се „Синьора“.

— И кога започва курсът?

— На пети септември, ако съберат необходимата бройка.

— И трябва ли да се плати предварително за цялата година?

— Само за първия срок. Ще ти дам една листовка. Ако сериозно възнамеряваш да учиш език, спокойно можеш да го направиш там, Бил. Тъкмо ще помогнеш на бедния ми стар баща да си запази разсъдъка.

— А ще видя ли Тони, твореца на всички тези дълги, страстни писма?

— Господи, не споменавай за Тони!

Той я потупа по дланта.

— Просто се шегувам, знам, разбира се, че е тайна, но ще му хвърля едно око и ще ти кажа какво мисля.

— Надявам се, че ще ти хареса.

Внезапно тя му се стори уплашена и уязвима.

— Сигурен съм, че е несравним и аз на свой ред ще започна да ти изпращам картички за него — рече Бил и ѝ се усмихна.

Същата вечер Бил съобщи на родителите си, че смята да се запише в курса по италиански. Новината развълнува силно Олив.

— Бил заминава за Италия. Бил заминава за Италия, за да ръководи банка — каза тя на съседите.

— Страхотно — снизходително се усмихваха те. — Ще ти липсва ли?

— Когато замине за Италия, той ще ни вземе със себе си — отвърна уверено Олив.

Бил я чу от стаята си и сърцето му натежа. Според майка му идеята беше прекрасна. Италианският беше красив език. Баща му каза колко е хубаво, че непрекъснато се стреми да се самоусъвършенства. Майка му попита дали Лизи ще ходи на курса.

— Още не е решила — отвърна твърдо той.

Знаеше, че родителите му не я одобряваха. Единственото ѝ посещение в дома му беше преминало с пълен неуспех. Полата ѝ беше прекалено къса, деколтето — прекалено дълбоко, смехът — прекалено гръмък и без видима причина, докато умственият багаж... Тя със сигурност би предпочела да отиде някъде с приятелите си, да се смее и да пие скъпи многоцветни коктейли, вместо два пъти седмично да посещава курса по италиански. Но той беше твърдо решен, че Лизи е неговото момиче. Тя беше жената, за която щеше да се ожени след две години, когато навършеше двайсет и пет и нямаше да търпи да му говорят непочтително за нея.

Понякога Бил се опитваше да си представи сватбения си ден. Майка му щеше да говори цяла вечност за шапката, която смяташе да си купи и може би щеше да купи няколко, преди да се спре на една определена. Голямо обсъждане щеше да падне и за тоалета на Олив; той трябваше да е дискретен и същевременно — елегантен. Баща му щеше да дискутира времето за венчавката с надеждата да е в подходящ момент заради работата му в супермаркета. Той работеше в него от юношеските си години, беше станал свидетел на многобройни промени, без обаче да осъзнае собствената си стойност и затова живееше с вечния страх, че смяната на управителя ще го остави безработен.

Семейството на Лизи винаги изглеждаше неясно в мечтите му. Майка ѝ живееше в Уест Корк, защото ѝ харесвало повече, баща ѝ в Голуей, тъй като там били приятелите му. Имаше сестра в Щатите и брат, който работеше в ски курорт. И двамата не се бяха прибирали от цяла вечност. Бил не можеше да си представи, че цялото им семейство ще се събере на едно място.

Вечерта каза на Лизи за курса.

— Искаш ли да се запишеш? — попита я с надежда той.

— За какво?

Заразителният ѝ смях го накара да се засмее на свой ред, макар и да не знаеше защо.

— Ами, за да имаш представа от езика, ако отидем в Италия, затова.

— Че те не говорят ли английски?

— Някои говорят, но не всички.

— И ние ще зубрим в това забутано старо училище „Маунтинвю“?

— Казват, че било много добро.

Отговори така от лоялност към Граня и баща ѝ.

— Може и така да е, но виж само къде се намира. Човек трябва да облече бронирана жилетка, за да мине през техния квартал.

— Просто са бедни, това е всичко.

— Бедни — извика Лизи. — Всички сме бедни, за бога, но не сме изпаднали колкото тях.

Думите ѝ го ужасиха. Как можеше да се сравнява с хора, които разчитаха на социалната помощ? С домакинствата, където никой не работеше? Това обаче беше част от нейната невинност. Човек нямаше право да променя тези, които обича. Отдавна го знаеше.

— Е, аз ще се запиша — рече той. — Точно пред училището има автобусна спирка, а часовете са във вторник и четвъртък.

Лизи обърна листовката.

— Бих го направила и аз, за да те подкрепя, Бил, но, честно, просто нямам пари.

Чудесно би било, ако тя седеше до него!

— Аз ще платя за курса — заяви Бил Бърк.

Сега вече наистина се налагаше да отиде в друга банка и да вземе заем.

В банката бяха мили и изпълнени със симпатия. Те правеха същото — искаха заеми от други банки. Нямаше проблем да го уредят.

— Можеш да вземеш и повече — предложи услужливият му колега, точно както би постъпил и самият Бил.

— Знам, но всеки месец все изниква нещо непредвидено.

— На мен ли го казваш — отвърна младежът. — А цените на дрехите са направо безобразни. Всичко, в което би искал да те видят, струва безбожно скъпо.

Бил се сети за сакото, за родителите си и Олив. Много му се искаше да им направи някоя малка изненада в края на лятото. Взе два пъти по-голям заем, отколкото възнамеряваше.

Граня каза, че баща ѝ бил очарован, задето е привлякла двама нови курсисти. Вече се бяха събрали двацет и двама. Нещата изглеждаха добре, а и оставаше още цяла седмица. Бяха решили, дори и да не наберат необходимите трийсет, пак да изкарат първия срок, за да не разочароват тези, които вече се бяха записали.

— Тръгне ли веднъж, мълвата ще се разнесе — успокои я Бил.

— Обикновено след третото занимание започвали да отпадат масово — въздъхна Граня. — Но да не сме черногледни. Тази вечер ще обработвам приятелката си Фиона.

— Фиона, която работи в болницата?

Бил имаше усещането, че Граня се опитваше да ги сватоса. Винаги говореше за нея с най-хвалебствени слова и неизменно я сравняваше с глупавата и вятърничава Лизи.

— Да, Фиона, за която непрестанно говоря. Голяма приятелка — и на мен, и на Бриджид. Винаги можем да кажем, че сме при нея, ако нощуваме другаде. Сещаш се какво имам предвид.

— Аз се сещам, но твоите родители не се ли сещат?

— Не, мисля, че избутват тези неща в най-тъмните ъгълчета на съзнанието си.

— Често ли молиш Фиона да те покрива?

— Не и от онази нощ с Тони... преди цяла вечност. Още на следващия ден разбрах какъв гадняр е и че отнема работата на баща ми. Разказвала ли съм ти случая?

Беше му го разказвала, и то неведнъж, но Бил беше много мил.

— Струва ми се, че моментът е бил изключително неподходящ.

— Не можеше да бъде по-неподходящ — отвърна разгорещено младата жена. — Ако бях разбрала по-рано, нямаше изобщо да го погледна, а ако беше станало по-късно, тогава може би щях да бъда толкова обвързана с него, че нямаше да има връщане назад.

Наистина невероятно несправедливо!

— Да речем, че все пак решиш да се върнеш при него. Как ще реагира баща ти?

— Знаеш, че се колебая — промълви бавно Граня. — И реших, че ще е най-добре да изчакам, докато нещата се поуталожат. Тогава може би ще е в състояние да го приеме.

— Той разговаря ли с майка ти за тези неща, как мислиш?

Младата жена поклати глава.

— Едва ли. Майка ми се интересува само от ресторанта и от срещите със сестрите си, а напоследък татко си прави нещо като кабинет. От известно време е много самотен, не мога да понеса и аз да му създавам проблеми. Но ако вечерните курсове се увенчаят с успех... тогава бих могла да му сервирам и другото. Ако изобщо реша да продължа връзката си с Тони, разбира се.

Бил я гледаше с възхищение. Също като него, тя бе по-уверена от своите родители и, пак като него, не искаше да ги разстройва.

— Имаме толкова общи черти — заяви внезапно той. — Жалко, че не си падаме един по друг.

— Знам, Бил — въздъхна с цялата си душа Граня. — А ти изглеждаш наистина чудесно, особено с това ново сако. И имаш прекрасна лъскава коса и си млад, няма да си пенсионер, когато стана на четирийсет. Но аз не мога даже да си го представя.

— Нито пък аз — отговори Бил. Чак да му се доплаче на човек.

Бил отиде в „Маунтинвю“, за да се запише за курса по италиански. С натезало сърце установи какъв късметлия е бил, че баща му навремето беше спестил пари, за да го изпрати в по-добро училище. Там имаха истински игрища, а родителите плащаха така наречените доброволни вноски, за да осигуряват на децата си някои от екстрите, които учениците в „Маунтинвю“ никога нямаше да видят.

— Какво хубаво сако. Чиста вълна ли е? — попита жената зад бюрото.

Тя, разбира се, беше стара — над петдесетгодишна, но имаше хубава усмивка.

— Да, чиста вълна — отвърна Бил. — По-голямата част от цената обаче е за шева. Така ми обясниха.

— Разбира се, че е за шева. Италианско е, нали? Говореше с лек акцент, сякаш беше живяла в чужбина.

Изглеждаше искрено заинтригувана. Тя ли беше преподавателката? Но нали бяха казали, че ще е истинска италианка?

— Вие ли сте преподавателката? — попита той.

Все още не се беше разделил с парите си. Ами ако това се окажеше поредната надута реклама? Съвсем типично за него. Беше цар на уменията да си хвърля по най-глупашкия начин парите, без първо да провери за какво точно става дума.

— Да, аз съм. Аз съм Синьора. Живях двайсет и шест години в Италия, в Сицилия. Все още мисля и сънувам на италиански. Надявам се, че ще успея да споделя всичко това с вас и останалите ви колеги.

Сега вече беше още по-трудно да не се запише. Искаше му се да не е чак толкова добър човек. Много от колегите му в банката елегантно бяха се измъкнали от деликатното положение. „Акулите“, както ги наричаха с Граня.

Мисълта за Граня го подсети за баща ѝ.

— Записаха ли се достатъчен брой хора? — попита той. Вече търсеше удобен повод, за да се откаже. Може би курс изобщо нямаше да има в крайна сметка.

Но лицето на Синьора възторжено светна.

— *Si, si*, имахме голям късмет. Доста хора чуха за него и се записаха. Вие как научихте, синьор Бърк?

— В банката.

— Банката. — Удивлението на Синьора беше толкова голямо, че не искаше да го разрушава. — Представяте ли си, знаят за нас в банката.

— Ще изучаваме ли банкови термини, как смятате?

— Какъв тип точно?

— Ами, думите, които използваме при операциите в банката...

— Напишете ми ги и аз ще ви ги намеря — обясни Синьора. — Честно казано обаче, няма да се концентрираме върху банковите термини. Ще наблегнем върху езика и усещането, което създава Италия. Искам да ви накарам да я обикнете, да я опознаете, така че, като отидете там, да се чувствате в свои води, сякаш се срещате със стари приятели.

— Би било страхотно — Бил ѝ подаде парите за себе си и Лизи.

— *Martedi* — каза Синьора.

— Моля?

— *Martedi*, вторник. Вече знаете една дума.

— *Martedi* — повтори младият мъж и тръгна към автобусната спирка с чувството, че беше хвърлил парите си на вятъра и то не само с покупката на добре скроеното вълнено сако.

— Какво да облека за вечерния курс?

Само Лизи би се вълнувала от подобно нещо. Другите вероятно щяха да се интересуват дали да носят тетрадки, речници или баджове с имената си.

— Нещо, което няма да отвлича погледите на всички курсисти от изучавания материал — предложи той.

Напразни надежди и глупаво предложение. Гардеробът на Лизи не включваше подобни дрехи. Дори в края на лятото тя носеше само минижупи, които показваха дългите ѝ загорели от слънцето крака, плътно прилепнала блузка и свободно падащо върху раменете сако.

— Но какво точно?

Бил знаеше, че не става дума за стил — той беше един и същ. Трябваше да изберат цвета.

— Обичам червеното — каза той.

Очите ѝ светнаха. Наистина беше много лесно да доставиш удоволствие на Лизи.

— Ще опитам отсега — обяви тя и облече червена пола и блуза в бяло и червено. Изглеждаше великолепно, млада и свежа, като реклама за шампоани със златистата си коса. — Да си сложа ли червена панделка в косите?

Младият мъж усети как гърдите му се изпълват с желание да я предпази от всяка злина. Лизи наистина се нуждаеше от него.

— Тази вечер е събитието — заяви той на другия ден, когато се видяха с Граня в банката.

— Ще ми кажеш честно какво ти е мнението, нали? — настоя Граня. Тя говореше напълно сериозно. Питаше се как ще се развият нещата за баща ѝ, дали ще го представят в добра или просто в глупава светлина.

Бил я увери, че ще ѝ каже истината. Вътре в себе си обаче чувстваше, че едва ли ще го направи. Дори да беше истинска катастрофа, пак щеше да каже, че е минало добре.

Бил не можа да познае прашната училищна пристройка, когато пристигнаха. Тя беше преобразена. Огромни афиши красяха стените, снимки на фонтана „Треви“ и на Колизеума, репродукции на Мона Лиза и на Микеланджеловия Давид. На масата, застлана с хартиена покривка в червено, бяло и зелено, бяха поставени чинии за еднократна употреба. В тях имаше като че ли истинска храна — италиански салам и сирене. Имаше също така хартиени цветя, всяко от които с голям етикет, с италианското му име. Карамфилите бяха *garofani*... Някой се беше постарал неимоверно.

Бил се надяваше всичко да се развие добре. Заради странната жена с необикновения цвят на косата, която наричаха просто „Синьора“, заради милия човек, застанал отзад, навярно бащата на Граня, заради курсистите, очакващи нервно началото на курса.

Синьора плесна с ръце и се представи:

— *Mi chiamo Signora. Come si chiama?* — обърна се тя към бащата на Граня.

— *Mi chiamo Aidan* — отговори той.

На Лизи, кой знае защо, отговорът ѝ хареса.

— *Mi chiamo Lizzie* — извика тя и всички се усмихнаха възхитени, сякаш беше извършила подвиг.

— Нека да придадем на имената по италианско звучене. Вие можете да кажете: „*Mi chiamo Elizabetta*“.

На Лизи това още повече ѝ хареса и вече никой не можеше да я възпре да не го повтаря.

После всеки написа името си на лист хартия, който закачи на дрехата си. Научиха се също така да питат как се чувстват, колко е часът, кой ден е, коя дата, къде живеят.

— *Chi e?* — посочи Синьора към Бил.

— *Guglielmo* — отвърна в хор цялата група.

Скоро всички си знаеха имената на италиански, атмосферата видимо се успокои. Синьора раздаде някакви листа, на които бяха написани всички използвани фрази, вече познати като звучене; никога обаче нямаше да успеят да ги произнесат, ако първо ги бяха видели написани.

Повтаряха отново и отново: кой ден, в колко часа, как се казваш... и си отговаряха.

— *Vene* — рече Синьора. — Остават ни още десет минути. — Всички хлъцнаха. Кога бяха изминали двата часа? — Работихте толкова усилено, че заслужавате почерпка, но трябва да произнасяте името на салама, преди да го изядете, и на *formaggio*.

Също като деца, възрастните курсисти опитваха сирената и саламите и произнасяха думите.

— *Giovedi* — каза Синьора.

— *Giovedi* — повториха в хор те.

Бил започна да нарежда столовете покрай стената. Синьора погледна към Ейдан Дън. Той кимна безмълвно. Тогава и другите се включиха да помагат. След минути класната стая беше подредена. Портиерът нямаше да има никаква работа.

Бил и Лизи тръгнаха към автобусната спирка.

— *Ti ato* — заяви внезапно тя.

— Какво е това? — учуди се той.

— О, хайде, ти си умният — рече Лизи. Усмивката ѝ беше в състояние да разбие сърцето му. — Давай, досети се. *Ti*... какво е това?

— „Ти“, струва ми се — отвърна младият мъж.

— А „ато“?

— Да не е любов?

— Означава „обичам те“!

— Откъде знаеш?

Беше смаян.

— Попитях Синьора, преди да си тръгнем. Тя каза, че това са двете най-красиви думи на света.

Може би от курса по италиански все пак щеше да излезе нещо хубаво.

— Наистина беше страхотно — каза на другия ден Бил.

— Като се прибра, баща ми беше на осмото небе. Слава богу! — отвърна Граня.

— А тя наистина е добра, знаеш ли, кара те да мислиш, че само след минути вече ще можеш да говориш.

— Тогава ти ще ръководиш италианския клон — подразни го младата жена.

— Дори на Лизи ѝ хареса, беше искрено заинтригувана. В автобуса повтаряше фразите, всички се присъединиха.

— Сигурна съм, че са се присъединили.

Забележката ѝ прозвуча саркастично.

— Не, не се занасяй. Тя прояви много по-голям ентузиазъм, отколкото съм предполагал. Сега вече се нарича Елизабета.

— Не се и съмнявам — отвърна мрачно Граня. — Не се съмнявам също така и че ще отпадне след третото занимание.

Оказа се, че Граня има право, но не защото Лизи нямаше интерес, а защото майка ѝ пристигна в Дъблин.

— Не е идвала от цяла вечност и трябва да я посрещна на гарата — извини се тя.

— Не можеш ли да ѝ кажеш, че ще се върнеш в девет и половина?

Беше сигурен, че ако синьорина Елизабета пропусне един час, повече нямаше да се появи на курса. Щеше да се оправдае, че е прекалено изостанала и не може да настигне групата.

— Бил, тя не идва често в Дъблин. Трябва да бъде там. — Той мълчеше. — Ти обичаш майка си и живееш с нея, за бога, защо тогава аз да не посрещна моята на гарата? Не е кой знае какво.

Както винаги, той отстъпи.

— И, Бил, можеш ли да ми дадеш пари за такси? Майка ми мрази автобусите.

— Няма ли тя да плати?

— О, не бъди толкова дребнав и стиснат.

— Не е честно, Лизи. Не е вярно и не е честно.

— Окей — сви рамене тя.

— Какво значи „Окей“?

— Просто приятен урок, предай поздравите ми на Синьора.

— Ето пари за таксито.

— Не, не така, не така неохотно.

— Бих искал с майка ти да пътувате с такси, да се чувстваш щастлива, великодушна и гостоприемна. Моля те, Лизи, вземи парите,

моля те.

— Добре, ако си сигурен.

Той я целуна по челото.

— Този път ще ме запознаеш ли с нея?

— Надявам се, Бил, знаеш, че искахме и преди, но тя имаше срещи с толкова много приятели. Отнеха ѝ времето. Има страшно много приятели.

Майка ѝ не можеше да се оплаче от липса на познати, но, странно защо, никой не я посрещаше на гарата.

— *Dov'è la bella Elisabetta?* — попита Синьора.

— *La bella Elisabetta è andata alia stazione* — отговори Бил. — *La madre di Elisabetta arriva stasera.*

Синьора беше поразена.

— *Benissimo, Guglielmo. Bravo, bravo.*

— Здраво си зубрил, подлизурко такъв — заяви някакъв видимо разгневен човек, на чийто син бадж пишеше „Луиджи“. Истинското му име беше Лу.

— Правихме *andato* миналата седмица, беше в списъка, а *stasera* — още първия ден. Това са все думи, които знаем. Не съм зубрил.

— О, боже, недей само да парадираш — намръщи се още повече Лу и се присъедини към скандиращата в хор група, че тази *piazza* има много красиви постройки. — Първо на първо, това е лъжа — измърмори той, като погледна през прозореца към училищния двор.

— Става по-добре, боядисват го — намеси се Бил.

— Ама ти си бил истински весел Чарли, а? — заяде се отново Лу.
— Всичко е дяволски приказно, ако питат теб.

Положението на Бил съвсем не беше весело, въпреки всички зависеха от него, приятелката му не го обичаше достатъчно, за да го запознае с майка си, нямаше представа как ще плати вноската си за заема идния месец, но, разбира се, не спомена за нито едно от тези неща. Вместо това се присъедини към хора, скандиращ, че *in questa piazza ci sono molti belli edifici*.

Питаеше се къде ли са отишли Лизи и майка ѝ. Надяваше се, че не е завела майка си на ресторант и че нямаше да плати с чек. Този път в банката наистина щяха да я отрежат.

Всеки получи малки сандвичи. Синьора обясни, че се наричат *crostini*.

— А какво става с *vino*-то? — попита някой.

— Искях да донеса *vino, vino rosso, vino bianco*. Но в училището е забранено да се внася алкохол. За да не даваме лош пример на децата.

— Прекалено е късно вече — обади се Лу.

Бил го изгледа с интерес. Надали някой можеше да каже защо Лу, прекръстен от Синьора в Луиджи, се е заел с италианския, след като постоянно се заяждаше с всички. Животът наистина беше странен.

Едно от хартиените цветя се беше счупило и лежеше на пода.

— Може ли да го взема, Синьора? — попита той.

— *Certo, Guglielmo*, за *la bellissima Elizabetta!*

— Не, за сестра ми.

— *Mia sorella, mia sorella*, сестра ми — пропя Синьора. — Ти си много мил човек, Гулиелмо.

— Да, но докъде се стига в наши дни с това качество? — въздъхна младият мъж и тръгна към автобусната спирка.

Олив го чакаше на вратата.

— Говори на италиански — извика тя.

— *Ciao, sorella* — приветства я той. — Вземи този *garofano*. Донесох го за теб.

Удоволствието, което се изписа на лицето ѝ, вгорчи още повече настроението му.

Тази седмица Бил си носеше сандвичи на работа. Не можеше да си позволи да се отбие дори в барчето.

— Добре ли си? — попита го Граня. — Изглеждаш уморен.

— О, ние, международните лингвисти, трябва да свикваме с напрежението — насила се усмихна той.

Граня като че ли се готвеше да го пита нещо за Лизи, но в последния момент се отказа.

Лизи? Къде ли беше сега? Може би с приятелите на майка си — пиеха коктейли в някой от големите хотели или откриваха някое ново местенце някъде по „Темпъл бар“, за което след това щеше да му разказва с блеснал поглед. Искеше му се тя да му звъне и да поговори с него, да го разпита как е минал снощният курс. Щеше да ѝ каже

колко им беше липсвала и как Синьора я нарече „красива“. Щеше да ѝ каже за изречението, което сам беше съставил, за да обясни, че посреща майка си на гарата. Тя пък щеше да му разкаже за майка си. Защо не се обаждаше?

Следобедът му се стори безкраен и отегчителен. След края на работния ден започна да се притеснява сериозно. Никога не се беше случвало цял ден да не се чуят. Дали да не намине покрай нейния апартамент? Но ако тя забавляваше майка си, сигурно щеше да го погледне като натрапник.

Граня също остана до по-късно на работа.

— Лизи ли чакаш? — обърна се тя към него.

— Не, майка ѝ е в Дъблин, вързана е с нея. Просто се чудех какво да правя.

— Страшно забавно е да работиш в банка, нали? В края на деня си истинско зомби и не можеш да измислиш какво да правиш.

— Ти вечно бързаш насам-натам.

Гласът му беше изпълнен със завист.

— Е, не и тази вечер. Не ми се прибира вкъщи. Майка ми всеки момент ще тръгне за ресторанта, баща ми се е заврял в кабинета си, а Бриджид е като диво животно, защото отново е наддала. Рита кантарите и твърди, че къщата воняла на пържено и говори за ядене в продължение на пет часа. Косата ти ще побелее за една нощ, ако я слушаш.

— Наистина ли се притеснява от теглото си?

Бил винаги се интересуваше от проблемите на другите.

— На мен ми изглежда една и съща, малко четвъртита, но като цяло е добре. Когато си направи косата и се усмихва, е като другите хора, само дето непрестанно мърмори за някакво излишно кило тук или там, или за цип, който се пръснал, или чорапогащник, който се нацепил. Божичко, наистина ще влуди човек. Няма да се прибера, за да я слушам отново.

Последва пауза.

Бил точно се канеше да я покани някъде, когато се сети за плачевното състояние на финансите си. Солидно извинение, за да се прибира направо вкъщи.

В този момент Граня каза:

— Защо да не отидем на кино и чипс, аз каня?

— Не мога да приема, Граня.

— Можеш. Задължена съм ти. Ти се записа в курса на баща ми, направи ми огромна услуга.

Предложението ѝ звучеше напълно разумно.

Прегледаха рецензиите за филмите във вечерния вестник и поспориха приятелски на кой да се спрат. За кой ли път Бил си помисли, че щеше да е безкрайно лесно, ако живееше с човек като Граня. Беше сигурен, че и тя беше на същото мнение.

Тя обаче щеше да продължи да обича онзи непохватен стар мъж и да затъва в проблемите, които щяха да изникнат, когато баща ѝ научеше.

Той самият пък щеше да остане с Лизи, която разбиваше сърцето му за закуска, обяд и вечеря.

Ето такива работи се случваха с хората.

Когато се прибра, майка му го посрещна разтревожена.

— Лизи беше тук. Трябва веднага да отлетиш за нейния апартамент, независимо по кое време е.

— Нещо не е наред ли?

Не беше в стила на Лизи да идва у тях, още повече след не особено радушния прием при единственото си официално посещение.

— Бих казала, че нищо не е наред, тя е от момичетата, които непрестанно създават проблеми — ехидно отговори майка му.

— Случило ли се е нещо?

— Проблемите ѝ са вътре в нея, ако питаш мен.

Завари я седнала пред къщата, където беше гарсоньерата ѝ. Септемврийската нощ беше приятна и топла.

— Къде беше? — извика тя.

— А ти къде беше? Ти си тази, която настояваше да не се обаждам и да не идвам.

— Бях тук.

— Е, аз пък бях излязъл.

— Къде ходи?

— На кино.

— Мислех, че нямаме пари.
— Не платих аз. Заведе ме Граня Дън.
— О, сериозно?
— Какво има, Лизи?
— Питай какво няма.
— Защо си идвала у нас?
— Искях да те видя, да оправя нещата.
— Е, успя да изкараш акъла и на майка ми, и моя. Защо не ми се обади на работа?
— Бях объркана.
— Майка ти пристигна ли?
— Да, пристигна.
— Посрещна ли я?
— Да.
Гласът ѝ звучеше особено.
— И взехте такси?
— Да.
— Какво тогава не е наред?
— Тя се изсмя на апартамента ми.
— О, Лизи, не си ме повикала по спешност тук, за да ми кажеш, че майка ти се е изсмяла...
— Разбира се — нервно се засмя младата жена.
— Ето, виждаш ли, и тя, и ти реагирате еднакво... хора като теб и майка ти се смеят през цялото време.
— Не, не е този вид смях.
— А какъв?
— Каза само, че апартаментът ми е много смешен и попита дали вече може да си върви, след като го е видяла. Каза, че изобщо не е трябвало да освобождавам таксито и да я оставям на края на света.
Бил се натъжи. Очевидно Лизи беше разстроена. Що за неучлива и глупава жена. Почти не се виждаше с дъщеря си, не можеше ли да бъде мила с нея за няколкото часа в Дъблин?
— Разбирам, разбирам — промълви той, надявайки се да я успокои. — Хората все казват каквото не трябва, а после съжालяват. Хайде да не се тревожим заради дреболии и да се качим горе. Хайде де.
— Не, не можем.

Явно нямаше да мине без молби.

— Лизи, по цял ден в банката се точат хора, които говорят, каквото им хрумне, непрекъснато дразнят другите. Номерът е просто да не им позволяваме да ни дразнят. Като се прибера, майка ми обяснява, че ѝ е писнало да налива сос от консерва върху замразеното пиле, баща ми си спомня за всички възможности, които не е имал като момче, а Олив пък тръби, че съм бил шеф на банката. Понякога и на мен ми идва прекалено много, но човек просто се примирява с положението, това е.

— За теб може би, но не и за мен.

Гласът ѝ отново прозвуча безнадеждно.

— Какво, да не би да се скарахте? Ще мине, семейните караници винаги се оправят. Наистина, Лизи.

— Не, не може да се каже, че се скарахме.

— А какво тогава?

— Бях ѝ приготвила вечеря: пилешки дробчета, бутилка шери, оризът също беше готов. Показах ѝ всичко, но тя се изсмя.

— Е, както казах...

— Тя не искаше да остане дори за вечерята! Била дошла само за да престана да ѝ натяквам за това. Бързаше за някаква изложба. Щяла да закъснее. Опита се насила да си проправи път покрай мен.

Всичко това изобщо не му харесваше.

— И ти какво направи?

— Заклучих вратата и хвърлих ключа през прозореца.

— Какво?

— Казах ѝ: „Е, сега, ще трябва да останеш и да разговаряш с дъщеря си. Не можеш да си тръгнеш, както избяга от татко и от нас, за да си живееш живота, както на теб ти харесва“.

— А тя какво направи?

— О, направо побесня, започна да крещи и да удря по вратата, каза, че не съм с всичкия си и съм същата като баща си... нали се сещаш, обичайните приказки.

— Не, не се сещам. Какво още?

— Ти пък какво очакваш?

— Какво стана после?

— Ами, тя се измори и в крайна сметка вечеря.

— После?

— Притесняваше се да не би къщата да се подпали, тъй като нямаше да можем да излезем и щяхме да станем на въглен. Повтори го сто пъти: „Ще станем на въглен“.

Бил разсъждаваше бавно, но сигурно.

— Пусна ли я в крайна сметка?

— Не.

— Да не искаш да кажеш, че все още е вътре?

— Да, вътре е.

— Не говориш сериозно, Лизи.

Младата жена кимна няколко пъти, за да потвърди, че не се шегува.

— Страхувам се, че е точно така.

— А ти как излезе?

— През прозореца. Докато тя беше в банята.

— Тя в апартамента ли спа?

— Нямаше избор. Аз спях на фотьойла. На нея оставих леглото.

Лизи премигна притеснено, като че ли се оправдаваше.

— Чакай да изясня нещата. Тя е дошла вчера, във вторник, в седем часа, а днес е сряда, единайсет вечерта, и тя е все още там, заключена против волята си?

— Да.

— Боже всемогъщи, но защо?

— За да мога да разговарям с нея. Тя никога няма време за мен. Никога, нито веднъж.

— И какво, разговаряхте ли? Имам предвид сега, след като я заключи?

— Не точно, не и по задоволителен начин, говореше само тя и то все едно и също, че съм неразумна, нестабилна и изобщо неща все от този род.

— Не мога да повярвам, Лизи, наистина не мога да повярвам. Тя е била тук не само през цялата предишна нощ, ами и целия ден, и цялата нощ до момента?

Виеше му се свят.

— Какво можеш да направя? Тя никога няма време за мен, все бърза... за някъде.

— Но ти не можеш да постъпваш така. Не можеш да заключваш хората и да очакваш, че ще разговарят с теб.

— Може би не беше правилно... Слушай, дали не би могъл да влезеш и да поговориш с нея... Тя като че ли не се държи много разумно.

— Да поговоря с нея? Аз?

— Е, и без това искаше да се запознаеш.

Бил се вгледа в жената, която обичаше. Разбира се, че искаше да се запознае с бъдещата си тъща. Но не и в тази ситуация, та тя беше отвлечена за повече от трийсет часа и можеше всеки миг да извика полиция. Опита се да си представи как биха реагирали неговите любими герои от книгите и разбра без капчица съмнение, че никой не би ги поставил в подобна ситуация.

Изкачиха стълбите до апартамента на Лизи. Отвътре не се чуваше никакъв шум.

— Възможно ли е да е излязла? — прошепна младият мъж.

— Не. Заклинила съм прозореца с един прът — няма как да го отвори.

— Ами ако е счупила стъклото?

— Не, не познаваш майка ми.

Да, наистина му предстоеше да се запознае с нея при изключително странни обстоятелства.

— Дали няма да се нахвърли и да се опита да ме удари, как мислиш?

— Не, разбира се — отвърна Лизи, възмутена от подозренията му.

— Ами, по-добре първо поговори с нея, обясни й кой съм.

— Много ми е ядосана, по-добре ти поговори с нея.

Очите на Лизи се бяха разширили от страх.

Бил си пое дъх и изправи рамене.

— Мисис Дъфи, казвам се Бил Бърк, работя в една банка. — Никакъв отговор. — Мисис Дъфи, добре ли сте? Мога ли да получа уверението ви, че сте спокойна и в добро здраве?

— И защо да съм спокойна и в добро здраве? Побърканата ми дъщеря ме държи тук като в затвор, за което ще съжалява всеки ден и всеки час отсега нататък до края на живота си.

— Слушайте, мисис Дъфи, ако се отдръпнете от вратата, ще вляза и ще ви обясня положението.

— Вие приятел на Елизабет ли сте?

— Да, много добър приятел. Обичам я.

— Тогава значи и ти си побъркан.

Лизи безпомощно вдигна очи към тавана.

— Разбра ли какво имам предвид — прошепна тя.

— Мисис Дъфи, мисля, че бихме могли да обсъдим положението очи в очи. Влизам, затова, моля ви, отдръпнете се.

— Никъде няма да влизате. Сложила съм един стол под дръжката на вратата, в случай че тя реши да доведе друг наркоман или престъпник. Оставам тук, докато някой не дойде да ме спаси.

— Аз дойдох да ви спася — обяви отчаяно Бил.

— Можеш да въртиш ключа колкото си искаш, няма да влезеш.

Бил се убеди, че е така. Действително се беше барикадирала.

— Прозорецът? — обърна се той към Лизи.

— Височко е, но ще ти го покажа.

— Имах предвид ти да минеш през прозореца.

— Не мога, Бил, нали я чу. Като разярен бик е. Ще ме убие.

— А какво ще направи с мен, ако все пак успея да вляза? Мисли ме за наркоман.

Устните на Лизи затрепериха.

— Каза, че ще ми помогнеш — проплака с тънко гласче тя.

— Покажи ми прозореца.

Наистина беше високо и когато се добра до него, видя пръта, който Лизи беше заклонила в горния му край. Махна го, отвори прозореца и дръпна завесата. Майка ѝ го видя в момента, в който влезе и сграбчи стола, който беше пред нея.

— Стой далеч от мен, махай се, негодник такъв — извика тя.

— Мамо, мамо — викаше Лизи от външната страна на вратата.

— Мисис Дъфи, моля ви, моля ви. — Бил хвана кутията за хляб, за да се защити. — Мисис Дъфи, дойдох да ви пусна. Вижте, ето го ключът. Моля ви, оставете стола.

Той като че ли наистина ѝ показваше някакъв ключ, погледът ѝ сякаш се успокои. Тя остави стола и го загледа, все така нащрек.

— Само да отворя вратата, Лизи ще влезе и тогава ще обсъдим спокойно всичко — рече той, докато пристъпваше бавно към входа.

Но майката на Лизи отново грабна кухненския стол.

— Стой далеч от вратата. Кой знае що за банда чака зад нея. Казах на Лизи, че нямам пари, нямам кредитни карти... безсмислено е

да ме отвличате. Никой няма да плати откуп. Наистина не сте избрали подходящата жена.

Устните ѝ потреперваха. Толкова приличаше на дъщеря си, че Бил усети как го изпълва познатото желание да я защити.

— Навън няма никаква банда. Просто се получи едно голямо недоразумение.

Гласът му звучеше успокояващо.

— Можеш да го повтаряш, колкото си искаш. Питаш ли ме как се чувствам, заключена от снощи от онова побъркано момиче, което дори излезе и ме остави сама... да се чудя каква ще е следващата ѝ стъпка, а сега се появяваш и ти, и тръгваш към мен с кутията за хляб в ръце.

— Не, не, взех я, едва когато вие вдигнахте стола. Ето, оставям я.

Тонът му очевидно ѝ внушаваше доверие. Майката на Лизи като че ли беше готова да се вслуша в думите му. Остави червения кухненски стол и седна на него, изтощена и без да знае какво да предприеме отгук нататък.

Бил си пое дъх и се отпусна. Реши да не избързва с нови предложения. Дватамата се съзерцаваха мълчаливо.

Тогава отвън се развика Лизи.

— Мамо? Бил? Какво става? Защо не говорите, не викате?

— Почиваме си — отвърна младият мъж.

Обяснението му не прозвуча убедително. Но Лизи явно го прие.

— Тя някакви наркотици ли взема? — кимна майка ѝ към вратата.

— Не. За бога, нищо подобно.

— Какво беше това представление? Да ме заключва и да твърди, че иска да говорим, а после да не каже нищо смислено.

— Мисля, че ѝ липсват — промълви Бил.

— Отсега нататък ще ѝ липсвам още повече — вирна брадичка мисис Дъфи.

Бил я погледна, опитвайки да проумее що за човек е. Беше млада и стройна, изглеждаше различно поколение от това на собствената му майка. Носеше широка рокля тип кафтан и стъклени маниста около врата. Подобни неща можеха да се видят на снимките, представящи привържениците на Новата епоха, липсваха ѝ само отворените сандали и свободно пуснатите дълги коси. Къдриците ѝ бяха същите като на Лизи, но вече прошарени със сиво. Ако лицето ѝ не беше изцапано от

грима и сълзите, човек можеше да помисли, че отива на парти. Всъщност тя точно натам се беше запътила, когато Лизи я беше заключила в гарсониерата.

— Тя съжалява, че сте се поотдалечили една от друга — продължи Бил. Последва презрително изпръхтяване. — Ами, нали разбирате, живеете толкова далече...

— Недостатъчно, ако питаш мен. Просто помолих момичето да излезе и да се срещнем набързо, за да пийнем по нещо, но тя настоя да ме посрещне на гарата с такси и да ме доведе тук. Съгласих се, но само за малко, защото трябваше да ходя на изложбата на Честър... Къде ли си мисли Честър, че съм сега?

— Кой е Честър?

— Приятел, за бога, един от приятелите ми, който живее близо до нас, художник. Всички трябваше да дойдем за откриването на изложбата му, но никой не знае какво е станало с мен.

— Не биха ли се сетили да ви потърсят тук — в гарсониерата на дъщеря ви?

— Не, разбира се, че не. Защо?

— Нали знаят, че имате дъщеря в Дъблин?

— Да... е, може би. Знаят, че имам три деца, но аз не бляя непрекъснато за тях, откъде да знаят къде живее Елизабет.

— Но другите ви приятели, истинските ви приятели?

— Това се истинските ми приятели — озъби се тя.

— Добре ли сте? — провикна се Лизи.

— Остави ни малко на спокойствие — отговори Бил.

— За бога, ще си платиш за това, Елизабет — настръхна майка й.

— Къде са отседнали... вашите приятели?

— Не знам, бяхме решили да видим как ще се развият нещата при откриването и евентуално, ако Хари е там, да отидем всички при него. Той живее в един голям хамбар, веднъж вече сме отсядали. В противен случай Честър трябваше да ни препоръча някой хубав малък мотел, където дават легло и закуска почти без пари.

— А мислите ли, че Честър се е обадил на полицията?

— Защо?

— За да разбере какво се е случило с вас?

— В полицията?

— Ами, след като ви е очаквал и вие сте изчезнали.

— Ще помисли, че просто съм си тръгнала с някой друг от изложбата. Може да си помисли даже, че изобщо не съм си направила труда да отида. Ето това е, което направо ме влудява в цялата тази история.

Бил си отдъхна. След като майката на Лизи беше известна скитница, нямаше как да е предизвикана тревога заради изчезването ѝ. И следователно нямаше да се появи полицейски автомобил, а Лизи да прекара остатъка от нощта в най-близкото полицейско управление.

— Да я пуснем ли, какво ще кажете?

Искаше да прозвучи така, сякаш двамата бяха заедно в тази абсурдна история.

— Ако не ми досажда с налудничавите си твърдения, че никога не си говорим, че сме се отдалечили и че съм бягала от нея?

— Не, аз лично ще се погрижа, повярвайте ми.

— Добре тогава. Но не очаквай да се разтопя в усмивки след номера, който ми погоди.

— Имате пълно право. — Мина покрай нея и се приближи до вратата. Лизи чакаше навън в тъмния коридор. — А, Лизи — рече Бил така, както би възкликнал човек, ако види неочакван, но желан гост пред прага на дома си. — Ще влезеш ли? Ще ни направиш ли по чаша чай?

Лизи се шмугна покрай него и се запъти към кухнята, като избягваше погледа на майка си.

— Почакай само баща ти да разбере, всичко ще му разкажа — закани се майка ѝ.

— Мисис Дъфи, с мляко и захар ли пиете чая? — прекъсна я младият мъж.

— Без нищо.

— Чист чай за мисис Дъфи — провикна се той, сякаш даваше поръчка на персонала.

Бил свойски се разхождаше из гарсоньерата, разтребваше, вдигаше разни предмети от пода, оправи кувертюрата на леглото, изобщо опитваше да възвърне нормалния облик в обстановката.

После тримата седнаха да пият чай.

— Купих маслени сладки — обяви гордо Лизи и извади луксозната кутия.

— Та те струват цяло състояние — едва не се задави Бил.

— Исках да имам нещо хубаво за посещението на майка си.

— Никога не съм казвала, че ще идвам да те посетя, идеята беше твоя. При това каква!

— Те са в кутия — успокои топката Бил. — Могат да траят доста дълго.

— А бе ти с всичкия ли си? — обърна се внезапно към него майката на Лизи.

— Защо?

— Говориш за сладки в такъв момент. Мислех, че ти ръководиш парада.

— Е, така не е ли по-добре, вместо да крещим кой от кого имал нужда и с кого искал да се сближава, и всички останали неща, за които казахте, че не искате да се споменава?

Цялата тази несправедливост го жегна не на шега.

— Не, не е по-добре, съвсем е сбъркано, ако питаш мен. Ти също си толкова побъркан, колкото и тя. Попаднала съм в лудница.

Погледът ѝ се стрелна към вратата и той забеляза, че тя стисна дамската си чанта. Дали щеше да избяга? Нямаше ли да е по-добре? Или бяха стигнали доста далеч и най-добре беше окончателно да приключат? Лизи да каже на майка си кое не е както трябва, майка ѝ да го приеме или отрече. Баща му обичаше да повтаря, че е най-добре човек да изчака, за да види какво ще стане. Тази философия му изглеждаше незадоволителна, но може би имаше своите предимства.

Лизи дъвчеше поредната сладка.

— Вкусни са — заяви тя. — С много масло.

Беше като дете. Как майка ѝ не го виждаше?

Бил местеше погледа си от едната към другата. Надяваше се, че смекчаването, което забеляза върху лицето на майката, не е плод на въображението му.

— Не е лесно, Лизи, сама жена — започна тя.

— Изобщо не се е налагало да бъдеш сама, мамо, можеше да имаш и четиримата: татко, мен, Джон и Кейт.

— Не можеш да живея по този начин. В онази къща бях хваната като в капан, очаквайки баща ти да се прибере с надницата си. На всичкото отгоре баща ти често не се прибираше с надница, тъй като преди това се отбиваше и я залагаше. Както продължава да прави и сега в Голуей.

— Не трябваше да си тръгваш.

— Трябваше, иначе щях да убия някого — него, вас, себе си. Понякога е по-безопасно да си тръгнеш, за да имаш въздух за дишане.

— Кога си тръгнахте? — намеси си светски Бил, сякаш питаше за разписанието на влаковете.

— Нима не знаеш? Не си чувал за злата вещица, която избяга и изостави семейното огнище?

— Не, не знам. До този момент даже и не предполагах, че сте си отишли. Мислех, че с мистър Дъфи сте се разделили приятелски и децата ви са се пръснали. Изглеждаше ми разумна постъпка на големи хора — нещо, което всички семейства би трябвало да правят.

— Какво имаш предвид? За това, че семействата трябвало да правят?

Майката на Лизи го изгледа подозрително.

— Ами, аз живея заедно с майка си, баща си и сестра си, която е инвалид и, честно казано, не виждам как бих могъл да не бъда там или най-малкото някъде наблизо, затова ми се струваше, че семейството на Лизи е артистично и свободно... и дори малко ви завивдаха.

Очевидно беше, че говори искрено.

— Можеш просто да си вземеш нещата и да си тръгнеш — предложи майката на Лизи.

— Вероятно, но едва ли ще се чувствам добре.

— Човек има само един живот.

И двамата като че ли бяха забравили за Лизи.

— Точно за това става дума. Ако имахме повече от един живот, тогава може би нямаше да се чувствам виновен.

Лизи внезапно се включи в разговора.

— Ти никога не пишеш, не поддържащ никаква връзка.

— За какво бих могла да пиша, Лизи? Ти не познаваш моите приятели. Аз не познавам твоите, нито тези на Джон или Кейт. Аз пак ви обичам и ви желая най-доброто, какво от това, че почти не се виждаме.

Спря изведнъж, изненадана от себе си и от това, което беше казала. Дъщеря ѝ не беше убедена.

— Не е възможно да ни обичаш, иначе щеше да идваш и да ни виждаш. Нямаше да ми се присмиваш, на мен и на апартамента, в който живея, и на идеята ми да останеш при мен.

— Според мен мисис Дъфи иска да каже... — започна Бил.

— О, за бога, наричай ме Бърни. — Резкият ѝ тон толкова го изненада, че той забрави изречението си. — Продължавай, беше стигнал до това, което съм искала да кажа... Какво съм искала да кажа?

— Според мен искаш да кажеш, че Лизи е много важна за теб, но сте се отдалечили една от друга, тъй като Западен Корк не е близо... и че снощи не е било подходящо да останеш, тъй като приятелят ти Честър е откривал изложба и си искала да отидеш там навреме, за да му дадеш моралната си подкрепа. Нещо такова може би?

Той местеше очи от едната към другата, а на зачервеното му лице избиха капчици пот. Боже, дано е имала предвид нещо подобно, не желаше отново да избухнат скандали и безкрайни спорове.

— Горедолу — съгласи се Бърни. — Но само горедолу.

„Слава богу“ — помисли си младият мъж.

— А ето какво е имала предвид Лизи, когато е хвърлила ключа. Страхувала се е, че животът преминава прекалено бързо и е искала да те опознае и да разговаряте, както се полага, да наваксате загубеното време, нали?

— Точно така — закима енергично Лизи.

— Но, Боже всемогъщи, как ти беше името, младежо...

— Бил — обади се услужливо той.

— Добре, Бил, никой нормален човек не би направил такова нещо — да ме примами тук и да ме заключи.

— Не съм те примамила тук, взех назаем пари от Бил, за да хванем такси. Поканих те, купих маслени сладки, бекон, пилешки дробчета и шери. Приготвих леглото си, за да спиш ти в него. Исках да останеш. Не исках чак толкова много, нали?

— Но аз не можех да го направя.

Сега гласът на Бърни Дъфи прозвуча по-мило.

— Можеше да кажеш, че ще дойдеш на другия ден. А ти само се смееше. Не можех да понеса ехидния ти смях, а после ти се ядоса и наговори ужасни неща.

— Не говорех нормално, защото не говорех на нормален човек. Ти наистина ме разтърси, Лизи. Помислих си, че не си наред. Действително. Не се държеше разумно. Повтаряше само, че през последните шест години си била като загубена душа...

— Точно така беше.

— Ти беше на седемнайсет, когато си тръгнах. Баща ти искаше да отидеш в Голуей с него, ти не искаше... Настоя, че си достатъчно голяма, за да живееш в Дъблин, намери си работа в една фирма за химическо чистене, доколкото си спомням. Разполагаше със собствени пари. Получи това, което искаше. Така поне каза.

— Останах, защото мислех, че ще се върнеш.

— Къде да се върна? Тук?

— Не, у нас. Татко не продаде къщата години наред, спомни си.

— Помня. А после заложи и последното пени, което получи за нея, на конни надбягвания и, естествено, изгуби всичко.

— Защо не се върна, мамо?

— За какво? Баща ти се интересуваше само от неговите конни надбягвания, Джон беше заминал за Швейцария, Кейт за Ню Йорк, ти движеше с твоите приятели.

— Аз те чаках, мамо.

— Не, не е вярно, Лизи. Не можеш с днешна дата да напишеш отново цялата история. Защо не ми каза тогава, ако е било наистина така?

Последва мълчание.

— Ти искаше да знаеш само дали си прекарвам добре, така че аз ти казвах само хубавите неща. И на картичките, и в писмата. Писах ти само, когато ходих до Гърция. Не ти казвах, че исках да се върнеш, за да не ми се ядосаш.

— Това щеше да ми хареса много повече, отколкото да ме отвличаш и затваряш...

— А хубаво ли е в Западен Корк, там, където живеете? — Бил се опита отново да насочи разговора към по-безопасно русло. — На мен винаги ми се е струвало чудесно място... с тази крайбрежна ивица.

— Несравнимо е. Има много свободни духове, хора, върнали се обратно към земята, хора, които рисуват, изразяват себе си, изработват фаянсови и керамични изделия.

— А вие специализирали ли сте се в някое изкуство... Бърни?

Интересът му явно я ласкаеше.

— Не, аз лично не, но артистичните люде и места винаги са ме привличали. Задушавам се, ако бъда затворена някъде. Ето защо цялата тази работа...

Бил побърза да я отклони от опасната тема.

— Заедно с Честър ли живеете?

— Не, за бога, не. — Тя се засмя също като дъщеря си, сякаш се посипа радостен звън на камбанки. — Не, Честър е обратна резба, живее с Вини. Не, не. Те са най-скъпите ми приятели. Съседи сме, на около четири мили едни от други. Аз съм наела стая, нещо като боксониера, която някога е била външна баня към по-голям имот.

— Звучи привлекателно. Близко ли е до морето?

— Разбира се. Очарователно е. Много ми харесва. Живея там вече шест години, превърнах го в истински дом.

— А как се изхранваш, Бърни? Имаш ли някаква работа?

Майката на Лизи го изгледа така, сякаш беше издал неприличен или вулгарен звук.

— Моля?

— Искам да кажа, след като бащата на Лизи не ви дава пари, как се издържате?

— Той работи в банка, мамо — намеси се с извинителен тон Лизи. — Обсебен е от темата за прехраната.

Внезапно Бил усети абсурдността на цялата тази ситуация. Седеше посред нощ в тази къща, опитвайки да поддържа мира между две луди, а те смятаха, че странният е той, защото имаше работа, плащаше си сметките и живееше според правилата. Е, беше му дошло до гуша. Щеше да ги остави да се оправят сами. Щеше да се върне в безинтересната си къща, при още по-безинтересното си семейство.

Никога нямаше да го изпратят в някой от чуждестранните клонове, колкото и да залягаше над „как си“, „красиви сгради“, „червени карамфили“. Нямаше да се опитва повече да подтиква егоистите да виждат нещо хубаво и в другите. Усети необичайно смъдене в очите, като че ли щеше да се разплаче.

Мислите му очевидно се бяха изписали на лицето, защото и двете жени се втрениха в него.

— Нямам намерение да се присмивам на въпроса ти — обади се майката на Лизи. — Разбира се, че трябва да печеля, за да живея. Помагам в къщата на собствениците на боксониерата... чистене, лека домакинска работа, а когато организират партита, помагам при почистването. Обичам да гледа, винаги съм обичала, затова съм се

нагърбила с цялото гладене в дома им. Тази работа ми покрива наема и ми осигурява малко пари за харчене.

Лизи гледаше невярващо майка си.

Това значи беше артистичният ѝ живот, общуването с великите и богатите, бонвиваните и бляскавото общество, което притежаваше по още един дом в югозападната част на Ирландия. Майка ѝ беше домашна прислужница.

Бил отново беше влязъл във форма и напълно се владееше.

— Убеден съм, че ви изпълва с удовлетворение — заяви той. — Така имате най-доброто от двата свята — хубаво жилище, независимост и почти никакви притеснения за храната.

Тя потърси признаци на сарказъм в лицето му, но не ги намери.

— Точно така — отвърна най-сетне Бърни Дъфи. — Точно така го чувствам и аз.

Бил си мислеше, че трябва да каже нещо, преди Лизи да се е намесила с поредната си провокация.

— Може би някой път, когато времето се оправи, с Лизи бихме могли да ви посетим. За мен би било страхотно преживяване.

— А вие двамата... искам да кажа с Лизи, гаджета ли сте?

— Да, ще се оженим, като навършим двайсет и пет, след две години. Надяваме се да получа работа в Италия, затова ходим на вечерни курсове по италиански.

— Да, тя ми спомена за курса, заедно с още хиляда неща... — кимна с разбиране Бърни.

— Че ще се женим ли?

На Бил му стана много приятно.

— Не, говоря за италианския. Помислих си, че е поредната ѝ лудост.

Младият мъж се прокашля тактично, после се изправи, сякаш беше обикновен гостенин в най-обикновена и нормална вечер. Помирението между двете беше факт и той се канеше да си тръгва.

— Бърни, както може би сте забелязали, вече е много късно. Автобусите вече не се движат и може би ще ви бъде трудно да откриете приятелите си. Затова предлагам да останете тази нощ тук, по собствена воля, разбира се, с ключа в бравата на вратата. А утре, след като и двете с Лизи си починете добре, да си вземете довиждане мило

и мирно. А аз най-вероятно няма да ви видя преди идното лято, когато с най-голямо удоволствие бихме дошли в Западен Корк.

— Не си тръгвай — помоли го Бърни. — Не си тръгвай, тя е мила и спокойна, защото ти си тук, но ако излезеш, веднага ще започне да нарежда и да крещи, че е била изоставена.

— Не, не. Сега вече не — отвърна убедено младият мъж. — Лизи, би ли дала ключа на майка си? Ето, Бърни, ключът е във вас и ще можете да влизате и да излизате, колкото ви харесва.

— Как ще се прибереш, Бил? — попита го Лизи.

Погледна я изненадан. Никога досега не го беше питала и дори не се беше интересувала, че извървяваше по три мили пеша, за да се прибере вкъщи.

— Пеш, навън е чудесна звездна нощ — отговори той. Сега и двете го гледаха. Прииска му се да каже още нещо, да удължи този изпълнен със спокойствие миг. — На курса по италиански снощи Синьора ни предаде някои неща за времето, как например да кажем, че лятото е било чудесно. *E stata una magnifica estate.*

— Звучи хубаво — рече Лизи и повтори безупречно новото изречение: — *E stata una magnifica estate.*

— Хей, как само го каза от първия път. А ние трябваше многократно да го повтаряме.

Беше наистина впечатлен.

— Винаги е имала добра памет, още от малка. Достатъчно беше да кажеш нещо веднъж и Елизабет го запомняше завинаги.

Бърни гледаше дъщеря си със странен поглед.

На път към къщи Бил вървеше с олекнало сърце. Много от пречките, които му се бяха стрували огромни, сега не изглеждаха чак толкова големи. Нямахше защо да се страхува, че майката на Лизи в Западен Корк е от висока класа и ще си помисли, че скромният банков чиновник не е достоен за дъщеря ѝ. Вече нямахше да се тревожи, че изглежда скучен в очите на Лизи. Тя искаше сигурност и любов и той можеше да ѝ даде в изобилие и двете.

Разбира се, нямахше да минат без проблеми. Лизи нямахше да се научи лесно да се съобразява със семейния бюджет. Никога нямахше да промени отношението си към харченето.

Той обаче трябваше да опитва отново и отново и желаното щеше да се получи в една или друга степен. И да я накара да стигне до

извода, че трябва да работи. След като шеметната ѝ майка се изхранваше, като гладеше и чистеше на другите хора, тогава защо Лизи да не преосмисли и собствените си цели.

И отношението, и поведението ѝ подлежаха на промяна.

Някой ден можеха да отидат дори до Голуей, за да се срещнат с баща ѝ. Искаше Лизи да знае, че вече е неразделна част от семейството си. И че скоро ще стане част и от неговото семейство.

Бил Бърк вървеше в топлата есенна нощ, докато другите хора се прибираха със собствените си автомобили или с таксита. Не завиждаше на нито един от тях. В крайна сметка той беше щастливец, защото на този свят имаше хора, които се нуждаеха от него. И които разчитаха на него. И в това нямаше нищо лошо. Просто означаваше, че той е такъв тип човек и може би след години и неговият син щеше да го съжалява, както днес Бил съжаляваше своя баща. Но това нямаше значение. То щеше да означава само, че момчето все още не е наясно с нещата от живота. Това беше всичко.

КАТИ

Кати Кларк беше едно от най-усилено учещите момичета в „Маунтинвю“. Дори в часовете смръщваше лице в старанието си да се концентрира повече и постоянно задаваше въпроси. В учителската стая често се шегуваха добродушно с нея. „Да се правиш на Кати Кларк“, означаваше да се взираш напрегнато, опитвайки се да разбереш за какво става дума.

Тя беше високо, непохватно момиче, морскосинята ѝ пола беше прекалено дължка, не носеше обици и евтини украшения като своите съученички. Не можеше да се каже, че е умна, но правеше всичко, което зависеше от нея, за да се справя добре. На родителските срещи обаче никой не можеше да си спомни кой идваше за нея.

— Баща ѝ е водопроводчик — каза веднъж Ейдан Дън. — Преди години ни направи банята, страхотна работа свърши, но, разбира се, трябваше да платим в брой. Каза ми го едва накрая... едва не припадна, като видя чековата книжка.

— Помня, че майка ѝ не си извади цигарата от устата по време на целия разговор — намеси се и Хелън, учителката по ирландски. — Само повтаряше, че от училището нямало да има никаква полза, че нямало да ѝ осигури прехраната.

— Всички говорят едно и също — обади се примирен Тони О'Брайън.

Като директор на училището, той трябваше ежедневно да се справя с много по-сериозни проблеми. И не само на работното си място. След като цял живот беше сменял приятелките си една след друга, най-сетне срещна жена, с която желаше да остане завинаги. Но тя се беше оказала дъщеря на бедния Ейдан Дън, който пък мечтаел за директорския пост. Недоразумението и объркването бяха достойни за мелодрама от викторианската епоха.

И сега Граня Дън не искаше да го вижда, обвиняваше го, че е унижил баща ѝ, което беше абсолютно невярно, но момичето си вярваше. Беше оставил решението на нея и за първи път в живота си се

зарече, че ще я чака, без да се свързва с друга жена, докато тя се върне при него. Почти монашеският живот, по-ранното лягане, по-малкото алкохол определено му се отразяваше добре. Дори беше намалил цигарите.

Да, малко време му оставаше да се тревожи за момичета като Кати Кларк. Тя щеше да завърши училище, да си намери работа, може би сестра ѝ щеше да я уреди в супермаркета, където беше управител, но никога нямаше да завърши висше образование. Нямаше нито произхода, нито умствените възможности, но щеше да оцелее.

Никой не знаеше какво представлява животът на Кати Кларк в дома ѝ. Предполагаха, че живее в една от множеството къщи в огромния квартал, където се гледаше прекалено много телевизия, храненето беше предимно в стила на заведенията за бързо хранене, мирът и спокойствието — прекалено малко, децата — прекалено много, а парите вечно не достигаха. Такава беше нормалната картина за квартала. Нямаше откъде да знаят, че Кати имаше в стаята си бюро и малка библиотека с книги, че голямата ѝ сестра Фран седеше с нея по цяла вечер, докато тя приключеше с домашните си.

Родителите на Кати се смееха — всички останали деца си бяха приготвяли домашните на кухненската маса и нима им беше зле? Но Фран беше категорична. Тя самата беше напуснала училище на петнайсетгодишна възраст, без никаква квалификация, и ѝ бяха необходими години, докато заеме този отговорен пост, а в образованието ѝ все още имаше огромни пропуски. Братята ѝ едвам успяха да завършат, двама работеха в Англия, един пътуваше като администратор на попгрупа. Фран силно желаше Кати да постигне нещо повече!

Понякога на Кати ѝ се струваше, че не оправдава грижите на сестра си.

— Виждаш ли, Фран, аз не съм кой знае колко умна. Нещата не ми се отдават, както на някои други в класа. Няма да повярваш колко е умна Хариет.

— Е, баща ѝ е учител? — изсумтя Фран.

— Точно това имам предвид. Ти си толкова добра към мен. Вместо да отидеш на танци, ти оставаш вкъщи заради моите домашни.

Страхувам се, че ще се проваля на изпитите.

— Не ми се танцува — въздишаше Фран.

— Но нали ти се ходи на дискотека?

Кати беше на шестнайсет, изгърсакът на семейството, а Фран — на трийсет и две, най-голямото от децата. Вече трябваше да е омъжена и да има свое семейство като приятелките си, но на Кати изобщо не ѝ се искаше Фран да се омъжи. Не можеше да си представи къщата без нея. Майка им я нямаше по цял ден, „вършела си работата“, както обясняваше, а всъщност играеше с покер автоматите.

В тяхната къща нямаше да има никакви удобства, ако не беше Фран. Нямаше да има портокалов сок за закуска и топло ядене вечер. Фран купуваше училищните униформи на Кати и я учеше да си лъска обувките и да си пере блузите и бельото всяка вечер. Фран ѝ обясняваше фактите от живота и ѝ купи първия пакет дамски превръзки. Фран ѝ обясняваше, че е по-добре да изчака, докато намери момче, което наистина харесва, отколкото да прави секс, с който и да е, просто защото „така се правело“.

— Ти намери ли твоето момче? — беше я попитала с интерес четиринайсетгодишната Кати.

— Най-добре е за това да не се говори, вълшебството като че ли отлита, щом заговориш за него.

И това беше всичко.

Фран я водеше на театър. Пак тя я развеждаше по „Графтън стрийт“, където разглеждаха елегантните магазини.

— Трябва да изглеждаме уверени — обясняваше ѝ Фран. — В това е целият номер, а не смутени и притеснени, сякаш нямаме право да влизаме тук.

Никога не беше чула и една критична думичка от Фран за техните родители. Понякога Кати се оплакваше:

— Татко никога не ти благодари, когато му носиш бира от супермаркета. Той самият никога не ти носи подарък.

— Той не е от най-лошите бащи. Представи си само що за живот е неговият, ако по цял ден трябва да се завираш в разни тръби.

— Дали ще се омъжиш, как смяташ? — попита я веднъж Кати.

— Ще почакам, докато пораснеш, после ще видим — засмя се Фран.

— Няма ли да остарееш?

— Когато ти станеш на двайсет, аз ще съм на трийсет и шест години, в разцвета на силите си — увери я младата жена.

— Бях сигурна, че ще се омъжиш за Кен.

— Е, не го направих, а и той замина за Америка, така че вече е извън играта.

Очевидно искаше да приключи деликатната тема.

Кен също работеше в супермаркета и явно беше хлътнал по сестра й. Родителите им очакваха, че двамата ще се оженят. Кати обаче изпита огромно облекчение, когато Кен „излезе извън играта“.

Баща й не можеше да отиде на първата родителска среща преди започването на учебната година. Каза, че имал работа до късно вечерта.

— Моля ти се, татко, моля ти се. Учителите искат някой родител. Мама няма да дойде, тя никога не го прави.

— Божичко, Кати, там се чувствам толкова не на място.

— Но, татко, не съм направила нищо лошо и няма опасност да ти наговорят ужасни неща за мен, искам просто да си мислят, че всички вие се интересувате.

— И наистина се интересуваме, детето ми... но напоследък майка ти не прилича на себе си, а и знаеш какво е отношението им към пушенето, това я сащисва... може би Фран ще отиде и този път. И без това по-добре от нас знае какво да каже.

И така, Фран отиде и разговаря с учителите.

— Прекалено е сериозна — твърдяха те. — Старае се, но може би ще възприема по-добре, ако се отпусне.

— На нея й е много интересно, наистина й е интересно — протестираше Фран. — Стоим заедно, докато си подготвя домашните, никога не пренебрегва нито едно от своите задължения.

— Не мисля, че има смисъл да учи латински — заяви любезният мистър Дън.

Сърцето на Фран се сви.

— Но, мистър Дън, тя се старае толкова.

— Вижте, тя не разбира за какво става дума.

Бедният мистър Дън полагаше неимоверни усилия, за да не я обиди.

— Какво ще кажете за частни уроци? Би било чудесно да има латински език в дипломата си, той ще й даде възможност да

кандидатства за ред специалности.

— Може да не събере нужните точки за университета.

— Но тя трябва да го направи. Никой от нас не е учил в университета, поне тя трябва да получи подходящ старт в живота.

— Вие имате хубава работа, мис Кларк. Често ви виждам в супермаркета. Не бихте ли могли да уредите нещо и за Кати?

— Кати никога няма да работи в супермаркет.

Очите на младата жена искряха.

— Съжалявам — промълви едва чуто той.

— Не, аз съжалявам, много мило е, че проявявате интерес. Моля ви, посъветвайте ме какво да направя?

— Би трябвало да се занимава с нещо, което ѝ доставя удоволствие, нещо, за което да не се напруга — отговори мистър Дън. — Проявявала ли е интерес към музиката?

— Не — поклати глава Фран. — Нищо от този род. Всички сме глухи за музиката, дори и брат ми, който работи с попгрупа.

— А към рисуването?

— Аз лично не я виждам; според мен то само ще я напругне, ще иска да знае дали онова, което прави, е правилно.

Ейдан се вгледа в момичето, което проявяваше по-голям интерес към сестра си, отколкото собствените ѝ родители. Ужасно се чувстваше, когато трябваше да обяснява, че някое дете възприема по-бавно от другите, защото, честно казано, се чувстваше виновен за това. Винаги беше смятал, че ако училището разполагаше с по-добри условия и предлагаше допълнителни консултации, когато се налагат, проблемните ученици щяха да са значително по-малко. Беше обсъждал ситуацията със Синьора, докато планираха вечерните курсове.

Според нея положението в Италия било същото. Беше гледала как растат децата на местния хотелиер и неговата съпруга, как никой дори и не мислел, че те би трябвало да направят нещо повече от своите родители. Изучавали английски, колкото да разбират туристите и да ги обслужват като камериерки или сервитьори.

Бяха изпили безброй кафета заедно, докато планираха вечерните курсове. Тя беше чудесна компания, не задаваше въпроси за семейството му, не го занимаваше с хазяина си Джери Съливан. Той ѝ беше казал даже за кабинета си.

— Вещите не ме интересуват особено — изненада го Синьора. — Но една прекрасна тиха стая, огряна от светлина, и бюро от хубаво дърво, и всички спомени, книги и снимки по стените... това действително би ме изпълнило с огромно задоволство.

Беше ѝ разказал за Кати Кларк, момичето с тревожно лице, което се стараеше толкова, защото сестра му очакваше много и го мислеше за умно. Може би Синьора щеше да измисли нещо, тя имаше талант в това отношение.

Наложи си да отклони мислите си и да се върне към настоящето. Очакваше го дълга вечер.

— Сигурен съм, че ще измислите как да постъпите, мис Кларк.

Погледна зад нея, към върволицата от родители, с които трябваше да се срещне тепърва.

— Много съм благодарна на всички тук. — Фран говореше искрено. — Вие отдавате безрезервно времето си и милеете за децата. Преди години, когато аз учех, нещата не стояха така.

Беше сериозна и бледа. Кати Кларк беше късметлийка, че има толкова загрижена сестра.

Фран тръгна към автобусната спирка. Мина покрай пристройката и тогава забеляза обявата за започващите през септември вечерни курсове по италиански. Курсът обещавахе, че ще запознае желаещите с цветовете, картините, музиката и езика на Италия. Само че беше прекалено скъп.

Не, трябваше да измисли нещо друго.

Фран въздъхна и продължи към спирката.

Там срещна Пеги Съливан, една от жените, които работеха на изхода в супермаркета.

— Човек може да се състари на тези родителски срещи? — усмихна ѝ се мисис Съливан.

— Наистина е така, но е по-добре от времето, когато ние бяхме малки и никой не се интересуваше къде сме. Как се справя синът ти?

Като управителка Фран си беше поставила задачата да опознае по-отблизо персонала. Знаеше, че Пеги има две деца, че дъщеря ѝ не се разбираше с баща си, а синът пък не желаше да отвори никакъв учебник.

— Ами, не е за вярване, но учителите казват, че е започнал да се присъединява отново към човешкия род.

— Много добра новина.

— И всичко е благодарение на побърканата жена, която живее у нас. Не споменавайте пред други, мис Кларк, но си имаме наемателка, наполовина италианка, наполовина ирландка. Уж била омъжена за италианец и той умрял, но аз не ѝ вярвам. Мисля, че е дегизирана монахиня. Но прояви невероятен интерес към Джери и успя да го промени.

И се впусна да ѝ обяснява как Джери нямал понятие, че поезията би трябвало да означава нещо смислено, докато не се появила Синьора. Учителят по английски бил изненадващо доволен от него. Освен това не разбирал, че историята наистина отразява реално случили се събития.

Фран си мислеше с тъга как собствената ѝ сестра, която обгръщаше с изключително внимание, все още не осъзнаваше, че латинският език се е говорел от живи хора. Може би тази Синьора щеше да успее да отвори вратите на познанието и за нея.

— С какво се занимава вашата наемателка? — заинтересува се тя.

— Шиe по малко, работи в една болница, струва ми се, а сега ще води курс по италиански в училището и е страшно щастлива, сякаш е спечелила световното първенство по футбол. Цяло лято се подготвя за него. Най-добрата жена, която познавам, но, казвам ви, не е напълно с всичкия си.

Фран взе решението си именно в този момент. Щеше да се запише. И с Кати щяха да ходят всеки вторник и четвъртък, за да учат италиански заедно с побърканата жена. Може би тя щеше да помогне на нервната и пренапрегната Кати да се поотпусне, а на нея самата — да забрави Кен, заминал за Америка без нея.

— Казаха, че Кати е страхотно момиче — обяви гордо тя, когато се прибра вкъщи.

Майка ѝ, претърпяла сериозни загуби на покер автомата, не успя да покаже особен ентусиазъм.

— Е, защо да не кажат? Тя наистина е страхотно момиче.

— Нищо лошо ли не казаха? — попита Кати.

— Казаха, че си ненадмината в домашните и е удоволствие да те учат.

— Ще ми се да бях там, детето ми, но не очаквах, че ще се освободя навреме.

Кати и Фран вече бяха простили на баща си.

— Имам нещо страхотно за теб, Кати — записваме се на курс по италиански. Ти и аз.

Семейство Кларк не биха се изненадали повече, ако им беше предложила да летят до луната. Кати се изчерви.

— Двете? — възкликна от изненада тя.

— Защо не? Винаги съм мечтала за Италия.

— Дали ще се справя?

— Разбира се, курсът е за глупаци като мен, които не са учили нищо, ти ще бъдеш най-добрата в групата. Още повече преподавателката смята да ни пуска опери, да ни показва картини. Ще бъде страхотно.

— Не е много скъпо, нали, Фран?

— Не, не е — отвърна уверено младата жена и се запита дали не започва да полудява, след като беше направила подобно изявление.

През лятото Кен се установи в едно градче в щата Ню Йорк. И отново писа на Фран: „Обичам те, винаги ще те обичам. Разбирам за Кати, но все пак не можеш ли да дойдеш тук? Ще я вземаме през ваканциите и ти пак ще я обучаващ. Моля те, кажи «да», преди да съм наел малък служебен апартамент. Кажи «да» и ще взема къщичка. Тя е на шестнайсет, Фран, не мога да те чакам още четири години“.

Фран плака над писмото, но не можеше да остави Кати точно сега. Все едно да зачеркне мечтата си, че ще види поне един от членовете на семейство Кларк в университета.

Кен ѝ беше казал да почака, докато се родят техните деца; тогава можеха да планират от първия миг живота им, за да им дадат най-добрия шанс на света. Но тя беше вложила прекалено много в Кати. Момичето не беше интелектуален тип, но не беше и глупаво. Ако беше дете на богати родители, щеше да разполага с всички предимства, които да омекотят другите липси. И да стигне до университета.

Фран беше събудила надеждите на Кати. Не можеше да замине сега и да я остави на майка си, която вече не се интересуваше от нищо друго, освен от своите покер автомати, и на баща си — той беше добронамерен, но не виждаше по-далеч от следващата поръчка, която му осигуряваше дребните удобства в живота.

Кати щеше да потъне без нея.

Туристическият сезон в Ирландия беше в разгара си.

Фран заведе Кати в музея за съвременно изкуство, а в свободния ѝ ден направиха тричасова обиколка с автобус из Дъблин. После ѝ купи елегантна жълта рокля и се отбиха в един от модните фризьорски салони.

Фран беше забелязала, че Кати има приятелки, същите вечно хилещи се приятелки, каквито имаше и тя на нейната възраст, които в събота ходеха в една шумна дискотека, за която се говореше, че не се стопанисва добре и че наркотиците свободно се продават. Винаги се случваше да минава оттам в един часа сутринта, за да прибере сестра си. Молеше Бари, един от младите шофьори на вановете в супермаркета, да я закара до дискотеката. Той също ѝ беше казал, че не е място за подрастващи.

— Какво да сторя? — сви рамене Фран. — Ако ѝ кажа да не ходи, ще се почувства оцетена. Имам късмет, че мога да използвам теб като извинение и да я прибирам вкъщи.

Бари беше страхотно момче и използваше всяко предложение за допълнителна работа, тъй като искаше да си купи мотоциклет. Вече беше спестил една трета от необходимата сума и щом събереше половината, щеше да отиде и да го избере.

— И за какво ти е, Бари? — попита го Фран.

— За да се чувствам свободен, мис Кларк — отвърна той. — Нали разбирате, въздухът, който те брули от двете страни...

Фран се почувства безкрайно остаряла.

— Със сестра ми ще учим италиански — обяви тя една вечер, докато чакаха пред дискотеката и правеха все по-близка покупката на мотоциклета.

— О, страхотно, мис Кларк. Бих искал и аз да уча италиански. Ходих в Италия на световното първенство по футбол и си намерих

страхотни приятели.

— Тогава се запиши на курса с нас.

— Щях да го направя, ако си бях купил мотора, защото едно от първите места, където ще го заведе, е Италия — рече младежът.

— Е, курсът се провежда в училище „Маунтинвю“ от началото на септември — обясни леко разсеяно тя, тъй като в този момент забеляза Кати, Хариет и приятелките им да излизат.

Приведе се и натисна клаксона.

Курсът по италиански започна в седем вечерта.

Същата сутрин беше получила писмо от Кен. Пишеше ѝ, че се е настанил в малкия си апартамент. Съседите се държали приятелски, канели го на гости в домовете си. Скоро идвал и празникът на труда, с който щели да отбележат края на лятото. Фран му липсвала ужасно много. А той на нея?

В курса бяха трийсет човека. Всеки получи квадратен картон, на който да напише името си. Преподавателката им обаче заяви, че в часовете ще използват италианските варианти на имената си. Така Фран се превърна във Франческа, а Кати — в Катерина. Играеха страхотна игра, като се ръкуваха и се питаха за имената си. Кати очевидно се забавляваше. В крайна сметка може би щеше да се окаже, че си е заслужавало, реши Фран и прогони мисълта за Кен, който се готвеше да ходи на пикника в чест на празника на труда.

— Хей, Фран, виждаш ли онзи човек, който казва „Mi chiamo Bartolomeo“? Това не е ли Бари от вашия супермаркет?

Наистина беше той. На Фран ѝ стана приятно; допълнителната работа очевидно му беше осигурила достатъчно пари, за да си купи мотоциклета. Дватама си махнаха приятелски.

Каква невероятна смесица от хора се беше събрала във вечерния курс по италиански. Ето например елегантната жена, която сигурно организираше представителни обяди в дома си. Какво, за Бога, правеше тя при тях? И красивото момиче със златни къдрици, *Mi chiamo Elizabetha*, и милият ѝ уравновесен приятел в скъп костюм. И тъмнокосият Луиджи със смръщените вежди, и по-възрастният мъж, когото наричаха Лоренцо. Наистина изумителна смесица.

Синьора беше очарователна.

— Познавам хазайката ви — обърна се към нея Фран, докато опитваха вкусните салами и сирена.

— О, грешите, мисис Съливан ми е роднина, аз съм ѝ роднина — отвърна нервно Синьора.

— Разбира се. Колко глупаво от моя страна, знам, че сте роднини. — Фран съжали, че предизвика безпокойство в тази мила жена. — Тя каза, че сте помогнали много на сина ѝ.

Широка усмивка озари лицето на Синьора. Беше много красива, когато се усмихнеше. Явно Пеги Съливан грешеше — тази жена не можеше да е монахиня.

Двамата с мистър Дън очевидно се разбираха много добре.

— Може би са приятели — предположи Фран.

— Не, той си има съпруга и големи деца — обясни ѝ Кати.

— Нищо не пречи да има съпруга и да ѝ е приятел.

— Аз мисля, че той си пада по нея, двамата се усмихват по един особен начин. Хариет казва, че това винаги се усеща.

Хариет беше съученичка и приятелка на Кати и постоянно се интересуваше от секс.

Ейдан Дън наблюдаваше развитието на курса с възхищение. Всеки ден се срещаха със Синьора и обмисляха и обсъждаха всяка нейна стъпка. Така приготвиха книжните знаменца, които Синьора раздаде на всеки от групата и след това казваше на италиански цветовете. После всеки вдигаше своето знаменце, а другите произнасяха в хор цветовете. Бяха като деца, ентусиазирани, пламенни ученици. А след края на заниманията Луиджи, младежът с начумереното лице, редовно им помагаше да разтребят.

И всичко се дължеше на Синьора. Тя очакваше всеки да дава най-доброто от себе си и неизменно го получаваше. Беше го попитала даже дали може да му помогне за кабинета.

— Ела да видиш стаята — предложи ѝ внезапно Ейдан.

— Кога? — неочаквано бързо се съгласи тя.

— В събота сутринта. Нямам часове. А ти свободна ли си?

— Мога да се освободя във всеки момент.

Тя дойде около обяд и донесе различни платове за мостра, тъй като искаше да му направи калъфки за декоративните възглавнички.

— Стори ми се, че това жълто би отивало — обясни тя, като му показваше плата със светец топъл цвят. — Цената за метър е малко по-висока, но това е стая за цял живот, нали?

— Стая за цял живот — повтори Ейдан.

— Искаш ли да го покажеш на съпругата си, преди да започна?

— Не, не. Нел ще бъде доволна.

— Да, разбира се.

Тя никога не задаваше въпроси.

Тази сутрин нито Нел, нито дъщерите му си бяха вкъщи. Ейдан не им беше казал за посещението и остана доволен, че ги нямаше. Двамата със Синьора вдигнаха тост за успеха на курса и стаята за цял живот.

— Иска ми се да предаваш в училището — успяваш да създаваш невероятна атмосфера — заяви с възхищение той.

— О, така само изглежда, истината е, че те просто искат да учат.

— Но онова момиче, Кати Кларк, казват, че напоследък станала по-отворена и ведра благодарение на курса по италиански. Дори чух, че е забавлявала всички в класа си с истории за твоя курс, сега всички искат да се включат.

— Господи, не е ли чудесно? — възкликна Синьора.

И двамата обаче не знаеха, тъй като говореха зад гърба им, че той упорито я ухажда. Приятелката на Кати, Хариет, беше заявила, че винаги ги е подозирала. Тихите води винаги били най-дълбоки. Именно там се криела истинската страст и сладострастие.

Курсът сближи още повече Кати и Фран.

През есента Мат Кларк си дойде от Англия, за да съобщи, че ще се жени за Треиси от Ливърпул, но не искаха сватбено тържество — заминаваха за Канарските острови. Всички изпитаха облекчение, че не се налагаше да ходят в Англия и се посмяха, че меденият им месец е преди, а не след сватбата.

Мат смяташе, че така е най-разумно.

— Тя държи да има тен за сватбените снимки, освен това, ако се намразим още там, можем да анулираме събитието — заяви бодро той.

Младият мъж даде на майка си пари за покер машините и заведе баща си да изпият две-три бири.

— Какъв е този курс по италиански? — попита той.

— Не мога да ти кажа — отвърна баща му. — Нищо не разбирам. Фран е скапана от работата в супермаркета, отива рано сутрин, остава до късно вечерта. Момчето, с което ходеше, замина за Щатите. Нямам представа защо се натоварва допълнително, особено след като в училище казват, че Кати се справя добре. Но и двете са полудели и възнамеряват да ходят в Италия догодина. Да правят, каквото им харесва.

— Кати се превръща в голяма хубавица, а? — рече Мат.

А Кати наистина ставаше все по-привлекателна. Приятелката ѝ Хариет също ѝ подхвърли:

— Имаш ли си приятел в курса по италиански? Изглеждаш някак си по-различна.

— Не, но там е пълно с доста по-възрастни мъже — засмя се момичето. — Някои от тях са много стари. Трябва да сядаме по двойки и уж си уговаряме срещи. Страхотно забавно е. Аз например се паднах с Лоренцо, който е някъде към стоте. Мисля, че в живота го наричат Лади. Та Лоренцо ме пита: „E libera questa sera?“, върти очи и засуква въображаем мустак, а всички се попикават от смях.

— А учи ли ви наистина важни неща като „Какво ще кажеш да...“ и други от този род?

— Може да се каже. — Кати се замисли, опитвайки се да си спомни нужната фраза. — Учим неща като *Vive solo* или *sola*, т.е. сам или сама живееш. Имаше и още нещо, което не мога да се сетя... *Deve rincasare questa notte?* Трябва ли да се прибираш вкъщи тази нощ?

— И тя ли е същата стара жена, която виждаме понякога в библиотеката? Със странната коса?

— Да, Синьора.

— Не е за вярване — недоумяваше Хариет.

— Все още ли посещавате курса в „Маунтинвю“, мис Кларк?

Пеги Съливан отчиташе съдържанието на своята каса.

— Курсът е страхотен, мисис Съливан. Нали ще ѝ предадете на Синьора? На всички им харесва и нито един не се е отказал.

— Тя също говори много за вас. Но, разбира се, е извънредно потаен човек, мис Кларк. Уж била омъжена за някакъв италианец двайсет и шест години и живели в някакво село... но не е получила нито едно писмо от Италия... нито сме видели негова снимка. И се оказва, че има голямо семейство в Дъблин, майка в онези скъпи апартаменти край морето, баща в луксозните старчески домове, братя и сестри.

— Ами, да...

Фран не желаше да слуша нищо критично, свързано със Синьора.

— Просто се чудя защо живее под наем в нашия квартал, след като има толкова роднини?

— Може би не се разбира с тях.

— Ходи при майка си всеки понеделник, а баща си посещава два пъти седмично. Разхожда го в количка, така казала една от сестрите там на Сузи. Седи и му чете под някое дърво, а той само се взира напред, макар че разговарял с другите, които се появяват веднъж на високосна година.

— Бедната Синьора — заяви внезапно Фран. — Тя заслужава нещо по-добро.

— Така е, правилно казвате, мис Кларк — съгласи се Пеги Съливан.

Кати Кларк беше най-младата й курсистка. Момичето гореше от желание да учи и й задаваше въпроси за граматиката, които другите не знаеха или не ги притесняваха. Освен това беше и привлекателна, от типа с тъмни коси и сини очи, който не беше срещала в Италия. Там всички тъмнокоси хубавици имаха огромни кафяви очи.

Какво ли щеше да прави Кати, като завърши училище? Понякога я виждаше, че учи в библиотеката. Явно се надяваше да следва.

— Какво смята майка ти за теб, след като завършиш училище? — попита я Синьора една вечер, докато останалите подреждаха столовете.

Курсистите й все по-често оставаха да си побъбрят след края на часовете, никой не бързаше да се прибира.

— Майка ми ли? — изненада се Кати.

— Да, тя изглежда изпълнена с ентузиазъм...

— Не, тя не знае почти нищо за училището или за курса. Не излиза много, няма откъде да знае какво правя или уча.

— Но нали идва на курса с теб, нали работи в супермаркета? Мисис Съливан, у която живеея, казва, че ѝ е шефка.

— О, за Фран ли става дума. Тя ми е сестра — обясни момичето.
— По-добре да не ви чува, че ще се ядоса.

— Съжалявам, аз все не разбирам нещо както трябва.

— Не, няма проблем. — Кати не искаше да притеснява Синьора.
— Фран е най-голямото дете в семейството, а аз — най-малкото. Разбира се, че ще си помислите така.

Не спомена обаче пред Фран. Нямахме смисъл да я огорчава, че са я взели за майка ѝ. Бедната Синьора наистина все не разбираше нещо както трябва. Но пък беше превъзходен учител. Всички в курса, включително Бартоломео, младежа с мотоциклета, я обичаха.

Кати харесваше Бартоломео, той имаше хубава усмивка и ѝ обясняваше всичко за футбола. Попита я къде ходи да танцува и когато му каза за дискотеката, той ѝ обеща за следващата ваканция някое по-хубаво място.

Тя сподели на другия ден с Хариет.

— Знаех си, че си се записала на този курс само заради секса — отсъди приятелката ѝ.

През октомври се развихри силна буря и покривът на пристройката, където провеждаха заниманията, прокапа. Справиха се с проблема благодарение на невероятната си солидарност.

Кони, жената с бижутата, която според Луиджи щяла да купува жилищен блок, обяви, че може да закара четирима от тях. В красивото ѝ беembe се натъпкаха Гулиелмо, милият младеж от банката, шеметната му приятелка Елизабета, Франческа и Катерина. Първо минаха покрай апартамента на Елизабета и след хорово изпълнение на *ciao* и *arrivederci*, двамата влюбени излязоха от колата и тичешком се запътиха под дъжда към къщата.

След това беше ред на семейство Кларк. Фран, която стоеше отпред, обясняваше накъде да карат. Кони нямаше как да познава района. Когато пристигнаха, Фран видя майка си, която изхвърляше

боклука, все така с цигара в уста, въпреки че беше подгизнала от дъжда, с вечните си безформени чехли и увисналия пенъоар. Испита срам от самата себе си, задето се засрами в първия момент от майка си. Майка ѝ имаше труден живот и беше проявила великодушие и разбиране, когато тя самата имаше нужда от тях.

— Ето я майка ми, мокра от дъжда. Изхвърлянето на боклука не можеше ли да почака до сутринта? — рече Фран.

— Хайде, Кати, баба ти държи вратата отворена заради теб — обади се Кони.

— Това е майка ми — обясни момичето. Но никой не ѝ обърна внимание.

Щом влезе въщи, мисис Кларк погледна с изненада и отвращение мократа си цигара.

— Измокрих се до кости, докато ви изчакам да излезете от лимузината.

— Боже, я да си направим по чаша чай — възкликна Фран.

Кати се отпусна на стола до кухненската маса.

— Хайде, Кати — обяви с най-добрия си италиански Фран. — *Con latte? Con zuccherò?*

— Знаеш, че не слагам нито захар, нито мляко. Момичето изглеждаше бледо и някак си отнесено. Мисис Кларк заяви, че няма смисъл да стои, ако това е единственото, което ще чуе. И тръгна към стаята си, като кашляше и си мърмореше под носа, а стълбите скърцаха под стъпките ѝ.

— Какво има, Кати?

Момичето вдигна поглед.

— Ти майка ли си ми, Фран?

В кухнята настъпи мълчание.

— Защо ме питаш сега?

— Искам да знам.

— Знаеш, че съм ти майка, Кати.

Последва дълго мълчание.

— Не, не знаех. — Фран тръгна към нея. — Не, не се доближавай. Не искам да ме докосваш.

— Кати, ти знаеше, чувстваше го, нямаше нужда да се изрича. Мислех, че знаеш.

— Всички други ли знаят?

— Какво разбираш под „всички други“? Хората, които трябва, знаят. Ти знаеш, че те обичам, че ще направя всичко за теб, за да ти осигуря най-доброто, което мога.

— Освен баща, име и дом.

— Ти имаш име, имаш и дом, имаш баща и майка в лицето на мама и татко.

— Не, аз съм родено от теб копеле и ти не си ми казала досега.

— Няма вече такава дума като „копеле“, както добре знаеш. Вече няма и такава неща като „незаконно дете“. Ти си законна част от този дом от деня, в който се роди. Това е твоят дом.

— Как можа... — заекна дъщеря й.

— Кати, какво имаш предвид? Може би трябваше да те дам, за да те осиновят непознати хора и да изчакам да станеш на осемнайсет години, за да се запозная с теб, ако ме потърсиш?

— И през цялото това време ме остави да мисля, че баба е майка ми. Не мога да повярвам.

Момичето разтърси глава, сякаш искаше да прогони от ума си тази нова, плашеща мисъл.

— Мама беше майка и за теб, и за мен. Тя те прие с отворени обятия от деня, в който научи за теб. Каза: „Няма ли да бъде страхотно, ако имаме още едно бебе вкъщи?“. Точно така каза. А аз наистина мислех, че знаеш.

— Откъде можех да знам? И двете наричахме мама и татко „мама“ и „татко“. Хората казваха, че ти си ми сестра, а Мат, Джо и Шон са ми братя. Как можех да знам?

— Е, разликата не беше кой знае каква. Всички живеехме в тази къща, ти беше само със седем години по-малка от Джо.

— Всички съседни ли знаят?

— Някои от тях... може и да са забравили.

— И кой е баща ми? Истинският ми баща?

— Татко е истинският ти баща, защото той те отгледа и се грижеше и за двете ни.

— Ще ми кажеш ли?

— Беше едно момче, което учеше в богато училище и родителите му не искаха той да се ожени за мен.

— Защо казваш „беше“? Да не би да е умрял?

— Не, не е умрял, но не е част от живота ни.

— Не е част от твоя живот, но може да е част от моя.

— Не мисля, че идеята е добра.

— Няма значение какво мислиш ти. Където и да е, той е мой баща. Имам право да го познавам, да се запозная с него, да му кажа, че аз съм Кати и съществувам заради него.

— Моля те, пий чай. Или поне ме остави аз да пия.

— Не те спирам.

Погледът ѝ беше студен.

Фран усещаше, че трябва да прояви по-голям такт и дипломатичност.

— Ще ти кажа абсолютно всичко, което искаш да знаеш. Всичко — повтори тя със спокоен глас. — И предлагам да се преместим в твоята стая, татко ще се прибере всеки момент.

Стаята на Кати беше по-голяма и по-добре подредена от тази на Фран.

— Направила си всичко от чувство за вина, нали? Хубавата стая, униформите и допълнителните джобни пари, дори курса по италиански.

— Нито един ден не съм се чувствала виновна — обясни ѝ спокойно Фран. Звучеше толкова уверено, че усмири леко истеричния тон на дъщеря си. — Не, понякога ми е било тъжно за теб, защото учиш усилено и се надявах, че ще съм в състояние да ти осигуря добър старт в живота. Работех здраво, за да ти осигуря що-годе добри условия. Всяка седмица, без изключение, съм спестявала по нещичко в едно строително дружество, не много, но достатъчно, за да ти даде независимост. Обичала съм те всеки ден от живота си и честно казано, някак си вече те чувствах и като дъщеря, и като сестра. Ти си просто Кати и аз искам най, най-доброто за теб. Уверявам те, каквото и да чувствам, то определено не е вина.

Очите на момичето се напълниха със сълзи. Фран протегна колебливо ръка и я потупа по дланта.

— Знам, че не трябваше да го казвам — промълви Кати. — Преживях шок.

— Всичко е наред. Питай каквото искаш.

— Как се казва?

— Пол. Пол Малоун.

— Кати Малоун? — повтори неуверено момичето.

— Не, Кати Кларк.

— И на колко години беше той?

— На шестнайсет. Аз бях на петнайсет и половина.

— Като си помисля за всички наставления за секса, които си ми давала, и как съм те слушала...

— Спомни си точно какво съм ти казвала и ще се убедиш, че наистина спазвам същите изисквания.

— Значи си го обичала?

— Да, много. Наистина много. Бях млада, но мислех, че знам какво е любовта, както и той, затова не мога да кажа, че беше някаква глупост. Не беше глупост.

— И къде се запознахте?

— На един концерт. Разбирахме се толкова добре, че понякога се измъквах от училище, за да се срещам с него, и ходехме на кино. Бяха прекрасни, щастливи времена.

— А после?

— После разбрах, че съм бременна, Пол каза на своите родители, аз казах на мама и татко и тогава настана истински ад.

— Някой спомена ли изобщо за женитба?

— Не, никой. Мислила съм много за това в стаята, която сега е твоя. Мечтаех си как един ден Пол ще се появи на вратата с букет цветя и ще каже, че ще се оженим още щом навърша шестнайсет години.

— Но очевидно не се е появил?

— Не.

— А защо той не пожела да бъде край теб и да те подкрепя, макар и да не сте женени?

— Това беше част от сделката?

— Каква сделката?

— Родителите му казаха, че тъй като връзката ни няма бъдеще, най-добре е да се прережат всякакви връзки. Това бяха думите им. Да се прережат всички връзки.

— Ужасни ли бяха?

— Не знам. Никога не ги бях виждала преди това, както и Пол не беше виждал мама и татко.

— Значи сделката беше той да си отиде, след като е създал дете и никога да не го види.

— Те дадоха четири хиляди лири, Кати, това бяха много пари тогава.

— Купили са ви!

— Не, не разсъждавахме така. Аз вложих две хиляди от тях в едно строително дружество. Те се увеличиха значително както от лихвите, така и от това, което съм внасяла през годините, а останалите две хиляди дадохме на мама и татко, тъй като те щяха да те отгледат.

— И Пол Малоун си е въобразявал, че това решение е справедливо? Да даде четири хиляди лири, за да се отърве от мен?

— Той не те познаваше. Послуша родителите си. Те обясниха, че на шестнайсет години човек е прекалено млад, за да става баща, че тепърва трябва да гради кариера, че е било грешка и затова трябва да изпълни сделката с мен. Те така виждаха нещата.

— И изгради ли кариера?

— Да, счетоводител е. После се ожени и вече има деца, има свое семейство.

— Искаш да кажеш, че има други деца? — вирна брадичка момичето.

— Да, точно така. Две, струва ми се.

— Откъде знаеш?

— Неотдавна видях в едно списание статия, посветена за него, за живота на богатите и известните.

— Той известен ли е?

— Съпругата му се казва Мариан Хейс.

Фран изчака да види какъв ефект ще предизвикат думите й.

— Баща ми е женен за една от най-богатите жени в Ирландия?

— Да.

— И е дал някакви си скапани четири хиляди лири, за да се отърве от мен.

— Не става дума за това. Тогава той не беше женен за нея.

— Точно за това става дума. Сега е богат, би трябвало да даде нещо.

— Ти имаш достатъчно, Кати, ние имаме всичко, което искаме.

— Не, разбира се, че нямам всичко, което искам, нито пък ти — каза Кати и изведнъж сълзите й, които беше съдържала до този момент, рукнаха, и тя се заплака, докато Фран, която смяташе за своя сестра, я галеше и успокояваше с цялата любов, на която е способна една майка.

На другата сутрин баща ѝ страдаше от махмурлук.

— Ще ми дадеш ли кутия студена кола от хладилника, Кати, като добро момиче? Днес ме чака много работа в едно село, а ванът ще пристигне всеки момент да ме вземе.

— Ти си по-близо от мен до хладилника — отвърна Кати.

— Така ли ще ми отговаряш? — попита той.

— Не, просто казвам един факт.

— Е, никое от моите деца не казва факти с такъв тон — избухна той с пламнало от гняв лице.

— Аз не съм твое дете — заяви момичето.

Дядо ѝ и баба ѝ даже не се изненадаха. Старците, които мислеше за свои родители. Баба ѝ продължи да си чете невъзмутимо списанието и да пуши, дядо ѝ — да сумти.

— Аз не съм по-лош от всеки друг баща. Хайде, дете, дай ми колата, за да не ставам.

И Кати осъзна, че те не правеха опити да крият нещо или да се преструват. Също като Фран, и те бяха смятали, че тя е наясно с истинското положение. Погледна към Фран, която стоеше до прозореца и гледаше навън.

— Добре, татко — отговори тя и му даде кутията и една чаша, за да си налее.

— Добро момиче — рече той и ѝ се усмихна, както винаги. За него нищо не се беше променило.

— Какво би направила, ако откриеш, че не си дете на твоите родители?

— Звучи очарователно — възхити се Хариет.

— Защо?

— Защото, като порасна, няма да имам ужасната брадичка на майка си, няма да се налага да слушам вечното мърморене на баща си, че трябва да изкарам високи оценки на матурата.

Бащата на Хариет беше учител и хранеше големи надежди, че един ден дъщеря му ще стане лекарка. Тя обаче желаше да притежава нощен клуб.

— Какво знаеш за Мариан Хейс? — попита я след известно време Кати.

— Май е най-богатата жена в Ирландия или може би в Дъблин? И освен това изглежда добре. Предполагам, че си е купила всички тези неща — хубави зъби, слънчев загар, лъскави коси.

— Да, сигурна съм, че ги е купила.

— Защо се интересуваш от нея?

— Сънувах я снощи.

И това беше самата истина.

— Аз пък сънувах, че правя секс с един великолепен екземпляр. Мисля, че вече трябва да започваме, все пак сме на шестнайсет.

— Нали казваше, че трябва да се концентрираме върху учението.

— Да, но това беше преди този сън. Изглеждаш ужасно бледа, уморена и стара, не сънувай повече Мариан Хейс, не ти се отразява добре.

— Определено — съгласи се Кати и в съзнанието ѝ изплува бледото лице на Фран, с бръчки под очите, без слънчев загар и почивки в чужбина.

Мислеше си как ли Фран е спестявала всяка седмица в продължение на шестнайсет години. Спомни си как приятелят ѝ Кен беше заминал за Америка. И той ли си е намерил някоя богата жена? Която не е дъщеря на водопроводчик, не си е пробивала бавно път до ръководството на един нищо и никакъв супермаркет и не води борба, за да издържа незаконното си дете.

Кен знаеше за нея. Изглежда Фран не беше полагала особени усилия, за да пази в тайна младежкото си прегрешение.

На три пъти през този ден я смъмриха, че не внимава. Но Кати Кларк беше изгубила интерес към учението. Тя кроеше планове как да се свърже с Пол Малоун.

— Нека да поговорим — предложи ѝ същата вечер Фран.

— За какво? Ти каза, че няма за какво повече да говорим.

— Значи нищо не се е променило?

Погледът ѝ беше тревожен. Фран нямаше скъпи кремове, с които да заличава бръчките от лицето си. Никога не бе имало кой да ѝ помага при отглеждането на детето ѝ. Затова пък Мариан Хейс сигурно получаваше помощ на всяка крачка. Бебегледачки, детегледачки, гувернантки, шофьори, треньори по тенис.

Кати се взря в майка си.

— Не, Фран — излъга тя. — Нищо не се е променило.

Не беше трудно да разбере къде живеят Пол и Мариан.

Почти всяка седмица вестниците и списанията пишеха за тях. Всички бяха чували за къщата им. Но Кати не искаше да се срещне с него у тях. Трябваше да отиде в офиса му и да разговарят бизнесменски. Нямахме смисъл да намесва и съпругата му.

Въоръжена с фонокарта, тя започна да се обажда в големите счетоводни фирми. При второто обаждане узна името на компанията, в която работеше. Беше чувала за нея — тя осигуряваше счетоводители предимно за филмовите звезди и шоубизнеса. Значи той имаше не само колкото си иска пари, ами и дори се забавляваше в работата си.

На два пъти отиде дотам и на два пъти смелостта ѝ изневери в последния момент. Сградата беше огромна. Знаеше, че се помещават само на петия и шестия етаж, но все не ѝ достигаше увереност. Влезеше ли веднъж, щеше да говори с него, да му каже коя е, как майка ѝ беше работила и пестила.

Нямахме да моли за нищо.

Щеше да наблегне върху несправедливостта в цялата тази история, нищо повече. Но мястото наистина беше впечатляващо и я изпълваше със страхопочитание. Униформеният портиер във фойето, момичетата на информацията, които се обаждаха, за да разберат дали посетителят ще получи достъп до престижните офиси на горните етажи.

Трябваше да изглежда по-различно, за да мине покрай тези издокарани кукли, ако искаше да се срещне с Пол Малоун. Те нямахме да допуснат някаква ученичка с морскосиня пола до един от главните счетоводители.

Обади се на Хариет.

— Можеш ли утре да донесеш някои от по-елегантните дрехи на майка си?

— Само ако ми кажеш защо.

— Готвя се за една авантюра.

— Сексуална?

— Възможно е.

— Искаш ли нощница и пликчета?

Както винаги Хариет беше много практична.

— Не, но не бих отказала сако. И дори ръкавици.

— Боже всемогъщи — възкликна приятелката ѝ. — Звучи наистина вълнуващо.

На другия ден дрехите пристигнаха, леко измачкани, в спортен сак. Кати ги пробва в дамската тоалетна. Сакото беше добро, но полата не беше съвсем наред.

— И къде е авантюрата?

Хариет не можеше да си намери място от вълнение.

— В един офис, в един елегантен офис.

— Можеш да подгънеш твоята пола, училищната. Ще изглежда добре, но този модел просто не може да бъде скъсен. Той ли ще те съблича или ще го направиш сама?

— Какво? О, сама ще го направя.

С общи усилия придадоха на Кати вид, с който щяха да я пуснат навсякъде. Тя беше донесла сенките и червилото на Фран.

— Не слагай всичко това отсега? — прошепна Хариет.

— Защо?

— Ами ще влизаш в час.

— Ще кажеш, че имам грип.

— Не. Не мога да повярвам.

— Хайде, Хариет. Аз направих същото за теб, когато отиде при онези попзвезди.

— Но ти къде ще ходиш в девет сутринта?

— В офиса.

— Невероятна си — възхити ѝ се Хариет.

Този път Кати не се разколеба.

— Добро утро. Мистър Пол Малоун, ако обичате.

— Вашето име?

— Името ми не означава нищо за него, но му кажете, че Катрин Кларк иска да го види във връзка с Франсис Кларк, една отдавнашна клиентка.

Момичето усещаше, че тук се дават целите имена, не само Кати и Фран.

— Ще говоря със секретарката му. Мистър Малоун не приема без предварителна уговорка.

— Можете да ѝ кажете, че ще изчакам, докато той се освободи.

Спокойната решимост, с която говореше Кати, имаше по-силен ефект от опитите ѝ да се облече подходящо за случая. Стори ѝ се, че едното от великолепните момичета на рецепцията сви рамене, докато колежката ѝ се обаждаше по телефона.

— Мис Кларк, бихте ли говорили със секретарката на мистър Малоун? — попита накрая тя.

— Разбира се.

Кати се приближи, като се надяваше, че училищната ѝ пола не се вижда под сакото.

— Пени е на телефона. С какво мога да ви помогна?

— Дадоха ли ви съответните имена? — попита момичето. Чудесно, че се сети за тази дума — „съответните“.

— Ами, да... но работата всъщност не е там.

— Мисля, че имената са от съществено значение. Моля ви, кажете ги на мистър Малоун и добавете, че срещата няма да му отнеме много време. Максимум десет минути, а аз ще чакам тук, докато може да ме приеме.

— Не уреждаме така срещи.

— Моля ви, дайте му имената.

На Кати ѝ се струваше, че ѝ се вие свят от превъзбуда. Изчака любезно още три минути, след което телефонът иззвъня.

— Секретарката на мистър Малоун ще ви посрещне на шестия етаж — обяви една от богините на рецепцията.

— Много ви благодаря — възкликна Кати Кларк, подръпна училищната си пола и се запъти към асансьора, който щеше да я отведе при баща ѝ.

— Мис Кларк? — посрещна я Пени.

Тя приличаше на участничка в конкурс за красота. Беше с елегантен кремав костюм и черни обувки с много високи токчета. На врата ѝ висеше черна огърлица.

— Точно така.

На Кати ѝ се искаше да беше по-хубава, по-голяма и по-добре облечена.

— Елате насам, ако обичате. Мистър Малоун ще ви приеме в заседателната зала. Кафе?

— Би било чудесно, благодаря ви.

Въведоха я в помещение със светла дървена маса, около която бяха наредени осем стола. По стените висяха картини, не репродукции, каквито имаха в училище, а истински картини в рамки.

Момичето седна и зачака.

Той влезе, млад, красив, по-млад от Фран, поне така ѝ се стори в първия момент.

— Здравей — рече той с широка усмивка.

— Здравей — отвърна тя.

Настъпи мълчание. В този момент пристигна Пени с кафето.

— Да го оставя ли? — попита тя, очевидно умираше от желание да остане тя самата.

— Да, Пен, благодаря — отвърна той.

— Знаете ли коя съм аз? — попита го тя, когато отново останаха сами.

— Да — отговори Пол.

— Очаквахте ли ме?

— Не толкова рано. Може би след две-три години, честно казано. Усмивката му беше привлекателна.

— И какво щяхте да направите тогава?

— Това, което ще направя и сега — ще слушам.

Умни думи, така оставяше топката в нея.

— Ами, исках просто да дойда и да ви видя — започна малко несигурно тя.

— Разбира се.

— Да разбере как изглеждате.

— И сега разбра. — Тонът му, цялото му поведение беше топло и приветливо. — Какво мислиш?

— Изглеждате много добре — отвърна неохотно Кати.

— Ти също — много, много добре.

— Аз всъщност току-що разбрах за вас — обясни тя.

— Да, предполагам.

— И затова трябваше на всяка цена да дойда и да поговоря с вас.

— Разбира се.

Беше налял кафето, остави на нея да си сложи захар и мляко, ако желаше.

— Разбирате ли, до тази седмица мислех, че съм дъщеря на мама и татко. Беше голям шок.

— Фран не ти ли беше казала, че ти е майка?

— Не.

— Е, докато си била по-малка — разбирам, но след като си пораснала...

— Не, тя си е мислела, че аз съм разбрала, но аз не бях разбрала абсолютно нищо. Живеех с представата, че тя ми е по-голямата сестра. Не е било много умно от моя страна.

— На мен ми изглеждаш хубава и умна.

Той като че ли искрено ѝ се възхищаваше.

— Но всъщност не съм. Работя до изнемога и в крайна сметка ще завърша, но не разбирам нещата бързо като приятелката си Хариет. Малко си падам зубрачка.

— Аз също. В такъв случай значи приличаш на мен.

Правилно ли беше чула? Той признаваше, че ѝ е баща. Почти ѝ се зави свят. Нямахме представа какво да говори по-нататък. Той ѝ беше отнел всички доводи. Беше си мислила, че ще отрича и ще се оправдава. Но той не направи нищо подобно.

— Едва ли щяхте да имате такава работа, ако бяхте просто зубрач.

— Съпругата ми е много богата, аз съм очарователен зубрач, не разстройвам никого. Това в известен смисъл обяснява защо съм тук.

— Но сте били счетоводител и преди да я срещнете, нали?

— Да, така е, но не и тук. И се надявам един ден да се запознаеш със съпругата ми, Катрин. Ще ти хареса — тя е много мила.

— Наричат ме Кати и едва ли ще ми хареса. Сигурна съм, че е мила, но няма да пожелае да се запознае с мен.

— Ще пожелае, ако ѝ кажа, че това би ми харесало. И двамата правим неща, за да доставим удоволствие на другия; аз например също бих се срещнал с някой, за да ѝ доставя удоволствие.

— Но тя не знае за моето съществуване.

— Знае. Казах ѝ и то много отдавна. Не знаех името ти, но знаех, че имам дъщеря, която не съм виждал, но с която вероятно ще се запозная, когато порасне.

— Не сте знаели името ми?

— Когато се случи всичко, Фран ми каза, че ще ме уведоми само дали детето е момче или момиче и нищо повече.

— Такава ли е била сделката? — попита Кати.

— Да, такава беше.

— Тя се изказа много мило за вас. Държали сте се чудесно.

— А на мен какво послание ми изпраща сега?

Попита я съвсем естествено и мило, не можеше да се каже, че е напрегнат или недоволен от внезапната ѝ поява.

— Тя не знае къде съм.

— А къде мисли, че си?

— В моето училище. „Маунтинвю“.

— „Маунтинвю“? Там ли учиш?

— От четирите хиляди лири отпреди шестнайсет години не са останали много, за да ме изпратят в някое изискано училище — отвърна момичето.

— Тя ли каза така?

— Не. Действителността е такава, тя не е казвала нищо подобно.

— Съжалявам. Навярно си се почувствало доста мрачно, като си го научила.

Кати го погледна. Точно така се беше почувствала. Мрачно. Беше си мислила за несправедливостта на сделката. Майка ѝ беше бедна. Баща ѝ беше син на привилегировани хора и не трябваше да плаща за своето удоволствие. Системата винаги е била и винаги щеше да си остане без капчица снизходителност към хора като нея и Фран. Странното беше, че той я разбираше.

— Да, така се почувствах. Така се чувствам.

— Добре, кажи ми какво искаш от мен. Кажи и ще го обсъдим.

Беше се готвила да изисква всичко под слънцето за себе си и за Фран. Директно да му каже, че живееха в края на ХХ век и богатите вече не можеха да се измъкват безнаказано. Не беше лесно обаче да каже всичко това на човека, който седеше непринудено насреща ѝ и реагираше така топло, сякаш беше щастлив, че я вижда.

— Още не съм сигурна какво искам. Прекалено скоро научих.

— Предполагам. Все още не си имала време да осъзнаеш цялата ситуация.

Не забеляза никакво видимо облекчение в него, по-скоро говореше със симпатия.

— Все още ми е трудно да повярвам.

— И на мен.

Той се поставяше от нейната страна на барикадата.

— Не сте ли недоволен, че дойдох?

— Точно обратното, радвам се, че дойде да ме видиш. Съжалявам само, че животът ти е бил труден и положението се е влошило още повече заради шока.

Кати усети буца в гърлото си. Той нямаше нищо общо с човека, който си беше представяла. Възможно ли беше този мъж да е баща ѝ? Ако с Фран тогава се бяха оженили, сега тя щеше да е най-голямото им дете?

Той извади визитна картичка и написа някакъв номер на нея.

— Това е директният ми телефон. Избирай него, за да не се налага да преминаваш през цялата тази система — каза той.

Дали не го правеше нарочно, за да не дава обяснения, така че в работата му да не научат за неприятната му тайничка?

— Не се ли страхувате, че ще се обадя у вас? — попита го тя.

Съжали, че нарушаваше милата атмосфера, която беше създал той; искаше обаче Пол да знае, че не може да я баламоса.

— Точно пишех и домашния си номер. Можеш да ми се обаждаш по всяко време.

— Ами съпругата ви?

— Мариан ще бъде щастлива да поговори с теб. Тази вечер ще ѝ кажа, че си дошла да ме видиш.

— Нищо ли не може да ви изкара от равновесие? — произнесе Кати със смесица от възхищение и недоволство.

— Външно може би изглеждам спокоен, но вътрешно съм развълнуван. И как иначе? За първи път виждам вече порасналата си красива дъщеря!

— А сещате ли се понякога за майка ми?

— Човек трудно забравя първата си любов. Но в крайна сметка постепенно започнах да мисля за други неща и други хора.

— Как да ви наричам? — попита внезапно тя.

— Щом наричаш майка си Фран, наричай ме Пол?

— Ще дойда пак, Пол — рече тя и се изправи да си върви.

— Всеки път, когато пожелаеш да ме видиш, ще бъда тук, Кати — отговори баща ѝ.

Протегнаха ръце да се ръкуват, но щом дланите им се докоснаха, той я придърпа към себе си и я прегърна.

— Отсега нататък ще бъде различно, Кати — промълви Пол. — Различно и по-добре.

Докато пътуваше в автобуса към училище, Кати избърса червилото и сенките си. Прибра сакото в спортния сак и влезе с класа си за следващия час.

— Е? — прошепна Хариет.

— Нищо.

— Какво значи „нищо“?

— Нищо не се случи.

— Искаш да кажеш, че ти взе цялата тази екипировка и отиде в офиса му, а той не те докосна?

— Е, прегърна ме, нещо такова.

— Предполагам, че е импотентен — обясни мъдро Хариет. — В списанията жените вечно пишат за това, изглежда има много импотентни.

— Възможно е — отвърна Кати и извади учебника си по география.

Мистър О'Брайън, който продължаваше да преподава на големите, я изгледа над очилата си.

— Какво става с грипа? Да не би да се е оправил? — попита подозрително той.

— Да, слава богу, мистър О'Брайън.

Не му отговори неучтиво или предизвикателно, но определено се обърна към него като равна, а не като ученичка.

Това дете беше направило невероятен напредък от началото на срока. Мистър О'Брайън се чудеше дали положителната промяна е свързана с курса по италиански, който, по някакво чудо, се беше увенчал с успех, вместо с пълен провал, както предвиждаха всички, включително и той самият.

Майка ѝ беше при бинго автоматите, баща ѝ — в кръчмата. Франси беше вкъщи, в кухнята.

— Закъсна, Кати. Всичко наред ли е?

— Разбира се, просто повървах пеш. Научих всички части на тялото за курса тази вечер. Тя ще ни раздели на двойки и ще попита

„Dov'è il gomito?“, а всеки ще трябва да докосне лакътя на своя партньор.

Фран беше доволна, че Кати е толкова щастлива.

— Какво ще кажеш за по един сандвич?

— Супер. Знаеш ли как е стъпало?

— *I piedi*. Научих си думите в обедната почивка — усмихна се Фран. — Двете с теб ще заслужим похвала тази вечер.

— Днес ходих да го видя.

— Кого?

— Пол Малоун.

Фран седна.

— Беше много мил, уверявам те. Даде ми визитката си. Виж, написа ми директния и домашния си номер.

— Не си постъпила разумно — заяви най-сетне Фран.

— Е, той пък ми изглеждаше много доволен. Даже каза, че се радва, задето съм отишла.

— Така ли каза?

— Каза още, че мога да ходя по всяко време и дори да отида в дома му и да се запозная със съпругата му, ако искам. — Внезапно лицето на Фран като че ли се превърна в безжизнена маска. Кати я изгледа озадачена. — Е, не си ли доволна? Нямахме скандали и сцени, беше съвсем нормално и естествено, както ти каза, че е било и преди. Той разбра, че тази новина ме е шокирала и каза, че отсега нататък ще бъде различно. „Различно и по-добро“, това бяха думите му.

Фран кимна мълчаливо.

— Защо не се радваш? Мислех, че точно това искаш.

— Ти имаш пълното право да се свържеш с него и да бъдеш част от неговия живот. Никога не съм смятала да ти го отнема.

— Не става въпрос за това.

— Напротив, точно за това става въпрос. Имаш право да се чувстваш измамена, след като видиш, че човек като него има всичко — тенискортове, басейни, шофьори.

— Не съм търсила подобни неща — започна момичето.

— А след това се връщаш в къща като тази, ходиш в училище като „Маунтинвю“ и от теб се очаква да мислиш, че е кой знае каква награда вечерният курс по италиански, за който аз едвам успявам да

събера пари. Нищо чудно, че се надяваш нещата да бъдат... по-добри и по-различни?

Кати я гледаше ужасена. Фран мислеше, че предпочита Пол Малоун пред нея. Че е омагьосана от една-единствена среща с баща си, за когото само допреди няколко дни изобщо не беше подозирала.

— По-добре е само защото сега знам. Нищо друго няма да се промени — опита се да се защити тя.

— Разбира се.

Фран се държеше затворено и рязко. Сложи сирене върху две филии хляб с по два резена домати и го пъкна в парти грила; вършеше всичко като робот.

— Фран, не искам нищо от онези неща. Нима не разбираш? Трябваше да го видя. Ти се оказа права — той не е чудовище, много е мил.

— Радвам се, че ти казах.

— Но разбра всичко не както трябва. Слушай, обади му се ти, попитай го. Не става дума за това, че бих предпочела да бъда с него вместо с теб. Искам просто да го виждам от време на време. Нищо повече. Говори с него по телефона и ще се убедиш.

— Не.

— Защо? Защо не? Сега, след като аз, така да се каже, павирах пътя.

— Преди шестнайсет години аз се споразумях с него. И му обещах повече никога да не го търся.

— Но аз не съм правила подобна сделка.

— Казах, че имаш пълното право. Нима не казах така?

Фран сервира готовите сандвичи и наля по чаша мляко.

Кати се почувства необяснимо тъжна. Майка ѝ беше работила като робиня заради нея, за да ѝ осигури всичко, от което се нуждаеше. Ако не беше Фран, в хладилника едва ли щеше да има прясно мляко или топла вечеря. А сега дори се изтърва колко трудно осигурява парите за курса по италиански. Беше обидена и разстроена, че след всички тези жертви Кати може да забрави за годините на обич и себеотдаване, заслепена от примамливия блясък на луксозните коли и охолния живот.

— Трябва да хващаме автобуса — напомни тя.

— Разбира се, ако искаш.

— Разбира се, че искам.

— Добре тогава.

Фран си облече палтото и си извади новите обувки, които не бяха чак толкова хубави. Кати си спомни меките италиански мокасина от естествена кожа, които носеше Пол Малоун. Знаеше, че са безумно скъпи.

— *Avanti* — каза тя.

И двете затичаха към спирката.

Фран беше определена да бъде двойка с Луиджи. Тази вечер тъмните му смръщени вежди изглеждаха по-заплашителни от когато и да било.

— *Dov'è il cuore?* — запита той. Дъблинският му акцент беше толкова силен, че беше почти невъзможно да се разбере за коя част на тялото говори. — *Il cuore* — повтори с досада Луиджи. — *Il cuore*, най-важната част на тялото, за бога.

Фран го гледаше неразбиращо.

— *Non so* — отговори тя.

— Разбира се, че знаеш къде е проклетото ти „куоре“.

Луиджи ставаше с всеки следващ момент все по-неприятен. Синьора веднага се намеси.

— *Con calma per favore* — каза тя. След това вдигна ръката на Фран и я постави върху сърцето ѝ. — *Ecco il cuore*.

— Доста време ти беше необходимо, докато го намериш — изръмжа Луиджи.

Синьора погледна към Фран. Обикновено тя участваше във всичко и насърчаваше и Катерина да се включва, но тази вечер изглеждаше странно апатична.

Синьора беше направила справка при Пеги Съливан.

— Ти ли ми каза, че мис Кларк е майка на шестнайсетгодишното момиче? — попита я тя.

— Да, роди я, когато тя самата беше на същата възраст. Майка ѝ отгледа момичето, но всички знаят, че е дете на Фран.

Кати изчака цяла седмица, преди да се обади на Пол Малоун.

— Подходящ ли е моментът? — попита го тя.

— При мен има човек, би ли изчакала за секунда, ако обичаш? — Чу го как си взема довиждане с някого. Може би важна клечка. Дори известна личност. — Кати?

Гласът му беше топъл и приветлив.

— Сериозно ли говореше, че искаш да се видим на по-спокойно място, а не както стана в офиса ти?

— Разбира се, че говорех сериозно. Ще обядваш ли с мен?

— Кога?

— Утре. Знаеш ли къде е „Куентин“?

— Знам.

— Чудесно. Какво ще кажеш за един часа? Не искам обаче да е за сметка на училищните ти занимания?

— Ще направя така, че да се вмести в тях.

Усмихна се до уши, усети, че и той също се усмихна.

— Не бих искал да си създаваш неприятности.

— Не, всичко ще е наред.

— Радвам се, че се обади — рече Пол.

Същата вечер Кати си изми косата, изпра най-хубавата си училищна блуза и изчисти със специален препарат петънцето от блейзъра си.

— Утре ще се срещаш с него, нали? — Фран я наблюдаваше как си лъска обувките.

— Винаги съм казвала, че трябва да работиш за Интерпол — пошегува се момичето.

— Не, никога не си го казвала.

— Само за обяд.

— Казах ти, това е твое право, ако искаш. Къде ще ходите?

— В „Куентин“.

Трябваше да ѝ каже истината. Фран щеше да разбере рано или късно. Искаше ѝ се заведението да не е толкова луксозно, но Пол го предложи, а тя не можа да му откаже.

— Е, ще бъде приятно, пожелавам ти да прекараш добре — насърчи я Фран.

Кати осъзна колко незначително участие заемаха в живота им мама и татко; те просто бяха някъде отзад, като фон.

Винаги ли е било така или чисто и просто едва сега забелязваше тези неща? На другия ден каза на дежурния учител, че има час при зъболекаря.

— Трябва да донесеш бележка — обясни учителят.

— Знам, но бях толкова уплашена, че забравих за нея. Може ли да ви я донеса утре?

— Добре, добре.

В продължение на години тя беше прилежна и трудолюбива ученичка и никой не се съмняваше в думите ѝ. Не беше от децата, които създаваха проблеми в училище. Затова можеше да се измъкне така лесно.

Естествено, каза на Хариет, че ще избяга от часовете.

— Къде отиваш пък сега?

— На обяд в „Куентин“ — отвърна гордо Кати.

Приятелката ѝ зяпна от изненада.

— Шегуваш ли се?

— Ни най-малко, днес следобед ще ти донеса менюто за доказателство.

— Ти водиш най-вълнуващият сексуален живот от всичките ми познати — заяви със завист Хариет.

Беше дискретно, тъмно и прохладно. Елегантна жена я посрещна на входа.

— Добър ден, аз съм Бренда Бренан и вие сте добре дошли. Имате ли среща с някого?

На Кати ѝ се прииска да бъде като нея, прииска ѝ се и Фран да бъде като нея. Уверена и хладнокръвна. Може би съпругата на баща ѝ беше такава. Изглежда някои неща бяха вродени, но все пак човек можеше да се научи да се преструва, че е самоуверен.

— Имам среща с мистър Пол Малоун. Той каза, че ще резервира маса за един часа. Аз пристигнах по-рано.

— Ще ви заведе до масата на мистър Малоун. Ще вземете ли нещо за пиене, докато чакате?

Кати си поръча диетична кола. Поднесоха ѝ я в кристална чаша с лед и резенчета лимон. Трябваше да запомни всеки миг заради Хариет.

Той се появи, като кимаше и се усмихваше към съседните маси. Някакъв мъж се изправи, за да се ръкува с него. Докато стигне до нея, се поздрави с половината заведение.

— Изглеждаш по-различна, прелестна — заяви Пол.

— Е, поне не нося чуждо сако и един тон грим, за да мина покрай рецепцията — засмя се момичето.

— Да поръчваме ли? Бързаш ли да се върнеш в училище?

— Не, аз съм на зъболекар. А ти бързаш ли?

— Не, ни най-малко.

Взеха менюто и мис Бренан дойде да им обясни блюдата за деня.

— Имаме хубава *insalata di mare* — каза тя.

— *Gamberi, calamari*? — попита Кати, без да успее да се сдържи.

Едва предишната вечер бяха взели морските храни...

— *Gamberi*, скариди, *calamari*, сепия...

И Пол, и Бренда я изгледаха изненадано.

— Фукам се. Ходя на вечерен курс по италиански.

— И аз щях да се фукам, ако знаех наименованията им — отвърна мис Бренан. — Трябваше да ги науча от приятелката си Нора, която ни помага за менюто, когато предлагаме италиански блюда.

И двамата я гледаха с възхищение. Или може би си въобразяваше?

Пол поръча обичайното си питие — вино, смесено с минерална вода.

— Не беше нужно да ме водиш на толкова елегантно място — рече момичето.

— Гордея се с теб, искам да се изфукам.

— Да, само дето Фран си мисли... С нея никога не ходим другаде, освен в „Кей Еф Си“ и „Макдоналдс“.

— Тя ще разбере. Исках просто да те заведа на хубаво място, за да отпразнуваме срещата ни.

— Тя казва, че това е мое право и ми пожела да прекарам добре. Каза ми го тази сутрин, но ми се струва, че вътре в себе си е разстроена.

— Тя има ли си някой, приятел, гадже? — Кати вдигна изненадано глава. — Искам да кажа... не е моя работа, разбира се, но се надявам да си има. Надявах се, че се е омъжила и те е дарила с братчета и сестрички. Но ако не искаш да говориш за това, недей...

— Имаше си Кен.

— И сериозно ли беше?

— Човек няма как да разбере. Но двамата ходиха много време и тя винаги се смееше, когато той идваше да я вземе от къщи с колата си.

— И къде е той сега?

— Замина за Америка.

— Тя съжалява ли, как мислиш?

— И това не знам. Той ѝ пише от време на време. Напоследък не толкова често, но през лятото пишеше много.

— Тя можеше ли да замине също?

— Странно, че го казваш... веднъж ме попита дали бих искала да замина и да живея в малко градче на гърба на географията в Америка. Не в Ню Йорк или нещо подобно. А аз ѝ отговорих: „Боже, не, искам си Дъблин, той поне е столица.“

— Смяташ ли, че не е заминала заради теб?

— Никога не съм се замисляла. Нали през цялото време я мислех за моя сестра.

Изглеждаше смутена и виновна.

— Стига си се притеснявала, ако някой е виновен, това съм аз.

Все едно беше прочел мислите ѝ.

— Помолих я да ти се обади, но тя не го направи.

— Защо? Изтъкна ли някаква причина?

— Каза, че било заради сделката... тя щяла да изпълни своята част от сделката, а ти — своята.

— Винаги е била невероятно праволинейна — промълви Пол.

— Така че, както изглежда, вие двамата никога няма да разговаряте.

— Никога няма да излизаме заедно и да се разхождаме на светлината на залязващото слънце, това е сигурно, защото и двамата вече сме различни хора. Аз обичам Мариан, а тя може би обича, а може и да не обича Кен, или може би ще обикне някой друг. Но ще разговаряме, аз ще се погрижа за това. А сега с теб ще си хапнем хубаво, няма само да разрешаваме световните проблеми.

Беше абсолютно прав — нямаше какво повече да се каже по този въпрос. Говориха за училището и за шоубизнеса, за прекрасния курс по италиански, за двете му деца, които бяха на седем и на шест години.

Когато плащаха сметката, жената пред касата я погледна с интерес.

— Извинете, това блейзърът на училище „Маунтинвю“ ли е? — Кати я погледна виновно. — Съпругът ми преподава там, затова го познах — продължи тя.

— О, така ли. Как се казва?

— Ейдан Дън.

— О, мистър Дън е много мил, той преподава латински и уреди курса по италиански — обясни момичето на Пол.

— А вашето име... — попита жената зад касата.

— Ще си остане вечно загадка. Момичетата, които излизат от училище, за да обядват, не искат до учителите им да достигат разни приказки.

Усмивката на Пол Малоун беше очарователна, но тонът му беше твърд като стомана. Нел Дън усети, че е задала нетактичен въпрос. Дано Бренда Бренан не е чула разговора им.

— Не ми показвай менюто — прозя се Хариет. — Яли сте стриди и хайвер.

— Не. Аз си поръчах *carciofi* и агнешко. На касата работеше съпругата на мистър Дън, тя позна блейзъра ми.

— Сега се нареди — заяви с доволна усмивка Хариет.

— Нищо подобно — не й казах коя съм.

— Ще разбере. Ще те хванат.

— Стига си го повтаряла, ти не искаш да ме хванат, а искаш да продължавам с тези авантюри.

— Кати, казвам ти, дори да ме бяха изгорили на клада, пак щях да твърдя, че ти си последният човек на Земята, който би се захванал с разни авантюри.

— Така върви светът — отвърна бодро Кати.

— Мис Кларк на трета линия, по личен въпрос — разнесе се от високоговорителя.

Фран вдигна изненадано очи. Влезе в специалното помещение, откъдето можеха да наблюдават пазаруващите, без да бъдат виждани от

тях. Натисна бутона и се включи в трета линия.

— Мис Кларк, контролър — каза тя.

— Обажда се Пол Малоун.

— Да?

— Бих искал да поговорим. Предполагам, че не желаш да се срещнем?

— Прав си, Пол. Никаква горчицина, просто няма смисъл.

— Фран, удобно ли е да говорим по телефона?

— Имам работа в момента.

— Работливите винаги имат много работа.

— Да, така е.

— Но нима има нещо по-важно от Кати?

— За мен — нищо.

— Тя е изключително важна и за мен, но...

— Но не искаш да се замесваш прекалено.

— Нищо подобно. Искам да се намеся, но ти си тази, която я отгледа, ти я направи това, което е, ти си човекът, който се грижи и милее за нея най-много на света. Не искам да нахлувам изведнъж. Ще ми се да ми кажеш кое би било най-доброто за Кати.

— Как бих могла да знам? Искам най-доброто за нея, но не мога да ѝ го осигуря. Ако ти можеш, тогава направи го, дай ѝ го.

— Тя има страхотно мнение за теб, Фран.

— Ти също си ѝ направил впечатление.

— Тя ме познава само от една-две седмици, а теб...

— Не ѝ разбивай сърцето, Пол. Тя е страхотно момиче, преживя голям шок. Мислех, че се досеща. Подобно положение тук не е нещо необичайно. Но очевидно съм се излъгала.

— Тя обаче се справи превъзходно със ситуацията. Има твоите гени.

— Както и твоите — много е смела.

— И така, какво ще правим, Фран?

— Нека я оставим сама да реши.

— Може да ме има толкова, колкото иска, но ти обещавам, че няма да ти я отнема.

— Знам.

Последва мълчание.

— А нещата... добре ли са?

— Да... добре са.

— Тя ми каза, че и двете учите италиански и дори говори на италиански днес в ресторанта... Все пак не се ли справихме добре, Фран?

— Определено — отвърна тя и затвори телефона, преди да избухне в сълзи.

— Какво е *carciofi*, Синьора? — попита Кати на курса по италиански.

— Ангинар, Катерина. Защо питаш?

— Ходих в един ресторант и те го предлагаха в менюто.

— Аз написах това меню за приятелката си Бренда Бренан — заяви Синьора. — Била си в „Куентин“, нали?

— Точно така, но не казвайте на мистър Дън. Съпругата му работи там, малко префърцунена ми се стори.

— И аз така мисля.

— О, между другото, Синьора, нали преди известно време ме попитахте дали Фран ми е майка, а аз отговорих, че ми е сестра?

— Да, да...

Синьора беше готова да се извини.

— Оказахте се напълно права, аз не бях разбрала — рече Кати, сякаш това беше най-естествената грешка на света.

— Е, слава богу, че всичко се е изяснило. Тя е толкова млада и толкова мила, и ще бъде до теб още много години, много по-дълго, отколкото ако беше по-възрастна.

— Искане ми се да се беше омъжила, тогава нямаше да се чувствам така...

— Може да го направи след време.

— Тя май пропусна шанса си, защото Кен замина за Америка. Изглежда остана тук заради мен.

— Би могла да му пишеш — посъветва я Синьора.

На Бренда Бренан ѝ беше приятно, че курсът на приятелката ѝ вървеше добре.

— Онзи ден тук беше една от твоите малки курсистки. Носеше блейзър на „Маунтинвю“ и каза, че учи италиански.

— Ангинар ли яде?

— Откъде знаеш, да не си ясновидка!

— Това е Кати Кларк... Тя е единственото дете в групата, всички останали са големи. Тя каза, че съпругата на Ейдан Дън работела тук. Вярно ли е?

— О, това ли е Ейдан, за когото говориш толкова много? Да, Нел е нашата касиерка. Странна жена, честно казано.

— Какво имаш предвид?

— Ами, изключително експедитивна, честна, пъргава. Приятна механична усмивка пред клиентите, помни имената им. Но е на километри оттук.

— Защо?

— Струва ми се, че има любовник — отвърна след дълго мълчание Бренда.

— Не може да бъде. И кой е той?

— Не знам, много е потайна, но след работа често се срещат. Така че, ако имаш някакви намерения към съпруга ѝ, давай; не може да те обвини в нещо, което прави самата тя.

— Божичко, Бренда, що за идея. На моята възраст. Кажете ми, с кого обядва Кати Кларк в твоя елегантен ресторант?

— С Пол Малоун, нали го знаеш, не, едва ли го познаваш, много моден счетоводител, женен за всичките пари на фамилията Хейс. Прелива от чар.

— И Кати е била с него?

— Да, макар че тя би могла да му бъде дъщеря — измърмори Бренда. — Но, честно казано, колкото по-дълго работя в този бизнес, толкова по-малко се изненадвам от каквото и да било.

— Пол?

— Кати, измина цяла вечност.

— Ще дойдеш ли да обядваш с мен? Аз черпя, но не в „Куентин“.

— Разбира се, къде предлагаш?

— Спечелих ваучер на курса по италиански — обяд за двама плюс вино.

— Не може вечно да отсъстваш от училище заради мен.

— Е, мислех да предложа събота, ако не ти е проблем.

— Никога не е проблем, казах ти.

Показа му наградата, която беше спечелила на курса по италиански. Пол Малоун каза, че е страшно доволен, защото го е избрала за свой гост.

— Искам да говоря за нещо с теб. Свързано е с пари, но не е просене.

— Карай направо.

Кати му разказа за полета до Ню Йорк по коледните празници. Кен щеше да плати по-голямата част, но просто засега нямаше цялата сума и не можеше да взема заем оттам.

— Обясни ми малко по-подробно — помоли Пол Малоун.

— Той се зарадва много, когато му писах, за да му кажа, че вече знам всичко и страшно съжалявам, ако съм застанала на пътя им. Отговори ми веднага, че обича Фран до полуда и смятал да се върне в Ирландия заради нея, само че се страхувал да не оплеска напълно нещата. Пол, не мога да ти покажа писмото, защото е лично, но то щеше да ти хареса, наистина щеше да бъдеш много доволен заради нея.

— Да, предполагам.

— И така, ще ти кажа точно за каква сума става дума — около триста лири. Знам, че са страшно много пари. Но знам и за спестяванията, които Фран ми прави в онова строително дружество, така че, както виждаш, става дума за заем. След като ги съберем, ще ги върна веднага.

— Как да направим така, че да не се разбере кой ги дава?

— Ти ще го направиш.

— Бих ти дал всичко, Кати, на теб и на майка ти. Но не можем да отнемем гордостта на хората.

— Какво ще кажеш, ако ги изпратим на Кен?

— Не можем да лишим и него от гордостта му.

Последва мълчание. Сервитьорът се приближи и попита дали храната им е харесала.

— *Benissimo* — отвърна Кати.

— Моята... моята млада приятелка ме доведе тук с един ваучер, който е спечелила на курс по италиански — обясни Пол Малоун.

— Сигурно сте прилежна ученичка — заключи сервитьорът.

— Не, просто ме бива да печеля разни неща — отговори Кати.

Пол я погледна така, сякаш току-що му беше дошла идеята, която му беше необходима.

— Точно така — усмихна се той. — Можеш да спечелиш два самолетни билета.

— Как?

— Е, нали спечели обяд за двама?

— Защото Синьора организира някой от курса да спечели наградата.

— Е, аз пък ще организирам някой да спечели два самолетни билета.

— Това ще бъде измама.

— Но е по-добре от покровителстване.

— И ще кажем ли на Кен?

— Не мисля — отговори Пол. — Ти как смяташ?

— Не е нужно да знае целия сценарий — отговори Кати.

Хариет често използваше тази фраза.

ЛУ

Когато Лу беше на петнайсет години, трима мъже с тояги нахлуха в магазина на неговите родители, взеха всички цигари, съдържанието на касата и докато семейството стоеше страхливо зад щанда, внезапно се разнесе вой от полицейска сирена.

Бърз като стрела, Лу се обърна към най-едрия от тримата:

— Излезте отзад, прескочете стената.

— Каква е твоята печалба? — изсъска мъжът.

— Вземете цигарите, оставете парите. Вървете.

И те направиха точно така. Полицаяте бяха бесни.

— Откъде са знаели, че има заден изход?

— Познавали са района — повдигна рамене Лу.

Баща му беше много ядосан.

— Пусна ги да си отидат, защо — крещеше той. — Ако не беше ти, щяха да ги пъкнат в затвора.

— Бъди реалист, татко. — Лу така или иначе винаги говореше като гангстер. — Какъв е смисълът? Затворите са пълни, ще ги осъдят условно и тогава ще се върнат и ще изпочупят всичко. А сега са ни задължени.

— Живеем в истинска джунгла — изпъшка баща му.

Но Лу беше сигурен, че е постъпил правилно. Майка му, макар и тайничко, беше съгласна с него. „Няма смисъл да си навличаме неприятности“, това беше нейният девиз. Да предадеш въоръжени с тояги крадци на полицията, означаваше да си навлечеш сам неприятности.

Шест седмици по-късно влезе някакъв мъж, за да си купи цигари. Около трийсетгодишен, широкоплещест, избръснат нула номер. Беше след учебните занятия и в магазина обслужваше Лу.

— Как се казваш? — попита мъжът.

Момчето го разпозна по гласа.

— Лу — отвърна той.

— Позна ли ме, Лу?

Юношата го погледна право в очите.

— Не — отговори той.

— Добър момък си ти, Лу, скоро ще получиш вест от нас.

И мъжът, който беше отмъкнал повече от петдесет пакета цигари преди шест седмици, размахвайки тояга в ръце, плати мирно и кротко един пакет цигари. Не след дълго се появи отново с найлонов плик.

— Агнешко бутче за майка ти, Лу — каза той и си тръгна.

— Няма да казваме на баща ти — съзаклятнически обяви майка му и стотви агнешкото за неделния обяд.

Двамата смятаха, че е по-лесно да не се задълбават прекалено много. Лу мислеше за едрия мъж като за Робин Худ и когато се случеше да го види отново, просто му кимваше:

— Здравей.

А мъжаката се засмиваше и питаше:

— Как вървят нещата, Лу?

В известен смисъл юношата се надяваше Робин да се свърже отново с него. Знаеше, че дългът е платен с агнешкото бутче. Но се вълнуваше от мисълта, че е толкова близък с човек от подземния свят. Искаше му се Робин да му даде някаква задача. Но не искаше да извърши нещо незаконно и да бъде арестуван. Нито пък да го преследва полицията. Но мечтаеше да бъде замесен в нещо вълнуващо.

Задачата не се появи, докато учеше. Лу не си падаше по учението, затова на шестнайсет години подаде документите си в център за безработни, без обаче да храни особени надежди. Един от първите, които видя, бе Робин; той се взираше в обявите върху дъската.

— Здравей, Робин — каза Лу, забравил, че той му беше измислил името.

— Какво значи това — Робин? — попита мъжът.

— Трябва да те наричам някак. Тъй като не ти знам името, реших да ти викам така.

— Да не би да е някаква лоша шега?

Изглеждаше сериозно ядосан.

— Не, идва от Робин Худ, нали си чувал за него...

Лу не довърши мисълта си, не искаше да споменава за веселите момчета, да не би Робин да си помисли, че намеква за някаква гей групичка, нито пък да изрича думата „банда“.

— Стига да не се намеква за ограбване на разни неща...

— О, боже, не — заяви убедено юношата.

— Добре тогава.

— А как е истинското ти име?

— Робин ще свърши чудесна работа, след като вече се изясни, че няма недоразумение.

— Не, не.

— Добре, как вървят нещата, Лу?

— Не особено, намерих работа в един склад, но имаха глупави правила за пушенето.

— Знам, навсякъде е едно и също. — Робин говореше със симпатия. Добре позната история — първата работа на едно момче, приключила само след седмица. Вероятно такава беше и неговата собствена история. — Виж, тук предлагат работа.

И посочи към обявата за чистач в някакво кино.

— Това е за момичета, нали?

— Не пише, днес е трудно да се разбере.

— Но това е място за отчаяни хора.

Лу беше разочарован, че Робин има толкова ниско мнение за него, след като насочва вниманието му към такава работа.

— Но си има компенсациите — обяви Робин, загледан в далечината.

— И какви са те?

— Например, да оставяш вратата отворена.

— Всяка нощ? Няма ли да ме хванат?

— Не, ако резето е дръпнато леко назад.

— И тогава?

— И тогава, ако други хора, да речем, поискат да влязат и след това — да излязат, ще имат цяла седмица, за да го направят.

— И после?

— Ами този, който е започнал да работи като чистач, ще може да си потърси нещо друго, не веднага, но след известно време. И ще открие, че онези хора са му много благодарни.

Лу беше толкова превъзбуден, че едвам си поемаше въздух. Робин го включваше в бандата си. Без да каже нито дума повече, той се приближи до гишето и попълни формуляра, за да кандидатства за онова място.

— Какво те накара да започнеш като чистач? — учуди се баща му.

— Все някой трябва да върши и тази работа — сви рамене момчето.

Започна да чисти седалките и да изхвърля боклука. Чистеше тоалетните и използваше специален препарат, за да трие надписите по стените. Всяка вечер разхлабваше резето на голямата задна врата. Даже не беше нужно да му обясняват за коя врата става дума — беше повече от очевидно, че това е единственият начин да се влезе.

Управителят беше нервен човечец и винаги успяваше да създаде суматоха около себе си. Той сподели и с Лу, че днешният свят е ужасен и няма нищо общо със света, в който той самият беше израснал.

— Така е — съгласи се юношата.

Не се впускаше обаче в разговори. Не желаше да бъде запомнен по един или друг начин след събитието. А събитието се случи след четири дни. В киното проникнаха крадци, разбиха малката каса и се измъкнаха с приходите от вечерта. Очевидно бяха срязали резето през цепнатина във вратата. Полицайте попитаха има ли вероятност вратата нарочно да е оставена незаклучена, но нервният управител, изпаднал в истерия и окончателно убеден, че светът се е превърнал в царство на злото, отхвърли предположението като абсурдно. Той винаги проверявал вратите, преди да си тръгне, а и защо крадците щяха да си играят и да режат резето, ако е била отворена. Лу си даде сметка, че бяха организирали нещата така, за да го предпазят. Никой не можеше да го заподозре.

Остана в киното още две седмици, като заключваше грижливо новото резе, за да покаже, че по никакъв начин не е свързан със случилото се. След това уведоми управителя, че си е намерил по-добра работа.

— Ти не беше от най-лошите — каза управителят и юношата усети срам, тъй като знаеше, че в известен смисъл беше най-лошият.

Сега трябваше да чака и да види какво ще стане по-нататък.

И ето какво стана: Робин дойде да си купи пакет цигари и му подаде някакъв плик. Тъй като баща му беше в магазина, Лу го пое безмълвно, без никакъв коментар. Едва когато остана сам, го отвори. Вътре имаше десет банкноти по десет лири. Сто лири, задето беше разхлабвал четири вечери подред някакво резе. Тези хора наистина му бяха благодарни.

Лу никога не помоли Робин за работа. Вършеше собствената си работа. Беше сигурен, че ще го потърсят, когато имат нужда от него. Но копнееше да срещне отново едрия мъж. Никога повече не го видя в центъра за безработни.

Беше сигурен, че Робин е замесен в кражбата в супермаркета — бяха откънати всички спиртни напитки. Охранителната фирма не можеше да повярва, че наистина се е случило. Нямаше доказателства, че някой е помагал отвътре.

Лу се чудеше как Робин е успял да се справи така майсторски и къде е замъкнал откраднатото. Очевидно разполагаше с база. Явно се беше издигнал в своя свят от времето, когато бяха нахлули в техния магазин. Тогава Лу беше само на петнайсет, а сега — на деветнайсет. И за цялото това време беше нает само веднъж от Робин.

Срещна го неочаквано в една дискотека. Вътре беше изключително шумно, освен това Лу не намери момиче, което да му допадне. Или по-точно — нито едно момиче, на което той самият да допадне. Не можеше да разбере защо ставаше така — беше изключително мил, усмихваше се, купуваше им пиене, но те избираха младежи със зъл вид, които се мръщеа и се зъбеха. Точно тогава видя Робин да танцува с едно изключително привлекателно момиче. Колкото повече му се усмихваше то, толкова по-мрачен и заплашителен вид придобиваше Робин. Може би там беше тайната. Лу започна да се упражнява, докато стоеше на бара и се мръщеше в насрещното огледало. В този момент Робин се появи зад гърба му.

— Добре изглеждаш, а, Лу?

— Радвам се да те видя отново, Робин.

— Харесвам те, Лу. Ти не си от онези, дето се навират нахално.

— Няма смисъл. Не насилвай нещата, така мисля аз.

— Чух, че онзи ден в магазина на родителите ти са се случили неприятни неща.

Откъде беше научил Робин?

— Някакви хлапетии.

— Е, справиха се с тях, смъкнаха им гърба от бой, няма да се доближат повече до това място. Едно обаждане до нашите приятели в полицията, за да им кажем къде са сложили стоката и въпросът би трябвало да се разреши още утре.

— Много мило от твоя страна, Робин, благодаря ти.

— Няма защо, за мен беше удоволствие — отвърна той. — Работиш ли нещо в момента?

— Нищо, което да не може да се смени, ако е необходимо.

— Тук има много народ, а?

Робин кимна към бара, където стояха. Банкноти от десет и двайсет лири непрекъснато разменяха притежателите си. Приходите на дискотеката бяха значителни.

— Да, но сигурно имат трима души, които ще отнесат парите до някой нощен сейф.

— Не правят така — обясни Робин. — Имат един ван, с който закарват сухото вкъщи около три сутринта, а последният, който си тръгва оттук, е управителят; той мята на гърба си платнена торба на пръв поглед уж с разни инструменти, но всъщност с приходите от нощта.

— И слага ли ги в някакъв сейф?

— Не, занася ги в дома си, малко по-късно идва друг, който ги кара в сейфа.

— Сложничко е.

— Така е, но този район си има своите проблеми, затова са възприели подобна тактика. — Робин поклати неодобрително глава. — Никой не би искал да кара ван на службите за сигурност тук, прекалено опасно е.

— И повечето хора не знаят за този сценарий с платнената торба?

— Не мисля, че е всеизвестен.

— Дори шофьорът на вана?

— Дори шофьорът.

— И какво ще бъде необходимо според теб?

— Някой, който да застане внезапно срещу вана и да не му позволи да тръгне за около пет минути. — Лу кимна. — Човек с кола и чиста шофьорска книжка, който идва редовно в дискотеката.

— Добра идея.

— Имаш ли кола?

— За жалост — не. Имам чиста шофьорска книжка, идвам редовно тук, но нямам кола.

— Смяташе ли да си купуваш?

— Смятах, нещо втора употреба... но все не успях.

— Досега.

Робин вдигна чашата си към него.

— Досега — повтори Лу.

Знаеше, че не трябва да предприема нищо, докато не получи вест от Робин. Остана доволен от признанието му, че го харесва. Намръщи се на стоящото наблизо момиче и то го покани да танцува. Отдавна не се беше чувствал толкова добре.

На другия ден баща му съобщи невероятната вест, че полицаите намерили абсолютно всичко, откраднато от онези малчугани. Истинско чудо. Три дни по-късно пристигна писмо и споразумение за покупка на автомобил на изплащане. Мистър Лу Линч беше платил депозит от две хиляди лири и се съгласяваше да плаща и ежесечна вноска. Автомобилът можеше да бъде взет, а договорът — подписан в рамките на следващите три дни.

— Мисля да си купя кола — съобщи Лу на родителите си.

— Страхотно — зарадва се майка му.

— Невероятно е какво могат да правят хората с помощите за безработни — каза баща му.

— По някаква случайност аз не съм безработен — засегна се Лу.

Той работеше в голям магазин за електроуреди и пренасяше хладилници и микровълнови печки до автомобилите на купувачите. И тайно се надяваше, че Робин ще го намери. Как можеше да предполага, че ще се срещнат в дискотеката?

Караше колата си с чувство на гордост. Една неделя закара майка си до морето и тя призна, че на млади години мечтаела да срещне младеж с кола, но така и не се случило подобно нещо.

— Е, сега вече се случи, мамо — успокои я той.

— Баща ти твърди, че не е възможно да си купиш кола с парите, които получаваш, Лу.

— А ти какво мислиш, мамо?

— Изобщо не мисля, синко.

— Нито пък аз, мамо.

След шест седмици срещна отново Робин. Той се отби в големия магазин за електроуреди и купи телевизор. Лу го занесе до колата му.

— Продължаваш ли да ходиш редовно в дискотеката?

— Два-три пъти седмично. Вече ме познават по име.

— Питам се дали ще ходиш и тази вечер?

— Със сигурност.

— И може би няма да пиеш нищо, защото ще шофираш.

— Мисля, че за всеки е добре от време на време да изкарва само на минерална вода.

— Какво ще кажеш, ако ти покажа едно хубаво място, където да паркираш колата си?

Около десет часа вечерта паркира колата така, че да запречи излаза от страничната към главната улица. Даваше си сметка, че всички във вана щяха да го виждат много добре. Дотогава обаче оставаха пет часа.

Влезе в дискотеката и на петнайсетата минута срещна Сузи — висока червенокоса хубавица, която му обясни, че идвала за първи път тук, но ѝ станало непоносимо да си стои вкъщи и решила да излезе и да види какво ще ѝ донесе вечерта.

И вечерта ѝ донесе Лу. Танцуваха и разговаряха и тя му каза колко ѝ харесва, че той пие само минерална вода; повечето мъже направо смърдяха на бира. А той ѝ обясни, че също пие бира понякога, но не и в големи количества.

Тя сподели, че работи в едно кафене на „Темпъл бар“. Двамата харесваха едни и същи филми и певци, обичаха блюда с кърри, нямаха нищо против да плуват в студеното море през лятото и всеки се надяваше един ден да замине за Америка. Човек наистина можеше да научи страшно много за другите в продължение на четири часа и половина, ако е трезвен. А всичко, което научи за Сузи, му хареса. При нормални обстоятелства щеше да я закара до дома ѝ.

Но точно тази вечер обстоятелствата не бяха нормални. А единствената причина да има кола пък беше именно фактът, че не бяха

нормални.

— Бих предложил да те закарам до вас, но по-късно имам среща тук с един човек.

Можеше ли да каже това или щеше да изглежда подозрително, ако по-късно го разпитваха? Защото със сигурност щяха да го разпитат. Дали да не я закара до тях и да се върне? Робин обаче искаше да се набие в очите на другите.

— Наистина бих искал да се видим отново, Сузи — рече той.

— Аз също.

— Да се уговорим за утре вечер? Тук или на някое по-тихо местенце?

— Значи тази вечер приключи? — попита момичето.

— За мен — да, но слушай, утре може да продължи толкова дълго, колкото ни се иска.

— Женен ли си?

— Не, разбира се, че не съм. Хей, та аз съм на двацет години. Защо да съм женен?

— Някои се женят.

— Аз не. Ще те видя ли утре?

— Къде отиваш сега?

— В тоалетната.

— Да не използваш наркотици, Лу?

— Боже, не. Това разпит ли е?

— Ами цяла вечер ходиш до тоалетната.

Целта беше да се набие в очи, да бъде забелязан и запомнен.

— Не, не се занимавам с такива неща. Утре с теб ще си прекараме страхотно, ще отидем, където искаш, сериозно говоря.

— Да, бе.

— Не, не „да, бе“... Напълно съм сериозен.

— Лека нощ, Лу.

Сузи си взе якето и изчезна в нощта, обидена и раздразнена. Искаше да изтича след нея, но не можеше. Злощастното съвпадение изглеждаше невероятно несправедливо.

Минутите се точеха мъчително, докато наближи времето да действа. Тогава отиде до колата, беше последният, който напусна

дискотеката. Изчака ванът да запали фаровете и точно в този момент даде на заден и му препречи пътя. След това форсира мотора и го задави, за да е сигурен, че няма да запали скоро.

Всичко вървеше по план. Лу съзнателно не поглеждаше наоколо и продължаваше да форсира двигателя, но все пак забеляза, че някакви хора се изкачиха по стената и изчезнаха, а после видя как почервенелият като рак управител се развика за помощ.

Лу седеше безпомощен в колата си.

— Не мога да се измъкна оттук, опитвам.

— Той е от тях — изкрещя някой и в същия миг го притиснаха от всички страни, докато не го разпознаха.

— Хей, та това е Лу Линч.

— Какво има? Първо колата ми не тръгва, после се нахвърляте отгоре ми? Какво става?

— Отмъкнаха приходите, ето това става.

Управителят беше наясно, че с кариерата му е приключено, че тепърва му предстоят дълги часове в компанията на полицията. Както и на останалите.

Един от полицаите разпозна адреса на Лу.

— Бях там неотдавна, група хлапета влезли и отмъкнали всичко от магазина.

— Знам, и родителите ми са благодарни, че успяхте да им върнете стоката.

Полицаят се възгордя от похвалата — какво значение имаше в крайна сметка, че бяха намерили откраднатото благодарение на някакво обаждане. На инцидента с Лу погледнаха като на злощастно съвпадение. Персоналът им обясни, че той е добър младеж и не може да е замесен в такова нещо. Потвърдиха го и в магазина за електроуреди, където работеше, плащаше навреме вноските си за колата, освен това нямаше алкохол в кръвта. Лу Линч беше чист.

Той обаче не прекара целия следващ ден в размисли за Робин и за следващия плик, който го очакваше. Налагаше се да излъже красивата Сузи Съливан и да я запознае с официалната версия на случилото се. През обедната си почивка отиде в нейното заведение с една червена роза в ръка.

— Благодаря ти за снощи.

— Не беше кой знае какво — оплака се Сузи. — Ти се държа като някоя Пепеляшка и на всички ни се наложи да се приберем рано.

— Тази вечер ще е различна.

— Ще видим — изгледа го мрачно младата жена.

Срещаха се почти всяка вечер.

Лу искаше да се върнат в дискотеката, където се бяха запознали. Обясни, че желанието му е продиктувано от сантиментални причини. Всъщност не искаше персоналът да помисли, че след обира не се е появил нито веднъж повече.

Научи всичко за него. Четирима въоръжени мъже влезли във вана, наредили на присъстващите да налягат, взели чантите им и след секунди буквално се изпарили. На Лу му прилоша, като чу, че са били въоръжени. Кой знае защо смяташе, че Робин и неговите хора действат все още с тояги. Но, разбира се, оттогава бяха минали цели пет години, а светът не стоеше на едно място.

Три седмици по-късно, когато си тръгваше от работа, видя Робин на паркинга. Лу получи отново плик. И отново го пхна в джоба си, без да погледне съдържанието му.

— Няма ли да видиш какво има в него?

Робин изглеждаше разочарован.

— Не е нужно. Винаги досега си се отнасял добре към мен.

— Там има хиляда лири — обяви гордо Робин.

Лу отвори плика и видя банкнотите.

— Страхотно — прошепна той.

— Ти си добър човек, Лу, харесваш ми — каза Робин и запали мотора.

С хиляда лири в джоба и с мисълта, че го очаква най-красивата червенокоса жена, Лу Линч беше убеден, че е най-щастливият мъж на Земята.

Романсът му със Сузи все повече се задълбочаваше. Можеше да й купува хубави неща и да я води на добри места, но тя като че ли се стряскаше, като го видеше да вади банкноти от дваисет лири.

— Хей, Лу, откъде вземаш такива пари, щом ги хвърляш така лесно?

— Нали работя?

— Да бе, и знам какво ти плащат. Това е третата банкнота от двайсет лири, която разваляш тази седмица.

— Ти да не ме наблюдаваш?

— Харесвам те, разбира се, че ще те наблюдавам.

— И какво търсиш?

— Надявам се да не откроя, че си престъпник — заяви без заобикалки тя.

— Приличам ли ти на престъпник?

— Това не е нито „да“, нито „не“.

— Има въпроси, на които не може да се отговори с „да“ или „не“.

— Окей, тогава те питам следното: в момента замесен ли си в нещо?

— Не — отговори той.

— А планираш ли да го правиш пак? — Настъпи мълчание. — Това не ни е нужно, Лу, ти имаш работа, аз имам работа. Нека не се захващаме с нечисти неща.

— Добре, няма да се замесвам отново — отговори младият мъж.

А Сузи прояви благоразумие и приключи разговора дотук. Не му зададе въпроси за миналото. Седмиците минаваха и те се виждаха неуморно. Една неделя тя го заведе при родителите си.

Той се изненада, като видя къде живеят.

— Мислех, че е някое по-така място — каза той, след като си тръгнаха и се запътиха към автобусната спирка.

— Постарах се да изглеждам по-така, за да получа мястото в ресторанта.

Баща ѝ съвсем не се беше държал толкова зле, колкото го беше описала; той поддържаше подходящия футболен отбор и беше заредил хладилника с бира.

Майка ѝ работеше в супермаркета, в който Робин и неговите хора бяха направили удар неотдавна. Тя им разказа за случилото се и за убедеността на мис Кларк, управителката, че някой от служителите е оставил вратата отворена, но така и не разбрали кой е.

Робин явно имаше хора из целия град, които не дърпаха както трябва резетата и паркираха колите си на стратегически места. Лу

обаче не можеше да отдели очи от Сузи. И за първи път го обзе желанието Робин да не го търси повече.

— Харесаха те — заяви Сузи на другия ден, донякъде изненадана от реакцията на родителите си.

— Че защо да не ме харесат? Аз съм си готин.

— Брат ми каза, че си се мръщел страховито. Аз му обясних обаче, че е нервен тик.

— Не е нервен тик, а умишлен опит да си придавам важност — отвърна ядосано Лу.

— Каквото и да е, но това беше единственият недостатък, който ти намериха; наистина съм впечатлена. Кога ще се запозная с вашите?

— Следващата седмица.

Баща му и майка му се стреснаха, когато им съобщи, че ще доведе Сузи на обяд.

— Бременна ли е? — ококори се баща му.

— Не е и се надявам да не говорите подобни неща пред нея.

— Какво обича да яде?

Майка му беше изпълнена със съмнения. Младият мъж се опита да си припомни какво бяха обядвали в семейство Съливан.

— Харесаха те — заяви след посещенияето ѝ той, като вложи в гласа си същата нотка на изненада.

— Това е добре.

Сузи се престори на безразлична, но ѝ личеше, че е доволна.

— Ти си първата, нали разбираш?

— Нима?

— Не, имам предвид първата, която вода вкъщи.

Сузи го потупа по главата. Наистина беше невероятен късметлия, че се влюби в момиче като нея.

В началото на септември срещна Робин. Разбира се, че не беше случайно. Робин беше паркирал до магазина на родителите му и щом го видя, излезе от колата.

— Какво ще кажеш за една бира? — предложи той и наклони глава към близкия пъб.

— Чудесно — отговори с престорен ентузиазъм Лу.

— Как вървят делата?

— Страхотно, запознах се с едно невероятно момиче.

— Виждам, виждам, наистина изглежда добре.

Робин го удари с юмрук по ръката. Уж беше приятелски жест, но му причини болка.

— Значи скоро ще плащаш депозит за покупка на къща? — ухили се той.

— Все още не бързаме, тя има страхотна боксониера.

— Но все някой ден?

Робин не приемаше никакви други доводи.

— Е, да, по някое време.

Настъпи мълчание. Дали Робин се досещаше, че Лу шикалкави и се опитва да се измъкне?

— Лу, както знаеш, винаги съм казвал, че те харесвам.

— Да, и аз също. Чувството беше взаимно. И е взаимно — побърза да добави той.

— Добре, добре — кимна Робин. — Това, което търся в момента, е място.

— Място за живеене?

— Не, не. Имам къде да живея, но там нашите приятели полицаите редовно го преобръщат с главата надолу. Те гледат на претърсването му като на част от обичайната си ежеседмична програма.

— Това си е чиста проба тормоз.

— И те също го знаят. Никога не намират нищо, затова няма как да не знаят, че не е нищо повече, освен тормоз.

— В такъв случай...

Лу недоумяваше какво точно иска от него Робин.

— Това означава, че нещата трябва да се съхраняват другаде, а намирането на подходящо място става все по-трудно. Добре е два-три пъти седмично да има голяма активност, за да не прави впечатление, че влизат и излизат хора.

— Като магазина, където работя ли? — попита нервно младият мъж.

— Не, там има стабилна осигурителна система.

— Колко голямо трябва да е?

— Достатъчно, колкото за... представи си пет-шест каси вино — горе-долу толкова големи пакети.

— Намирането не би трябвало да е трудно, Робин.

— Следят ме неотстъпно. Губя седмици, за да разговарям с всички, които познавам и които нямат досие в полицията, само и само да ги обърквам. Но подготвяме нещо за близко бъдеще и наистина се нуждаем от това място.

Лу погледна притеснено към магазина на своите родители.

— Не мисля, че ще е подходящ.

— Нямам предвид такова място. Там трябва непрекъснато да влизат и излизат много хора.

— Ще помисля — обеща Лу.

— Добре, Лу. Помисли си през седмицата, докато получиш инструкциите. Много е лесно, няма каране на коли или нещо подобно.

— Виж, Робин, исках да обсъдим. Мислех... да не участвам повече.

Робин смръщи лице.

— Влезеш ли веднъж в играта, няма излизане — заяви той. Лу мълчеше. — Такива са правилата.

— Разбирам — промълви Лу и на свой ред се намръщи здраво, за да покаже, че е приел сериозно думите му.

Същата вечер Сузи обяви, че е заета, била обещала на побърканата стара италианка, квартирантката на нейните родители, да подготви пристройката към училище „Маунтинвю“ за започването на курсовете по италиански.

— Защо ти трябва? — изпъшка Лу.

Надяваше се да отидат на кино, после да хапнат някъде чипс и да се върнат заедно в боксониерата на Сузи. Не искаше да остава сам и да мисли как веднъж влезеш ли в онази игра, не можеш повече да се откопчиш.

— Ела с мен — предложи Сузи. — Тъкмо ще свършим по-бързо.

Пристройката имаше отделен вход, фойе, голяма класна стая, две тоалетни и малко кухненско помещение. От фойетото се влизаше в малък килер, в който бяха изхвърлени празни кашони.

— Трябва да подредим всичко, така че, когато курсът започне, помещенията да изглеждат по-празнично — обясни побърканата особа, която наричаха „Синьора“.

Беше безобидна и странна, с чудноват цвят на косата и му напомняше шарена кобила.

— Ще изхвърлим ли кутиите? — попита я Сузи.

— По-добре да ги подредим — предложи Лу. — Човек никога не знае кога може да му потрябват.

— За курса по италиански? — учуди се Сузи.

— Не, той е прав. Ще ги използваме вместо маси, когато учим какво и как да си поръчаме в италиански ресторант...

Лицето ѝ засия при мисълта за предстоящия курс. Лу я изглежда изумен. Тази жена явно не беше с всичкия си, но в момента кутиите му вършеха чудесна работа.

— Абсолютно вярно, Синьора — подкрепи я той и се зае да ги подрежда.

Не се изненада, когато Робин му се обади в работата.

— Не искам да идвам при теб. Любителите на играта на войници направо са се побъркали от няколко дни. Не мога да направя и крачка без тях.

— Намерих мястото — заяви Лу и му обясни къде се намира.

— Фантастично — зарадва се Робин. — Ти записа ли се?

— На какво?

— За курса, разбира се.

— О, боже, Робин, та аз едвам говоря английски, какъв италиански ще уча?

— Разчитам на теб — заяви Робин и затвори телефона.

Когато вечерта се прибра вкъщи, вече го чакаше плик. В него намери петстотин лири и бележка: „За покриване на разходите при изучаването на чужд език“.

— Сузи, нали именно ти казваше, че трябва да се усъвършенствам?

— Имах предвид да поумнееш, да се обличаш по-елегантно, да си намериш по-добре платена работа. Не съм имала предвид да учиш чужд език. — Тя беше силно изумена. — Лу, да не си паднал върху главата си? Този курс струва доста. Бедната Синьора се опасява, че ще е прекалено скъп, а ти най-неочаквано решаваш да се запишеш.

Той се намръщи с всички сили и не отстъпи.

Отиде на първия час по италиански с усещания, подобни на осъдения на смърт, когато повеждат към бесилката. Годиците, които бе прекарал в класната стая, не бяха окуражаващи. Сега се налагаше отново да преживее същото унижение. Но курсът се оказа изненадващо приятен. Първо лудата Синьора се запозна с имената им и им раздаде смехотворни цветни картончета, на които да напишат италианските им варианти.

Така Лу стана Луиджи. В известен смисъл това му допадна. Звучеше някак си значимо.

— *Mi chiamo Luigi* — казваше той на своите съкурсисти и смръщваше здраво вежди, от което те видимо се впечатляваха.

Бяха странна смесица. Една от жените, натезжала от бижута, идваше в училището със собствено беемве. Лу се надяваше приятелите на Робин да не го откраднат. Оказа се, че неговата собственичка е приятна и забавна, освен това имаше безкрайно тъжни очи.

Имаше също така един много мил старец, портиер на хотел, на име Лади, макар че на баджа му пишеше Лоренцо, една майка и дъщеря, една шеметна блондинка на име Елизабета със сериозен приятел с вратовръзка и сако и още десетина особи, които човек никога не би очаквал, че ще види в „Маунтинвю“. Лу се надяваше, че неговото собствено присъствие не им изглежда странно.

В продължение на две седмици той самият си задаваше многократно този въпрос. След това се обади Робин. Във вторник пристигали някакви кутии, точно към седем и половина, обикновено тогава се появяваха и съкурсистите му. Щеше да е чудесно, ако успее да ги складира в килера на фойето.

Не познаваше мъжа с анорака. Той просто гледаше от прозореца на своя ван. Точно по това време паркира дамата с беемвето, паркираха мотоциклети, велосипеди, две жени с „Тойота Старлет“... ванът не правеше впечатление.

Кутиите бяха четири, внесе ги за секунда.

В четвъртък ги предаде без проблеми. Приключи с цялата работа за броени секунди. На всичкото отгоре се превърна в любимец на преподавателката си, задето помагаше при подреждането на кутиите. Понякога ги застилаха с червена хартия и поставяха прибори върху тях.

— *Quanto costa ilpiatto del giorno?* — питаше Синьора и те повтаряха десетки пъти, докато се научиха да питат за всяко нещо, да вдигнат, например ножа, и да възкликнат:

— *Ecco il coltello!*

Колкото и детинско да изглеждаше, на Лу курсът му допадаше все повече, дори вече си представяше как двамата със Сузи отиват в Италия и той ѝ поръчва съвсем свободно *bicchiere di vino rosso*.

Веднъж Синьора вдигна една от пълните кутии. Сърцето му се преобърна и той побърза да се обади:

— Слушайте, Синьора, оставете аз да вдигам тези неща, ние имаме нужда от празните.

— Но с какво е пълна тази? Толкова е тежка...

— Знае ли човек с какво ги пълнят в едно училище? Ето, така добре ли е? Какво ще бъдат днес?

— Ще бъдат хотели, *alberghi*. *Albergho di prima categoria, di seconda categoria*.

На Лу му беше приятно, че всичко разбира.

— Може би не съм бил просто глупав — сподели един ден със Сузи той. — Може би просто са ме учили зле.

— Възможно е — отвърна тя.

Беше угрижена. Имаха проблеми с Джери, директорът беше повикал родителите ѝ.

Работата в заведение си имаше и своите очарователни предимства. Сузи твърдеше, че може да напише книга за Дъблин само от откъслечните разговори, които дочуваше между посетителите.

Така например веднъж дойдоха мъж на средна възраст и неговата дъщеря, добре изглеждащо русокосо момиче с униформа на банкова служителка. Мъжът беше с по-дълга коса от обичайното; трудно беше да се определи с какво се занимава, може би беше журналист или поет. Двамата изглеждаха скарани.

— Съгласих се да се видим, само защото е близо до моята работа и предпочитам чаша хубаво кафе, а не мръсната вода, която предлагат в нашето барче — заяви момичето.

— Вкъщи те чака нова кафемашина и четири вида кафе, от теб зависи дали да си дойдеш — отвърна той.

Не звучеше като баща, по-скоро — като любовник. Но беше старичък. Сузи продължи да лъска съседната маса, любопитна да чуе как ще се развие разговорът им.

— Искаш да кажеш, че си я използвал?

— Упражнявам се, докато очаквам деня, когато ще се върнеш и ще мога да ти направя „Блу Маунтин“ или „Коста Рика“.

— Ще има да чакаш дълго.

— Моля те, защо не поговорим? — изрече умолително той. Наистина красив стар мъж — реши Сузи.

— Точно това правим в момента, Тони.

— Мисля, че те обичам.

— Не, не ме обичаш, обичаш само спомена за мен и ти е непоносимо, че не те преследвам като останалите.

— Вече няма останали. — Последва мълчание. — Никога преди не съм казвал на друга жена, че я обичам.

— Ти не каза, че ме обичаш; мислел си, че ме обичаш, ето това каза. А това са различни неща.

— Дай ми възможност да разбера — усмихна ѝ се той.

— Искаш да се върнем в леглото, за да изпробваш? Тя говореше с горчивина, едва сдържаше сълзите си.

— Не, нищо подобно не съм имал предвид. Нека да вечеряме някъде и да поговорим, както правехме преди.

— Докато стане време за лягане и тогава ще дойде ред на: „Хайде да си легнем, както правехме преди“.

— Правили сме го само веднъж, Граня. Не става дума само за това.

Сега вече Сузи окончателно беше покорена. Той беше мил старец, тази Граня трябваше да му даде шанс, поне за вечерята. Изгаряше от желание да се намеси.

— Само за вечеря в такъв случай — съгласи се Граня.

Всеки път и колата, и мъжът, и аноракът бяха различни. Контактът помежду им — минимален, а бързината, с която действаша — впечатляваща.

Днес беше мрачно и дъждовно и Лу специално донесе закачалка, за да не си слагат мокрите палта и якета в килера на фойайето.

— Не искам да измокрят кутиите на Синьора — обясни той. Вече седмици наред внасяше кутии във вторниците и ги изнасяше в четвъртъците. Не искаше да мисли какво има в тях. Със сигурност не бяха бутилки. Не можеше да се самозаблуждава повече. Явно ставаше дума за наркотици. Защо иначе Робин щеше да се притеснява толкова? Кое друго изискваше един да носи стоката, а друг да я взема? Но, боже всемогъщи, наркотици в училище! Робин очевидно беше полудял.

А и тази история с братчето на Сузи, червенокосо момче с дръзко лице. Бяха го открили сред по-големите момчета в навеса за велосипеди. Джери се беше заклел, че само им услужил и им занесъл стоката, която го помолили да вземе при входа на училището, тъй като директорът ги следял. Но същият мистър О'Брайън, който ги изпълваше с такъв ужас, изправи на нокти и цялото семейство на Сузи.

Само молбите на Синьора спасиха Джери от изключване. Все още беше малък, а родителите му гарантираха, че ще се погрижат да се прибира веднага след учебните занятия. И Джери наистина се беше спасил, защото напоследък показваше завиден напредък.

По-големите момчета обаче бяха изключени още същия ден. Тони О'Брайън беше казал, че не дава и пет пари за бъдещето им. И без това не ги очакваше нищо добро.

Лу не смееше да си помисли какъв ад щеше да настъпи, ако се разкриеше, че училищната пристройка е превърната в склад за наркотици. Може би младият Джери Съливан, бъдещият му шурей, беше пренесъл част от тези пратки.

Двамата със Сузи най-после решиха, че ще се оженят идната година.

— Никога няма да харесам друг мъж, освен теб — обяви Сузи.

— Ако те слуша човек, ще реши, че аз съм просто най-доброто, което си намерила сред една не особено обещаваща група хора — каза Лу.

— Не, не е вярно. — Беше го обикнала още повече, откакто се залови с италианския. Синьора не можеше да се нахвали с него. „Той

определено е пълен с изненади“ — беше отвърнала Сузи.

И наистина беше така. Често го чуваше как си повтаря урока по италиански: частите на тялото, дните на седмицата. Беше се заел толкова искрено, че ѝ приличаше на малко момче. Добро малко момче.

Готвеше да купи пръстен на Сузи, когато се обади Робин.

— Какво ще кажеш за едно качествено бижу за червенокосата ти приятелка — предложи той.

Лу не знаеше дали ще му бъде платено за работата в училището. В известен смисъл тя беше толкова проста, че нямаше за какво да му се плаща. От друга страна обаче рискът беше огромен.

— Искан да ти кажа, че ако отидеш в голямата бижутерия на ъгъла на „Графтън стрийт“ и ѝ избереш пръстен, ще оставиш само депозит за него, останалото ще бъде платено.

— Тя ще разбере, Робин. Не съм ѝ казвал нищо.

Робин се усмихна.

— Знам, че не си ѝ казвал, Лу, и тя няма да разбере. Продавачът ще ти покаже наистина хубави неща, без да споменава за цените, и след това тя цял живот ще носи нещо наистина ценно. Платено легално, тъй като остатъкът от парите е наша грижа.

— Слушай, все пак смятам...

— Помисли, когато ти се роди и второто дете и нещата станат наистина сложни. Тогава ще се радваш, че някога си срещнал един човек на име Робин и си направил депозит за къща, а съпругата ти носи бижу, което струва десет хиляди.

Десет хиляди лири!

Лу усети, че му се завива свят. И освен това споменаваше за депозит за къща. Трябваше да е побъркан, за да рита срещу такова предложение.

Отидоха в бижутерския магазин и попитаха за някой си Джордж, както го беше инструктирал Робин.

Джордж донесе кутия с пръстени.

— Тези са в рамките на вашата цена — любезно им обясни той.

— Но те са огромни — прошепна Сузи. — Лу, не можем да си позволим от тях.

— Моля те, не ми отнемай удоволствието.

— Лу, двамата спестяваме по двайсет и пет на седмица и пак ни е трудно. Тези пръстени сигурно струват най-малко двеста и петдесет, спестяванията от десет седмици. Предлагам да купим нещо по-евтино.

Тя нямаше представа, че пред нея стояха истински бижута.

— Кой ти харесва най-много?

— Това не е истински смарагд, нали, Лу?

— Имитация е — отвърна сериозно той.

Сузи размаха длан напред-назад, камъкът улови светлината и блесна. Тя се засмя щастливо.

— Боже, като истински е — каза тя на Джордж.

Лу се уедини с магазинера, плати му повече от двеста и петдесет лири и се увери, че вече бяха дадени девет хиляди и петстотин лири за покупката на пръстен от мистър Лу Линч през същия този ден.

— Желая ви щастие, сър — каза Джордж, без да промени изражението си.

Какво знаеше той? Дали някога също беше участвал в играта и сега не можеше да излезе от нея?

Пръстенът на Сузи възхити Синьора.

— Много е красив, много — възкликна тя.

— Но е просто стъкло, Синьора, а човек ще каже, че е смарагд, нали?

Синьора, която имаше слабост към бижутата, макар да не притежаваше нито едно, беше убедена, че е смарагд. С превъзходна обработка. Започваше да се притеснява за Луиджи.

Сузи видя, че хубавата русокоса Граня влиза в бистрото. Как ли беше минала вечерята с възрастния мъж? Както обикновено, изгаряше от желание да попита.

— Маса за двама? — попита любезно тя.

— Да, имам среща с една приятелка.

Сузи съжали, че не чакаше възрастния мъж. Приятелката ѝ се оказа дребно момиче с огромни очила. Очевидно бяха стари приятелки.

— Държа да ти обясня, Фиона, че нищо не е уредено, изобщо нищо. Но през идните седмици сигурно ще ти се обаждам, за да ти кажа, че ще ношувам у вас, сещаш се какво имам предвид.

— Знам прекалено добре, от цяла вечност и двете ме използвате като алиби.

— Е, просто този човек... абе, историята е дълга. Наистина го харесвам, но има проблеми.

— Защото е стогодишен, нали? — попита я Фиона в желанието си да ѝ помогне.

— О, Фиона, този е най-малкият проблем.

— Вие от семейство Дън водите много тайнствен живот — заяви искрено учудена Фиона. — Ти ходиш с някакъв пенсионер и не забелязваш на колко години е. Бриджид се е вманиачила на тема размерите на бедрата си, а те са съвсем обикновени.

— Всичко стана заради онази почивка. Тогава ходили на нудистки плаж — обясни ѝ Граня. — Някакъв глупак заявил, че ако задържиш молив под гърдите си, без да падне, значи са ти прекалено увиснали и не трябва да ходиш на плажа без горнище.

— И...?

— Бриджид каза, че можела да задържи под гърдите си телефонен указател, без да падне.

И двете се изкискаха.

— Е, след като го е казала сама — промълви Фиона.

— Да, ужасното обаче е, че никой не го е отрекъл, и сега тя има комплекс с размерите на къща. — Сузи положи доста усилия, за да не се изхили на глас. Предложи им още кафе. — Хей, какъв красив пръстен — възкликна Граня.

— Току-що се сгодих — обясни гордо Сузи.

Момичетата я поздравиха и го пробваха.

— Смарагдът истински ли е?

— Надали. Бедният Лу разнася покупки на клиентите в магазин за електроуреди. Не е истински, но е страхотна имитация, нали?

— Великолепен е. Откъде го купихте?

Сузи им каза името на магазина.

Когато тя се отдалечи достатъчно, Граня се сниши към приятелката си:

— В този магазин продават само скъпоценни камъни. Знам, защото имат сметка при нас. Бас държа, че е истински.

Наближаваше Коледното парти, след което нямаше да се виждат цели две седмици. Синьора помоли всеки да донесе по нещо за последното занимание, за да си направят празненство. В класната стая висяха огромни надписи *Buon Natale* и поздравления за Нова година. Всички се бяха облекли празнично. Дори Бил, сериозният младеж от банката или Гулиелмо, както го наричаха, беше се поддал на всеобщото настроение и донесе хартиени шапки.

Кони, жената с беемвето и бижутата, донесе шест бутилки фраскати, като им обясни, че ги намерила в автомобила на съпруга си и решила да ги вземе, тъй като иначе той щял да ги занесе на секретарката си. Никой не прие думите ѝ сериозно, освен това нали уж беше забранено внасянето на алкохол в училището. Но Синьора каза, че въпросът бил изяснен с директора мистър О'Брайън.

— Какво прави миналата Коледа? — попита я Луиджи, тъй като седеше до нея, когато от всички страни се разнесоха възгласи „salute“, „molto grazie“, „va bene“.

— Миналата година бях на среднощната коледна служба и наблюдавах съпруга си Марио и неговите деца от задната част на църквата — отвърна Синьора.

— И защо не стоеше с тях? — учуди се младият мъж.

Тя се усмихна.

— Нямаше да е благоприлично.

— А след това той умря — додаде Лу.

Сузи го беше информирала, че Синьора е вдовица, макар майка ѝ да смяташе, че е монахиня.

— Точно така, Лу, умря.

— *Mi dispiace* — каза Лу. — *Troppo triste*, Синьора.

— Така е, Лу, но животът никога не е бил лесен за никого.

Той се канеше да ѝ отвърне, когато го порази една ужасяваща мисъл.

Беше четвъртък и не се беше появил човекът с анорака. Нито пък ванът. А училището щеше да бъде заключено за цели две седмици. Какво щеше да прави сега, за бога?

Синьора им беше донесла „Тиха нощ, свята нощ“ на италиански. Празничната вечер беше към края си. Лу беше отчаян. Не беше с колата, но дори да успееше да вземе такси, как щеше да обясни защо отнася четири тежки кутии от училищния килер? Не можеше да припари тук преди първата седмица на януари. Робин щеше да го убие.

Но всъщност грешката беше грешка на Робин. Не му беше дал никакъв телефонен номер за контакт, никаква възможност за обратна връзка. Нещо навярно се беше случило с човека, който трябваше да вземе стоката. Ето го слабото звено. Вината не беше на Лу. Никой не можеше да го обвини. Но пък плащаха, и то много добре, за да мисли и съобразява бързо и да запазва самообладание. Какво да прави сега?

Започна разчистването и подреждането. Курсистите шумно си вземаха довиждане.

Лу предложи да разчисти боклуците.

— Не мога да те оставя сам, Луиджи, и без това правиш прекалено много и си безкрайно добър — заяви Синьора.

Гулиелмо и Бартоломео му помогнаха. Заедно изнесоха черните найлонови торби с отпадъци.

— Невероятна е Синьора, нали? — рече Бартоломео.

— Лизи мисли, че тя има нещо с мистър Дън — прошепна Гулиелмо.

Лу се изуми.

— Е, не е ли чудесно, ако е истина? — намеси се той.

— Но на тяхната възраст...

Гулиелмо поклати глава.

— И ние като станем на техните години, ще си мислим, че това е най-естественото нещо на света.

Сърцето на Лу все още препускаше лудо заради кутиите. Знаеше, че ще се наложи да направи нещо страшно неприятно — трябваше да излъже милата Синьора.

— Как ще се прибирате, мистър Дън ли ще ви придружи? — попита я непринудено той.

— Да, каза, че ще ме придружи.

Стори му се, че тя се изчерви и смути. От виното, от успеха на вечерта и директния му въпрос.

След като и Луиджи, който съвсем не беше от най-умните й ученици, е забелязал нещо в отношенията й с Ейдан Дън, значи

историята беше добре позната на целия курс. А отношенията им с Ейдан бяха чудесни, но само приятелски. Ами ако ключката достигнеше до съпругата му или двете му дъщери? Или до мисис Съливан, чиято дъщеря беше сгодена за Луиджи?

Той я гледаше озадачено.

— Е, да заключа ли вместо вас? Вие тръгнете, а аз ще ви настигна. Тази вечер всички позакъсняхме.

— *Grazie, Luigi. Troppo gentile.* Но заключи непременно. Нали знаеш, че след един час, след като си тръгнем, идва пазачът. Мистър О'Брайън държи изключително на правилата. Засега не сме забравяли да заключим. Не искам да се изложим накрая.

Значи не можеше да остави отворено и да се върне по-късно. Трябваше да заключи проклетата пристройка. Взе ключа. Беше поставен на голям тежък ключодържател във формата на бухал. Глупав детински ключодържател, но затова пък — достатъчно голям, така че никой нямаше да го забрави или да помисли неоснователно, че го е сложил в чантата си.

Бърз като светкавица, той сложи един от своите ключове на глупавия бухал и взе ключа на Синьора. После заключи училището, хукна след нея и пусна ключа в чантата ѝ. Той щеше да ѝ потрябва едва през следващия срок, но дори да се окажеше нужен и преди това, все щеше да измисли нещо и да върне истинския ключ в чантата ѝ. Главното сега беше Синьора да си тръгне, убедена, че ключът е в нея.

Тази вечер не забеляза дали мистър Дън я хвана под ръка, но щеше да бъде невероятно, ако се окажеше, че е истина. Трябваше да каже на Сузи. Кое то му напомни, че по-добре беше да остане при нея. Току-що беше сложил в чантата на Синьора ключа за къщата на своите родители.

— Тази вечер ще остана при Фиона — съобщи Граня.

Бриджид вдигна очи от доматиите в своята чиния.

Нел Дън не отмести поглед от книгата, която четеше.

— Добре — каза тя.

— Значи ще се видим утре вечер — продължи Граня.

— Чудесно.

Майка ѝ все така не вдигаше очи от книгата си.

— Наистина е чудесно — обади се кисело Бриджид.

— Ти също можеш да излезеш, ако искаш, Бриджид. Не е нужно да стоиш тук и да въздишаш над тези домати. Има достатъчно места, където би могла да отидеш, а после да прекараш нощта при Фиона.

— Да, тя има цял палат, който ще стигне за всички ни — сопна се шепнешком Бриджид.

— Хайде, Бриджид, утре е Бъдни вечер. Развесели се.

— Мога да се развеселя и без да легна с някого — отвърна все така шепнешком сестра ѝ.

Граня погледна към майка си, но Нел не беше чула нищо.

— Да, всички го можем — отвърна ѝ тихо Граня. — Но не нападаме всеки заради размерите на бедрата си, които са си съвсем нормални.

— Кой е споменавал пред теб за бедрата ми? — попита подозрително сестра ѝ.

— Днес през банката минаха стотици хора, за да протестират заради тях. О, Бриджид, защо не спреш с твоите глупости, страхотна си.

— Изведнъж станахме мили и весели, защото любовникът ни се материализира отново — изсмя се Бриджид.

— Кой е любовник, а? Кажи де, кой? Ти не знаеш нищо.

— Знам как охкаше. А говориш, че аз съм въздишала над доматите. Чуй се само как въздишаш ти — направо заглушаваш вятъра и подскачаш два метра над земята, щом звънне телефонът. Който и да е той, явно е женен. Държиш се страшно гузно.

— Няма нито едно нещо, което да не си объркала, откакто си се родила — заяви Граня. — Но въпреки това никога досега не си грешила чак толкова. Той не е женен и съм готова да се обзаложа с теб, че никога няма да се ожени.

— Точно такива глупости плещят тези, които умират за годежен пръстен.

— Аз тръгвам — надигна се сестра ѝ. — Кажи на татко, че няма да се прибирам, за да заключи вратата.

Баща им вече рядко вечеряше в кухнята. Той беше или в стаята си, където планираше цветовете ѝ и какви картини да сложи на стените, или в училището заради вечерните курсове.

Ейдан Дън искаше да я види преди Коледа, за да ѝ поднесе скромния си подарък. Беше намерил медальон с образа на Леонардо да Винчи. Не беше скъп, но в магазина го опаковаха в златна хартия, на която беше изписано *Buon Natale*.

Училището обаче беше заключено.

Веднъж тя му беше споменала, че в края на нейната улица имало градинка и тя понякога сядала в нея и гледала към планината, като си мислела колко много се е променил животът ѝ.

Тя седеше там, неподвижна и замислена, сякаш го очакваше. И като че ли не се изненада изобщо. Той седна до нея.

— Донесох ти коледен подарък — рече Ейдан.

— А аз нося твоя — отговори тя.

— Сега ли ще ги отворим?

Той нямаше търпение.

Разопаковаха медальона и голямата италианска чиния в жълто, златно и пурпурно, очевидно избрана за неговата стая. Благодариха си, похвалиха подаръците. Седяха като тийнейджъри, които нямаше къде да отидат.

Ставаше студено и, кой знае защо, изведнъж и двамата се изправиха едновременно.

— *Buon natale*, Синьора.

Ейдан я целуна по бузата.

— *Buon natale*, Ейдан, *caro mio* — каза тя.

В навечерието на Бъдни вечер беше страшно напрегнато в магазина за електроуреди. Лу не подгъна крак цял ден. Точно преди да затворят, се появи Робин с фактура в ръка. Едва сега Лу си даде сметка, че тайно се надяваше той да се появи отнякъде.

— Весела Коледа, Лу.

— *Buon natale*, Робин.

— Какво значи това?

— Италианският, който ме накара да уча. Вече почти не мисля на английски.

— Е, дойдох да ти кажа, че можеш да се откажеш, когато пожелаеш.

— Какво?

— Да, намерихме друго място, но хората са ти много благодарни за безпроблемния начин, по който ставаше всичко на твоето място.

— А последната пратка?

— Не разбирам.

— Още е там.

— Шегуваш ли се с мен?

В този момент pazачът на магазина ги предупреди, че работното време е към края си.

— Дай ми фактурата — прошепна Лу.

— Това е телевизор за вас със Сузи.

— Не мога да го взема — отвърна Лу. — Ще разбере, че работата не е чиста.

— Как да не е чиста? Нали съм го платил?

— Така е, но знаеш какво имам предвид. Ще го занеса в колата ти.

Оказа се, както и предполагаше Лу, най-скъпият телевизор в целия магазин. Последна дума на техниката. Сузи никога нямаше да приеме каквото и да е обяснение.

— Слушай, имаме много по-големи проблеми от телевизора. Почакай да си взема надницата и после ще видим какво да правим с училището.

— Предполагам, че си предприел нещо.

— Да, но може да не се окаже правилно.

Заедно с надниците дадоха на Лу и другите момчета премия и почерпка за празника. Стори му се, че мина цяла вечност, преди да се върне в паркинга, където Робин го очакваше в автомобила си с огромния телевизор в багажника.

— Сдобих се с ключ за училището, но един Господ знае какви са pazачите, които обикалят и пробват вратите по всяко време. Директорът му е истински маниак на тази тема.

Извади ключа, с който не се разделяше, откакто го беше взел от Синьора.

— Умно момче си, Лу.

— По-умно от онези, които не ми казаха какво да правя, ако проклетият човек с анорака не се появи.

Беше ядосан и уплашен. Седеше с престъпник в паркинга на магазина, в който работеше, с гигантски телевизор, който не можеше да приеме. Беше откраднал ключ и оставил пратка наркотици в „Маунтинвю“. Не се чувстваше като умен човек, а като пълен глупак.

— Е, винаги има проблеми с хората — каза Робин. — Все ще се намери някой, който да те издъни. Някой не е оправдал доверието ни. И няма да работи повече за нас.

— Какво ще стане с него? — попита страхливо Лу.

Привиждаше му се как виновният свършва на дъното на реката.

— Както казах, той никога повече няма да работи за нас.

Значи това трябваше да направи, за да се отърве от хорото, за което се беше хванал. Просто да провали някоя от възложените му задачи. Ако знаеше предварително, щеше да е толкова лесно... Този път обаче Лу бе взел ключа и най-вероятно беше спасил положението. Щеше да го направи следващия път.

— Робин, това ли е твоята кола?

— Не, разбира се, че не е. Знаеш каква е моята. Тази я взех от един приятел, за да докарам телевизора за вас със Сузи.

— Полицията няма да те търси в нея — рече Лу. — Имам идея. Може да не излезе нищо, но е единственото, за което се сецам.

— Кажете за какво става дума.

И Лу му каза.

Беше към полунощ, когато Лу спря колата пред училището. Обърна задната ѝ част към пристройката и след като се огледа, влезе в „Маунтинвю“.

Отиде до килера, като едвам се осмеляваше да диша — четирите кутии си бяха по местата. Внимателно ги изнесе една по една, после внесе огромния телевизор в класната стая. Вече беше направил надписа с цветни моливи, купени от един нощен магазин: „*Vuon natale a Lei, Signora, e a tutti*“.

Училището се беше сдобило с телевизор. Кутиите бяха спасени. Щеше да ги закара с колата на Робин до предварително определеното място, където друг човек щеше да ги вземе от него.

Какво ли щеше да каже Синьора? Или побърканият Тони О'Брайън, който денонощно витаеше из училището. Никога нямаше да

разберат как е попаднал този телевизор при тях. Бяха му изтрили номера. Кутията не разкриваше нищо за произхода му. Проучванията щяха да ги уверят, че не е бил откраднат.

А Лу щеше да провали следващата поръчка на Робин. И тогава щяха да му кажат, че няма да работят повече с него и най-после той щеше да заживее спокойно със Сузи.

На другия ден след Коледа отидоха със Сузи в дома на родителите ѝ. Синьора също беше там и играеше на шах с Джери.

— Шах! — прошепна изумена Сузи. — Брат ми е успял да проумее правилата в шаха! Чудесата наистина нямат край.

— Синьора! — възкликна Лу.

— Луиджи.

Тя изглеждаше щастлива, че го вижда.

— Знаете ли, подариха ми също като вашия ключодържател.

— Като моето бухалче.

Синьора беше неизменно любезна и винаги откликваше, когато се обръщаха към нея.

— Да, мога ли да видя дали наистина са еднакви?

Тя извади ключодържателя от чантата си и младият мъж се престори, че ги сравнява, но всъщност ги размени. Сега вече и двамата бяха в безопасност. Никой нямаше да си спомни за този безобиден кратък разговор.

— Божичко, мислех си, че Лу няма да спре през цялата вечер — рече Пеги Съливан, докато двете със Синьора разтребваха дневната. — Помниш ли как казваха преди за бърбривците, че са ваксинирани с грамофонна игличка.

— Спомням си израза. Веднъж дори се опитах да го обясня на Марио, но, както толкова много други неща, смисълът му се изгуби в превода и той така и не разбра какво имам предвид.

Курсът започна отново през първия вторник на януари. Беше студена вечер, но не отсъстваше нито един от трийсетимата, които се

бяха записали през септември.

Тежката артилерия също присъстваше в пълен състав: директорът Тони О'Брайън и мистър Ейдан Дън. Беше се случило нещо невероятно. Курсът беше получил подарък. Синьора беше като дете — само дете не пляскаше с ръце.

Кой можеше да е? Някой от присъстващите? Щеше ли да си признае, за да му благодарят? Всички бяха озадачени, но и единодушни, че приятната изненада е дело на Кони.

— Не, макар да ми се иска да бях аз. Просто не съм се сетила.

Кони изглеждаше смутена, че не е тя.

Директорът каза, че е много щастлив, но се притеснява заради сигурността. Ако никой от присъстващите не го е направил, щеше да се наложи да сменят ключа на бравата.

— Банката не би разсъждавала по този начин — обади се Гулиелмо. — Там биха оставили всичко, както си е сега, тъй като идната седмица същият доброжелател може да ни подари уредба например.

Лоренцо или портиерът Лади обясни, че човек би останал изумен, ако знаеше колко от ключовете в Дъблин стават за едни и същи врати.

И изведнъж Синьора вдигна очи и погледна към Луиджи, но той отмести поглед.

„Моля те, Боже, нека не казва нищо — трескаво мислеше той. — Моля те, нека разбере, че от това няма да излезе нищо добро, че само ще навреди.“

Молитвите му изглежда бяха чути — Синьора също отмести поглед.

Часът започна. Правеха преговор. Синьора каза, че са забравили доста неща и им предстои сериозно учене, ако искаха всички да отидат на екскурзията до Италия. Засрамени, те започнаха да се борят отново с фразите, които не им бяха създавали никакви проблеми само преди две седмици.

Лу се опита да се измъкне веднага след края на часа.

— Няма ли да ми помогнеш за кутиите, Луиджи?

Гледаше го, без да мигне.

— *Scusi, Signora*, къде са те? Забравих.

Внесоха ги в безупречния килер, който никога вече нямаше да съхранява нещо опасно.

— Мистър... мистър Дън ще ви изпрати ли до вкъщи, Синьора?

— Не, Луиджи, но ти от своя страна ходиш със Сузи, дъщерята на семейството, при което живея.

Изглеждаше ядосана.

— Но ние сме сгодени, Синьора.

— Да, точно това исках да обсъдя с теб, годежа и пръстена. *Un anello di fidanzamento*, така се нарича на италиански.

— Да, да, пръстен за годеницата — отвърна пламенно Лу.

— Но обикновено не е със смарагд, Луиджи. Не и с истински смарагд. Ето това е странното.

— Синьора, какво говорите? Истински смарагд? Сигурно се шегувате. Пълна имитация.

— Смарагд е, *uno smeraldo*. Познавам ги. Обичам да ги докосвам.

— Правят все по-добри и по-добри имитации, Синьора, никой не може да различи истинските скъпоценни камъни от фалшивите.

— Този струва хиляди, Луиджи.

— Синьора, чуйте ме...

— Както и телевизора...

— Какво искате да кажете?

— А ти какво искаш да ми кажеш?

Нито един учител, нито майка му и баща му бяха успели да го накарат да си признае нещо. И ето че сега беше засрамен и обзет от ужас да не изгуби уважението на тази странна жена...

— Искам да кажа... — започна той. — Искам да кажа, че с това е приключено, каквото и да е било.

— А тези неща откраднати ли са: красивият смарагд и великолепият телевизор?

— Не, не са. За тях е платено, не точно от мен, но от други хора, за които работех.

— И за които вече няма да работиш?

— Не, няма, кълна се.

Отчаяно искаше тя да му повярва.

— Значи край на порнографията. Аз, разбира се, отворих онези кутии, Луиджи. Толкова се притеснявах заради наркотиците в

училището и малкия Джери, братчето на Сузи... Страхувах се, да не би да съхраняваш наркотици в килера.

— И не бяха ли наркотици?

— Знаеш, че не бяха. Бяха някакви абсурдни мръсни неща, ако се съди по картините на касетите. Такава суетня да ги вкарваш и изкарваш оттук, толкова глупаво, а за младите впечатлителни хора — вероятно изключително вредно.

— Вие сте ги гледали, Синьора?

— Казах ти, че не съм ги гледала, нямам видео, но дори и да имах...

— И не сте казали нищо?

— Години наред съм живяла в мълчание, така че...

— А знаехте ли за ключа?

— Не и до тази вечер, тогава си спомних онази глупост с ключодържателя. Защо ти беше пък той?

— По една случайност точно преди Коледа останаха няколко кутии...

— Не можеше ли да ги оставиш тук, Луиджи, вместо да крадеш ключове и да ги връщаш?

— Тази работа винаги е била сложна — отвърна разкаяно той.

— Ами телевизорът?

— Това е дълга история.

— Разкажи ми за нея.

— Ами, дадох ми го като подарък за... съхраняването на... касетите. Не исках да го дам на Сузи, защото... ами, тя щеше да разбере, щеше да се досети.

— Но сега вече няма какво да разбере.

— Няма, Синьора.

— Да тръгваме, Луиджи — каза Синьора и заключи вратата зад тях.

КОНИ

Когато Констанс О'Конър навърши петнайсет години, майка ѝ престана да сервира десерти вкъщи. С чая не се поднасяше кекс, на масата вместо масло се слагаше някакво бедно на мазнини подобие, а сладките и шоколадът изобщо не влизаха в дома им.

— Бедрата ти започват да се разширяват повече, отколкото трябва, скъпа — обясни майка ѝ, когато тя се възпротиви. — И нито от уроците по тенис, нито от елегантните места, които посещаваме, няма да има никаква полза, ако задникът ти стане голям.

— За какво няма да има полза?

— За да привлечеш нужния съпруг — засмя се майка ѝ. И преди Кони да успее да изрече собственото си мнение, добави: — Повярвай ми, знам какво говоря. Не казвам, че е справедливо, но нещата са такива. А щом знаем правилата, защо да не играем според тях?

— Правилата може да са били такива по твоето време, мамо, през четирийсетте години, но оттогава всичко се е променило.

— Повярвай ми. — Това бе една от любимите ѝ типичните фрази; майка ѝ обичаше да нарежда на хората около себе си и кой знае защо непременно държеше да ѝ вярват. — Нищо не се е променило, независимо дали става дума за четирийсетте или шейсетте години — мъжете винаги са харесвали слаби жени. Така изглежда по-шик. Мъжете, които търсим ние, искат такива жени. Радвай се, че знаеш, тъй като много от твоите съученички не го знаят.

Кони попита баща си:

— Ти защо се ожени за мама? Защото беше слаба?

— Не, тя беше прелестна и чаровна, и топла, и се грижеше сама за себе си. Знаех, че след като се грижи за себе си, ще се грижи за мен и за теб, за нашия дом. Съвсем просто е.

Кони учеше в скъпо девическо училище. Майка ѝ настояваше редовно да кани приятелките си на вечеря или за уикенда.

— Така и те ще те канят и ще се запознаеш с братята и приятелите им — напътстваше я тя.

— О, майко, звучи идиотски. Това да не е висше общество, където всички трябва да бъдем представени в кралския двор. Ще се срещам, с когото си искам, това е.

— Нещата не стават така.

А когато навърши осемнайсет години, Кони установи, че излиза с хората, които майка ѝ би избрала за нея: лекарски и адвокатски синове, младежи, чиито бащи се радваха на успех в бизнеса. Някои от тях бяха забавни, други — глупави, но Кони знаеше, че всичко ще се оправи, когато влезе в университета. Тогава щеше да си създаде свои приятели, вместо да избира само от ограничения кръг, определен от майка ѝ.

Записа се в „Юнивърсити Колидж“ в Дъблин непосредствено преди да навърши деветнайсет години. Няколко пъти беше обикаляла из студентското градче и посети две-три открити лекции, за да не се чувства неудобно, когато учебните занятия започнеха през октомври.

Но през септември се случи невероятното.

Баща ѝ почина.

Един зъболекар, който прекарваше по-голямата част от времето си на игрището за голф, имаше успешна частна практика, беше съдружник във фирмата на чичо си, би трябвало да доживее стотния си рожден ден. Така казваха всички. Той не пушеше, пиеше само за компания, спортуваше много. Животът му беше лишен от всякакви стресови ситуации.

Но те, разбира се, не знаеха за хазарта. Никой не знаеше за дълговете му. Това се изясни по-късно. Къщата беше обявена за продан.

Майка ѝ се държа леденостудено по този повод. На погребението беше безупречна, после покани роднините и приятелите да хапнат и пийнат за душата на покойника.

— Ричард щеше да иска да е така — твърдеше тя.

Слуховете вече започваха да се разпространяват, но тя държеше главата си високо вдигната. Едва когато остана насаме с Кони, махна маската си за пред хората.

— Ако не беше мъртъв, щях да го убия — повтаряше тя. — С голи ръце щях да го удуса, задето ни причини всички тия злини.

— Бедният татко. — Кони беше по-жалостива. — Сигурно е имал някакви психически проблеми, за да хвърли толкова пари по

кучета и коне.

— Ако беше все още тук, за да застане пред мен, щеше да разбере какво е търсел — заяви майка ѝ.

— Но ако беше жив, щеше да ни обясни, да спечели обратно парите може би, да ни каже...

Кони не искаше да опетни паметта на баща си, той беше мил и добродушен човек, не се суетеше колкото майка ѝ, не създаваше толкова правила и закони.

— Не ставай глупава, Кони. Нямаме време сега. Единствената ни надежда е да се омъжиш добре.

— Майко! Що за идиотщина. Не мисля да се женя още. Ще завърша следването, после искам да пътувам. Ще изчакам да стана почти на трийсет, преди да се задомя.

Майка ѝ я гледаше сурово.

— Нека се разберем още сега по този въпрос. Университет няма да има. Кой ще плаща таксите, кой ще плаща издръжката ти?

— А ти какво би искала да правя?

— Каквото е необходимо. Ще живееш със семейството на баща си, чичовците и братята му са много засрамени от слабостта на баща ти. Някои са знаели, други — не. Но ще те приемат при тях в Дъблин за една година, докато завършиш курсове за секретарка и по възможност — за още две-три други неща, след това ще си намериш работа и ще се омъжиш колкото се може по-скоро за подходящ мъж.

— Но, майко... Аз ще следвам, всичко е уредено, приета съм.

— Всичко пропадна.

— Не може да бъде, не е справедливо.

— Говори с покойния си баща, това е негово дело, а не мое.

— Не мога ли да работя и да следвам едновременно?

— Не виждам как ще стане. А и неговите роднини няма да те допуснат до себе си, ако работиш като чистачка или продавачка, а това е единственото, което можеш да си намериш.

Кони беше уплашена, когато отиде да живее при своите братовчеди, които не познаваше, докато майка ѝ и близнаците се върнаха в провинцията, при нейните родители. Майка ѝ казваше, че връщането в малкото градче, което беше напуснала триумфално преди години, е едно от най-трудните неща в човешкия живот.

— Но на тях ще им бъде жал за теб и затова ще бъдат мили — беше казала Кони.

— Не искам съжалението им, нито милостта им. Искам моята гордост. Той ми я отне. Ето това няма да му простя никога, до последния си час.

На курса за секретарки Кони срещна Вера, с която бяха съученички.

— Страшно съжалявам, че баща ти е изгубил парите си — заяви Вера и очите на Кони се напълниха със сълзи.

— Беше ужасно — призна тя. — Сякаш ставаше дума за друг човек, когото не сме познавали изобщо.

— О, вие сте го познавали, просто не сте знаели, че си пада по хазарта.

Кони беше очарована от отношението ѝ. И макар да не бяха близки в училище, двете с Вера станаха приятелки.

„Вероятно не знаеш колко е хубаво да срещнеш някой изпълнен със симпатия човек — писа тя на майка си. — Действа като топла вана. Обзалагам се, че баба и дядо ще се държат по същия начин, ако споделиш с тях колко зле се чувстваш.“

Отговорът, който получи от майка си, беше остър и по същество.

„Ако обичаш, недей да плачеш пред всеки срещнат, за да получиш симпатията му. Нито съжалението, нито префинените мили думи са в състояние да ти помогнат. Достоинството и гордостта са единственото, което остава на човека на средна възраст. Моля се да не бъдеш лишена от тях, както бях лишена аз самата.“

Нито дума за липсата на баща ѝ. За това колко мил съпруг и добър баща беше. Неговите снимки бяха свалени от стените. Рамките им — продадени на търг. Кони не смееше да попита дали снимките от детството ѝ са запазени.

Кони и Вера се справяха много добре в курса за секретарки. Учиха стенография и машинопис, счетоводство и управление на офиса. Братовчедите, при които живееше, смутени от преживяната трагедия, ѝ даваха по-голяма свобода от тази, която щеше да има, ако живееше с майка си.

Кони се наслаждаваше на младостта си в Дъблин. Двете с Вера ходеха на танци, където срещаха страхотни хора. Едно момче на име Джако харесваше Кони, приятелят му Кевин си падаше по Вера, така че четиримата често излизаха заедно. Но докато момичетата не гледаха сериозно на тази връзка, момчетата бяха съвсем сериозни. Натискът за правене на секс ставаше все по-силен. Кони отказваше, но Вера се съгласи.

— Защо го правиш, ако не ти доставя удоволствие, ако се страхуваш да не забременееш? — учуди се Кони.

— Не съм казала, че ни ми доставя удоволствие — възпротиви се Вера. — Казах, че не е чак толкова страхотно, колкото го представят, и не виждам защо е цялото това пъхтене. И не се страхувам, че ще забременея, тъй като вземам противозачатъчни хапчета.

Макар че средствата за предпазване от забременяване бяха забранени в Ирландия в началото на седемдесетте години, те масово се предписваха при нередовен цикъл. Затова нямаше нищо чудно, че голяма част от женското население страдаше от този проблем. Кони реши, че е добре да направи същото. Човек никога не знаеше в кой ден или час може да му се наложи да спи с някого.

Джако не знаеше нищо по въпроса. Той продължаваше да живее с надеждата, че един ден тя ще осъзнае, че двамата са създадени един за друг, също като Кевин и Вера. Идваха му все нови и нови идеи. Да пътуват заедно до Италия, преди това щяха да учат италиански в някой вечерен курс или по плочи. Той беше хубав младеж, хлътнал до уши по нея. Но Кони беше непреклонна. Нямаше да има връзка, нямаше да има истинско обвързване. Вземането на противозачатъчни таблетки беше следствие от практичната ѝ натура.

Противозачатъчните, които вземаше Вера, не ѝ понасяха, и когато се опита да ги смени с друг вид, неочаквано забременя.

Кевин беше на седмото небе.

— Така или иначе винаги сме смятали да се оженим — радваше се той.

— Исках първо да си поживея — плачеше Вера.

— Ние си поживяхме, сега вече ще живеем истински, тримата с теб и бебето.

Кевин преливаше от щастие — щяха да си имат свой дом.

Домът не се оказа особено удобен. Семейството на Вера беше крайно недоволено, че дъщеря им е захвърлила скъпото си, както смятаха те, образование и търговския курс, без да е работила и един ден в живота си. Не по-малко недоволни бяха и родителите на Кевин.

Не беше нужно Вера да обяснява цялата напрегната ситуация на своята приятелка, майката на Кони щеше да полудее при подобно стечение на обстоятелствата. Представяше си я как крещи:

— Баща му е бояджия! И той самият ще наследява бизнеса му!

Безполезно беше Вера да повтаря, че бащата на Кевин е собственик на малка фирма за строеж и декорация, която след време можеше да завоюва висока позиция.

Кевин работеше, откакто беше навършил седемнайсет години. Сега беше на двайсет и една и преливаше от гордост, че ще става баща. Беше боядисал с три слоя боя детската стая на малката къща с по две стаи на горния и на долния етаж. Искаше всичко да е безупречно, когато дойдеше бебето.

На сватбата на Вера, където двамата с Джако бяха кумове, Кони взе категорично решение.

— От днес нататък няма да излизаме заедно — обяви тя.

— Не говориш сериозно, нали? Какво съм направил?

— Нищо не си направил, Джако, освен че си мил и страхотен, но аз не искам да се женя, искам да работя и да ходя в чужбина.

На откритото му, честно лице се изписа смущение.

— Ще те оставя да работиш, всяка година ще те водя в Италия през отпуската.

— Не, Джако. Скъпи Джако, не.

— А аз се надявах, че тази вечер ще обявим нашия годеж — промълви с безкрайно разочарование той.

— Та ние почти не се познаваме.

— Познаваме се точно толкова, колкото и младоженците, на които кумуваме, а виж докъде стигнаха те.

В гласа му прозвуча копнеж и завист.

Кони беше убедена, че Вера постъпва неразумно, като подписва с Кевин, че много скоро приятелката ѝ ще се умори от този живот. Вера със смеещите се тъмни очи и вечно падащия в тях бретон още от времето, когато ходеха на училище, само след няколко месеца щеше да стане майка. Беше успяла да се опълчи срещу неотстъпчивите си

родители и ги принуди да се забавляват на сватбата ѝ. Ето и сега, с вече порасналия си корем, водеше на пианото изпълнението на „Хей, Джуд“. Скоро присъстващите се присъединиха към нея.

Тя се закле пред Кони, че точно това е искала.

И в крайна сметка се оказа, че наистина именно това е искала. Вера довърши обучението си и заработи във фирмата на бащата на Кевин. За нула време реорганизира счетоводната им система. Сега вече в офиса имаше истинска кантонерка, книга за уговорените срещи, която всеки трябваше да попълва, а данъчните чиновници не ги изпълваха с предишния ужас. Вера бавно ги придвижваше към друга категория.

Бебето беше истинско ангелче, дребно, тъмнооко и с дълга черна коса като на Вера и Кевин. На кръщенето Кони за първи път усети лека завист. Двамата с Джако му станаха кръстници. Джако имаше вече друго момиче, дребно къдрокосо създание. Полата ѝ беше прекалено къса, тоалетът — неподходящ за кръщение.

— Надявам се, че си щастлив — прошепна му Кони край купела.

— Само кажи и се връщам при теб още утре. Още тази вечер...

— Не е честно.

— Аз съм с нея само за да се опитам да се излекувам от теб — продължаваше да я моли той.

— Може и да успееш.

От враждебността, която проявяваше семейството на Вера към семейството на Кевин, не беше останала и следа. Както толкова често в подобни случаи, малкото невинно бебе, което си подаваха едни на други, беше изгладило всички недоразумения.

Момичетата не изгубиха връзка. Един ден Вера я попита:

— Знаеш ли колко силно копнее за теб Джако?

— Не, моля те. Нито дума по този въпрос.

— И какво да му кажа, ако ме попита дали се срещаш с някой друг?

— Кажи му истината: че се срещам от време на време, но не се интересувам чак толкова от мъже и особено — от задомяване.

— Добре — обеща Вера. — Но само на мен ми кажи дали след него си срещнала някого, по когото си падаш?

— Такива, по които си падам наполовина — да.

— И стигна ли до края с тях?

— Не мога да говоря с една уважавана омъжена жена и майка за такива неща.

— Това означава „не“ — заключи Вера и двете се разсмяха както някога, когато се учеха да пишат на машина.

Представителната външност и поведението на Кони бяха голям актив при явяването ѝ на интервюта за работа. Никога не си позволяваше прекален ентузиазъм, но в никакъв случай не се държеше надменно. Отказа доста привлекателно място в една банка, тъй като постът беше временен.

Човекът, който я интервюира, беше изненадан и впечатлен.

— Защо кандидатствахте, след като не сте имали намерение да го вземете? — попита я той.

— От вашата обява изобщо не се разбира, че мястото е временно — обясни тя.

— Но стъпите ли веднъж с единия крак в банката, мис О'Конър, това несъмнено би било във ваша полза.

Кони не се смути ни най-малко.

— Ако трябва да влизам в банкерския бизнес, бих предпочела да стане чрез естествен прием и като част от системата.

Той я запомни и същата вечер спомена за нея на двама приятели, докато играеха голф.

— Помните ли Ричард О'Конър, зъболекаря, който изгуби и ризата от гърба си? Дъщеря му дойде да ме види, истинска малка Грейс Кели, нищо не може да я смути. Искях да ѝ дам работа, заради бедния Ричард, но тя не я прие. Но е страшно умна.

Единият от мъжете притежаваше хотел.

— Подходяща ли е за рецепцията?

— Дори е прекалено висока класа за теб.

И така, на другия ден Кони беше повикана на друго интервю.

— Работата е съвсем проста, мис О'Конър — обясни ѝ човекът.

— Да, но какво ще науча тогава? Не бих искала да правя нещо, което не изисква от мен усилия.

— Работата е в нов модерен хотел, от вас зависи как ще я устроите.

— Защо смятате, че съм подходяща за нея?

— Три причини: изглеждате както трябва, говорите добре и познавах баща ви.

— В това интервю не съм споменавала за покойния си баща.

— Така е, но аз знам кой беше той. И ви съветвам да приемете. Баща ви би искал някой да се погрижи за вас.

— Е, ако го е искал, приживе не направи кой знае колко по въпроса.

— Не говорете така, той ви обичаше всички...

— Откъде знаете?

— Често ни показваше снимки и на тримата, докато бяхме на игрището за голф. Най-умните деца на света, така ни казваше.

Кони усети парене в очите.

— Не искам да ми давате работа от съжаление, мистър Хейс.

— Бих искал и моята дъщеря да мисли така, но не и да издига гордостта на пиедестал. Знаете, че това е смъртен грях. Но и то не е толкова важно, колкото осъзнаването, че гордостта не е най-добрата компания в студените зимни вечери.

Мистър Хейс беше един от най-богатите мъже в Дъблин и в момента откровено споделяше възгледите си с нея.

— Благодаря ви, мистър Хейс. Мога ли да помисля над предложението ви?

— Бих искал да го приемете още сега. Десет млади жени чакат за него. Приемете го и го превърнете в нещо голямо.

Същата вечер Кони се обади на майка си.

— Започвам работа в хотел „Хейс“ от понеделник. Когато отворят хотела, ще ме представят като ръководител на рецепцията, избран измежду стотици кандидати. Така твърдят от рекламната агенция. Представи си само, ще публикуват снимката ми във вечерните вестници.

Младата жена беше силно развълнувана. Майка ѝ обаче не се впечатли.

— Те искат да те превърнат в безмозъчна блондинка, усмихваща се глупаво пред фотографите.

Кони усети, че сърцето ѝ се вкамени. Беше следвала указанията на майка си дословно, беше завършила курса за секретарки, беше живяла при братовчедите, беше си намерила работа. Нямаше да търпи да ѝ говорят с такъв покровителствен тон.

— Ако си спомняш, майко, моето желание беше да уча право в университета. Тъй като не стана, аз правя най-доброто, което мога. Съжалявам, че имаш толкова ниско мнение за усилията ми; мислех, че ще си доволна.

Майка ѝ се разкая веднага.

— Извинявай, наистина съжалявам. Ако знаеш само каква нетърпимост започвам да проявявам напоследък... Казват, че съм заприличала на лелята на майка ми, Кейти, а ти сигурно си спомняш в каква легенда се беше превърнала тя сред семейството.

— Всичко е наред, майко.

— Не, не е, срамувам се от постъпката си. И се гордея с теб. Говоря всички тези ужасни неща, защото не мога да понеса благодарността на хора като този Хейс, с когото баща ти играеше голф. Той сигурно знае, че си дъщеря на „бедния“ Ричард...

— Не, майко, не мисля, че знае — излъга хладнокръвно Кони.

— Имаш право, защо ще го прави? Оттогава минаха почти две години.

Гласът на майка ѝ прозвуча тъжно.

— Ще ти се обадя, за да ти разкажа по-подробно, майко.

— Добре, скъпа Кони, и не ми обръщай внимание. Това е всичко, което ми е останало — моята гордост. Нямам намерение да се извинявам на всички наоколо, главата ми е високо вдигната както винаги.

— Радвам се, че си доволна заради мен. Предай целувки на близнаците.

Младата жена знаеше, че все повече се отчуждава от двете четиринайсетгодишни момчета, които ходеха в местното училище, ръководено от монаси, а не в частния йезуитски колеж, както беше планирано.

Баща ѝ го нямаше, от майка си не можеше да очаква помощ. Разчиташе единствено на себе си. Щеше да направи, каквото ѝ каза мистър Хейс. Щеше да превърне работата си в нещо наистина голямо, в първото си голямо завоевание в живота. В хотел „Хейс“ щяха да я запомнят като първата и най-добрата служителка на рецепцията.

Мистър Хейс беше изключително доволен от избора си. Кони наистина се справяше великолепно. И толкова приличаше на Грейс Кели. Питаше се колко ли време щеше да мине, преди да срещне своя принц.

Две години, както показаха събитията. Разбира се, Кони получаваше безкрайно много предложения от всякакъв характер. Отсядащите в хотела бизнесмени копнееха да придружат елегантната мис О'Конър в някой от най-хубавите ресторанти и нощни клубове, които никнеха из града. Но тя беше абсолютно недостъпна. Усмиваше им се и им обясняваше, че не смесва работата с удоволствието.

— Господи — възкликна в отчаянието си Теди О'Хара. — Виж, отсега нататък ще отсядам в друг хотел, ако излезеш с мен.

— Малко странна благодарност към хотел „Хейс“ за хубавата работа, която ми е дал — усмихна се Кони. — Да отпращам всичките му клиенти при конкуренцията.

Разказваше на Вера за тях. Всяка седмица ходеше в дома на Вера, Кевин и Дирдри, която скоро щеше да става така.

— Теди О'Хара те е поканил да излезеш с него? — Очите на Вера се окръглиха. — О, моля те, омъжи се за него, Кони, тогава ще можем да сключим договор и да украсим всичките му магазини. Това ще ни подсигури за цял живот. Моля те, омъжи се за него заради нас.

Кони се засмя, но си даде сметка, че не осигурява никаква работа за своята приятелка, а трябваше да го прави. На другия ден каза на мистър Хейс, че знае една много добра фирма, осигуряваща бояджии и декоратори, и ако има нужда, би могъл да я добави към списъка с фирми, чиито услуги използва. Мистър Хейс отговори, че оставя тази работа на управителя на съответния хотел, но пък точно в момента ремонтирал собствения си дом.

Кевин и Вера не спираха да говорят с безкрайно възхищение за размерите и великолепието на къщата и за това колко симпатично било семейство Хейс, което също имало момиченце — Марина. Те никога не проявиха завист и й останаха вечно благодарни, задето ги въведе в тези среди. Мистър Хейс остана доволен от работата им и препоръча малката фирма на други. Скоро Кевин започна да кара по-елегантен ван, заговориха и за по-голяма къща след появата на второто бебе.

Все още бяха приятели и с Джакко, който работеше в бизнеса с електроуреди. Кони се питаше дали би могла да му осигури и на него

някаква допълнителна работа. Вера обеща да опипа почвата. А ето какъв беше отговорът на Джако:

— Можеш да кажеш на онази надменна кучка да си вземе услугите и да си ги завре отзад.

Но Вера, която беше изключително миролюбива, преиначи думите му:

— Не е навит.

И точно когато се роди новото бебе на Вера и Кевин — Чарли, Кони срещна Хари Кейн. Той бе най-красивият мъж, когото беше виждала, висок, с гъста кестенява коса, която се къдреше към раменете; изобщо нямаше вид на бизнесмен. Усмивваше се на всички, а цялото му държание показваше, че очаква и смята за напълно естествено всички да му обръщат внимание. Портиерите се втурваха да му отворят вратата, момичето в будката изоставяше останалите си клиенти, за да му подаде неговия вестник, и дори Кони, която знаеше, че гледат на нея като на леденостудена девственица, вдигаше очи и му се усмивваше гостоприемно.

Остана особено доволна, че той я видя как се справя с някои от особено трудните пътуващи бизнесмени.

— Истински дипломат сте, мис О'Конър — заяви възхитено той.

— Винаги ми е било приятно да ви видя тук, мистър Кейн. Всичко във вашата зала за срещи е готово.

Заедно с двамата си по-възрастни съдружници Хари Кейн ръководеше нова застрахователна компания. И отнемаше бизнеса на вече утвърдените компании. Някои хора гледаха на него с подозрение. „Разраства се прекалено бързо и прекалено много — казваха те. — Значи няма да мине без сериозни проблеми.“ Съдружниците работеха в Голуей и Корк и се срещаха всяка сряда в хотел „Хейс“. Работеха от девет до дванайсет и половина заедно с някаква секретарка в конферентната зала, след което водеха гостите си на обяд — министри, едри бизнесмени, партийни и профсъюзни лидери.

Кони се питаше защо не се срещаха в дъблинския им офис. Хари Кейн разполагаше с представителен офис в центъра на града, където работеха десетина души. Вероятно го правеха заради по-голямото уединение. Хотелът имаше строги указания никой да не бъде допускан до конферентната зала в сряда. Очевидно секретарката знаеше всичките им тайни. Кони я оглеждаше с интерес всяка седмица, когато

влизаше и излизаше с тях. Тя носеше дипломатическо куфарче с документи и никога не отиваше да обядва със съдружниците. Но явно ѝ имаха огромно доверие.

На Кони ѝ се искаше да работи така за някого. Някой като Хари Кейн. Започна да разговаря със секретарката, като използваше целия си чар и умение.

— Всичко в залата задоволява ли ви, мис Кейси.

— Определено, мис О'Конър, в противен случай мистър Кейн щеше да ви уведоми.

— Току-що се снабдихме с ново аудио-визуално оборудване, в случай че ви потрябва...

— Благодаря ви, но нямаме нужда.

Мис Кейси винаги бързаше и като че ли нямаше търпение да си тръгне, сякаш в дипломатическото си куфарче пренасяше крадени пари. Кони и Вера обсъждаха с часове тайнствената ситуация.

— Тя очевидно е фетишистка — заяви Вера, докато люлееха малкия Чарли на коленете си и уверяваха Дирдри, че е много по-красива и обичана, отколкото Чарли.

— Какво?

Кони нямаше представа за какво говори приятелката ѝ.

— Садомазохистка! И ги пребива почти до безсъзнание с камшик всяка сряда. Това е единственият начин, по който могат да съществуват. Ако питаш мен, точно това носи в куфарчето. Камшици!

Кони се смя до сълзи, като си я представи в тази роля. И странно защо, но за първи път изпита ревност при мисълта, че мълчаливата и елегантна мис Кейси може би има интимни отношения с Хари Кейн. Никога и към никого не беше чувствала подобно нещо.

— Ти не си безразлична към него — забеляза Вера.

— Само защото не ме поглежда. Знаеш, че винаги е така.

— Защо го харесваш, как смяташ?

— Напомня ми за баща ми — отвърна внезапно Кони, преди да осъзнае напълно думите си.

— В такъв случай, ето ти още една причина да внимаваш — рече Вера. Тя беше единственият човек, който имаше право да споменава за слабостта към хазарта на покойния Ричард О'Конър, без да бъде изпепелен с поглед от дъщеря му.

Кони дискретно проучи биографията на Хари Кейн. Той беше почти трийсетгодишен, ерген, родителите му живееха в провинцията, дребни фермери. Първият член на своето семейство, влязъл в големия бизнес. Живееше в ергенски апартамент с гледка към морето, често ходеше при откриването на заведения и галерии, но винаги с някаква компания.

Името му неизменно се споменаваеше във вестниците и винаги — като добра партия за женитба. Слава богу, че дъщерята на мистър Хейс все още беше в трети клас, иначе щеше да е идеален избор за него.

— Майко, защо не дойдеш някоя сряда в Дъблин и да поканиш приятелките си на обяд в хотел „Хейс“? Аз ще се постарая да не забравят този обяд.

— Не са ми останали приятелки в Дъблин. А и не желая съжалението им.

— За какво съжаление става дума, след като ги каниш на изискан обяд? Хайде, опитай. Можеш да си вземеш билет отиване — връщане за един ден.

Майка ѝ се съгласи неохотно.

Бяха седнали близо до компанията на мистър Кейн, която включваше главният редактор на известен вестник и двама министри от кабинета. Дамите останаха поразени от факта, че, както изглежда, на тях им обръщаха по-голямо внимание, отколкото на изумително важните особи наоколо.

Както се надяваше Кони, обядът бе обявен за много успешен и една от поканените заяви, че следващия път ще черпи тя. Спряха се отново на сряда, след един месец. Срещите, започнали уж случайно, постепенно се превърнаха в традиция. Майка ѝ изглеждаше все по-уверена и жизнерадостна, тъй като никой не казваше за съпруга ѝ друго, освен „бедния Ричард“, както биха казвали на която и да било вдовица.

Кони винаги нареждаше нещата така, че да мине покрай масата им и да им предложи по чаша портвайн заедно със своите комплименти. И непременно изпращаше ослепителна усмивка и към масата на Кейн.

След четвъртата среща разбра, че той наистина я беше забелязал.

— Много сте мила към тези жени, мис О'Конър — каза той.

— Това е майка ми и няколко от нейните приятелки. Обядът тук е истинска радост за тях, освен това ми е приятно да я виждам, тя живее в провинцията.

— А вие къде живеете?

Беше неин ред да каже: „Сама“ или „Имам свой апартамент“. Кони обаче се беше подготвила:

— Живея в Дъблин, разбира се, мистър Кейн, но се надявам един ден да пътувам; много бих искала да видя други големи градове.

Не издаде никаква информация за себе си. На лицето му прочете още по-жив интерес.

— Точно така би трябвало да направите, мис О'Конър. Ходили ли сте в Париж?

— За жалост още не.

— Аз отивам идния уикенд, бихте ли искали да дойдете с мен?

Кони се засмя любезно, сякаш се смееше с него, а не на него.

— Би било чудесно! Но и дума не може да става за такова нещо, страхувам се. Надявам се, че ще прекарате добре.

— Какво ще кажете да ви поканя на вечеря, когато се върна, и да ви разкажа за пътуването си?

— Този вариант действително ми допада повече.

Така започна ухажването между Кони О'Конър и Хари Кейн. И през целия период на нея ѝ беше ясно, че мис Кейси я мрази. Опитваха се да опазят в тайна своята връзка, но не беше лесно. Когато го канеха на опера, той искаше да отиде с нея, а не с друга компания. Не след дълго всички започнаха да свързват имената им. Един от журналистите я описа като неговата „русокоса компаньонка“.

— Не ми харесва — заяви тя, като го прочете в един от неделните вестници. — Звучи безвкусно и евтино, прекалено е мелодраматично и булевардно.

— Защото си моя компаньонка? — повдигна вежди той.

— Знаеш какво имам предвид и за какво намеква думата „компаньонка“.

— Е, аз не съм виновен, че не са прави...

От известно време той се опитваше да я вкара в леглото си, но тя отказваше.

— Мисля, че трябва да престанем да се виждаме, Хари.

— Не говориш сериозно.

— Не го искам, но така ще е най-добре. Виж, нямам намерение да изкарам един флирт с теб и след това да бъда захвърлена. Сериозно, Хари, прекалено много те харесвам. Мисля за теб през цялото време.

— И аз — за теб.

— В такъв случай не е ли по-добре да спрем сега?

— Не знам как се казваше...

— Да се измъкнем навреме — усмихна се Кони.

— Аз не искам да се измъквам.

— Нито пък аз, но после ще бъде още по-трудно.

— Ще се омъжиш ли за мен? — попита я Хари.

— Не, не става дума за женитба, не съм ти допряла пистолет до главата. Това не е ултиматум. Правя го за собственото ни добро.

— Аз пък съм допярл пистолет до твоята глава. Омъжи се за мен.

— Защо?

— Обичам те.

Сватбата щеше да се състои в хотел „Хейс“. Всички настояваха, мистър Кейн беше постоянен клиент, а мис О’Конър — сърцето на хотела от самото му откриване.

Майката на Кони не трябваше да плаща за нищо друго, освен за тоалета си. Покани приятелките си, с които беше възстановила връзките си. Покани даже някои от старите си врагове. Близнаците бяха шафери на най-елегантната венчавка, състояла се в Дъблин от години насам, дъщеря ѝ беше истинска красавица, младоженецът — най-ухажваният ерген в Ирландия. През този ден майка ѝ почти прости на покойния Ричард. Ако в този момент се появеше жив и здрав, може би нямаше да го удуши със собствените си ръце. Беше доволна от последните карти, които ѝ беше раздала съдбата.

Двете с Кони спаха в една стая в хотела в нощта преди сватбата.

— Нямах представа колко съм щастлива — каза тя на дъщеря си.

— Благодаря ти, майко, знам, че винаги си искала най-доброто за мен.

Кони беше изключително спокойна. На сутринта щяха да дойдат фризьор и козметик, за да се погрижат за нея, за майка ѝ и за Вера. Вера беше потресена и изумена от цялото великолепие.

— Нали си щастлива? — внезапно я попита майка ѝ.

— О, майко, за бога. — Младата жена се опита да овладее гнева си. Нима имаше повод или церемония, която тя да не развали? Но тогава се вгледа в загриженото ѝ лице. — Много, много съм щастлива. Но се страхувам, че може да не се окажа достатъчна за него. Той е преуспяващ мъж, не знам дали ще се справя.

— Засега се справяш превъзходно — отвърна остро майка ѝ.

— Благодарение на моята тактика: не съм спала с него, както правят всички останали, доколкото чувам. Не се предадох лесно, може да не е същото, след като се оженим.

Майка ѝ запали нова цигара.

— Запомни това, което ти казвам тази вечер. Никога повече не го споменавай, но го помни. Направи всичко, за да ти дава пари за теб самата. Инвестирай ги, притежавай ги. И тогава, каквото и да се случи в крайна сметка, няма да бъде чак толкова лошо.

— О, майко. — Очите ѝ бяха изпълнени с нежност и съжаление към нея. — Нима парите биха могли да променят толкова много нещата?

— Нямах представа колко много означават парите. И тази нощ се моля никога да не ти се налага да го разбереш.

— Ще помисля върху това — обеща ѝ Кони.

Една изключително полезна фраза; използваше я често в работата си, когато не желаше да разговаря повече с някой досадник.

Сватбата беше истински триумф.

Двамата съдружници на Хари и техните съпруги заявиха, че е най-хубавата сватба, на която са присъствали някога. Мистър Хейс подчерта, че тъй като бащата на булката, за жалост, вече не е между тях, той си позволяваше да каже от негово име колко щастлив и горд щеше да е днес, ако можеше да види красивата си дъщеря. А за хотелската верига „Хейс“ беше късмет, че Кони Кейн ще продължи да работи за тях, докато има възможност.

Прекараха медения си месец на Бахамите. Кони си мечтаеше, че ще са най-хубавите дни в живота ѝ. Обичаше да разговаря и да се смее с Хари. Обичаше да се разхожда по плажа с него, да строи пясъчни

кули на утринното слънце до самата вода, обичаше, хванати за ръце, да отиват да вечерят и да танцуват.

Никак не ѝ беше приятно обаче да бъде в леглото с него. Това беше последното, което очакваше. Той беше груб и нетърпелив. И дори когато осъзна какво би му харесало и се преструваше на възбудена, макар да не чувстваше нищо подобно, той винаги усещаше истината.

— О, Кони, престани с това нелепо пъшкане и тежко дишане.

Никога не се беше чувствала по-самотна. Опитваше всичко, за да му даде това, което му се полагаше. Той беше нежен, мил и ласкав, но винаги, когато се стигнеше до проникването, тя се стягаше и сякаш се съпротивляваше, колкото и да си повтаряше, че го искаха и двамата.

Понякога лежеше будна в топлата нощ и се вслушваше в непознатите и непривични звуци на Карибите в далечината. Всички жени ли се чувстваха така? Може би това беше някаква огромна конспирация, поддържана от столетия, според която те се преструваха, че им харесва, докато всъщност искаха само деца и сигурност? Това ли имаше предвид майка ѝ, когато ѝ каза да изисква сигурност? В днешния свят, света на седемдесетте години на ХХ век, сигурността не беше гарантирана за жените. Мъжете вече можеха да напуснат дома си, без да бъдат смятани за негодници, можеха да пръснат всичките си спестявания за хазарт като баща ѝ и пак да бъдат запомнени като добри и почитени.

В тези дълги, топли и безсънни нощи, когато не смееше да се обърне от страх да не го събуди и целият ужас да започне отново, Кони размишляваше и над думите на Вера.

— Давай, Кони, спи с него отсега, за бога. Виж дали ще ти хареса. Представи си, че не ти хареса... представяш ли си как ще живееш после?

Не се беше съгласила, предпочиташе да запази секса като награда за след сватбата. Той беше уважил желанието ѝ. През последните месеци се беше случвало да се чувства възбудена от него. Защо не го бе направила тогава, вместо да чака първата брачна нощ, която се превърна в истинска катастрофа и разочарование, което щеше да остави и на двамата им белези за цял живот.

След осем дни и нощи, които трябваше да бъдат изпълнени с блаженство за двамата младоженци, но се оказаха пълен кошмар, изтъкан от неразбиране и чувство на безсилие, тя реши да се превърне

в предишната Кони, която нищо не можеше да извади от равновесие, жената, която го беше привлякла толкова силно. Облечена в най-хубавата си рокля, седнала на балкона край фруктиерата с плодове и порцелановия сервиз за кафе, тя го извика:

— Хари, стани и си вземи душ. Искам да поговорим.

— Това е единственото, което искаш — измърмори той във възглавницата си.

— Побързай, Хари, кафето изстива.

За нейна изненада той се подчини и се появи за закуска, разчорлен и красив в белия си халат. Истински грях беше, мислеше си тя, че не може да достави удоволствие на този мъж и да му позволи и той да ѝ достави удоволствие. Непременно трябваше да вземат мерки по този въпрос.

След втората чаша кафе Кони заяви:

— В Дъблин, и на твоето, и на моето работно място, когато възникне някакъв проблем, се събираме и го обсъждаме, нали така?

— Накъде биеш?

По всичко личеше, че той нямаше намерение да играе нейната игра.

— Ти ми разказа за съпругата на твоя съдружник, която прекалявала с пиенето и разправяла наляво и надясно за вашия бизнес, как сте взели нужните мерки, за да не е повече в течение на вашите дела, поне на по-важните. Такава е била вашата стратегия... всички сте ѝ казвали само маловажни неща в замяна на обещанието ѝ да ги пази в най-дълбока тайна. И тя е била щастлива и все още е щастлива. И тримата сте действали в изпълнение на вашата стратегия. Седнали сте да поговорите и сте решили, че не искате да я нараните, но и не можете да я държите в течение, затова сте предприели друг начин на действие. И сте разрешили проблема.

— Да?

Хари не проумяваше накъде водеше цялото това предисловие.

— А ние в хотела пък имахме проблем с племенника на мистър Хейс. Беше невероятно тъп... а го бяха подготвяли да властва. Никой обаче не можеше да го подготви за това. Как да кажем на мистър Хейс? С още двама души се опитахме да си отговорим на въпроса какво да правим. Открихме, че хлапето иска да е музикант, а не управител на хотел. Наехме го да свири на пиано в едно от заведенията, той доведе

всичките си богати приятели, всичко стана така, както не бяхме и мечтали.

— И така, за какво ми разказваш всичко това, Кони?

— Двамата с теб имаме проблем. Не мога да си го обясня. Ти си прекрасен, опитен любовник, аз те обичам. Вината трябва да е в мен, следователно се налага да отида на лекар или психотерапевт. Искам да решим този проблем. Можем ли да разговаряме за него, без да се караме, без да се цупим или разстройваме?

Тя изглеждаше толкова хубава и изпълнена с пламенно желание да обясни тези трудни за обяснение и неприятни дори за изговаряне неща, че той се напрегна какво да ѝ отговори.

— Кажй нещо, Хари, кажй, че няма да се откажем след осем дни и ноци. Че ме очаква щастието, че всичко ще бъде наред. — Отново ѝ отвърна пълно мълчание. Не обвинително, а объркано. — Кажй нещо. Кажй ми просто какво искаш.

— Искам бебе от медения месец, Кони. Аз съм на трийсет години, искам син, който да поеме бизнеса от мен, когато навърша петдесет и пет. Искам през следващите години да създадем семейство, да има при кого да се прибирам. Но ти знаеш всичко това. Двамата с теб сме разговаряли безкрайно за нашите цели и мечти, ноц след ноц, преди да разбере...

Младият мъж не довърши мисълта си.

— Продължавай — настоя едва чуто тя.

— Е, добре тогава, преди да разбере, че си фригидна. — Последва мълчание. — Е, накара ме да го кажа. Аз лично не виждам смисъл да се говори за тези неща.

Кони беше все така спокойна.

— Имаш право, аз те накарах да го кажеш. И наистина ли съм такава, така ли смяташ?

— Ами, ти самата каза, че може би ще имаш нужда от психотерапевт. Може би причината е някъде в твоето минало. Боже, не знам. И съжалявам страшно, защото си толкова красива, защото и двамата губим много.

Младата жена твърдо беше решила да не плаче, да не крещи, да не си тръгва, да не прави нито едно от нещата, които ѝ се искаха. Беше се научила да запазва спокойствие, трябваше да продължава да действа по този начин.

— Значи в много отношения искаме едно и също — каза тя. — Аз също искам бебе от медения месец. Хайде, не е толкова трудно. Много хора го правят, нека да продължаваме с опитите.

И тя го дари с най-неискрената усмивка в живота си и го поведе обратно към спалнята.

Когато се върнаха в Дъблин, Кони го увери, че ще се заеме с въпроса. Като продължаваше да се усмихва смело, обясни, че решението им било напълно разумно, затова щяла да се консултира със съответните специалисти.

Първо си запази час при един водещ гинеколог. Той беше изключително любезен и чаровен мъж, показа ѝ чертеж на женските органи и посочи местата, където би могло да има някакви запушвания или блокажи. Младата жена изучаваше чертежите с интерес. Като нищо можеше да ги обърка с плановете за новата климатична система на хотела. Кимаше, докато слушаше обясненията, успокоена от естественото му държание и дискретното намекване, че почти всеки човек на света има подобни проблеми.

Проблемите обаче започнаха по време на прегледа. Беше толкова напрегната, че лекарят изобщо не можеше да я прегледа. Той стоеше отчаян с ръка в найлоновата ръкавица, изражението му беше едновременно мило и безлично. Тя не го чувстваше като заплаха, напротив, щеше да изпита безкрайно облекчение, ако се окажеше, че проблемът се дължи на някаква лесна за отстраняване мембрана, но тялото ѝ не се подчиняваше, просто всяко мускулче в нея се стягаше.

— Мисля, че би трябвало да направим прегледа под упойка — заяви най-накрая той. — Ще бъде по-лесно за всички, а след това най-вероятно ще се стигне и до кюртаж. И после ще бъдете като нова.

Запази си час за следващата седмица. Хари неизменно я подкрепяше. Заведе я до клиниката.

— Ти си всичко, което има значение за мен. Никога не съм срещал друга като теб.

— Бас държа, че не си — пошегува се Кони.

— Кони, всичко ще бъде наред.

Беше толкова мил, загрижен и красив. Ако не можеше да прояви любов към мъж като него, за нея наистина нямаше никаква надежда.

Ами ако се беше поддала на увещанията на мъжете преди него, например на Джако, щеше ли сега да бъде по-различно? Едва ли някога щеше да разбере.

Прегледът показва, че мисис Кейн няма никакви проблеми от физическо естество. От работата си Кони беше научила, че ако тръгнеш по една улица и тя се окажеш задънена, трябва да се върнеш там, откъдето си тръгнал и да се насочиш към друга. Уговори си среща с психиатър. Много приятна жена с истинска усмивка и невъзмутим подход. С нея се говореше лесно, тя задаваше кратки въпроси и очакваше дълги отговори. Кони беше свикнала предимно да слуша, но постепенно започна да отговаря на въпросите ѝ, които не изглеждаха натрапчиви.

Кони увери събеседничката си, че в миналото ѝ не е имало неприятни сексуални преживявания, просто защото нямаше абсолютно никакви преживявания от този род. Не, не се беше чувствала лишена, или любопитна, или нещастна, защото не беше правила секс. Не, никога не беше изпитвала влечение към представителка на собствения си пол, нито пък толкова силна емоционална връзка, която да засенчи всяка евентуална хетеросексуална връзка.

Разказа на психиатърката за голямото си приятелство с Вера, но добави напълно искрено, че в него няма и намек за сексуалност или емоционална зависимост. И как бяха започнали: просто Вера беше единственият човек, отнасящ се към станалото с баща ѝ като към нещо нормално, което можеше да се случи с всеки друг.

Психиатърката беше изпълнена с разбиране и симпатия и задаваше нови и нови въпроси за бащата на Кони и разочарованието, настъпило след смъртта му.

— Струва ми се, че отделяте прекалено голямо внимание на баща ми — заяви по едно време Кони.

— Напълно е възможно. Разкажете ми какво правехте, като се прибирахте всеки ден от училище. Той участваше ли при подготовката на домашните ви работи например?

— Знам какво се опитвате да кажете: че може би се е намесил по някакъв по-особен начин в живота ми, но изобщо не беше така.

— Не, изобщо нямам това предвид. Защо мислите така? Въртяха се в кръг. По някое време Кони възкликна:

— Чувствам се безкрайно нелоялна, като говоря така за баща си.

— Но вие не сте казали нищо срещу него, а само колко мил, добър и любящ е бил и как е показвал снимката ви на приятелите си на игрището за голф.

— Струва ми се обаче, че го обвинявам за нещо друго, например защо не съм добра в леглото.

— Не сте го обвинявали в подобно нещо.

— Знам, но го усещам, че виси във въздуха.

— И защо, според вас?

— Нямам представа. Вероятно защото се чувствах предадена. Заради него се наложи да пренапиша отново живота си. Той не ни е обичал изобщо. Как може да ни е обичал, след като се е интересувал повече от коне и кучета?

— Така ли ви изглежда случилото се сега?

— Никога не ме е пипвал, мога да ви го повтарям до утре. И не мислете, че съм потиснала случилото се.

— Но той ви е предал, разочаровал ви е.

— Не може да е от това, нали? Защото един мъж ни е предал като семейство, аз да се страхувам от всички мъже?

— Толкова ли е невероятно?

— По цял ден работя с мъже. Никога не съм се страхувала от тях.

— Но и не сте позволили на нито един от тях да се доближи до вас.

— Ще помисля върху това — обеща младата жена.

— Помислете върху това, което вие казвате — отговори психиатърката.

— Тя откри ли нещо?

На лицето му беше изписана надежда.

— Куп глупости. Тъй като на баща ми не е можело да се разчита, аз мисля, че на нито един мъж не може да се разчита.

Кони се изсмя пренебрежително.

— Възможно е да е вярно — заяви за нейна изненада Хари.

— Хари, чуваш ли се какво говориш? Двамата сме толкова открити един към друг, ти никога не би ме предал.

— Надявам се — отвърна той толкова искрено, че съпругата му усети как ледена тръпка премина през гърба ѝ.

Дните минаваха. Положението не се подобряваше, но Кони се беше вкопчила в него и го умоляваше:

— Моля те, не се отказвай от мен, моля те, Хари. Обичам те, толкова много искам нашето дете. Може би, след като се роди, ще се отпусна и това ще започне да ми харесва.

— Шшт, шшт! — успокояваше я той и заглаждаше с милувки тревожните линии по лицето ѝ.

И това вече не ѝ се струваше отблъскващо или болезнено, беше просто много трудно. А вече определено бяха правила достатъчно секс, за да е забременяла. Колко хора забременяваха, макар да правеха всичко възможно, за да го предотвратят. В безсънните си нощи Кони се питаше възможно ли беше съдбата да е решила на всичкото отгоре да е и неплодна. Тогава менструацията ѝ закъсня. Без да смее да се надява, тя изчака, докато се увери, че е бременна. И му съобщи новината.

Лицето му светна.

— Не можеше да ме направиш по-щастлив — възкликна той. — Аз никога няма да те предам.

— Знам — промълви тя.

Но всъщност не знаеше, тъй като никога нямаше да може да сподели с него цяла част от живота му и рано или късно той щеше да поделити тази част с друга жена. Но междувременно трябваше да направи всичко възможно да укрепи частите, които можеше да споделя.

Заедно посещаваха безброй обществени мероприятия и навсякъде Кони настояваше да бъде представяна като мисис Кейн от хотел „Хейс“ вместо само като съпруга на Хари. Събираше средства за две благотворителни организации заедно със съпругите на други бизнесмени. Посрещаше гости в новия си великолепен дом, чиято декорация беше изпълнена изцяло от семейството на Кевин.

Не каза на майка си за проблемите в семейния си живот. Затова пък споделяше с Вера всичко.

— Когато бебето се роди — посъветва я тя, — отиди и си намери някой, който ти допада. Тогава онази работа може да ти хареса и спокойно ще можеш да я вършиш и с Хари.

— Ще помисля върху това — отвърна Кони.

Стаята на бебето беше готова. Кони напусна рецепцията в хотел „Хейс“.

— Няма ли надежда да се върнеш при нас, поне на почасова работа, когато бебето порасне достатъчно, за да го оставяш на гледачка? — попита с умолителен тон мистър Хейс.

— Ще видим.

„По-спокойна и уравновесена е от когато и да било“ — помисли си мистър Хейс. Бракът с непреклонен човек като Хари Кейн не я беше пречупил.

Кони си беше поставила за цел да поддържа връзка със семейството на Хари. За една година ги посети много повече, отколкото синът им през последните десет. Информираше ги за всички подробности около бременността си; това щеше да бъде първото им внуче, важен жалон в живота на всеки човек, твърдеше тя. Те бяха тихи хора, изпълнени със страхопочитание към огромния успех на сина си. Бяха щастливи и смутени, че тя ги включва в събитията и търси мнението им при избора на име за бебето.

Кони се погрижи също така да спечели на своя страна и съдружниците му с техните съпруги. Организираше леки вечери в дома си всяка сряда. Тъй като неизменно похапваха и пийваха добре по време на обяда след ежеседмичната си среща, съдружниците не се нуждаеха от обилна вечеря. Но всяка сряда ги чакаше нещо наистина вкусно. Не особено калорично, тъй като едната от съпругите беше вечно на диета, и без много алкохол, тъй като другата си падаше по бутилката.

Кони задаваше въпроси и изслушваше отговорите. Даваше им да разберат, че изключително високото мнение на Хари за съпрузите им почти я караше да ревнува. Помнеше и най-досадните подробности за прегледите на децата им, за подобренията, направени в домовете им, за почивките и новите тоалети. Те бяха с почти двайсет години по-възрастни от нея. В началото, изпълнени с подозрения, само шест месеца след сватбата те се превърнаха в нейни предани робини. Убеждаваха съпрузите си, че Хари Кейн не можеше да си намери подходяща жена и беше прекрасно, че не се е оженил за мис Кейси със суровото лице, която хранеше такива големи надежди.

Съдружниците не бяха склонни да се каже и една дума срещу възхитителната секретарка. Дискретността и мъжката солидарност не

им позволяваха да обяснят, че макар големите надежди на мис Кейси да не бяха завършили с брак, романтичното увлечение, съществувало някога между нея и Хари, очевидно се беше възобновило. И двамата му партньори не можеха да го разберат. Ако човек имаше в дома си прекрасна съпруга като Кони, защо му трябваше да кръшка?

Когато осъзна, че мъжът ѝ спи със секретарката, Кони преживя ужасен шок. Не беше очаквала толкова скорошна изневяра. Не му беше необходимо много време, за да я предаде. Не беше дал особено голям шанс на съвместния им живот.

Бяха женени от седем месеца, тя беше бременна в третия и беше удържала безупречно своята част от сделката. Никой друг мъж нямаше по-добра компаньонка и не се радваше на по-комфортен живот.

Кони използваше забележителните си познания в областта на хотелиерската индустрия за изграждането на своя дом. Той беше елегантен и удобен. Беше пълен с хора, цветя и празнично настроение, когато той поискаше. И тих и спокоен, когато това беше желанието му. Но той искаше още.

Вероятно щеше да се примири с изневярата му, ако ставаше въпрос за нещо еднократно, по време на някоя конференция или пътуване в чужбина. Но тази жена, която очевидно винаги го беше желала! Колко унижително, че беше успяла да си го върне. И то толкова бързо.

Извиненията му даже не бяха особено изкусни.

— В понеделник заминавам за Корк, вероятно ще остана и през нощта — беше казал той, но се случи така, че съдружникът от Корк го потърси по телефона.

Значи изобщо не беше ходил в Корк. Кони привидно приемаше непринудените и лъжливи обяснения на Хари.

— Този човек няма да си спомни даже собственото си име, ако не е написано на дипломатическото му куфарче. Казах му сигурно три пъти, че ще прекарам нощта в хотела. Ето какво прави възрастта.

А малко след тази случка, когато Хари щеше да заминава за Челтнъм, пътническата агенция изпрати билета му вкъщи и Кони видя, че има запазено място и за мис Кейси.

— Нямах представа, че ще идва и тя — подхвърли тя.

Съпругът ѝ повдигна рамене.

— Отиваме да сключваме договори, да се срещаме с хора. Някой трябва да остане трезвен и да записва всичко.

А след това той започна да отсъства от къщи поне веднъж седмично. И поне две нощи се прибираше много късно и ставаше ясно, че е бил с друга. Предложи ѝ да спят в отделни стаи, за да не я смущава в нейното състояние. Кони се чувстваше все по-самотна.

С всяка следваща седмица общуваха все по-малко. Той беше винаги любезен и я обсипваше с похвали. Особено за вечерите, които даваше в сряда. Те наистина бяха подпомогнали „циментирането на съдружието“, така твърдеше той. Това означаваше също така, че той прекарваше вечерта у дома. Кони обаче не призна, че точно това пък е нейната цел. Тя уреждаше също така таксите да закарват партньорите му и техните съпруги в хотел „Хейс“, където използваша специално намаление.

След като си тръгнаха, тя говореше с Хари за бизнеса, но често се питаше дали той седеше по същия начин в апартамента на своята секретарка и обсъждаше своите успехи и провали. Или и двамата изпитваха такава похот, че се разсъбличаха още щом минеха през входната врата, и го правеха на килима пред камината, тъй като не можеха да издържат, докато стигнат до спалнята?

Една сряда Хари погали големия ѝ корем и очите му се напълниха със сълзи.

— Толкова съжалявам — промълви той.

— За какво? — Той като че ли се колебаеше дали да ѝ каже или не, затова тя побърза да заговори. Не искаше никакви признания. — За какво съжаляваш? Ние имаме всичко, почти всичко, а това, което все още ни липсва, ще го постигнем след време.

— Да, да, разбира се — отвърна той. Тази отсрочка му даде възможност да се овладее.

— И скоро бебето ни ще се роди — успокои го тя.

— И ние ще бъдем щастливи — добави той.

Синът им се появи на бял свят след осемнайсетчасово раждане. Съвършено здраво дете. Кръстиха го Ричард — на бащата на Хари и на нейния баща, така обясни Кони. Фактът, че мистър Кейн-старши беше наричан през целия си живот Сони, изобщо не бе споменат.

Тържеството в дома им беше елегантно и семпло. Кони приветстваше гостите, отново слаба само седмица след раждането, майка ѝ беше облечена официално и преливаше от щастие, децата на приятелката ѝ Вера — Дирдри и Чарли, бяха почетни гости.

Свещеникът беше приятел с Кони. Той стоеше гордо в гостната — защо всичките му енорияши не бяха толкова великодушни и очарователни като тази млада жена? Сред гостите беше и един адвокат на средна възраст, приятел на баща ѝ, изтъкнат член на адвокатската общност, с висока репутация. Не беше известно някога да е губил дело.

Докато Кони стоеше между свещеника и адвоката в елегантната си тъмносиня копринена рокля с бяла гарнитура, на ръце с мъничкия Ричард, Хари изведнъж беше обзет от неясна тревога. Приблужи се към тях, почти против волята си.

— Изглеждате много добре — заяви той с характерния си непринуден тон. — Синът ми, заобиколен от Духовенството и Закона в деня на своето кръщение, какво повече му е нужно за старт в свещена Ирландия?

Тримата се усмигнаха и Кони рече:

— Точно разказвах на отец О'Хара и мистър Мърфи, че днес би трябвало да си щастлив. Споделих с тях една твоя мисъл, която ми каза осем дни след нашата сватба.

— О, така ли?

— Тогава каза, че искаш бебе от медения месец, което да поеме в свои ръце бизнеса ти, когато станеш на петдесет и пет години, и семейство, което да бъде до теб, когато имаш нужда от него.

Не предполагаше, че тя е запомнила тези думи. И че е възможно да ги повтори публично. Какво му намекваше? Това заплаха ли беше?

— Сигурен съм, че съм го казал по-любящо, Кони — усмигна се той. — Това стана на Бахамите, бяхме младоженци.

— Надявам се да не изглежда като предизвикателство към съдбата, но засега се движим повече или по-малко в тази посока.

— Да се надяваме, че застрахователната индустрия ще допадне на Ричард.

Вече беше убеден, че тя го заплашваше, но не си даваше ясна сметка какво точно означаваха думите ѝ.

Бяха изминали няколко месеца от този случай, когато един нотариус го покани на консултация в кантората си.

— Да не би да подготвяте корпоративен застрахователен план? — попита го Хари.

— Не, става дума за нещо съвсем лично, въпросът е напълно личен. Ще дойде и адвокат.

В кантората завари Т. Мърфи, приятеля на бащата на Кони. Усмехнат и очарователен, той слушаше мълчаливо, докато нотариусът му обясняваше, че е нает от мисис Кейн, за да уреди разделянето на общото им имущество в съгласие със закона за имуществото на омъжените жени.

— Но тя знае, че половината от всичко мое е нейно.

Никога не беше преживявал подобен шок. Беше се случвало да го изненадат при бизнес сделки, но не и до такава степен.

— Да, но трябва да се вземат предвид и други фактори — отговори нотариусът.

Прочутият адвокат все така не казваше нищо, само местеше поглед от единия към другия.

— Като?

— Като елемента на риск във вашия бизнес, мистър Кейн.

— Във всеки скапан бизнес има елемент на риск, в това число и във вашия — сопна се Хари.

— Трябва да признаете, че вашата компания започна много бързо, разрасна се много бързо, някои от активите ѝ може да не са толкова стабилни, колкото изглеждат на хартия.

Дяволите да я вземат, беше казала на адвокатите за онази потайна група, единственото, което тревожеше и него самия, и съдружниците му. Нямахше откъде другаде да знаят.

— Ако е говорила нещо срещу нашата компания, за да си присвои част от нея, ще трябва да отговаря за това — каза той, изгубил самоконтрол.

В този момент адвокатът се приведе напред и заговори с кадифения си глас.

— Скъпи мистър Кейн, шокирате ни с това неразбиране на загрижеността на вашата съпруга за вас самия. Вие сте запознат с нейното минало. Инвестициите на баща ѝ се оказаха недостатъчни за семейството му, когато...

— Това е напълно различно. Той е бил побъркан стар зъболекар, заложил всичко на разни кучета и коне. — Последвалото мълчание го накара да осъзнае, че по този начин само си вреди. Двамата адвокати се спогледаха. — Все пак е бил почтен човек — добави неохотно той.

— Да, много почтен човек, както казахте. Един от най-близките ми приятели в продължение на много години — отвърна Т. Мърфи.

— Да. Да, разбира се.

— И от мисис Кейн разбрахме, че след няколко месеца очаквате второ дете? — заговори нотариусът, без да вдига поглед от книгата си.

— Да, така е. И двамата сме изключително радостни.

— И мисис Кейн, разбира се, се отказа от успешната си кариера в хотел „Хейс“, за да се грижи за тези и другите деца, които може би ще имате.

— Слушайте, става дума за нищо и никаква работа на рецепцията. Това не е кариера. Тя е омъжена за мен, може да има всичко, което иска. Нима съм ѝ отказал нещо? Споменава ли това в списъка си от оплаквания?

— Наистина се радвам, че мисис Кейн не е тук, за да чуе думите ви — обади се Т. Мърфи. — Ако знаете колко погрешно тълкувате положението. Няма никакъв списък от оплаквания, има само огромна загриженост от нейна страна за вас, вашата компания и семейството, което искате да създадете. Всичките ѝ притеснения са единствено заради вас. Тя се страхува, че ако нещо се случи с компанията, ще останете без нещата, за които сте работили и продължавате да работите усилено и заради които пътувате и отсъствате толкова много от своето семейство.

— И какво предлага тя?

Най-после бяха стигнали до същината на въпроса.

Адвокатите на Кони искаха почти всичко да бъде записано на нейно име плюс къщата и доста голям процент от чистата печалба, преди облагането ѝ с данъци. Щеше да създаде компания под свое ръководство. Двамата адвокати разгръщаха някакви листа, очевидно имената на хората вече бяха написани на местата им.

— Не мога да направя това.

Хари Кейн беше стигнал дотам, където се намираше в момента, защото винаги действаше направо и по същество.

— Защо, мистър Кейн?

— Какво ще означава тази ситуация за двамата ми съдружници, хората, с които създадохме компанията? Нима трябва да им кажа: „Слушайте, момчета, малко съм притеснен от рисковете в занаята, затова записвам моя дял на името на съпругата си; така няма да можете да ме докоснете, ако нещата не се развият, както искаме“. Как ще им се стори то? Прекрасен вот на доверие в това, което правим?

Т. Мърфи отново заговори:

— Сигурен съм, че нямате никакви забележки относно начина, по който двамата ви съдружници харчат своята част от печалбата, мистър Кейн. Единият например може да иска да влага всичко във ферма за отглеждане на расови коне, другият — да купува произведения на изкуството и да кани филмови и медийни звезди. Вие изобщо не се намесвате в това. Защо тогава те ще ви питат за причината, поради която инвестирате в компанията на вашата съпруга?

Кони им беше казала всичко! Откъде впрочем тя знаеше? Ами да, нали съпругите им идваха у тях всяка сряда... Е, щеше да сложи край на вечерните сбирки.

— А ако откажа?

— Сигурен съм, че няма да го направите. Както знаете, имаме съдилища по семейно право и съм убеден, че този, който представя мисис Кейн, ще ѝ уреди огромна издръжка. Проблемът, разбира се, е публичността на делото, а застрахователният бизнес е силно зависим от доверието на хората като цяло...

Той умишлено не довърши мисълта си.

Хари Кейн подписа документите.

От кантората се прибра направо в големия си удобен дом. Всеки ден у тях идваше градинар, който сега отново засаждаше някакви растения.

Хари влезе в къщата и погледна свежите цветя във вестибюла, чистите прясно боядисани стени и висящите по тях картини, които бяха избирали заедно. Погледна голямата дневна, която можеше да побере четирийсет човека, без да се отворят двойните врати към трапезарията. Шкафовете бяха от уотърфордско дърво. В трапезарията имаше само сушени цветя; в нея се хранеха само когато организираха парти с вечеря. В слънчевата кухня Кони слагаше в устата на малкия Ричард лъжичка след лъжичка ябълково пюре и му се смееше щастливо. Носеше красива рокля на цветчета с бяла якичка. От горния

етаж се чуваше шум от прахосмукачка. Скоро щеше да пристигне колата за доставка на храни от супермаркета.

Домът му се управляваше безупречно по всички стандарти. Домакинските проблеми никога не достигаха до него. Прислугата се грижеше за дрехите му, които винаги си бяха по местата. Не се налагаше да си купува нови чорапи и бельо, избираше сам единствено новите си костюми, ризи и вратовръзки.

Стоеше и съзерцаваше красивата си съпруга и очарователния си син. Скоро щеше да им се роди друго дете. Тя беше спазила напълно своята част от уговорката. В известен смисъл имаше право да защитава своите инвестиции. Кони не го видя, че е влязъл, и когато той се раздвижи, тя подскочи на стола си. Забеляза, че първата ѝ реакция беше на приятна изненада.

— О, чудесно. Успял си да се измъкнеш и да се прибереш. Искаш ли кафе?

— Видях се с тях?

— С кого?

— С твоя екип от адвокати.

Отривистият му тон не я смути.

— По-лесно е да оставим на тях да се справят с документацията. Ти самият винаги си казвал: „Не си губи времето, плащай на специалисти“.

— Явно ще платим на Т. Мърфи добре, ако се съди по кройката на костюмите му и часовника, който носи.

— Познавам го отдавна.

— Да, разбрах.

Кони погъделичка Ричард по брадичката.

— Кажу ми „Добър ден“ на татко, Ричард. Той не се прибира често денем, за да може да те види.

— Винаги ли ще има хапливи забележки, че не си стоя вкъщи? Нима и него, и следващото дете ще отгледаш с приказките за лошия татко, който пренебрегва семейството си... Така ли ще бъде?

Тя го погледна с разкаяние. И му се стори искрена, ако изобщо я познаваше.

— Хари, моля те, не бъди такъв. Толкова си добър с мен, живеем толкова добре. Не можем ли да извлечем най-доброто от това, да се радваме, вместо да бъдем непрестанно нащрек?

— Не ме попита дали подписах — рече той.

Кони се отдръпна.

— Знам, че си подписал.

— И откъде знаеш? Нима ти се обадиха вече?

— Не, разбира се, че не са се обадили.

— Защо, свършиха работата.

— Ти подписа, защото беше справедливо и защото си даде сметка, че в крайна сметка е за твое добро — отговори младата жена.

Тогава той я привлече към себе си и усети наедрелия ѝ корем. Още едно дете, още един Кейн за династията.

— Искан ми се да ме обичаше — промълви той.

— Обичам те.

— Не и по начина, който има значение.

Гласът му беше безкрайно тъжен.

— Опитвам се, знаеш, че съм на разположение всяка нощ, когато ме пожелаеш. Искан да спим в една стая и на едно легло; ти си този, който предложи да сме разделени.

— Прибрах се вкъщи, Кони, за да ти кажа, че само една мръсница може да направи всичко това зад гърба на мъжа си, да му отнеме и последното пени. Искан да ти кажа... — Тя го слушаше. — Че ти също допусна грешка. Ти си също толкова нещастна като мен.

— По-скоро съм самотна, отколкото нещастна.

— Наричай го както искаш — сви рамене младият мъж. — По-малко самотна ли ще бъдеш сега, след като получи парите?

— Предполагам... по-малко уплашена.

— И от какво беше уплашена? Че ще загубя всичко като баща ти и отново ще бъдеш бедна?

— Погрешно си разбрал. — Кони говореше с абсолютна яснота и той разбра, че му казваше истината. — Никога не съм имала нищо против да съм бедна. Аз мога да работя, за да се изхранвам, нещо, което майка ми не можеше да прави. Страхувах се обаче да не се изпълня с безкрайна горчивина като нея, страхувах се да не те намразя, ако се наложи да се върна на работата, която ти ме накара да оставя и да се озова отново на изходната си позиция. Не бих могла да понеса децата ми да пораснат с едни очаквания, а да получат нещо съвсем друго. Знам всички тези неща от личен опит, затова се страхувам... Ние с теб имаме толкова предимства спрямо останалите, подхождаме

си в толкова много неща, във всичко, освен в леглото. Искях доброто да продължи, докато умрем.

— Разбирам.

— Не можеш ли да ми бъдеш приятел, Хари? Аз те обичам и ти желая най-доброто, дори да не съм способна да го покажа.

— Не знам — рече той и нервно извади ключовете на колата си, готов да излезе отново. — Не знам. Искан ми се да ти бъда приятел, но не мисля, че мога да ти имам доверие, а човек трябва да вярва на приятелите си. — След това се обърна към ломотещия нещот от високия си стол Ричард. — Слушай мама, момченце, може да изглежда, че на нея всичко й е лесно и приятно, но знай от баща си, че и при нея нещата не са чак толкова страхотни.

Второто бебе беше момиченце. Нарекоха го Вероника, а година по-късно се родиха близнаците. Когато изследването на видеозона показа два зародиша, Кони се зарадва много. Мислеше, че и Хари също ще бъде щастлив.

— Виждам, че си доволна — заяви хладно той. — Така децата стават четири. Сделката е изпълнена. Дърпаме завесите за тази противна, мръсна работа. Какво облекчение, нали?

— Защо си толкова жесток — промълви Кони.

Разбира се, за останалия свят те бяха съвършената двойка. Мистър Хейс, чиято дъщеря Мариан се превръщаше в хубавица, неотстъпно преследвана от търсачите на богатства, запази приятелството с Кони и често се консултиреше с нея по въпросите на хотелиерството. Но дори и да подозираше, че понякога погледът й е тъжен, той не казваше нищо.

До него също бяха достигали слуховете, че Хари Кейн не е верен съпруг. Бяха го виждали в компанията на други жени, а върнатата му секретарка продължаваше да го следва навсякъде по петите. Но с напредването на годините наблюдателният мистър Хейс стигна до извода, че двойката е постигнала споразумение по този деликатен въпрос.

Най-голямото дете, Ричард, се справяше добре в училище и беше превъзходен ръгбист, дъщерята Вероника беше решила да следва медицина, а близнаците бяха чудесни, буйни момчета.

Семейство Кейн продължаваше да организира превъзходни партита и редовно се появяваше на обществени места. Кони премина шеметно през трийсетте си години. Тя като че ли не отделяше особено много време за модните тенденции и дизайнерските тоалети, но винаги се появяваше с артистично направен грим, прическа и тоалет.

Но не беше щастлива.

Вероятно така живееха повечето хора и всички тези приказки за щастието бяха въздух под налягане. Беше работила в хотел „Хейс“ достатъчно дълго, за да е наясно, че повечето от посетителите му се чувстваха самотни и се измъчваха от усещането, че все нещо не им достига. А влиятелните особи в различните благотворителни комитети, в които неизменно участваше, предлагаха все повече и повече сутрешни кафе срещи, защото нямаше с какво друго да запълнят живота си.

Четеше много книги, гледаше всяка пиеса, пътуваше за по няколко дни до Лондон или на юг до Кери. Хари никога нямаше време за семейните ваканции, така казваше. Кони се питаше дали децата си даваха сметка, че неговите съдружници ходеха на почивка със семействата си. Повечето жени пътуваха в чужбина със съпрузите си, но Хари никога не я покани. Било свързано с работата му, така обясняваше. Кони се питаше каква работа имаше неговата инвестиционна компания в южната част на Испания или на някой наскоро разработен курорт на гръцките острови. Но не казваше нищо.

Хари се държеше така заради секса. Обичаше го. Тя не беше успяла да му го даде, не беше справедливо да го лишава от възможността да го получи другаде. И не изпитваше никаква ревност към неговата секретарка и другите жени в живота му. Една от приятелките ѝ веднъж беше плакала дни наред заради изневярата на съпруга си. Самата мисъл, че той прави това, което прави с нея, и с някоя друга, я поболявала, направо я влудявала. Тази мисъл обаче изобщо не смущаваше Кони.

Това, което на нея би ѝ допаднало, беше той да си взема тази част от нещата извън дома и да бъде любящ приятел с него. Щеше да е щастлива, ако споделяше с него спалнята, плановете, мечтите и

надеждите си. Толкова ли немислимо беше? Доста сурово наказание ѝ се струваше да ѝ бъде отказано всичко, защото не можеше да прави секс с него по начин, който му доставяше удоволствие. Все пак го беше дарила с четири чудесни деца, а това определено означаваше нещо и в неговата ценностна система.

Някои от близките ѝ смятаха, че би трябвало да напусне Хари. Вера например. Не го казваше направо, но го загатваше. Както и мистър Хейс. И двамата предполагаха, че стои при него единствено заради сигурността. Нямаха представа колко добре бяха организирани финансите ѝ и че можеше да напусне къщата още в този момент, без стандартът ѝ да пострада.

Защо тогава стоеше?

Защото беше по-добре за семейството. Защото децата имаха нужда от двама родители. Защото промяната щеше да изисква огромни усилия, а нямаше гаранция, че ще е по-щастлива другаде. А и не можеше да се каже, че животът ѝ беше лош. Хари беше приятен и любезен, когато се прибереше у дома. А тя имаше достатъчно работа, не беше трудно да запълва часовете, които преминаваха в седмици, месеци и години.

Посещаваше майка си и родителите на Хари. Продължаваше да кани съдружниците му и техните съпруги. Осигуряваше приятна обстановка за приятелите на своите деца. Младите обичаха да идват у тях, тъй като мисис Кейн не се суетеше, а мистър Кейн никога не си беше вкъщи.

И тогава, когато Ричард направи деветнайсет години, същата възраст, на която беше Кони, когато баща ѝ почина и ги остави без пукнат грош, Хари Кейн се прибра вкъщи и обяви края на мечтата. Компанията затваряше врати с грандиозен скандал и минимални ресурси. Щяха да оставят лоши дългове из цялата страна и хора, изгубили своите инвестиции и спестявания. Едвам бяха удържали единия съдружник да не се самоубие, а другия — да не избяга от страната.

Седяха в трапезарията: Кони, Ричард и Вероника. Близнаците бяха на екскурзия с класа. Седяха смълчани, докато Хари Кейн им обясняваше как ще бъде отсега нататък. Щяха да пишат за тях по

вестниците. На вратата да ги причакват репортери и фотографи, които да запечатат луксозния живот на човека, изиграл страната. Щяха да се появят имената на политиците, които ги бяха подкрепяли, подробности за пътуванията в чужбина. Големи имена, свързани някога с тях, сега щяха да отричат, че ги познават.

— Налага ли се да продадем къщата? — попита Ричард.

Последва мълчание.

— Ще има ли пари за университета? — поиска да разбере Вероника.

Ново мълчание.

Най-после Хари проговори:

— Тук трябва да кажа и на двама ви следното: майка ви винаги ме беше предупреждавала, че това може да се случи. Предупреждаваше ме, но аз не слушах. Затова винаги, когато се сецтате за този ден, помнете това.

— О, татко, то няма значение — възкликна Вероника със същия тон, който щеше да използва и Кони, ако баща ѝ беше жив, когато върху семейството им връхлетя финансовата катастрофа.

Видя как очите на Хари се напълниха със сълзи.

— Това може да се случи с всеки — заяви смело Ричард. — Такъв е бизнесът.

Сърцето на Кони пееше. Бяха отгледали великодушни деца, а не някакви разглезени създания, които приемаха всичко за гарантирано. Беше време да се намеси и тя.

— Щом баща ви понечи да ме запознае с тази лоша вест, аз го помолих да ви изчака; исках да я чуем заедно и да реагираме като семейство. В известен смисъл е по-добре, че близнаците не са тук, ще се оправя с тях след това. Сега ще напуснем къщата, още тази вечер. Ще приготвим малко багаж, колкото за една седмица. Ще помоля Вера и Кевин да ни изпратят вановете си, които да ни вземат, така че ако навън вече има журналисти, да не ни видят, като влизаме в колите си. На телефонния секретар ще оставим съобщение всички запитвания да бъдат адресирани към мис Кейси. Предполагам така е добре, Хари?

Той кимна учудено:

— Да.

— Ти ще отидеш при майка ми в провинцията. Никой не знае къде живее тя. Използвай нейния телефон, за да се обадиш на

приятелите си и им кажи, че в крайна сметка всичко ще се нареди, но временно ще се скриеш от погледите на хората, докато вълнението около случилото се позатихне. Кажи, че ще се върнеш след десет дни. Нито една история не продължава толкова дълго.

И тримата я гледаха стъписани.

— Разбира се, и вие двамата, и близнаците ще следвате. И вероятно ще продадем тази къща, но не веднага, за да не зависим от капризите на някоя банка.

— Но няма ли да платим това, което дължим? — попита Ричард.

— Тази къща не принадлежи на баща ви — каза простичко Кони.

— Но дори да е твоя, няма ли да...

— Не, не е моя. Отдавна беше купена от друга компания, на която аз съм директор.

— О, татко, колко си умен! — възкликна Ричард.

— Да, баща ти е изключителен бизнесмен и когато се договори за нещо, удържа на думата си. Той няма да позволи хората да останат без парите си; уверена съм, че няма да се окажем злосторниците в цялата тази история. Но за момента няма да ни бъде никак леко.

По-нататък вечерта премина в трескаво приготвяне на багаж и телефонни обаждания. Измъкнаха се от къщата незабелязано.

Вера и Кевин ги посрещнаха. Нямаше време за общи приказки, нито за изказване или приемане на симпатии, затова се отправиха към стаята, която беше приготвена за тях — най-хубавата стая за гости с голямо двойно легло. На масичката бяха оставени чиния със студена вечеря и купа с гореща супа.

— До утре — каза Вера.

— Как знаят какво точно да кажат? — учуди се Хари.

Кони му сипа малка купичка супа. Той поклати глава.

— Цялата застраховка на Кевин ли е вързана с нас?

— Не, нито пени — отговори спокойно Кони.

— Как така?

— Помолих ги да не го правят, за всеки случай.

— Какво ще правя, Кони?

— Щя трябва да посрещнеш случилото се. Кажи, че не си искал да се случи, че ще останеш в страната и ще се постарая да направиш каквото можеш.

— Те ще ме разкъсат на парчета.

— Само за известно време. После ще дойде ред на следващата история.

— Ами ти?

— Аз ще се върна на работа.

— А парите, които всички тези адвокати измъкнаха за теб?

— Ще задържа толкова, колкото са необходими, за да бъдат задоволени нуждите на децата, с останалото ще платя на хората, загубили спестяванията си.

— Боже, сега няма да ми се правиш на християнска мъченица, нали?

— Ти какво предлагаш? — изгледа го строго тя.

— Задръж ги и благодари на щастливата си звезда, че си ги спестила, вместо да ги разпиляваш.

— Ще обсъдим въпроса утре.

— Това е бизнес, а не джентълменска игра на крикет. В това именно е смисълът да имаш компания с ограничена отговорност, която връща само това, с което разполага. Ти си взе твоята част, какъв е смисълът, за бога, ако ще я изхвърлиш отново?

— Утре — настоя тя.

— Не ме гледай с тази физиономия, Кони, и бъди нормална поне веднъж в живота си. Престани да играеш поне за пет минути и нека не отделяме толкова време на набожните бръщолевения за връщане на парите на бедните инвеститори. Те знаеха какво правят, както знаеше всеки един. Както твоят баща е знаел какво прави, когато е заложил таксата ти за университета на кон, който продължава да препуска.

Лицето ѝ беше преbledняло. Тя се изправи и тръгна към вратата.

— Олеле, колко сме величествени. Давай, тръгни си, вместо да поговорим. Отиди да обсъдиш с приятелката си Вера колко са лоши мъжете. Може би трябваше да живееш с Вера? Възможно ли е да ти е била нужна жена?

Удари го през лицето, макар че нямаше такова намерение. Удари го, защото крещеше всички тези неща за Вера в собствената ѝ къща, защото именно Вера и Кевин ги бяха спасили, без да задават въпроси. Хари приличаше на подивяло животно.

Пръстените ѝ раздраха бузата му, образува се дълга кървава ивица. И за своя изненада, тя не се шокира от кръвта, не се засрами от това, което беше направила.

Затвори вратата и слезе на първия етаж. Събралите се около кухненската маса очевидно бяха чули виковете им горе, може би дори и думите, които беше изрекъл. Кони, която беше толкова спокойна и се владееше така добре през последните няколко часа, огледа малката група — Дирдри, красивата тъмноока дъщеря на Вера, която работеше в моден бутик, Чарли, който се бе присъединил към семейния бизнес и също се занимаваше с боядисване и декориране.

Между Кевин и Вера, пред бутилка уиски, седеше Джако.

Джако, с разкопчана яка и безумен поглед в зачервените очи. Беше плакал и пил и очевидно все още не беше приключил и с двете. Кони разбра веднага, че той е изгубил всичките си пари в компанията за инвестиране на съпруга ѝ. Първият ѝ приятел, който я беше обичал простичко и без усложнения, който беше стоял пред църквата в деня, в който се омъжи за Хари, с надеждата, че все пак няма да го направи, сега стоеше пред масата на нейните приятели, оплаквайки банкрута си. „Как е станало това?“ — питаше се Кони, докато стоеше с длан върху гърлото, както ѝ се стори, цяла вечност.

Не можеше да остане в тази стая.

Не можеше и да се върне горе, където Хари вилнееше като разярен лъв, готов да изсипе върху ѝ още обвинения.

Не можеше да излезе навън — никога вече нямаше да бъде в състояние да го направи и да погледне хората в очите.

Нима имаше хора, които привличат нещастieto и насърчават другите да се държат зле? Според нея вероятността и баща ти, и съпругът ти да загубят всичко, беше много малка, освен ако нещо в собствената ти личност не те привлича точно към същата слабост.

Внезапно се сети за психиатърката, която ѝ беше задавала всички онези въпроси за баща ѝ. Нима съмненията ѝ ще се окажат верни? Струваше ѝ се, че стои пред Кевин и Вера доста време, без те да помръднат, а в действителност може би бяха изминали само няколко секунди.

Тогава Джако проговори завалено:

— Надявам се, че сега си задоволена.

Другите мълчаха.

С ясен и сигурен глас Кони отговори:

— Не, Джако, може да ти прозвучи странно, но никога не съм била задоволена, нито веднъж в целия си живот. — Очите ѝ като че ли

гледаха някъде далече. — Живях двайсет години в охолство, което би трябвало да ме направи щастлива. Честно казано, не ме направи. Бях самотна и през по-голямата част играех някаква роля. Но това няма да ти помогне сега.

— Не, няма.

Той беше сърдит и мрачен, но все още красив и пламенен. Бракът му се беше провалил, знаеше го от Вера, съпругата му беше взела момчето, което Джакко обичал много. Бизнесът бил всичко за него. А сега и той беше съсипан.

— Ще си получиш всичко обратно — обяви Кони.

— О, нима?

Смехът му прозвуча по-скоро като лай.

— Да, има достатъчно пари.

— Обзалагам се, че има, в Джърси или на Каймановите острови, или може би на името на съпругата — изсумтя презрително Джакко.

— Много от парите наистина са на съпругата — съгласи се тя.

Вера и Кевин я гледаха зяпнали.

— Значи имам късмет, че съм бивш приятел на съпругата, това ли се опитваш да ми кажеш?

— Казвам ти, че доста хора ще имат късмет благодарение на съпругата. Ако на сутринта той е във форма, ще го заведе в банката преди пресконференцията.

— След като са твои, защо не ги задържиш?

— Защото не съм негодницата, за каквато ме смяташ. Вера, мога ли да спя някъде другаде, например на дивана в стаята с телевизора?

Вера я придружи.

— Ти си най-силната жена, която съм срещала — рече тя.

— Ти си най-добрият ми приятел — отговори ѝ Кони.

Хубаво ли щеше да бъде, ако се бяха влюбили с Вера?

Ако живееха заедно години наред с отрупани с цветя градини и някакъв малък бизнес, свързан с един или друг занаят. Усмихна се с копнеж при тази мисъл.

— Какво те накара да се усмихнеш? — попита я разтревожена Вера.

— Напомни ми да ти кажа някой ден, няма да повярваш — махна с ръка Кони, изрита обувките от краката си и шумно се отпусна на дивана.

И заспа.

Събуди се от потракването на кафена чаша в чинийката под нея. Беше Хари, блед като платно, с дълъг, тъмночервен белег на бузата. Беше забравила спречкването им от предишната вечер.

— Донесох ти кафе — обяви той.

— Благодаря.

Не помръдна, за да го вземе.

— Съжалявам за...

— Да.

— Божичко, Кони, снощи просто си изгубих ума. Единственото, което съм искал, е да бъда нещо, и точно преди да го постигна, се провалих.

Беше се облякъл грижливо, готов за най-дългия ден през живота си. Тя го гледаше така, сякаш го виждаше за първи път, така, както щяха да го видят хората по телевизията, непознатите, изгубили спестяванията си, и другите, които го бяха срещали по работа или по светски събития.

И внезапно осъзна, че той плачеше.

— Отчаяно се нуждая от теб, Кони. Винаги си играла някаква роля с мен, можеш ли да продължиш да я играеш още малко и да се преструваш, че си ми простила? Моля те, Кони, имам нужда от теб. Ти единствена можеш да ми помогнеш.

Отпусна лицето си, обезобразено от пурпурния белег, върху коленете ѝ и зарίδα като дете.

Кони не можеше да си спомни ясно този ден. Все едно да сглобиш впечатленията си от филм на ужасите, по време на който си закривал очите си с ръце, или от кошмар, от който не можеш да се освободиш.

Част от деня премина в кантората на нотариуса, където обясниха на Хари условията за теглене на парите, свързани с обучението на децата. Парите бяха добре инвестирани. Бяха предостатъчно. Останалата част, нейната, също беше на сигурно място. Констанс Кейн беше много богата.

Тя усещаше неодобрението на нотариуса към съпруга ѝ. Той почти не се стараеше да го прикрива. Старият приятел на баща ѝ, Т.

Мърфи, също присъстваше, по-мълчалив и посивял от когато и да било. На срещата присъстваха и един счетоводител и един мениджър по инвестициите. Те говореха пред великия Хари Кейн така, сякаш се намираха в компанията на най-обикновен мошеник. И той беше точно такъв в техните очи.

По същото това време предишния ден същите тези хора щяха да се отнасят с уважение към него, мислеше си Кони. Колко бързо се променяха нещата в света на бизнеса.

След това отидоха в банката. Банкерите никога не бяха преживявали по-голяма изненада от тази, която ги споходи, когато видяха как се появиха пари буквално от никъде. Кони и Хари слушаха мълчаливо, докато техните съветници обясняваха на банката, че нито едно пени от тези пари не е нужно да бъде възстановено и щяха да ги дадат само ако банката обещае специален пакет от действия за спасяване на инвеститорите.

По обяд вече се бяха договорили. Повикаха съдружниците на Хари и се уговориха с тях да мълчат по време на пресконференцията в хотел „Хейс“. Споразумяха се съпругите им да не присъстват. Те наблюдаваха пресконференцията по телевизията в една от хотелските стаи. Името на Кони не беше споменато. Просто обявиха, че са били заделени средства за спешен случай като този.

В един часа новината, разпространена от сутрешните вестници, вече беше остаряла. Един от журналистите попита Хари Кейн дали раната на лицето му не е причинена от неговите кредитори.

— Беше един човек, който не разбираше какво става, който не съзнаваше, че ще направим всичко възможно, за да запазим хората, които ни се довериха — заяви пред камерите Хари.

На Кони ѝ стана ужасно неприятно, усети, че ѝ се догади. След като той лъжеше така нагло, значи можеше да очаква всичко от него.

Зърна мис Кейси сред присъстващите в голямата зала на хотела, където се провеждаше пресконференцията. Доколко тази жена беше запозната със случилото се и дали от сметката на Кони щяха да изтеглят пари и за нейната издръжка. Беше уверила банката, че, тъй като всичко щеше да се ръководи от тях, нямаше нужда от вземане на полицейски мерки от нейна страна. Знаеше, че парите ще бъдат разпределени справедливо и мъдро. Не можеше да каже акциите на секретарката да не се осребряват, защото спеше с шефа си.

Най-сетне се върнаха в дома си. След седмица всички започнаха да дишат по-леко. След три месеца нещата почти се нормализираха.

От време на време Вероника го питаше за белега на лицето му.

— О, той ще си остане вечно, за да напомня на баща ти какъв глупак е — отговаряше ѝ той.

Ричард също изпитваше към баща си възхищение. И двете деца смятаха, че той е израснал и помъдрял след тежкото изпитание.

— Той прекарва много повече време вкъщи, нали, мамо? — питаше Вероника, сякаш търсеше одобрението ѝ.

— Така е наистина — съгласяваше се Кони.

Хари прекарваше всяка седмица една нощ извън дома си и през още две-три вечери се прибираще по-късно. Очевидно това щеше да е схемата на общото им бъдеще.

Нещо в Кони желаше то да се промени, но се чувстваше безкрайно уморена от годините, изпълнени с преструвки и лъжи. Просто вече не си спомняше друг начин на живот.

Един ден позвъни на Джако на работното му място.

— Трябва ли да падна на колене пред нейно превъзходителство, за да ѝ благодаря за връщането на парите?

— Не, Джако. Помислих си, че може би искаш да се видим.

— За какво?

— Не знам... да поговорим, да отидем на кино. Научи ли италиански?

— Бях прекалено зает с изкарването на прехраната. — Тя мълчеше. Изглежда го беше накарала да се почувства виновен. — А ти научи ли го?

— Не, бях прекалено заета, макар че не си изкарвах прехраната.

Джако се засмя.

— Боже, Кони, срещата ни ще е напълно безсмислена. Само ще се влюбя отново в теб и ще започна да ти досаждам да легнеш с мен, както правех преди години.

— Искаш да кажеш, че все още се занимаваш с тази работа?

— Разбира се. И защо не? Нима не съм в разцвета на силите си?

— Така е, така е.

— Кони?

— Да?

— Исках да знаеш. Благодаря ти. Сега знаеш.

— Знам, Джако.

Месеците минаваха. Нищо не се беше променило особено, но ако човек се вгледаше внимателно, щеше да разбере, че Кони е отпаднала духом.

Кевин и Вера бяха сред малцината, които знаеха как тя беше спасила съпруга си. И се възмущаваха, че той не проявяваше и капка благодарност и продължаваше да се появява на публични места с някогашната си лична секретарка, загадъчната мис Кейси, която сега беше директор на компанията. Майката на Кони се опита да я ободри:

— Злото, което той ти причини, не беше като в моя случай. За разлика от баща ти той все пак беше подготвил онзи фонд за спешни случаи.

Кони така й не й каза истината. И заради някаква лоялност към Хари, но най-вече не искаше да признае, че майка й е била права през всички тези години, настоявайки да се отдели финансово от съпруга си и да получи независимост.

Децата не забелязваха нищо. Майка им си беше същата — чудесна и винаги насреща, когато имаха нужда от нея. Изглеждаше им щастлива.

Ричард завърши счетоводство и мистър Хейс му намери чудесна работа във фирмата на зет си. Любимата му единствена дъщеря Мариан се беше омъжила за красивия и очарователен Пол Малоун. Парите на семейство Хейс и собствената му личност му бяха помогнали да се изкачи високо. Ричард се чувстваше щастлив, че работи в мощната счетоводна къща.

Вероника следваше медицина. Смяташе да специализира психиатрия, тъй като беше убедена, че повечето от проблемите на хората се намират в главите им или в миналото.

Близнаците най-после се бяха обособили като отделни личности, единият се насочваше към изкуството, а другият — към държавната администрация. Голямата им къща все още беше на името на Кони. Не се наложи да я продадат, когато събираха пари за спасителния пакет. Адвокатите на Кони обаче продължаваха да настояват да бъде изготвен друг официален документ, който, подобно на първия, да й гарантира част от печалбата, но на нея не й се искаше.

— Тогава трябваше да осигуря бъдещето на децата — възрази им тя.

— Пак трябва да го направиш. Ако възникне проблем, съдът почти сигурно би решил в твоя полза, но...

— Какъв проблем би могъл да изникне сега? Адвокатът, който често беше виждал мистър Кейн да вечеря в „Куентин“ с една и съща жена, която обаче не беше мисис Кейн, отвърна само:

— Предпочитам да го направите.

— Добре, но без особен драматизъм за него. Миналото си е минало.

— С минимален драматизъм, мисис Кейн — обеща адвокатът.

Така и стана. Документите бяха изпратени в офиса на Хари за подпис. Изражението му остана сурово през целия ден, в който подписа. Кони го познаваше много добре и отгатна настроението му. Нямахше да й каже веднага, най-вероятно щеше да се опита да я накаже.

— Ще отсъствам няколко дни — обяви същата вечер той.

Никакви обяснения или преструвки. Тя тъкмо приготвяше вечерята, но разбра, че той нямаше да остане при нея. Навикът обаче беше втора природа. Кони беше свикнала да се преструва, че всичко е наред, дори когато не беше. Продължи да разбърква грижливо доматената салата с копър, като че ли тази дейност изискваше изключително внимание и концентрация.

— Ще бъде ли уморително? — попита тя, като се стараеше да не се изпусне и да зададе въпроса къде, защо и с кого отива.

— Не съвсем. — Тонът му беше рязък. — Реших да съчетая пътуването с неколкодневна почивка.

— Така е по-добре.

— На Бахамските острови е.

Мълчанието увисна във въздуха помежду им.

— О — рече най-сетне тя.

— Някакви възражения? Искам да кажа, не ги смяташ за нашето специално място или нещо от този род? — Тя не отговори, внимателно извади топлия бекон от фурната. — Е, разбира се, ти ще имаш твоите инвестиции, твоя дял от всичко, който да те утешава, докато ме няма.

Беше толкова ядосан, че едвам говореше.

Само преди няколко години беше плакал на коленете ѝ от благодарност, беше заявил, че не я заслужава, беше се заклел, че никога повече нямаше да я оставя самотна. Сега устните му бяха побелели от гняв, задето тя продължаваше да защитава своите вложения.

— Знаеш, че е само формалност — отговори спокойно Кони.

На лицето му се изписа подигравателна усмивка.

— И моята командировка, на която отивам, е формалност.

И се качи на горния етаж, за да си приготви багажа.

Кони осъзна, че тази вечер той щеше да преспи в апартамента на своята секретарка; щяха да заминат утре. Седна да вечеря. Беше свикнала да се храни сама. Беше краят на лятото, чуваше птиците в градината, приглушения шум от улицата зад високата градинска стена. Имаше поне десетина места, където можеше да отиде тази вечер, стига да пожелаеше.

Искаше ѝ се да се види с Джако и да отидат заедно на кино. Да постоят на улицата и да разгледат какво дават по кината, да поспорят кой филм да изберат. Той наистина имаше право: нямаше какво да си кажат. Щеше да бъде нещо като игра, ако отидеше в работническия квартал, където живееше той и натиснеше клаксона на своето беемве пред дома му. Щеше ли да е по-щастлива, ако се беше омъжила за Джако? Най-вероятно и с него щеше да ѝ бъде неприятно, но може би нямаше да е толкова самотна.

Четеше вечерния вестник, когато Хари слезе с два куфара. Очевидно смяташе да си направи сериозна ваканция на Бахамските острови. Изглеждаше едновременно засегнат и облекчен, че тръгването му няма да предизвика сцена.

Тя вдигна поглед и се усмихна над очилата си.

— Кога да кажа, че се прибираш?

— Да кажеш ли? На кого е нужно да казваш?

— Ами, на децата ти на първо място, но съм сигурна, че сам ще им съобщиш, освен това на приятелите и на хората от офиса или банката.

— В офиса ще знаят.

— Чудесно, тогава ще мога да ги препращам към твоята секретарка.

Изражението ѝ беше невинно.

— Тя също ще ходи на Бахамските острови, както знаеш.

— Тогава към кого да ги препращам?

— Изобщо нямаше да замина, Кони, ако се държеше разумно, а не като някой данъчен инспектор, който ме ограничава непрекъснато.

— Как така, нали става дума за служебно пътуване? — учуди се тя и той напусна къщата, тръшвайки вратата след себе си.

Продължи да разглежда вестника. Беше преживяла прекалено много подобни сцени, при които той заминаваше, а тя оставаше — самотна и разплакана.

Попадна на интервю с някакъв директор, който организираше вечерен курс по италиански в голямото общинско училище, „Маунтинвю“. Това беше районът на Джако. Един от преподавателите в него, мистър Ейдан Дън, смяташе, че жителите на квартала ще проявят интерес към езика и културата на Италия. Дъблинчани проявяваха голям интерес към тази страна, откакто в нея беше проведено световното първенство по футбол. Смятаха да предложат разнообразна програма.

Кони прочете отново статията. Напълно възможно беше Джако също да се запише. Дори и да не се запишеше, тя щеше да има повод да ходи два пъти седмично в неговия квартал. Реши да се запише веднага, преди да се е разколебала.

Разбира се, Джако не се беше записал за курса. Тези неща се случваха само във фантазиите. Но на Кони ѝ хареса атмосферата. Синьора, не много по-възрастна от нея самата, притежаваше талант на учител. Не повишаваше глас, но успяваше да прикове вниманието. Никога не критикуваше, но очакваше хората да научат това, което им каже.

— Констанца... Страхувам се, че не знаеш както трябва часовете, знаеш само *sono le due, sono le tre...* Всичко щеше да бъде наред, ако часовете бяха винаги цели, но се налага да научите и как е половина или без петнайсет.

— Съжалявам, Синьора — отговаряше сконфузено Констанс Кейн. — Не успях да ги науча.

— Другата седмица ще ги знаете превъзходно — обявяваше Синьора и Кони използваше всяка възможност, за да запуши уши и да

започне да си повтаря *sono le sei e venti*.

Как беше станало така, че се озова в това полусрутено училище на километри от жилището си и седеше в класната стая заедно с трийсетина непознати, с които заедно повтаряха до безсъзнание думи и изрази, пееха или разпознаваха велики картини, статуи и сгради, опитваха италианска храна и слушаха опери? И което беше още по-важно — всичко това й доставяше безкрайно удоволствие.

Опита се да сподели впечатленията си с Хари, когато той се върна загорял от слънцето и не толкова язвителен. Но той не прояви интерес.

— Какво те е прихванало, че ходиш на това загубено място? Внимавай да ни ти изчезнат джантите на колата — беше единственият му коментар.

На Вера също не й допадна.

— Изкушаваш съдбата с хубавата си кола. И Господ. Кони, моля те, махни поне златния си часовник.

— Няма да гледам на това място като на гето.

— Не знам изобщо какво правиш там. Няма ли други курсове по-близо до вас, където да учиш италиански?

— Там ми харесва, освен това се надявам някой ден да срещна Джако — усмихна се дяволито Кони.

— Боже всемогъщи, нима всички неприятности не ти стигат за цял живот, че си търсиш нови? — възкликна приятелката й.

Тя самата имаше предостатъчно грижи, все още се занимаваше с офиса на Кевин и същевременно се грижеше за внука си. Дирдри беше родила огромно, великолепно бебе, но заявила категорично, че не желае да бъде окована от остарели идеи като брак и робство.

Кони харесваше другите от курса, сериозният Бил Бърк, Гулиелмо и драматичната му приятелка Елизабета. Той работеше в банката, сглобила спасителния пакет за Хари и неговите съдружници, обаче беше прекалено млад, за да знае за сложната операция. Но дори и да знаеше, как щеше да я познае? И двете млади жени Катерина и Франческа; трудно беше да се разбере дали са сестри или майка и дъщеря, но определено бяха добра компания.

А едрият почтен Лоренцо с ръце като лопати играеше ролята на гост в ресторанта, където Кони беше сервитьорка.

— *Una tavola vicina alla finestra* — казваше той и Кони преместваше картонената кутия до нарисувания прозорец, настаняваше го там и изчакваше, докато Лоренцо измисли какво да поръча. Лоренцо изучаваше всевъзможни видове нови блюда като змиорка, гъши дроб и морски таралеж, а Синьора го мърмеше и му казваше, че трябва да учи само нещата от нейния списък.

— Вие не разбирате, Синьора, хората, с които ще се срещна в Италия, са от класа, те няма да ядат пица.

В курса им беше и плашещият Луиджи с мрачно смръщените вежди и особеният начин, по който насичаше италианския език. Той определено беше от хората, които иначе нямаше къде да срещне, но понякога ѝ ставаше партньор, като например в случая, когато играха на лекари и медицински сестри с имитации на слушалки, като си казваха един на друг да дишат по-дълбоко.

— *Respiri profondamente per favore, Signora* — извикваше Луиджи, наострил уши към единия край на гумената тръбичка.

— *Non mi sento bene* — отговаряше Кони.

И постепенно всички се обединяваха около идеята за съвместно пътуване до Италия през следващото лято. Кони, която можеше да плати самолетните билети на всичките си съкурсисти, се включи ентузиазирано в намирането на спонсори, в намаляването на цената и резервирането на чартърен полет за групата. Щеше непременно да замине.

Кони забелязваше, че състоянието на училището се подобряваше с всяка следваща седмица. Все едно че му бяха направили козметична операция — сградата и оградата бяха боядисани, дворът — почистен и засаден с дървета. На мястото на срутения навес за велосипеди вече се издигаше нов.

— Наистина вършите страхотна работа тук — обърна се тя към директора мистър О'Брайън, който идваше от време на време, за да похвали начина, по който се водеше курсът по италиански.

— Много трудна работа, мисис Кейн. Ако можете да кажете някоя дума на финансистите, с които се срещате вие и вашият съпруг, ще ви бъдем благодарни.

Явно той знаеше коя я тя, не я наричаше Констанца като другите. Но не проявяваше любопитство за причината, поради която учеше италиански в „Маунтинвю“.

— Те са хора без сърца, мистър О'Брайън. Не разбират, че училищата са бъдещето на страната.

— На мен ли го казвате — въздъхна той. — Половината ми живот премина в проклетите банки и в попълване на формуляри. Забравих как се преподава.

— А имате ли съпруга и семейство, мистър О'Брайън?

Не знаеше защо му зададе такъв личен въпрос. Не беше в характера ѝ. Хотелиерският бизнес я беше научил повече да слуша, отколкото да пита.

— Не, нямам.

— Така е по-добре, предполагам, че сте се оженили за вашето училище. Моят съпруг е чудесен пример в това отношение.

Събеседникът ѝ повдигна вежди. Кони осъзна, че беше прехвърлила границите на любезния светски разговор.

— Съжалявам — засмя се тя. — Не исках да се представям за самотна съпруга.

— Аз бих искал да съм женен. — Беше мило от негова страна, че споделяше на свой ред нещо лично. Бяха му подали ръка, учтиво беше и той да подаде своята в отговор. — Проблемът е там, че така и не срещнах жена, за която да пожелаая да се оженя, докато не остарях прекалено.

— Но вие определено не сте стар!

— Стар съм, защото тя е почти дете. Дъщерята на мистър Дън — добави Тони О'Брайън и посочи с глава към училището, където Ейдан и Синьора си вземаха довиждане с курсистите.

— А тя обича ли ви?

— Надявам се, че ме обича, но съм прекалено стар. Изобщо не съм подходящ за нея. На всичкото отгоре има и други проблеми.

— Какво мисли мистър Дън?

— Той не знае, мис Кейн.

— Разбирам — въздъхна тя и му кимна за довиждане.

Той се усмихна, благодарен, че не го попита нищо повече.

— Съпругът ви е луд, че се е оженил за бизнеса си — извика след нея той.

— Благодаря ви, мистър О'Брайън.

Качи се в колата си и потегли. Откакто ходеше на този курс, непрекъснато научаваше най-невероятни неща за хората.

Изумителното момиче с къдриците, Елизабета, ѝ беше казало, че Гулиелмо ще ръководи някаква банка в Италия през следващата година, когато овладее езика; страховитият Луиджи я беше попитал дали обикновен човек би познал, ако един пръстен струва дванайсет бона; Ейдан Дън — дали знае къде се продават килими в ярки цветове втора ръка. Бартоломео искаше да знае дали познава хора, опитали да се самоубият, и дали винаги правели следващ опит. И беше побързал да ѝ обясни, че питал заради един приятел. Катерина, която беше или сестра, или дъщеря на Франческа, невъзможно беше да се разбере, ѝ обясни, че един ден обядвала в „Куентин“ и ангинарите били страхотни. Лоренцо повтаряше, че семейството, при което щял да отиде в Италия, било много богато и се надявал да не се изложи. А сега пък мистър О'Брайън сподели, че е влюбен в дъщерята на мистър Дън.

А само допреди няколко месеца не познаваше нито един от тях.

Когато валеше, Кони караше съкурсистите си по домовете, но не го правеше редовно, за да не се превърне в нерегистрирана таксиметрова служба. Имаше обаче слабост към Лоренцо, който трябваше да смени два автобуса, за да се върне в хотела на своя племенник. Той живееше там и беше нощен портиер. Всички останали след курса се прибираха вкъщи, за да си легнат или да се настанят пред телевизора. Единствен Лоренцо отиваше на работа. Той беше признал колко го улеснява Кони, затова тя продължаваше да го кара редовно до хотела на племенника му.

Научи, че истинското му име е Лади. Всички обаче използваша италианските варианти на имената си. Та Лоренцо говореше за племенника си Гъс, сина на сестра му, който работел непрекъснато, и сега, когато най-последно имал възможност да се утвърди, щял да си загуби хотела.

Преди години вече имало подобен случай, когато една компания за застраховки и инвестиции се провалила. Но в последния момент всичко се оправило и те си получили обратно парите. Сестрата на Лоренцо по онова време била в приют и едва не получила удар. Но Господ бил добър, тя живяла достатъчно дълго, за да разбере, че единственият ѝ син Гъс не е банкрутирал. И умряла щастлива. Кони слушаше историята, прехапала устни. Ето това бяха хората, които Хари щеше да смачка.

Та какъв бил новият проблем, поинтересува се тя. Оказа се, че бил част от стария. Компанията, която имала проблеми и в крайна сметка покрила дълговете си, ги беше накарала да инвестират отново и то доста солидни суми. Нещо като благодарност към нея, защото не ги изоставила тогава, когато те имали нужда. Лоренцо не разбираше нищо от цялата тази история, но тревогата му беше огромна. Гъс бил на края на силите си, опитал вече всички възможности. Хотелът се нуждаел от солидни подобрения, отговорните власти се опасявали, че е абсолютно беззащитен в случай на пожар, а не разполагали със средства. Всичко, което имали, отишло в тази огромна инвестиция и нямало как да си получат обратно парите. Очевидно на Бахамските острови имало някакъв закон, според който...

Кони отби колата встрани.

— Би ли ми разказал всичко отново, Лоренцо?

Лицето ѝ беше преbledняло.

— Но аз не съм финансов експерт, Констанца.

— Искам да разговарям с племенника ти. Моля те...

— Едва ли ще му хареса, че съм говорил за неговите работи...

Лоренцо вече съжаляваше, че се беше доверил на тази мила жена.

— Моля те, Лоренцо.

По време на разговора си с разтревожения Гъс, Кони помоли за бренди. Историята беше безкрайно мръсна и долнопробна. През последните пет години, откакто бяха спасени вложенията им, Гъс и вероятно още много като него бяха убедени да инвестират в две напълно разделени компании, базирани във Фрийпорт и Насау. Със сълзи на очите Кони прочете, че директорите са Харолд Кейн и мис Кейси.

Гъс и Лоренцо я гледаха неразбиращо. Първо тя отвори чантата си и му написа чек за значителна сума, след това му даде адреса на свои приятели, които се занимаваха със строителство и декориране. Написа им също така името на една фирма за електроуреди, но ги посъветва в този случай да не споменават името ѝ.

— Но защо правите всичко това, Констанца?

Гъс беше напълно объркан. Кони посочи имената в документацията.

— Този човек е мой съпруг, а онази жена — негова любовница. От години се правя, че не забелязвам връзката им. Не ми пука, че спи с нея, но съвсем не съм безразлична, че използва моите пари, за да мами почтените хора.

Знаеше, че в техните очи навярно изглежда напълно побъркана.

— Не мога да взема парите ви, мисис Кейн — отвърна меко Гъс.
— Не мога. Прекалено много са.

— До вторник, Лоренцо — каза Кони и си тръгна.

Първо Кони се обади на стария приятел на баща си, адвоката Т. Мърфи. След това позвъни на нотариуса. Уговориха си среща за следващата сутрин. Нямаше нито обвинения, нито извинения. Когато приключи разговора си с тях, беше единайсет вечерта.

— Какво ще правиш сега? — попита тя нотариуса.

— Ще се обадя в отдела за разследване на опитите за измама — отговори лаконично той.

Хари не се прибра цялата нощ, а Кони не успя да заспи и реши, че е абсурдно да пази толкова дълго тази огромна къща. Децата ѝ живееха в самостоятелни апартаменти. На другия ден, пребледняла като платно, паркира в центъра на града. Пое си дълбоко въздух и заизкачва стълбите към офиса на съпруга си.

Двамата адвокати ѝ бяха казали, че случаят ще се разгласи и ще има много кал, част от която неминуемо щеше да полепне и по нея самата. Предложиха ѝ да си намери друго място, където да живее. Преди години Кони беше купила малък апартамент, в случай че майка ѝ пожелае да се върне в Дъблин. Беше на партера, близо до морето. Щеше да ѝ свърши чудесна работа.

— Имай предвид, че разполагаш наистина само с броени часове — предупредиха я те.

По нейна молба първо се видя с него насаме. Той седеше в офиса си и гледаше как отнасят папки и документи.

— Единственото, което исках, е да бъда някой — посрещна я той.

— Вече си ми го казвал и преди.

— Да, и ти го казвам отново. Повтарянето на дадено нещо не означава, че не е вярно.

— Ти беше някой, винаги си бил някой. Но ти искаше да притежаваш всичко, абсолютно всичко.

— Не трябваше да го правиш, но ти си беше и все още си напрегната, ревнива, фригидна мръсница.

— Никога не съм ревнувала заради това, което твоята секретарка можеше да ти даде, никога — отвърна простичко Кони.

— Защо тогава го направи?

— Защото не беше честно. Веднъж вече получи предупреждение, беше спасен, нима не е достатъчно?

— Ти не познаваш мъжете. Изобщо. — Той почти изплюваше думите. — Не само не знаеш как да им доставяш удоволствие; ти наистина мислиш, че един мъж може да бъде истински мъж и да приема твоите пари и потупвания по главата.

— Щеше да помогнеш, ако беше силен заради децата.

— Излез отгук, Кони.

— Те всички те обичаха безрезервно последния път, наистина те обичаха. Те си имат свой живот, но ти си техният баща. На теб не ти пукаше особено за твоя баща, но повечето хора обичат бащите си.

— Ти наистина ме мразиш, нали, и ще се радваш, когато ме натикат в затвора.

— Най-вероятно няма да лежиш дълго, ако изобщо влезеш. Ще съумееш да се отървеш, винаги си успявал.

И тя излезе от офиса.

Видя името на мис Кейси, написано върху медната плочка на съседната врата. От нейния кабинет също изнасяха папки; Тя очевидно нямаше роднини или приятели, които да я подкрепят и седеше сред bankerите, инспекторите от отдела за борба с престъпността и адвокатите.

Кони излезе с твърда стъпка навън и в движение натисна бутона на дистанционното управление, което отваряше вратите на колата ѝ. След това влезе и подкара към новия си апартамент край морето.

ЛАДИ

Когато избираше имена за своите курсисти, Синьора се стараяше по-скоро да запази същите инициали, отколкото да ги преведе буквално. Едрият мъж например заяви, че се казва Лади. Синьора замълча. Нямахме смисъл да търси произхода на името. Щеше да му избере нещо, което да му е приятно да произнася.

— Лоренцо — извика тя.

— Така ли казват в Италия на хората, наречени Лади?

— Точно така, Лоренцо.

Синьора отново изговори името, за да му даде възможност да чуе по-добре правилното му произношение.

— Лоренцо, можеш ли да се представиш?

Лади беше очарован. И повтаряше неуморно:

— *Mi chiamo Lorenzo.*

На кръщенето си, някъде през трийсетте години, Лади бе наречен Джон Матю Джоузеф Бърн, но никога не го бяха наричали по друг начин, освен Лади. Той беше единственото момче в семейството, родило се след пет момичета и появата му означаваше, че малката ферма ще бъде спасена. Щеше да има мъж, за да я управлява.

Но нещата невинаги стават така.

Лади се прибираще от училище — пътят му от миля и половина минаваше през локви и капещи дървета, когато видя, че сестрите му идваха да го посрещнат. Веднага разбра, че се е случило нещо ужасно. Първо си помисли за Трипър, любимото му коли. Може би си беше ударило лапата или го беше ухапал плъх?

Опита се да изтича покрай плачещите момичета, но те го задържаха и му казаха, че мама и татко са отишли на небето и отсега нататък те ще се грижат за него.

— Не може да са отишли и двамата едновременно.

Лади беше на осем години, тези неща му бяха известни. Хората отиваха на небето един по един и всички се обличаха в черно и плачеха.

Но това наистина се беше случило. Бяха убити на железопътния прелез, тъй като каруцата заседнала на линията и влакът връхлетял върху им, преди да разберат какво става. Лади знаеше, че Господ е поискал да отидат при него, че е дошло тяхното време, но и след години не успя да си обясни защо Бог беше избрал този начин.

Смъртта им потресе и нарани всички. Бедният машинист на влака изгуби разсъдъка си и отиде в лудница. Хората, открили родителите на Лади, никога не проговориха с никого за трагичната злополука. Веднъж Лади попита един свещеник защо Господ не беше дал на майка му и баща му голям зимен студ, ако е искал да умрат. А свещеникът се почеса по главата и заяви, че това е мистерия и ако той разбираше всичко ставащо на Земята, щеше да е мъдър като самия Бог, а това, разбира се, беше невъзможно.

Най-голямата сестра на Лади, Роуз, беше медицинска сестра в местната болница. Тя напусна работата си и се върна къщи, за да се грижи за семейството. Животът ѝ там беше самотен, от нея зависеше къща, пълна с деца, а момчето, което я ухажваше, сложи край на романса им, тъй като, за да я види, трябваше да изминава пеш миля и половина.

Но Роуз им създаде добър дом. Всяка вечер тя ги наглеждаше, докато си учеха уроците в кухнята, после переше и кърпиеше дрехите им, готвеше и чистеше, отглеждаше зеленчуци и кокошки и нае Шей Нийл да ѝ помага във фермата. Нийл се грижеше за малкото стадо. Ходеше по панаири и пазари, сключваше сделки. Живееше тихо в отделна постройка, пригодена от някогашна баня. Трябваше да пазят приличие за пред хората. На никой нямаше да му хареса, че наемният работник живее в една къща с всички тези момичета.

Но дъщерите на семейство Бърн не останаха в малката ферма. Роуз се погрижи всяка една от сестрите ѝ да издържи успешно матурите и, насърчени от нея самата, те напуснаха една след друга домашното огнище. Едната стана медицинска сестра, другата отиде да учи за учителка, третата започна работа в един магазин в Дъблин, а четвъртата си намери държавна работа.

Всички смятаха, че се справят добре. А отглеждането на Лади се оказа нелека задача. Той беше станал вече на шестнайсет години и почти беше забравил родителите си. Помнеше само живота си с Роуз, търпелива и забавна, на която никога не ѝ беше минавала мисълта, че той е бавноразвиващ се. Тя стоеше часове наред с него, надвесена над учебниците му, докато той успееше да запомни нещо, и никога не се ядосваше, ако той понякога го забравяше до другата сутрин. Това, което чуваше от съучениците си, го караше да мисли, че Роуз е по-добра от техните майки.

В годината, в която Лади навърши шестнайсет години, две от сестрите му се омъжиха и Роуз се нагърби с приготвянето на трапезата. Това бяха наистина големи събития и дори и сега по стените висяха снимките, направени пред къщата, наскоро пребоядисана от Шей в чест на тържествата. Шей, разбира се, също присъстваше на снимките, но по-назад. Все пак той беше наемен работник, а не член на семейството.

После сестрата, която работеше в Англия, обяви, че ще направи съвсем скромна сватба, което означаваше само едно: тя беше бременна и щеше да подпише само в съвета, без да прави църковна венчавка. Роуз ѝ писа, че двамата с Лади ще бъдат щастливи да отидат на сватбата, ако това ще помогне. Писмото, което получиха в отговор, беше изпълнено с благодарност и в него се подчертаваше дебело, че отиването им там няма да помогне изобщо.

А сестрата, която беше медицинска сестра, замина в Африка. И така, казваха хората, всички от семейство Бърн се бяха установили, Роуз щеше да управлява фермата, докато Лади порасне и бъде в състояние сам да се заеме с тази задача. Всички смятаха, че младежът е бавноразвиващ се.

Всички... освен Роуз и самият Лади.

Сега, след като вече бе навършил шестнайсет години, той трябваше да е в разгара на подготовката за матурите, но за тях изобщо не се споменаваше.

— Боже, братята от манастира май приемат нещата прекалено спокойно — възкликна един ден Роуз. — Отдавна трябваше да започнете преговор на всичко научено.

— Не мисля, че ще завърша тази година — обяви Лади.

— Разбира се, че ще завършиш. Кога иначе ще го направиш?

— Брат Джералд не е споменал нито дума — погледна я тревожно той.

— Аз ще оправя този въпрос, Лади.

Роуз винаги оправяше всичко.

Тя беше вече почти на трийсет години, красива тъмнокоса жена, жизнерадостна и добродушна. Доста мъже бяха проявявали интерес към нея, но тя никога не отвърщаше. Трябваше да се грижи за семейството си. По-късно можеше да помисли и за любов... Винаги го казваше с щастлив смях, без да обиди никого, тъй като държеше да изясни нещата още в самото начало, преди отношенията да са станали сериозни.

Роуз отиде да се срещне с брат Джералд, дребен мил човечец, който винаги говореше с добри думи за Лади.

— Роуз, няма ли да си отвориш очите, моето момиче — рече той. — Лади е най-почтеното момче, пристъпвало някога прага на училището, но бедничкият няма акъл на две магарета сламата да раздели.

Младата жена усети, че лицето ѝ пламва от недоволство.

— Не мисля, че разбирате — започна тя. — Той иска толкова много да учи, може би този клас е прекалено голям за него.

— Той не може да чете, ако не си поставя пръста под думите, и дори тогава го прави с голямо затруднение.

— Това е навик, ще го отучим от него.

— Десет години се опитвах, но така и не се получи нищо.

— Е, все пак не е краят на света. Не се е провалил на нито един тест. Ще получи диплома за средно образование, нали? — Брат Джералд отвори уста да каже нещо, но в последния момент се отказа. — Не, моля ви, изкажете се, ние не се караме заради Лади. И двамата му желаем доброто. Кажете ми това, което би трябвало да знам.

— Той никога не се е провалял на нито един тест, Роуз, защото никога не е правил тест. Не бих го подложил на подобно унижение. Защо да го оставя да бъде вечно последен?

— И какво правите с Лади, когато другите си пишат теста?

— Моля го да занесе нещо на някого от мое име; той е добро момче, на което може да се разчита.

— Какво да занесе?

— Ами, да занесе тук или там кутия с книги, да напълни с дърва печката в учителската стая или да занесе нещо до пощата.

— Значи аз плащам такса за училище, за да може брат ми да слугува на братята, това ли искате да кажете?

— Роуз Бърн. — Очите на монаха бяха пълни със сълзи. — Ще престанеш ли с тези погрешни изводи? И за каква такса става дума? За няколко лири на година? Лади е щастлив при нас, знаеш го добре. Това не е ли най-доброто, което можем да направим за него? Изобщо не може да става дума да се явява на матура или каквито и да било изпити, трябва да го знаеш. Момчето е бавноразвиващо се, това е всичко, което казвам.

— Какво ще правя с него тогава? Мислех, че ще отиде да учи в някой селскостопански колеж, да научи как да се оправя с фермата.

— Не би могъл да се справи, Роуз.

— Но как ще управлява фермата?

— Няма да я управлява. Ти ще я управляваш. Винаги си го знаела.

Не го знаеше. До този момент не беше и предполагала, че нещата ще се обърнат така.

Прибра се с натежало сърце.

Шей Нийл събираше тор на купчина. Кимна й мрачно, както обикновено. Старото куче на Лади, Трипър, залая радостно. Лади се появи на вратата.

— Брат Джералд каза ли нещо срещу мен? — попита страхливо той.

— Каза, че си най-услужливото момче в училището.

Без да съзнава, тя му заговори като на малко дете, но щом се усети, се постара да не повтаря грешката си.

Брат й обаче не забеляза нищо. Едрото му лице се разтопи в усмивка.

— Така ли каза?

— Да, каза, че никой не можел като теб да разпали огън или да носи книги, да предаде някакво съобщение.

— Е, той не се доверява много на другите, но на мен ми има доверие — заяви гордо юношата.

— Боли ме главата, Лади. Знаеш ли какво? Можеш ли да ми направиш чай и да го качиш в стаята ми заедно с филия содена питка, Шей навярно също би искал?

— Да му отрежа ли две парчета шунка и домат?

— Точно така, Лади.

Младата жена се качи горе и легна. Как не беше забелязала, че е изостанал в развитието си? Дали родителите изпитваха същото към своите деца, дали се държаха толкова покровителствено към тях?

Е, сега вече явно нямаше да разбере. Нямаше да се омъжи никога. Щеше да си остане тук със своя малоумен брат и с мрачния наемен работник. Нямаше бъдеще, към което да се стреми. Светлината като че ли помръкна за нея.

Всяка седмица пишеше на една от сестрите си, така че те получаваха по едно писмо на месец. Разказваше им за фермата и за Лади. Сега изведнъж ѝ стана трудно и непоносимо да пише. Дали бяха разбрали, че брат им е... Дали всичките им похвали и благодарности не се дължаха единствено на факта, че се беше отказала от личния си живот, за да се грижи за него?

Един ден, докато надписваше картичка за рождения ден на една от своите племенници, внезапно си даде сметка, че според тях тя беше добре платена за грижите си. Имаше ферма и земя. Ако знаеха само как не ги искаше и как беше готова да ги даде на първия срещнат, стига да е сигурна, че той ще осигури щастлив дом за Лади до края на живота му.

Панаирът се организираше в града всяка година. Роуз заведе брат си на блъскащите се колички и въртележките. Качиха се на призрачния влак и той се вкопчи в нея и крещеше от ужас, но после поиска още един шилинг, за да се качи пак. Тя срещна доста познати и всички я поздравяваха топло. Всички се възхищаваха на Роуз Бърн. Сега вече тя разбираше защо.

Брат ѝ прекара чудесен ден.

— Ще похарчим ли парите от яйцата? — попита я той.

— Част от тях, не всичките.

— Но за какво по-подходящо бихме ги похарчили? — отново попита той и се запъти към щанда, където всеки си избираше нещо и за да го спечели, трябваше да улучи с три ринга определена цел.

Лади спечели статуя на светец. Донесе ѝ я, преливащ от гордост.

Някой зад гърба ѝ рече:

— Ще я занеса във фермата, няма да я разнасяш цял ден. —
Беше Шей Нийл. — Ще я сложа в чантата на велосипеда.

Роуз му се усмихна с благодарност.

— Хей, Шей, наистина си страхотен — винаги си наблизко, когато човек има нужда от теб.

— Благодаря, Роуз.

Гласът му ѝ се стори особен; като че ли беше пил. Изгледа го остро. Е, защо да не е пил? Беше свободният му ден, имаше право да пие. Животът не беше особено забавен и за него в онази самотна стаичка пред къщата.

Роуз хвана Лади за ръката и го поведе към гадателката.

— Искаш ли да опитаме? — предложи тя.

— Искам да ми кажат бъдещето — въодушеви се той.

Циганката Ела дълго се взира в дланта му. Видя успехи в спорта, дълъг живот, работа с много хора. И пътуване.

Роуз въздъхна. Ако не беше споменала за пътуването, можеше и да ѝ повярва. Лади нямаше да отиде никога в чужбина, освен ако не го заведеше тя.

— Сега си ти, Роуз — подсети я юношата.

— О, но ние вече знаем какво ще е моето бъдеще, Лади.

— Знаем ли?

— Моето бъдеще е да управлявам фермата заедно с теб.

— Но аз ще се срещам с хора и ще пътувам през морето —
възпротиви се той.

— Точно така, точно така.

— Тогава си пригответи ръката, Роуз.

И той зачака нетърпеливо какво ще каже гадателката. Циганката ѝ предсказа, че ще се омъжи до една година, ще има едно дете и то ще я направи много щастлива.

— А ще пътувам ли от другата страна на морето? — попита тя,
по-скоро от любезност.

Не, не виждаше пътуване за Роуз. Виждаше влошаване на здравето, но не за дълго. След като ѝ платиха, те си купиха по още един сладолед и се запътиха към къщи. Тази вечер ѝ се стори, че вървяха безкрайно дълго, добре че не носеха и статуята.

Събуди се в мрака с чувството, че някой я души. Нещо тежко я притискаше към леглото, обзе я паника и тя започна да се съпротивлява. Да не би гардеробът да се е обърнал отгоре ѝ? Щом се размърда и извика, някаква ръка затисна устата ѝ. Подуши алкохол. Миг по-късно си даде сметка, че Шей Нийл беше в леглото ѝ и лежеше върху нея.

Напрегна сили, за да се освободи от ръката му.

— Моля те, Шей — прошепна тя. — Моля те, не го прави.

— Ти се молеше за това — изхриптя той, докато се опитваше да ѝ разтвори краката.

— Нищо подобно, Шей. Не искам да го правиш. Шей, тръгни си и ще забравим за случая.

— Защо тогава шепнеш?

Той също говореше шепнешком.

— За да не събудя Лади, да не го уплаша.

— Не, за да можем да го направим, ето защо, затова и не искаш да го събудиш.

— Ще ти дам, каквото поискаш.

— Не, сега говорим за това, което ще ти дам аз.

Беше груб, тежък, прекалено силен за нея. Можеше да избира между две неща. Да извика Лади на помощ. Но искаше ли той да я види така, с разкъсана нощница, притисната безпомощно към леглото? Другата възможност беше да остави Шей да изпълни, каквото беше замислил.

Избра второто.

На другата сутрин изпра спалното бельо, изгори нощницата и разтвори широко прозорците на стаята.

— Шей се е качвал горе снощи — заяви на закуска Лади.

— Защо мислиш така?

— Статуята е на стълбищната площадка — обясни доволен юношата.

— Вярно, че я донесе — съгласи се сестра му.

Чувстваше се като бита, всичко я болеше. Щеше да помоли Шей да си тръгне. Лади щеше да я обсипе с въпроси, трябваше да измисли някаква правдоподобна история за него и за съседите. Тогава я задуши гняв. Защо трябваше тя, Роуз, която нямаше абсолютно никаква вина, да измисля извинения и обяснения? Не беше чувала за нещо по-несправедливо.

Пригответи сандвичи на брат си и той тръгна за училище, за да изпълнява разни поръчки на учителите, както вече знаеше. Тя събра яйцата и нахрани кокошките. През цялото време вятърът развяваше чаршафите и калъфките, одеялото беше метнато на плета.

Шей винаги закусваше хляб, масло и чай в своята стая. След като чуеше звъна на камбаните за обедната молитва, долитащ от града, той си измиваше ръцете и лицето на помпата в двора и влизаше да се нахрани в къщата. Нямаше месо всеки ден, понякога Роуз сервираше само супа. Но винаги имаше голяма купа с варени картофи и кана вода. После Шей отнасяше чинията и приборите си на мивката и ги измиваше.

Цялата процедура беше доста безрадостна. Понякога Роуз четеше по време на обяда; Шей не беше от приказливите.

Днес не пригответи обяд. Когато се появеше той, щеше да му каже да си върви. Но камбаните биха, а Шей не се появи. Знаеше, че е тук. Беше го чула, когато кравите се прибраха, за да бъдат издоени, после видя пълните гюмове, които чакаха да бъдат откарани, както всеки ден, в мандрата.

Издавна в паника. Може би се готвеше да я нападне отново? Може би беше приел като насърчение факта, че не го беше изгонила още сутринта.

В два часа Роуз вече не можеше да си намери място. Никога не се бе случвало Шей да не се появи за обяда. Дали не я чакаше скрит някъде, за да я награби отново? Е, ако посмееше, този път щеше да се защитава. Пред кухненската врата беше подпрян прът с няколко закривени гвоздеа. Използваха го, за да свалят клонки от сламения покрив. Внесе го вътре и седна пред кухненската маса, като се опитваше да планира следващата си стъпка.

Той отвори вратата и влезе. Тя посегна към пръта, но той го ритна настрани. Беше преbledнял, адамовата му ябълка се движеше нагоре-надолу.

— Не трябваше да правя това, снощното — рече той. Младата жена седеше и трепереше. — Бях много пиян. Не съм свикнал на силен алкохол. Той е причината да постъпя така.

Роуз трескаво търсеше думите, с които да му съобщи решението си, без да го предизвика отново. Но откри, че не може да издаде звук. Бяха свикнали да мълчат. Беше прекарала часове, дни и седмици в тази кухня с Шей Нийл, без да разменят и дума, но днес беше по-различно.

— Искан ми се снощи да не се беше случило — каза най-сетне той.

— Аз също. Но тъй като се случи...

Сега вече можеше да го изрече, да го прогони от дома си.

— Но тъй като се случи — повтори той, — не мисля, че трябва да влизам и да се храня в къщата. Отсега нататък ще си приготвям сам яденето в моята стая.

Господи, нима той смяташе да остане? Този човек май наистина беше луд.

Роуз заговори тихо и без да бърза.

— Не, Шей, не мисля, че това е достатъчно. Наистина смятам, че е най-добре да си тръгнеш. Няма да ни е лесно да забравим за случилото се. Ще трябва да започнеш работа другаде.

Той я погледна невярващо.

— Не мога да си тръгна.

— Ще си намериш друго място.

— Не мога да си тръгна, обичам те.

— Не говори глупости. — Сега вече беше ядосана и дори още по-уплашена. — Как може да ме обичаш? Това, което направи, няма нищо общо с любовта.

— Казах ти, че е заради алкохола, но аз наистина те обичам.

— Ще трябва да си вървиш, Шей.

— Не мога да те оставя. Какво ще стане с теб и Лади, ако си тръгна?

Обърна се и излезе от кухнята.

— Защо Шей не дойде за вечеря? — попита Лади в събота.

— Казва, че предпочита да се храни сам; той е много мълчалив и особен човек — обясни Роуз.

Не беше говорила с Шей оттогава. Той си вършеше работата както винаги досега. Оградата около зеленчуковата градина беше оправена. Беше поставил ново резе на кухненската врата, което Роуз дърпаше нощем отвътре.

Трипър, старото коли, умираше.

Лади се разстрои, стоеше до кучето, галеше го по главата и се опитваше да му дава да пие вода с лъжица. Понякога плачеше и се молеше:

— Оздравявай, Трипър. Не мога да те слушам как дишаш.

— Роуз?

Младата жена подскочи — Шей я заговаряше за първи път от седмици.

— Какво?

— Мисля, че е по-добре да изveda Трипър на полето и да го прострелям в главата. Какво мислиш?

Двамата се вгледаха в хриптящото куче.

— Не можем да го направим, без да кажем на Лади.

— Значи тогава да го попитам?

— Да.

Същата вечер Лади изкопа гроб за Трипър и те го отнесоха на полето. Шей приближи оръжието до главата на животното. Всичко свърши за секунди. Лади направи дървен кръст и тримата постояха безмълвно край малката могила. После Шей се прибра в стаята си.

— Много си мълчалива, Роуз — рече брат й. — Мисля, че ти обичаше Трипър не по-малко от мен.

— О, разбира се, че го обичах.

Младата жена обаче беше мълчалива, защото месечният й цикъл закъсняваше. Нещо, което не й се беше случвало досега.

През седмицата, която последва, тревогата на Лади нарастваше все повече и повече. Нещо с Роуз определено не беше наред. И

причината със сигурност не беше само в смъртта на Трипър.

В Ирландия през петдесетте години за жена в нейното положение имаше само три пътя. Да роди детето и да продължи да живее във фермата опозорена, докато цялата енория клюкарства по неин адрес. Да продаде фермата и да отиде с Лади някъде другаде, където никой не ги познава. Или да заведе Шей Нийл при свещеника и да се омъжи за него.

Но нито една от тези възможности не ѝ допадаше. Непоносимо ѝ беше да мисли за променения си статус след всички тези години, да бъде неомъжена майка на дете, непризнато от баща си. Това означаваше край на малкото ѝ удоволствия в живота — посещения в града, чаша кафе в хотела след църковната служба. Всички щяха да я одумват и да поклащат глави, щом я видят. Лади щеше да е объркан.

Можеше ли да продаде фермата? В известен смисъл тя принадлежеше и на другите четири сестри. Не искаше да си представя какво щяха да си помислят, като разберат, че е взела парите от продажбата и се е преселила в Дъблин с Лади и незаконното си дете.

Омъжи се за Шей Нийл.

Лади беше безкрайно щастлив.

— Бебето „вуйчо“ ли ще ме нарича? — поиска да знае той.

— Както ти харесва — отговори сестра му.

Вкъщи почти нищо не се промени, освен че сега Шей спеше в стаята на Роуз. Тя самата ходеше по-рядко в града. Може би е уморена, мислеше си Лади.

И пишеше по-рядко на сестрите си, макар че техните писма зачестиха. Вестта за сватбата ги беше изненадала. И фактът, че нямаше да има сватбена почерпка като тази, която Роуз беше организирала за тях. Дойдоха да я видят и се ръкуваха несръчно с Шей.

А после се роди бебето. Лади му стана кръстник, а мисис Нолан от хотела — кръстница. Нареккоха го Огъстъс, но го наричаха Гъс. Усмивката се върна на лицето на Роуз, когато пое сина си. Лади обикна момченцето и никога не му омръзваше да го забавлява. Раждането не промени Шей — той си остана мълчалив както винаги.

Лади започна работа в хотела. Мисис Нолан не можеше да го нахвали; казваше, че не е имала толкова добър помощник. Малкият

Гъс се учеше да ходи и се клатушкаше подир кокошките в двора, а Роуз стоеше на вратата и му се възхищаваше. Шей Нийл беше мрачен както винаги. Понякога нощем Роуз се взираше в него. Той лежеше в мрака с отворени очи. За какво мислеше? Беше ли щастлив от брака им?

Сексуалните им отношения бяха рядкост. В началото тя не беше съгласна заради бременността си. А след раждането на Гъс заяви:

— Ние сме мъж и жена, да забравим миналото и да водим нормален съпружески живот.

— Точно така — отговори без особен ентузиазъм той.

Роуз откри с изненада, че той не я отвращава или плаши.

Сексуалните им отношения не пробудиха в нея спомени за нощта на изнасилването. Нещо повече, това като че ли бяха единствените мигове на близост помежду им. Той беше сложна и вгълбена личност. Разговорите с него не бяха лесни, независимо от темата.

Вкъщи не държаха алкохол, освен половин бутилка уиски на горната полица в кухнята за спешни случаи. Никога не споменаваха за пиянството му през онази нощ. Роуз се стараше да го прогони подалеч от съзнанието си. Дори не си позволяваше да мисли, че именно онази нощ беше довела до раждането на Гъс, детето, дарило я с толкова щастие. Затова изобщо не беше подготвена, когато една вечер Шей се прибра пиян и настроен за скандал. Блуден от критиките ѝ, той извади колана от панталоните си и започна да я бие. Побоят като че ли го възбуди и той я насили по същия начин. Всички спомени я заляха като порой, отново изживя отвращението и ужаса. И макар че беше свикнала с тялото му и го приемаше благосклонно, това преживяване нямаше нищо общо. Остана да лежи, цялата в синини и с разцепена устна.

— Сега вече не можеш да дойдеш при мен и като властна господарка да ми кажеш да си събирам багажа. Не и този път. Не и сега, когато сме женени — заяви той.

И се обърна с гръб към нея в леглото.

— Какво е станало с теб, Роуз? — попита притеснен Лади.

— Паднах от леглото полузаспала и си ударих главата в нощната масичка.

— Да извикам ли лекар?

Лади никога досега не беше виждал такива синини.

— Не, Лади, всичко е наред — излъга тя и така се присъедини към хилядите жени, които приемаха насилието, тъй като беше по-лесно, отколкото да му се опълчат.

Роуз се надяваше да има още едно дете, сестричка на Гъс, но така и не се случи. Колко странно, че едно изнасилване доведе до забременяване, докато дългите месеци на т.нар. „нормален съпружески живот“ не успяха да направят същото.

Мисис Нолан от хотела сподели с доктор Кени, че Роуз започва да се удря прекалено често.

— Знам, видях я.

— Казва, че станала много непохватна, но... не знам.

— И аз не знам, мисис Нолан, но какво мога да направя?

Беше живял достатъчно дълго, за да забележи, че доста жени ставаха непохватни и започваха да падат често. А най-странното беше, че това се случваше винаги след панаир или пазарен ден. Ако зависеше от доктор Кени, продажбата на алкохол на панаирите щеше да бъде забранена. Но кой щеше да послуша един стар провинциален лекар?

Лади харесваше момичетата, но не знаеше как да се държи с тях. Каза на сестра си, че иска да бъде с пригладени коси и обувки с остри носове, тъй като повече щели да го харесват. Тя му купи обувки и се опита да заглади косите му с брилянтин.

— Мислиш ли, че ще се ожения някога, Роуз? — попита я той една вечер.

Шей беше в друг град, за да купува добитък. Гъс спеше, тъй като на следващия ден тръгваше на училище. Край огъня седяха само Роуз и Лади.

— Не знам, Лади. Аз самата не очаквах да се омъжа, но помниш ли онази ясновидка, при която ходихме преди години; тя ми каза, че ще се омъжа до една година и точно така и стана. За теб каза, че ще работиш сред хора и ето че сега работиш в хотел. И че ще пътуваш

отвъд морето и ще бъдеш добър в спорта, така че това е, което те очаква.

Този път това се случи съвсем неочаквано. Нямахше панаир, но той беше толкова пиян, че не беше способен дори да фокусира погледа си.

— Не ме гледай така — започна той.

— Изобщо не те гледам.

— Да, гледаш ме и още как.

— Купи ли юници?

— Ей сега ще ти дам едни юници — отвърна Шей и извади колана си.

— Не, Шей, не. Ние просто си говорим. Не съм казала нито една дума против теб.

Тази вечер тя изкрещя, така че брат ѝ и синът ѝ да разберат какво става.

Викът ѝ като че ли го възбуди още повече.

— Ти си мръсница — заяви той. — Закоравяла мръсница. Това никога не ти стига и точно там ти беше проблемът още преди да се омъжиш. Отвратителна си.

Вдигна колана и го стовари първо върху раменете ѝ, след това — върху главата. В този момент панталоните му се свлякоха на пода и той дръпна нощницата ѝ с всичка сила и я разкъса. Роуз тръгна към стола с намерението да го вземе и да се защити, но той стигна пръв, вдигна го, счупи го в края на леглото и се запъти към нея, като държеше парчето дърво във въздуха.

— Недей, Шей, в името на Бога, недей. — Не я интересуваше кой ще чуе. На прага видя уплашеното личице на Гъс и застаналия зад него Лади. Събудени от виковете ѝ, и двамата стояха като препарирани. Преди да осъзнае какво прави, Роуз извика: — Помощ, Лади, помогни ми!

И в същия момент видя как Лади дръпна назад Шей и обви врата му с огромната си ръка. Гъс завика от ужас. Роуз се уви в разкъсаната си нощница и без да обръща внимание на кръвта, която се стичаше от челото ѝ, изтича към сина си и го взе на ръце.

— Той не е на себе си — обърна се тя към брат си. — Не знае какво прави, ще трябва да го заключим някъде.

— Татко — пищеше Гъс.

Шей се отскубна от хватката на своя шурей и се насочи към нея и детето. Все още държеше крака на счупения стол.

— Лади, за бога!

Шей спря и погледна към Лади; младежът беше по пижама, изплашен и несигурен какво да прави, лицето му беше потно и зачервено.

— Е, лейди Роуз, наистина си имаш прекрасен защитник. Бавноразвиващият се на града по пижама, чудесна гледка, а? Градският идиот, който трябва да се погрижи за кака си. — Пияният мъж местеше поглед от единия към другия и дразнеше Лади. — Хайде, момко, удари ме. Удари ме, Лади, дебеланко такъв.

Назъбеният крак на стола беше наистина страховито оръжие.

— Удари го, Лади — извика Роуз и големият юмрук на брат ѝ се стовари върху челюстта на Шей.

Шей падна на пода с широко отворени очи. Роуз остави внимателно сина си на земята, детето беше спряло да плаче. Мълчанието се проточи като че ли цяла вечност.

— Мисля, че е мъртъв — каза Лади.

— Ти направи, каквото трябваше, Лади.

Младежът я погледна невярващо. Мислеше, че е направил нещо ужасно. Беше ударил Шей прекалено силно, беше го убил. Роуз често му беше казвала:

— Ти не си знаеш силата, Лади, бъди по-внимателен.

Но този път не го смърри. Не му се вярваше, че всичко това е истина. Извърна се, за да не вижда отворените очи на мъртвия.

— Слушай, Лади — заговори бавно сестра му. — Искам да се облечеш, да се качиш на велосипеда и да отидеш в града, за да кажеш на доктор Кени, че бедният Шей е паднал и си е ударил главата в пода, а той да каже на отец Махър... после те ще те докарат дотук.

— А да кажа ли...

— Ще кажеш, че си чул силни викове, че Шей е паднал и аз съм те помолила да извикаш лекаря.

— Но той няма ли... искам да кажа, доктор Кени няма ли да успее да...

— Доктор Кени ще направи каквото може и после ще затвори очите на бедния Шей. Сега нали ще се облечеш и ще тръгнеш?

— А ти, Роуз?

— И аз, и Гъс сме добре.

— Аз съм добре — обяви Гъс, все така с длан върху устата, стиснал здраво ръката на майка си.

Лади въртеше като луд педалите на велосипеда в мрака, светлината на фара му подскачаше нагоре-надолу сред плашещите сенки по пътя. Доктор Кени и отец Махър закрепиха велосипеда върху покрива на автомобила и потеглиха. Завариха Роуз напълно спокойна. Беше облякла спретнатата тъмна жилетка и пола и бяла блуза, беше сресала косата си върху челото така, че да скрие раната. Огънят гореше весело, беше изгорила счупения стол.

Беше приготвила чайник с вряла вода за чая и свещи за последното причастие. Свещеникът каза молитвите, Роуз, Лади и Гъс се включваха в тях на подходящите места. Смъртният акт беше написан. Смъртта се дължеше на натравяне с алкохол и удар при падане.

На сутринта пристигнаха жените, които щяха да се погрижат за тялото. Съболезнованията бяха формални. И лекарят, и свещеникът знаеха, че този брак беше лишен от любов и беше сключен само защото стопанката бе забременяла от наемния работник във фермата. Всеизвестно беше също така, че пиенето не понасяше на Шей Нийл.

Доктор Кени нямаше да прави предположения за падането на Шей, нито да обсъжда прясната рана на лицето ѝ. Докато свещеникът вършеше обичайните ритуали, лекарят отвори черната си чанта, прегледа набързо раната и ѝ сложи антисептично лекарство.

— Ще се справиш, Роуз — рече той.

И тя разбра, че нямаше предвид пострадалото ѝ чело, а нещо съвсем друго.

След погребението Роуз покани цялото си семейство във фермата; всички насядаха в кухнята да хапнат. Малцината роднини на Шей, присъствали на погребението, не бяха поканени.

Роуз възнамеряваше да им направи предложение. Тя самата предпочиташе да продаде фермата и тримата с Гъс и Лади да се преселят в Дъблин. Вече беше обсъдила намерението си с един брокер на недвижимо имущество и той ѝ каза какво биха могли да получат за

фермата. Искаше да разбере дали някоя от сестрите ѝ ще е против продажбата. Някоя от тях не желаше да живее тук и те приеха с ентузиазъм.

След това ги попита дали биха искали да вземат нещо за спомен.

— Сега ли?

Всички бяха изненадани от бързината, с която се развиваха нещата.

— Да, днес.

Смяташе да обяви къщата за продан още на следващия ден.

Записаха Гъс в близкото училище, а Лади, въоръжен с великолепни препоръки от мисис Нолан, постъпи на работа като портиер в малък хотел. Скоро започнаха да гледат на него като на член на семейството и го поканиха да живее там. Този вариант устройваше всички. Годините се точеха мирно и тихо.

Роуз започна работа като медицинска сестра. Гъс се справяше добре в училище и се записа на курс по хотелиерство. На четирийсет и няколко години Роуз все още беше представителна жена и имаше възможност да се омъжи отново. Вдовецът на една от нейните пациентки я заглеждаше с интерес, но тя беше непреклонна. Един брак, лишен от любов, ѝ беше достатъчен. Този път щеше да се омъжи само по любов. Не мислеше, че ѝ липсва обич — повечето хора не можеха да се похвалят дори с подобие на това, което я свързваше с Гъс и Лади.

Гъс отделяше по цели нощи, за да изучи хотелиерството. Лади го водеше на футболни и боксови мачове. Не беше забравил думите на ясновидката.

— Може би е имала предвид, че ще се интересувам от спорт — обясни той на своя племенник. — Може би не е искала да каже, че ще бъда добър в спорта.

Никой от тримата не споменаваха нощта на злополуката. Понякога Роуз се питаше какво ли си спомня синът ѝ. Тогава той беше на шест години, достатъчно голям, за да осъзнае случилото се. Като дете не го бяха измъчвали кошмари, а по-късно говореше за баща си, без да се чувства странно, а това вече значеше нещо. Повечето момчета със сигурност щяха да искат да знаят повече.

Гъс вероятно знаеше достатъчно.

Хотелът, където работеше Лади, беше собственост на възрастна двойка. Те споделиха с него, че скоро възнамеряват да се оттеглят и тази новина силно го развълнува. Това беше неговият дом вече от години. Вестта съвпадна с друго важно събитие: Гъс срещна момичето на своите мечти. Маги беше весела и находчива и имаше квалификация за главен готвач. Според Роуз тя беше идеална за сина ѝ, със сигурност щеше да го подкрепя във всичко.

— Винаги съм мислила, че ще ревнувам, когато Гъс си намери подходящо момиче, но не стана нищо подобно. Напротив: безкрайно съм щастлива.

— А аз пък винаги съм мислила, че ще ми се падне някое страшилище за свекърва, а ми се падна ти — отговори ѝ Маги.

Всичко, от което се нуждаеха сега, беше да работят заедно в някой хотел. Или дори да купят нещо западнало и да го вдигнат на крака.

— Не можеш ли да купиш моя хотел? — предложи Лади.

Разбира се, не можеха да си го позволят.

— Ако ми дадете стая в него, където да живея, ще ви дам парите — обяви Роуз.

По какъв по-добър начин да оползотвори спестяванията си от продажбата на дъблинския апартамент? Щеше да осигури дом за Лади и Гъс и да даде възможност на младата двойка да започне желаниния бизнес. Там щеше да легне, когато предсказаната ѝ болест я повалеше. Знаеше, че е грешно да вярва на гадателки, но целият онзи ден беше все така жив в главата ѝ.

Все пак това именно беше денят, в който Шей я изнасили.

В началото не беше лесно да задвижат бизнеса. Прекарваха голяма част от времето си в сметки, Лади разбираше, че работата не върви добре.

— Мога да нося повече въглища на горните етажи — предложи той в желанието си да помогне.

— Няма да има особена полза, Лади, след като няма за кого да палим огън.

Маги беше безкрайно мила с вуйчото на своя съпруг. Винаги успяваше да го накара да се чувства значим.

— Какво ще кажеш да излезем на улицата, Роуз, с поднос сандвичи и името на хотела, изписано върху него, а ти ще раздаваш листовки.

— Не, Лади. Това е хотелът на Гъс и Маги. На тях ще им дойдат нужните идеи, ще измислят какво да правим.

В крайна сметка стана точно така.

Младата двойка работеше денонощно. Създаде си вярна клиентела. Привличаха посетители от северната част на страната, вестта се предаваше от уста на уста. А когато се появи чужденец, Маги му подаваше картичка, на която пишеше: „Имаме приятели, които говорят френски, немски, италиански“. И наистина познаваха един немец — книговец, французин, който преподаваше в училище за момчета, и италианец, собственик на закувалня, където се предлагаше превъзходен чипс. При нужда се свързваха с тях, за да им служат като преводачи.

На Гъс и Маги им се родиха две деца, момиченца. Роуз беше една от най-щастливите жени в Ирландия. Сутрин, когато времето беше слънчево, водеше внучките си в градинката „Сейнт Стивън“.

Един от гостите на хотела попита Лади дали наблизо има зала за снукър^[1] и Лади, винаги готов да услужи, откри набързо каквото трябваше.

— Ще направиш ли една игра с мен? — предложи мъжът, самотен бизнесмен от Бирмингам.

— Страхувам се, че не мога да играя, сър — отговори почти извинително Лади.

— Ще ти покажа.

И тогава предсказанието на ясновидката се сбъдна. Лади имаше талант за тази игра. Човекът от Бирмингам не можеше да повярва. Лади научи веднага реда: жълто, зелено, кафяво, синьо, розово, черно. Вкарваше топките с лекота и стил. Хората се събраха, за да го гледат.

Лади беше спортсмен, точно както беше казала гадателката. Той никога не залагаше пари. Другите се обзалагаха за него, а той печелеше състезания и накрая публикуваха снимката му във вестника. Поканиха го да се присъедини към един клуб. Беше се превърнал в местна знаменитост.

Роуз го наблюдаваше с радост. Вече не се налагаше да моли сина си да се грижи за вуйчо си, когато тя си отиде. Знаеше, че няма да е необходимо. Лади щеше да живее с Гъс и Маги до края на живота си. Роуз записваше в една тетрадка победите му и след това заедно ги четяха.

— Дали Шей щеше да се гордее с мен, как мислиш? — попита я една вечер Лади.

Въпросът му я стресна. Отговори внимателно:

— Мисля, че щеше да е доволен. Но, както знаеш, много трудно беше да се предвиди нещо за него. Говореше малко, нямаше как да разберем какви мисли се въртят в главата му.

— Защо се омъжи за него, Роуз?

— За да създам дом за всички ни — отвърна простиичко тя.

Обяснението очевидно го задоволи. Той самият никога не беше мислил за женитба или за жени, поне доколкото знаеше Роуз. Сигурно имаше сексуални желания и нужди като всеки мъж, но никога не ги беше показвал. А сега снукърът изглеждаше напълно подходящ заместител. Затова, когато разбра, че трябва да ѝ бъде направена хистеректомия, а след това, че хистеректомията не беше решила проблема, Роуз нямаше вече никакви притеснения за бъдещето.

Лекарят не беше свикнал хората да приемат така спокойно тежките диагнози.

— Ще се погрижим болката да бъде възможно най-малка — обеща той.

— Бих искала да отида в приют — помоли го тя.

— Но вие имате семейство, те ще се погрижат за вас — отвърна лекарят.

— Така е, но те са толкова заети. Предпочитам да не бъда при тях, тъй като ще ми отделят много време. Моля ви, докторе, няма да създавам проблеми в приюта, ще помагам, с каквото мога.

Гъс и Маги не успяха да скрият от нея сполетялата ги катастрофа. Бяха се застраховали и инвестирали в компания, която банкрутира. Щяха да изгубят хотела. Надявах се да го запазят в тайна от нея, може би тя щеше да умре, без да разбере. И без това вече беше прекалено слаба, за да я водят в хотела, както правеха през първите месеци, за да обядва в неделя с внучките си. Единственото, което можеха да направят сега, беше да ѝ спестят истината.

Но не успяха.

— Трябва да ми кажете какво има — обърна се тя към Гъс и Маги. — Нямайте право да напуснете тази стая, преди да ми кажете какво става. Остават ми още няколко седмици живот, няма да позволите да ги прекарам в непрестанни терзания и да си въобразявам, че нещата са по-лоши, отколкото са в действителност.

— Кое е най-лошото, което би могла да си помислиш? — попита я Маги.

— Че нещо не е наред с някое от децата? — Двамата поклатиха глава. — Или с някой от вас? Или с Лади? Някаква болест? — Отново ѝ отговори с „не“. — Е, в такъв случай можем да посрещнем всичко останало.

На отслабналото ѝ лице се появи усмивка. Разказаха ѝ цялата история. Как вестниците писали за нея. Как Хари Кейн обявил по телевизията, че никой няма да си изгуби вложенията, че банките ще ги спасят, но те все още се страхували.

От очите на Роуз се стичаха сълзи. Циганката Ела не ѝ беше казала за това прекеждие. Проклинаше Хари Кейн и всички свързани с него за тяхната ненаситност и задето бяха ограбили така безсъвестно хората. Никога не я бяха виждали толкова ядосана.

— Знаех си, че не бива да ти казваме — промълви загрижено Гъс.

— Разбира се, че трябваше да ми кажете. И се закълнете, че ще ми казвате всичко отсега нататък.

— Мамо, ако все пак всичко се провали и се наложи да си търсим друга работа, искам да знаеш, че ще вземем Лади с нас.

— Разбира се, че го знае — смъмри го Маги.

— А той знае ли? — попита ги тя.

— Разбира до някакво свое ниво — отговори ѝ Маги.

И внезапно с безкрайно облекчение Роуз осъзна, че каквото и да се случеше след нейната смърт, Лади щеше да живее сред добронамерени хора.

Умря спокойна.

Така и не разбра, че някоя си мис Кейси се отби в хотела, за да им обясни каква значителна сума трябваше да инвестират сега, за да

компенсират спасяването на хотела. Тя отбеляза, че при подобни обстоятелства, когато дадена компания с ограничена отговорност се провали, не изплаща компенсации на своите инвеститори. Мистър Кейн обаче беше платил парите на семейство Нийл от собствените си средства и сега, в новото си начинание, беше подкрепян от спасените от него хора. Цялата работа е „поверителна“, както се изрази мис Кейси. Документацията изглеждаше впечатляваща, но се изискваше да не се вписва в счетоводните книги по обичайния начин, тъй като беше нещо като джентълменско споразумение.

Гъс знаеше, че ако беше жива, майка му щеше да се възпротиви. Затова се тревожеше, че се съгласява да играе по тяхната свирка. Не казаха нищо на Лади. Просто правеха икономии. Не можах да купят нов бойлер, когато имаха нужда, не смениха мокета във фойето с нов.

Един италиански бизнесмен отседна в хотела със своята съпруга и двамата си синове. Мъжът беше зает по цял ден, а в това време съпругата му обикаляше магазините. Синовете им, и двамата тийнейджъри, се отегчаваха. Лади им предложи да ги заведе да играят снукър. Не в някоя зала, където пушеха и играеха хазарт, а в клуба, където обстановката беше напълно подходяща за тях. И той преобрази напълно почивката им.

От Паоло получи списък с думи: *tavola da biliardo, sala da biliardo, stecca da biliardo...* Момчетата на свой ред научаваха съответните думи на английски: билиардна маса, щека...

Семейството беше богато. Живееха в Рим, това беше всичко, което Лади успя да разбере от тях. Преди да си тръгнат, си направиха снимка с него пред хотела. После се качиха в едно такси и потеглиха към летището. След като таксито замина, Лади забеляза дебела пачка банкноти, изпаднала от чантата им. Вдигна поглед, но таксито беше изчезнало. Никога нямаше да разберат къде са изтървали парите. Те бяха богати, тази загуба нямаше да им се отрази. Жената харчеше по цяло състояние на „Графтън стрийт“. За разлика от Гъс и Маги, които имаха огромна нужда от много неща. Лади въздъхна и взе автобуса за летището.

Завари ги, като си предаваха багажа, събран в прекрасни куфари от мека кожа. За момент се разколеба отново, но веднага побърза да им предаде банкнотите, преди да е променил решението си.

И четиримата италианци го прегърнаха подред. И заобясняваха гръмко колко великодушни и прекрасни са ирландците. Никога в живота си не бяха виждали толкова добри хора. Извадиха няколко от банкнотите в пачката и ги пъхнаха в джоба на Лади.

— *Puo venire alla casa. La casa a Roma* — заявиха те.

— Канят те на гости у тях в Рим — преведоха му от опашката.

— Знам — отвърна Лади, а очите му блестяха. — И нещо повече — ще отида. Преди години ми предказаха, че ще пътувам в чужбина, отвъд морето.

Гъс и Маги разговаряха за необичайната случка.

— Може би ще я забрави след няколко дена — рече Гъс.

— Защо просто не са му дали бакшиша, без да го канят? — чудеше се Маги.

— Ще ми трябва паспорт — обяви на другия ден Лади.

— Не е ли по-добре първо да научиш италиански? — подхвърли Маги.

Ако успееш да отвлечат мислите му за известно време, може би щяха да убедят Лади, че пътуването до Рим е само мечта.

В клуба по снукър той започна да разпитва познатите си дали са чували за курс по италиански. Един познат шофьор, Джими Съливан, го осведоми, че при тях живеела една чудесна жена, Синьора, която започвала курс по италиански в училище „Маунтинвю“.

Лади отиде и се записа.

Очевидно Маги и Гъс се бяха излъгали относно курса. На Лади той му допадна извънредно. Учеше думите и фразите с такова старание, сякаш животът му зависеше от тях. Когато в хотела отседнеше италианец, той го посрещаше гордо с *mi chiamo Lorenzo*, сякаш би трябвало да очакват портиерът на този малък ирландски хотел да се нарича така. Седмиците минаваха и често вечер, когато валеше, до вратата го докарваше едно елегантно беемве.

— Покани приятелката си, Лади.

Маги се беше вглеждала вече многократно в мрака, но успя да различи единствено профила на някаква красива жена зад волана.

— А, не, Констанца трябва да се връща. Има доста път до вкъщи.

Как беше успяла тази абсурдна учителка да хипнотизира целия клас да играе на нейните игрички? Беше като в приказката за прекрасния кавалджия, събрал цялото село около себе със своята свирня. Лади не отиде на едно състезание по снукър, където със сигурност щеше да победи, за да не пропусне часа си по италиански. Тази седмица вземаха частите на тялото и двамата с Франческа трябваше да показват пред класа гърлата си, лактите и глезените.

Гъс и Маги се спогледаха смаяни. Решиха, че цялото това преживяване е благотворно за него. Всичко останало беше толкова мрачно. Вече беше наложително да постегнат хотела, но не можеха да си го позволят. Бяха казали на Лади, че положението е трудно, но той като че ли не осъзна напълно думите им, но поне беше щастлив в момента.

На Лади му беше трудно да запомни всички нови думи. Братята от манастира като че ли не изискваха от него да учи чак толкова, но тук от него очакваха да се движи в крак с останалите.

Понякога той заставаше край дворната стена на училището и повтаряше думите. Опитваше се да запомни къде се поставя ударението. *Dov'è il dolore* се изговаряше въпросително. Така щеше да попита лекарят, ако се озовеше в болницата.

Мистър О'Брайън, директорът на училището, се приближи и седна до него.

— Как си? — попита той.

— *Bene, benissimo.*

Синьора им беше казала да отговарят на италиански.

— Страхотно... Харесва ли ти курсът? Как ти беше името?

— *Mi chiamo Lorenzo.*

— Е, Лоренцо, заслужава ли си парите?

— Не съм сигурен колко струва, синьор. Плати го съпругата на моя племенник.

Тони О'Брайън се взря в едрия бавноразвиващ се мъж и усети, че в гърлото му се образува буца. Ейдан Дън имаше право да се бори така упорито за вечерния курс. Той вървеше великолепно, надминавайки и най-смелите му мечти. Бяха се записали всякакви хора. Например

съпругата на Хари Кейн, представи си, и гангстери като онзи младеж с ниското чело.

Беше разказал впечатленията си на Граня, но тя продължаваше да мисли, че той просто се държи покровителствено към баща ѝ. Може би трябваше да научи нещо конкретно, за да ѝ докаже, че наистина се интересува.

— Какво ще правите днес, Лоренцо?

— Ами, тази седмица ще изучаваме частите на тялото, в случай че се разболеем или преживеем злополука в Италия. Първото, което ще попита лекарят, когато те вкарат с количката, е: „Dov’è il dolore?“. Знаеш ли какво означава?

— Не, не знам. Аз не съм в курса. Значи лекарят ще попита: „Dov’è il dolore?“.

— Означава „къде е болката“.

— „Dov’è“ е „къде“, нали така?

— Да, трябва да е така, тъй като се казва: „Dov’è il banco“, „Dov’è l’albergo“. Значи си прав. „Dov’è“ означава „къде е“.

Лади изглеждаше доволен, сякаш досега не беше направил логическата връзка.

— Женен ли си, Лоренцо?

— Не, синьор, от това нямаше да излезе нищо. Сестра ми казваше, че трябва да се съсредоточа върху снукъра.

— Е, въпросът не е непременно или едното, или другото. Можеш да имаш и двете.

— Когато си умен и управляваш училище, като теб например. Но аз не бих могъл да върша прекалено много неща едновременно.

— Аз също не мога, Лоренцо.

— И ти ли не си женен в такъв случай? Мислех, че имаш големи деца?

— Не, не съм женен.

— Може би учителството е професия, в която хората не се женят. Мистър Дън от курса също не е женен.

— Така ли?

Тони О’Брайън наостри уши.

— Не е женен, но мисля, че се харесват със Синьора!

Лади се огледа да не би някой да го чуе. Прекалено дръзко беше да изрича подобно нещо на глас.

— Не съм сигурен, че ситуацията наистина е такава.

Тони О'Брайън беше силно учуден.

— Всички мислим, че е така. С Франческа, Гулиелмо и Бартоломео говорихме... Те двамата се смеят много и се прибират заедно след курса.

— Е, няма нищо лошо — отвърна Тони О'Брайън.

— Би било много хубаво за тях, нали?

На Лади му харесваше всички да са доволни.

— Би било много интересно — съгласи се директорът.

Искаше да открие някаква информация за Граня, но не беше очаквал подобно поведение от Ейдан Дън. Ако казаното беше вярно, значи нещата се развиваха в тяхна полза. Ейдан нямаше да бъде прекалено критичен, ако той самият беше въввлечен в нещо по-необичайно, меко казано. Нямаше как да проповядва и претендира за висок морал. Все пак Тони О'Брайън беше ерген, ухажващ неомъжена жена, докато връзката Ейдан-Синьора...

Но все още не можеше да говори пред Граня. Бяха се срещнали, разговорът вървеше мудро. И двамата се стараеха да бъдат любезни.

— Ще останеш ли през нощта? — беше я попитал той.

— Да, но не искам да се любим.

Както винаги тя говореше без престорена свенливост или намек за подмолни игрички.

— А в едно легло ли ще спим?

Беше му се сторила толкова млада и обърквана. Искаше му се да я прегърне, да я погали, да ѝ каже, че в крайна сметка всичко ще си дойде на мястото. Но не смееше.

— Би трябвало аз да спя на дивана, това е твоят дом.

— Ако те помоля да спиш с мен, ще изглежда, че съм просто някакво животно и се интересувам единствено от тялото ти. Ако не го направя, ще излезе, че не ми пука.

Тя се настани мълчаливо на дивана, а той я зави с одеялото и я целуна по челото. На сутринта ѝ направи костариканско кафе. Тя изглеждаше уморена, с тъмни сенки под очите.

— Не можах да спя — обясни младата жена. — Четох някои от книгите ти. Имаш изумителни неща.

Видя до леглото ѝ „Параграф 22“. Граня нямаше как да е чела Джоузеф Хелър. Може би пропастта помежду им беше прекалено

голяма. Колекцията му от традиционен джаз очевидно я беше озадачила. Тя беше още дете.

— Би ми било приятно да дойда пак на вечеря — каза на тръгване тя.

— Кажи ми кога и ще сготвя в твоя чест.

— Тази вечер? Или е прекалено скоро?

— Чудесно, но малко по-късно, тъй като бих искал да хвърля едно око на курса по италиански. И преди да сме започнали да се караме, държа да обясня, че отивам, защото искам; това няма нищо общо с теб или с баща ти.

— Мир — обяви Граня.

Тони О'Брайън приготви предварително всичко. Пилешките гърди киснеха в марината с джинджифил и мед, масата беше подредена. На леглото беше сложил чисти чаршафи, на дивана бе метнато одеяло, за всеки случай.

Лади, претоварен с все повече нови думи, молеше Гъс и Маги да му помагат.

— Според Синьора точно сега е моментът, в който трябва да бъдем уверени, а не да мънкаме. Ще имаме още един урок за частите на тялото, а аз все ги забравям. Моля ви, изслушайте ме, моля ви.

Те едва имаха с какво да платят надниците на хората, а Лади, със сгърчено от тревога лице, упорито настояваше да изслушат домашното му по италиански.

— Нямахте да се притеснявам, ако съм с Констанца. Но може да се падна с Франческа или Елизабета, затова, моля ви, нека да минем още веднъж думите.

Маги взе листа.

— Откъде да започнем? — попита тя. Но ги прекъснаха. Месарят искаше да разбере дали сметката му ще бъде платена някога. — Нека аз се оправя с него, Гъс.

Гъс взе листа.

— Добре, Лади. Аз лекар ли ще съм или пациент?

— Най-добре е и двете, докато преговоря всичко. Можеш ли да ми казваш думите, както правеше преди?

— Разбира се. И така, аз влизам в лекарския кабинет, нещо с мен не е наред. Ти си лекарят, така че какво ще попиташ?

— Трябва да попитам: „Къде е болката?“ Елизабета ще бъде пациент, аз — лекар.

Гъс не успя да си обясни как съумя да запази спокойствие. Струваше му се, че съкурсниците на Лади участват в някаква странна пантомима. Възрастни хора, а се наричаха с разни смехотворни имена, сочеха към лактите си и окачваха на вратовете си имитации на слушалки.

И точно тази вечер Лади намери да покани Констанца — най-елегантната жена, която бяха виждали някога. От всички вечери в годината Лади беше избрал точно тази, когато след цели три часа над сметките, стана очевидно, че се налага да затворят хотела. Сега трябваше да разменят безсмислени любезности с някаква полупобъркана жена. Но не се стигна до любезности. Тя обясни, че е омъжена за Хари Кейн, името, фигуриращо във всичките им документи. Че мис Кейси е негова любовница. Че без тях никога не би получила информацията и смелостта за това, което щеше да направи.

После им благодари лаконично и извади чековата си книжка.

— Правилно ли постъпих, като казах на Констанца?

Лади местеше страхливо поглед — никога досега не беше споменавал навън за проблемите им. Опасяваше се, че нямаха особено гостоприемен вид, когато се появи в нейната компания. Но сега, доколкото разбираше, всичко се беше разрешило чудесно.

— Да, Лади, постъпи правилно — отвърна Гъс.

Като че ли сега всички дишаха по-свободно. Гъс и Маги бяха толкова напрегнати преди няколко часа, когато му помагаха да си научи думите.

Трябваше да им каже колко добре се е справил в клас.

— Тази вечер мина чудесно. Знаете колко се страхувах, че няма да се сетя за думите, но си ги спомних, всичките си ги спомних — заяви сияещ Лади.

Маги кимна. Не смееше да му отговори, не знаеше дали може да разчита на гласа си. Очите ѝ блестяха.

[1] Снукър — разновидност на бiliarда. — Б.пр. ↑

ФИОНА

Фиона работеше в барчето на една от големите градски болници. Винаги жизнерадостна и весела, тя беше дребно момиче с огромни очила, от които очите ѝ изглеждаха извънредно големи, и връзваше косите си отзад с пандела.

В барчето беше топло, затова носеше тениски, на които бяха написани дните на седмицата.

— Разбирам кой ден сме само като погледна към гърдите на Фиона — подхвърляха редовните ѝ клиенти. Фиона и нейните тениски винаги създаваха повод за разговор.

Понякога младата жена си мечтаеше как някой от красивите лекари ще спре, ще се вгледа в огромните ѝ очи и ще разбере, че тя е момичето, което е търсил цял живот.

Но, уви, това все не се случваше. И надали изобщо някога щеше да се случи. Лекарите си имаха приятелки — самите те лекарки или лекарски дъщери, все умни особи. Нямаше да се вгледат в момичето, което разнасяше пластмасови чашки с кафе. „Стига си мечтала“ — повтаряше си тя.

Фиона беше на двайсет години, но вече беше изгубила всякакви илюзии за способността си да се запознава с мъже. Просто не я биваше. Приятелките ѝ Граня и Бриджид Дън бяха съвсем друго нещо, веднага се запознаваха с някой и често прекарваха нощта при него, тъй като я молеха да им бъде параван.

„Ще спя при Фиона“ беше дежурното извинение.

Майката ѝ нямаше представа за всичко това и нямаше да го одобри. Тя подкрепяше твърдо мнението, че „добрите момичета чакат, докато се омъжат“. Колкото до Фиона, тя нямаше твърда позиция по въпроса. Смяташе, че ако обичаш един мъж и той също те обича, би трябвало да не ограничаваш отношенията си с него. Положението

около нея обаче беше такава, че никога не ѝ се беше случило да приложи теорията на практика.

Понякога се взираше напрегнато в огледалото. Не изглеждаше зле. Може би беше прекалено дребна и може би очилата не правеха положението по-добро, но хората казваха, че я харесват. Дали просто не я потупваха покровителствено по главата? Дали не изглеждаше идиотски?

Граня Дън ѝ беше казала да не ѝ пука от нищо, тъй като изглеждала много добре. Но пък напоследък Граня беше толкова разсеяна. Беше си загубила ума по онзи старец, който беше връстник на баща ѝ! Да ѝ се чудиш на акъла при нейния богат избор!

Бриджид твърдеше, че Фиона изглежда страхотно и има великолепа фигура, за разлика от нея самата, която наддавала веднага, щом изяде дори един сандвич. Защо тогава обаче Бриджид не оставаше никога без приятел или без партньор, за каквото и да е? И това не бяха само хората, които срещаше в пътническата агенция. Бриджид казваше, че покрай работата си не е срещнала мъж, който да ѝ хареса. Там ходели само тълпи от момичета, търсеци места, където да се пекаат на слънце и да получат тен; възрастни жени, или пък младоженци, от чиито изисквания за някое „достатъчно усамотено място“ направо можело да ти се повдигне. И изобщо Граня и Бриджид не спяха с всеки, с когото се запознаеха.

Цялата сутрин имаха много работа и тя не насмогваше. Кошчето за боклук беше препълнено с пликчета от чай и опаковки от бисквити, трябваше да го изхвърли. Помъкна с усилие найлоновата торба към вратата. Един младеж се изправи и я пое от ръцете ѝ.

— Оставете на мен — рече той.

Беше мургав и красив, с изключение на прекалено острата му коса. Под ръка държеше шлем на мотоциклетист, сякаш се страхуваше да го изпусне от погледа си. Фиона отвори вратата към площадката, където бяха наредени кофите за боклук и го изчака любезно да се върне.

— Беше много мило от ваша страна — усмихна се тя.

Младият мъж посочи към гърдите ѝ.

— *Giovedì* — рече той.

— Моля?

— Четвъртък на италиански — обясни ѝ той.

— О, вие говорите италиански?

— Два пъти седмично посещавам курс по италиански.

Този човек определено ѝ харесваше и ѝ се искаше да продължават да разговарят.

— Кого казахте, че сте довели тук? — попита тя.

Най-добре беше да си изясни положението от самото начало. Ако ставаше дума за съпруга или приятелка, нямаше смисъл да задълбочава интереса си към него.

— Майка ми — отговори той и лицето му помръкна.

— Злополука ли е претърпяла?

— Горе-долу.

Не желаше да говори за нея. Фиона се върна към италианския и го попита къде се провежда курсът.

— В „Маунтинвю“.

— Какво съвпадение само! Бащата на най-добрата ми приятелка е учител там.

Вече се чувстваше свързана по някакъв начин с този човек.

— Светът наистина е малък — съгласи се той.

Усещаше, че му досажда, а и вече се беше събрала опашка.

— Благодаря ви, че ми помогнахте — усмихна се тя.

— Няма защо.

— Сигурна съм, че майка ви ще се оправи, в спешното отделение са превъзходни екипи.

— Дано — въздъхна той, окуражен от усмивката ѝ. Фиона обслужваше клиентите и се питаше дали понякога не е твърде отегчителна? Това беше едно от нещата, които човек не можеше да разбере автоматично.

— Скучна ли съм? — попита тя същата вечер Бриджид.

— Не, супер си. Би трябвало да водиш собствено телевизионно предаване. — Бриджид гледаше с неудоволствие разпралия се цип на полата ѝ. — Те просто не ги правят както трябва, не съм толкова дебела, че това нещо тук да се пръсне. Невъзможно е.

— Разбира се, че е невъзможно — излъга Фиона. Тогавя осъзна, че най-вероятно и Бриджид току-що я беше излъгала. — Наистина ли мислиш, че не съм скучна?

— Фиона, ти си слаба, а точно това искат всички без изключение. И престани с тези приказки... Никога не си била скучна, преди да

започнеш да твърдиш, че си скучна.

Бриджид не проявяваше особено търпение към оплакванията на своята приятелка, тъй като бе изправена пред къде-къде по-непоправимия според нея факт, че е наддала отново.

— Запознах се с един младеж, а той започна да се прозява и побърза да се отдалечи само две минути, след като се заговорихме.

Фиона изглеждаше наистина разстроена. Приятелката ѝ омекна.

— Къде се запозна?

— На работата, майка му беше в спешното.

— И какво очакваш от него, да води светски разговор? Вземи се в ръце, Фиона, ама наистина го направи.

— Той учи италиански в училището на баща ти.

— Слава богу, че някой го прави, страхувах се, че няма да съберат достатъчно хора. Цяло лято баща ми се оглеждаше като невестулка.

— Виня и моите родители, разбира се. Не бих могла да бъда нищо друго, освен скучна — те не говорят за нищо, въпреки че се обсъждат никакви теми. Какво бих могла да кажа аз, след като съм живяла години наред в такава обстановка?

— О, ще млъкнеш ли, изобщо не си скучна! Моите не са провели един разговор от години. Татко отива в стаята си след вечеря и си остава там. Изненадана съм, че не спи там. Седи на малкото си бюро, загледан в книгите, италианските чинии и снимките по стената. През слънчевите вечери седи на дивана до прозореца и просто гледа пред себе си. Какво ще кажеш, не е ли тъпо?

— Какво да кажа, ако го видя отново?

— Баща ми ли?

— Не, момчето с острата коса.

— Ами би могла да го попиташ как е майка му.

— Баща ти има ли италиански речник?

— Поне двайсетина. Защо?

— Искам да видя дните на седмицата — загадъчно присви очи Фиона.

Мина повече от седмица, преди да го види отново.

— Как е майка ти? — попита го тя.

— Откъде научи за нея? — смръщи се той.

Толкова за страхотното предложение на Бриджид!

— Миналата седмица, когато ми помогна да изнеса навън торбата, ти ми каза, че майка ти е в спешното отделение.

Лицето му бавно се проясни.

— Да, разбира се, съжалявам. Ами, всъщност не е особено добре, направи го отново.

— Отново я блъсна кола?

— Не, изпи свръхдоза.

— О, съжалявам.

Последва мълчание. После тя посочи тениската си и заяви гордо:

— *Venerdi*. Така ли се произнася?

— И ти ли учиш италиански?

Фиона отговори, без да се замисли.

— Не, научих само дните на седмицата, в случай че те срещна отново.

Лицето ѝ пламна и ѝ се прииска да потъне в земята, но вече беше късно.

— Казвам се Бари — рече младежът. — Искаш ли да отидем на кино тази вечер?

Бари и Фиона се срещнаха на „О’Конъл стрийт“ и погледнаха към опашките пред кината.

— Какво би искала да гледаш? — попита я той.

— А ти?

— Нямам претенции, честно.

— Нито пък аз. — Наистина ли видя нетърпение по лицето му?

— Може би този с най-късата опашка — предложи тя.

— Но там дават само бойни изкуства — възпротиви се Бари.

— Чудесно — отвърна глуповато тя.

— Харесваш бойните изкуства? — възкликна невярващо Бари.

— А ти харесваш ли ги?

Засега срещата не се отличаваше с особен успех. Гледаха филм, който не им хареса. След филма се появи нов проблем — какво да правят пък сега.

— Искаш ли пица? — предложи той.

Фиона закима ентусиазирано.

— Или предпочиташ да отидем в някое кафене?

— О, също ми допада.

— Нека да е пица — заяви той с тон на човек, свикнал да взема окончателните решения.

Седнаха и се спогледаха. Изборът на пица се превърна в истински кошмар. Фиона се съгласи с предложението и за *pizza margherita*, и за *pizza napoletana*, а в крайна сметка Бари поръча по една *quattro stagioni* и за двамата.

Разказа ѝ, че на курса по италиански преподавателката Синьора веднъж донесла пици. Сигурно харчела всичко, което печелеше, за да им носи подаръци. Цялата група седяла, похапвала и повтаряла имената на пиците, изобщо било чудесно. Изглеждаше безкрайно ентусиазиран. На Фиона ѝ се искаше и нейното сърце и лице да бъдат изпълнени с толкова живот. За всичко.

Това, разбира се, беше по вина на майка ѝ и баща ѝ. Те бяха мили и симпатични, но нямаха какво да си кажат един на друг. Баща ѝ твърдеше, че „колкото по-малко се говори, толкова по-малко вреда се нанася“. Майка ѝ пък стриктно спазваше правилото да не се увлича, независимо за какво ставаше дума. Вечно повтаряше на Фиона да не се увлича прекалено по ирландските танци или от почивката в Испания.

В крайна сметка Фиона се бе превърнала в човек, който не можеше да реши кой филм да гледа, каква пица да избере и какво да каже. Дали да заговори за опитите за самоубийство на майка му или той точно това се опитваше да забрави. Фиона се съсредоточи толкова силно, че несъзнателно смръщи вежди.

— Съжалявам, може би ставам досаден с моя курс по италиански.

— О, не, нищо подобно — извика тя. — Много ми е приятно да те слушам. Знаеш ли, иска ми се и аз да съм целенасочена като теб. Завиждам и на теб, и на другите за този курс. Чувствам се малко тъпа.

Често, когато най-малко го очакваше, Фиона казваше нещо приятно за събеседниците си. Бари се усмихна до ушите и я потупа по ръката.

— Изобщо не си тъпа и нищо не може да ти попречи и ти да ходиш, на какъвто и да е курс, нали?

— Вашата група пълна ли е?

Отново съжали, че не си сдържа езика зад зъбите. Прояви прекален ентусиазъм, направо го преследваше, сякаш говореха за

единствения вечерен курс в Дъблин. Прехапа устни, когато той поклати глава.

— Няма смисъл да се включваш сега. Прекалено е късно, ние сме много напред — заяви гордо той. — Освен това всеки е дошъл поради някаква причина. На всеки италианският му трябва по една или друга причина.

— Каква е твоята?

Бари погледна някак смутено.

— Ами, свързана е с предишното ми ходене в Италия на световното по футбол. Чувствах се страшно глупаво, защото не можех да говоря техния език.

— Но първенството няма да бъде пак там, нали?

— Не, но бих искал да се върна там и да поговоря с приятелите ми.

Изражението му показваше, че е някъде далеч.

Фиона се чудеше дали да го попита за майка му, но в крайна сметка се отказа. Въпросът може би беше прекалено личен. Искаше да го види отново, но не знаеше как да му го каже. Как успяваха другите момичета? Дали говореха разни духовитости? Или изобщо не казваха нищо? Искаше ѝ се да знае. Как ѝ се искаше да каже нещо, което да помогне на това мило момче да разбере, че го харесва и би желала да му бъде приятелка. И дори нещо повече.

— Струва ми се, че трябва да тръгваме — рече Бари.

— О, да. Разбира се.

— Да те изпратя ли до автобуса?

— Би било чудесно, благодаря.

— Или предпочиташ да те закарам с мотоциклета?

— О, страхотно. — Осъзна, че се беше съгласила и с двете предложения. — Искам да кажа, че когато ми предложи да ме изпратиш до автобуса, не знаех за мотоциклета. Но предпочитам второто.

Смелостта ѝ я шокира.

— Чудесно — каза той. — Но ще трябва да се държиш здраво за мен.

— Обещавам — отвърна Фиона и му се усмихна.

Помоли го да я остави в началото на улицата, тъй като мотоциклетите не спираха често пред тяхната къща. Дали щеше да ѝ

предложи да се видят отново? Молеше се лицето ѝ да не издаде колко силно се надява.

— Е, може да се срещнем случайно в супермаркета — каза той.

— Какво? О, разбира се. Да. Без проблеми.

— Или в болницата? — добави той още една възможност.

— Да, да. Разбира се, ако минаваш оттам.

— Ще минавам всеки ден. Майка ми е там. Благодаря ти, че не ме пита за нея... Не исках да говорим...

Фиона затаи дъх от облекчение. Тъкмо се канеше да го пита как е тя.

— Лека нощ, Фиона.

— Лека нощ, Бари, и благодаря.

Бриджид мина покрай болницата, за да я види.

— Можеш ли да се отбиеш у нас тази вечер?

— Разбира се. Защо? — разтревожи се Фиона.

— Тази вечер е Великата вечер. Граня ще им съобщи за пенсионера. Ще лети пух и перушина.

— И какво ще помогна аз?

— Може би ще бъдат по-сдържани, ако в къщата има външен човек. Но само „може би“.

Бриджид очевидно се съмняваше.

— А пенсионерът...

— Той ще стои в колата си отвън, в случай че има нужда от него. Е, нали се сецаш, ако се наложи да бъде представен като зет или се турне да спасява Граня, ако баща ни я пребие.

— Баща ти не би направил такова нещо! — ужаси се Фиона.

— Боже, ти приемаш всичко буквално. Нямах ли капчица въображение?

— Не, не мисля, че имам — отговори тъжно девойката.

Същия ден Фиона поразпита за мисис Хили, майката на Бари. Познаваше Кити, една от сестрите в отделението, и от нея получи информацията. Бяха изпомпали съдържанието на стомаха ѝ за втори път. Кити роптаеше — нека слагат край на живота си, след като

толкова им се иска. Тя не изпитваше симпатия към самоубийците, но помоли Фиона да не казва на никого, за да не ѝ излезе име, че е безчувствена. А и нали даваше на проклетата жена лекарствата ѝ и се държеше с нея така мило, както и с всички останали пациенти?

— Как ѝ е малкото име?

— Неса, струва ми се.

— Как изглежда? — попита я Фиона.

— О, не знам. Непрекъснато се взира към вратата в очакване съпругът ѝ да влезе.

— И той дойде ли?

— Засега не. Синът ѝ идва, но тя копнее за съпруга си. Затова го е направила.

— Откъде знаеш?

— Всички го правят заради това — отвърна мъдро Кити.

Семейство Дън беше насядало около кухненската маса. Уж вечеряха, но мисис Дън беше прегърнала поредния си булеварден роман. Както обикновено, Бриджид официално не ядеше нищо, но вземаше по малко от макароните със сирене и хапчици хляб с масло, за да попие разлетия сок, и в крайна сметка изяждаше повече, отколкото ако си сипваше разумна порция.

Граня беше пребледняла.

Мистър Дън се надигна, за да се оттегли в любимия си кабинет.

— Татко, почакай. — Искам да ти кажа нещо. Всъщност искам да го кажа на всички.

Майка ѝ надигна поглед от книгата си. Бриджид беше вперила очи в масата. Фиона усети, че се изчервява и придобива виновно изражение.

— Да, разбира се.

Той седна отново, изненадан, но и доволен, че ще разговарят заедно.

— Знам, че ще ви бъде трудно да го приемете, затова ще се постарая да го обясня колкото се може по-просто. Обичам един мъж и искам да се оженим.

— Е, не е ли страхотно — усмихна се баща ѝ.

— Да се ожените? — възкликна майка ѝ, сякаш това беше най-неочакваното, което можеше да се случи между двама влюбени.

Бриджид и Фиона не казаха нищо, но изглеждаха очаровани от новината.

Граня побърза да продължи, преди баща ѝ да попита кой е избраникът на сърцето ѝ.

— Знам, че в началото няма да ви хареса и сигурно ще кажете, че е прекалено стар за мен, но... става дума за Тони О'Брайън.

Последвалото мълчание беше смразяващо.

— Шегуваш ли се?

— Не, татко.

— Тони О'Брайън! Ти... съпруга на директора, не какво да е — беше реакцията на майка ѝ.

— Чувала съм, че е много симпатичен — заяви бодро Фиона.

— И от кого си го чувала?

Мистър Дън говореше като типичен учител.

— Ами, чувала съм го — отвърна неопределено тя.

— Той не е толкова лош, татко. Пък и Граня все трябва да се омъжи за някого — намеси се и Бриджид с надеждата да разведри обстановката.

— Е, ако мислиш, че Тони О'Брайън ще се ожени за теб, чака те неприятна изненада.

— Искаме да се оженим идния месец.

— Граня, този човек обещава поне на три момичета годишно да се ожени за тях. После ги води в бордея си и прави с тях каквото пожелае. Е, ти сигурно си ходила достатъчно често у тях, когато ни казваше, че си при Фиона.

Фиона едва не припадна от срам и притеснение.

— Не е така, татко. Спрях да се срещам с него, след като стана директор, защото мислех, че е измамил и мен, и теб. Той обаче каза, че не е мамил никого и сега вече нещата са наред. Той изпитва най-добри чувства към теб и ти се възхищава много, оценява начина, по който върви вечерният курс.

— Едно момче, което ходи на този курс, каза, че е страхотен — отново се обади Фиона, но от погледа на мистър Дън разбра, че е по-добре да замълчи.

— Аз бях на твоята страна татко и не исках да имам нищо общо с него. А той обясни, че тук няма страни — всички сте били еднакво засегнати поради една и съща причина...

— Виждам, че е успял да те убеди. Обикновено около три дни са му достатъчни, така казва той самият. Знаеш ли, той се хвали как закарва в леглото си млади момичета. Ето такъв човек управлява в момента „Маунтинвю“.

— Не и сега, татко. Вече не. Обзалагам се, че...

— Само защото вече не е един от нас в учителската стая, защото седи в малката си тронна зала, „кабинетът на директора“, както го нарича.

— Но, татко, тази стая винаги е била „кабинетът на директора“, още от времето на мистър Уолш?

— Мистър Уолш беше достоен за поста си.

— А нима Тони не е? Нима не осигури пребоядисване на училището, нима не се погрижи и не го стегна?

— О, добре те е надъхал.

— Ти какво мислиш — Граня внезапно се обърна към майка си.

— Какво значение има какво мисля? Така или иначе ти ще направиш това, което си решила.

— Искам да разберете, че и на него не му е лесно. Искаше да ти каже отдавна, не искаше да държим всичко в тайна, но аз не бях готова.

— О, боже, бедният човечец, бедната страдаща душа.

Никога не бяха виждали баща си толкова саркастичен и огорчен.

Граня изправи рамене.

— Както каза мама, аз съм пълнолетна и ще направя каквото искам, но се надявах на вашето насърчение.

— И къде е той, великият сър, който не се осмели да дойде с теб и лично да ни съобщи новината?

— Навън е, татко, в колата си. Казах му, че ще го поканя, ако обстановката е подходяща.

— Не е подходяща, Граня, аз няма да ти дам благословията или насърчението, които искаш. Както каза майка ти, ти тръгваш по своя път... какво можем да сторим ние?

Разгневен, той стана от масата, излезе от стаята и затръшна вратата на кабинета си.

Граня погледна към майка си. Нел Дън сви рамене.

— Ти какво очакваше? — попита тя.

— Тони ме обича.

— Може да те обича, а може и да не те обича. Но това няма значение за баща ти. Просто ти избра единствения мъж на Земята, с когото той никога няма да се сдобри. Никога.

— Но ти, ти разбираш ли?

Граня беше готова да се разплаче. Защо никой не я подкрепи?

— Разбирам, че той е това, което искаш в момента. Какво друго има за разбиране?

— Благодаря ти, мамо, много ми помогна — отсече тя. След това погледна към сестра си и приятелката си. — Благодаря и на вас за подкрепата.

— Божичко, какво можехме да направим — проплака Бриджид от несправедливото обвинение.

— Аз се опитах да кажа, че е добронамерен — измънка бедната Фиона.

Граня се изправи отривисто.

— Къде отиваш? Не отивай при татко, той няма да си промени мнението?

— Отивам да си приготвя багажа...

— Ако е толкова луд по теб, значи ще те чака и утре — вразуми я майка ѝ.

— Не искам да стоя повече тук — отсече Граня. — Никога не съм била истински щастлива тук.

— Какво значи да си щастлив? — искрено се учуди Нел Дън.

— Ще те заведе вкъщи, скъпа — успокои я Тони О'Брайън, когато Граня излезе от къщата на родителите си.

А тя се разрида на рамото му. Някога, когато беше малка, така плачеше на рамото на баща си.

Фиона дълго размишлява за случилото се. Граня беше само с една година по-голяма от нея, но успя да се опълчи на родителите си? Сравнени с драмите в живота на Граня, нейните изглеждаха

незначителни. Това, което трябваше да направи сега, беше да стабилизира връзката си с Бари.

Щеше да мисли утре, като отиде на работа.

В края на работния ден, когато цветята бяха по-евтини, Фиона купи букет фрезии и написа на тях: „Оправяй се бързо, Неса“. Издебна удобния момент и без да я забележат сестрите от отделението, изтича да ги остави. След това побърза да се върне в барчето.

Бари се появи два дни по-късно.

— Тя е много по-добре, прибира се вкъщи в края на седмицата — обяви той.

— О, значи го е преодоляла... каквото и да е било?

— Ами, заради баща ми е. Тя мисли... е, мислеше, че той няма да дойде да я види. Той заяви, че няма да позволи да бъде изнудван чрез тези опити за самоубийство. И в началото беше силно депресиран.

— Но сега?

— Изглежда се е предал. Изпратил ѝ е цветя. Букет фрезии. И тя вече знае, че той не е безразличен към нея, затова се прибира вкъщи.

Фиона усети, че изстива.

— А той самият не се ли е появил... с цветята?

— Не, оставил ги е в отделението и си отишъл. Въпреки това номерът свърши работа.

— Ами той какво казва... по този въпрос?

Гласът на девойката почти не се чуваше.

— О, продължава да твърди, че никога не е изпращал цветя, но те си карат така от години.

— Всички родители са много странни, същото казваше и приятелката ми онзи ден. Изобщо не можеш да разбереш какво става в главите им.

— Ще излезем ли отново? — внезапно я попита Бари.

— С удоволствие — отвърна Фиона, а усмивката застина на лицето ѝ, докато се молеше дано никой никога не открие истината за цветята.

Бари я заведе на футболен мач. Предварително ѝ каза кой е добрият и кой — лошият отбор.

На стадиона срещнаха някакъв мургав, набит млад мъж.

— Как си, Луиджи, не знаех, че си от нашия отбор.

— Бартоломео, стари приятелю, та аз съм с тези момчета от самото начало.

И двамата преминаха на италиански, *mi piace giocare a calcio*. Започнаха да се смеят неудържимо, а Фиона ги последва, без да разбира за какво става дума.

— Това означава „обичам да играя футбол“ — обясни ѝ Луиджи.

Фиона си мислеше точно същото, но не го показва.

— Чудесно се справяте с италианския — възхити се тя.

— О, извинявай. Луиджи, това е приятелката ми Фиона.

— Голям късметлия си, че приятелката ти ходи на мачове. Сузи казва, че предпочита да гледа как съхне боята.

Фиона се чудеше дали да обясни на този странен човек с дъблински акцент и италианско име, че всъщност не е приятелка на Бари, но реши да не се намесва. И защо той наричаше Бари с това странно име?

— Ако след мача ще се срещаш със Сузи, четиримата бихме могли да пийнем по нещо? — предложи Бари, а Луиджи прие без колебание.

Веднага избраха заведението, в което да отидат.

По време на целия мач Фиона полагаше неимоверни усилия, за да разбере какво се случва на игрището и да се вълнува в подходящия момент. В сърцето си смяташе, че това е чудесно, така правеха и другите момичета — ходеха на мачове с момчетата, там срещаха други момчета и после отиваха някъде с тях и с техните приятелки.

Чувстваше се прекрасно. Просто сега трябваше да запомни различните обстоятелства, които водеха до гол или корнер. И най-важното — да не пита Бари за майка му, баща му и загадъчния букет.

Сузи беше великолепа с червеникавите си коси и работеше в едно от елегантните заведения на „Темпъл бар“. Фиона ѝ сподели, че сервира кафе в болницата.

Мъжете бяха щастливи, че момичетата се разговориха и веднага се възползваха от възможността да разнищят из основи мача. Постепенно двете стигнаха до предстоящото пътуване в Италия.

— Бартоломео говори ли денем и нощем за това *viaggio*? — поинтересува се Сузи.

— Защо го наричаш така? — прошепна Фиона.

— А как да го наричам?

— Ами, той всъщност е Бари.

— О, значи и това е дело на Синьора. Тя е невероятна. Наемателка е в къщата на майка ми. Управлява всичко и е прекръстила моя Лу на „Луиджи“. Понякога и аз го наричам така. Ти ще ходиш ли в Рим?

— Все още не познавам Бари чак толкова добре. Но ако нещата помежду ни потръгнат, може и да отида. Човек никога не знае.

— Започвай да спестяваш, ще бъде страшно забавно. Лу иска да прекараме там медения си месец.

И младата жена размаха ръка, за да покаже красивия си годежен пръстен.

— Великолепен е — възкликна Фиона.

— Не е истински, но Лу го изнамери чрез един приятел.

— Представи си само, меден месец в Рим — промълви с копнеж Фиона.

— Единственото неприятно е, че групата е от петдесет-шейсет души.

— Тогава ще го забавляваш само нощем, а не и денем.

— Да го забавлявам? Аз? Очаквам той да ме забавлява.

Фиона съжали, че не си замълча. Разбира се, че момиче като Сузи щеше да мисли така. Тя очакваше Луиджи да се старее. Но ако изглеждаш като Сузи с красивата ѝ червена коса и ако работиш на такова елегантно място като нея, и ако мъжете се бият да ти подаряват страхотни пръстени... Фиона въздъхна дълбоко.

Сузи я изгледа със симпатия.

— Скучен ли беше мачът? — попита тя.

— Ами не знам. Никога досега не бях ходила. Не съм сигурна обаче, че разбрах какво е засада. Ти знаеш ли?

— За бога, не. И нямам никакво желание да разбера. Срещай се с тях след мачовете, такъв е моят девиз.

Сузи знаеше всичко. Фиона я гледаше с неприкрито възхищение и завист.

— Как си станала такава... нали се сещаш? Само защото изглеждаш добре ли?

Сузи я погледна с недоверие. Това момиче с огромните очила не я занасяше. Беше искрено.

— Нямам представа как изглеждам... Баща ми казва, че имам вид на мръсница и курва, майка ми — че имам вид на онези, действащи по бързата процедура; докато си търсех работа, ми подхвърляха, че нося прекалено много грим; момчетата, които искаха да легнат с мен, твърдяха, че изглеждам чудесно. Откъде да знае човек как изглежда?

— О, знам, знам — съгласи се Фиона.

Майка ѝ също казваше, че изглежда глупаво с тениските, а в болницата ги харесваха. Според едни очилата ѝ бяха актив — правеха очите ѝ по-големи; други я питаха защо не си сложи контактни лещи. Тя самата понякога харесваше дългата си коса, а понякога се срамуваше, че прилича на престаряла ученичка.

— И така, в крайна сметка се убедих, че вече съм голяма и никога няма да се харесам на всички — продължи Сузи. — И реших да се харесвам на себе си: имам хубави крака, така че нося минижупи, но не глупави, гримът ми е леко по-приглушен. И щом престанах да се тревожа за тези неща, те вече не правят впечатление на никого.

— Как мислиш, да си отрежа ли косата? — попита я доверчиво Фиона.

— Не, не мисля, и не мисля също така, че трябва да я оставиш дълга. Това си е твоята коса и твоето лице и би трябвало да правиш с тях това, което ти смяташ за добро. Така че не търси моя съвет или съвета на Бартоломео, или на майка ти, иначе ще си останеш вечно дете. Аз поне така смятам.

О, колко лесно ѝ беше на красивата Сузи.

Фиона се чувстваше като мишка с очила. Дългокоса мишка. Ако се отървеше от очилата и дългите коси, щеше да бъде просто премигваща мишка с къси коси. Как щеше да се превърне във възрастен човек, способен да взема решения като повечето хора? Може би нещо необичайно трябваше да се случи, нещо, което да я направи силна.

Бари остана много доволен от вечерта. Закара Фиона до вкъщи с мотора си. Докато го стискаше през кръста, тя се питаше какво да му

отговори, ако я покани на друг мач. Дали да прояви смелост и да му обясни като Сузи, че предпочита да се видят след мача?

— Имаш страхотни приятели — обяви тя, като слезе от мотоциклета в началото на своята улица.

— Следващия път ще направим това, което ти избереш — рече той. — Ще мина да те видя утре. Утре ще водя майка си вкъщи.

— О, мислех, че вече се е прибрала.

— За съжаление депресията ѝ се върна. Набила си е в главата, че баща ми ѝ е изпратил цветя. А, разбира се, не го е направил той и когато тя осъзна истината, изпадна отново в предишното състояние.

На Фиона ѝ стана едновременно горещо и студено.

— Какъв ужас — промълви тя. И попита с тънко гласче: — А защо е решила, че той го е направил?

Бари сви рамене.

— В отделението имаше букет цветя и етикет с нейното име. Но лекарите мислят, че си ги е купила сама.

— Защо?

— Защото никой друг не знаеше, че е там — въздъхна Бари.

Още една безсънна нощ за Фиона.

Прекалено много ѝ се беше струпало днес. Мачът, правилата, запознанството с Луиджи и Сузи, вероятността за екскурзия до Италия, предположението на приятелите му, че е приятелка на Бари. И накрая ужасната история с нейните цветя, предизвикали състоянието на майка му. А си въобразяваше, че така ще ѝ помогне.

Едва не закъсня за работа. А в суматохата се оказа, че е объркала тениската и сега на нея пишеше друг ден на седмицата. Посетителите я поднасяха, че явно се е обличала на тъмно. Една жена, видяла надписа „понеделник“, си тръгна преди уговорения час за преглед, тъй като реши, че е объркала деня. Фиона отиде в тоалетната и облече тениската си наопаки.

Бари се появи около обяд.

— Мис Кларк, управителката на супера, ме пусна за два часа. Тя също е в курса по италиански, там я наричам Франческа, но на работата е мис Кларк.

Фиона започваше да си мисли, че половин Дъблин е в този курс и участваше в италианския маскарад под фалшиво име. Имаше си обаче прекалено много грижи, за да завижда на тези хора, които си играеха детински игри в „Маунтинвю“. Непременно трябваше да разбере какво е станало с майка му, без да изглежда, че проявява прекалено любопитство.

— Всичко наред ли е?

— Не, не е. Тя не иска да се прибере вкъщи, но пък и не е достатъчно зле, за да я държат тук, затова я препращат към някое психиатрично заведение.

Изглеждаше смутен и объркан. Фиона, изморена от безсъние и тревоги, не знаеше как да го успокои.

— Е, все някак си ще се справя. Искрах само да кажа... Нали предложих да излезем пак заедно и този път ти да избереш...

Фиона се паникьоса:

— Не съм решила точно какво...

— Имам предвид, че може да се наложи да го отложим, но не защото излизам с друго момиче или не искам да се виждаме... — заекна той.

Осъзна, че Бари наистина я харесваше. И тежестта, легнала върху сърцето ѝ, мигом се изпари.

— Да, разбирам. Ще се обадиш, когато нещата се оправят.

Усмивката на лицето ѝ беше двацет и два карата. Беше забравила за клиентите, които чакаха за чай и кафе.

Фиона научи правилата за засадата, но така и не проумя как можеш да бъдеш сигурен, че между теб и голлинията винаги има двама души. Никой не ѝ даде задоволителен отговор.

Позвъни на приятелката си Бриджид Дън. Вдигна бащата на Бриджид.

— О, Фиона. Опасявам се, че бях доста нелюбезен при последното ти идване у нас. Моля те да ми простиш.

— Вие бяхте разстроен... мистър Дън.

— Но това не оправдава лошото държание към един гост. Моля те, приеми извиненията ми.

Бриджид беше в превъзходно настроение. Беше отслабнала с един килограм, беше намерила сако, с което изглеждаше слаба и ръбеста и заминаваше на безплатна екскурзия до Прага, където нямаше ужасни нудистки плажове.

— Как е Граня?

— Нямам представа.

— Не си ходила да я видиш?

Фиона беше шокирана.

— Хей, това е добра идея. Защо да не посетим тази вечер улица „Прелюбодейна“? Може да заварим и нейния старец.

— Шшт, не я наричай така. Баща ти ще чуе.

— Но това е негов израз — разсмя се без капчица разкаяние Бриджид.

Граня, с джинси и дълъг черен пуловер, се изуми, като ги видя.

— Не мога да повярвам — възкликна щастлива тя. — Влизайте. Тони, имаме гости.

Той изглеждаше добре, но беше стар. Как Граня можеше да обвързва бъдещето си с него?

— Сестра ми Бриджид и приятелката ни Фиона — представи ги Граня.

— Влизайте, точно исках да отворя бутилка вино, а Граня казваше, че пием прекалено много, което означава, че аз пия прекалено много... но сега вече няма как, ще я отворим.

И ги поведе към някаква стая, пълна с книги, касети и компактдискове. Гръцката музика, която звучеше от уредбата, създаваше особено настроение — необичайно уютно и топло.

— Музиката от „Зорба гъркът“ ли е? — попита Фиона.

— Не, но е от същия композитор. Харесвате ли Теодоракис?

Очите му светнаха при мисълта, че може би е открил човек, харесващ музиката от неговото време.

— Кого? — попита Фиона и усмивката му се стопи.

Тони наля по чаша вино.

— Щастлив съм да ви видя, момичета, но ме чака работа в училище, затова ви оставям да си побъбрите.

— Не е нужно да излизаш, скъпи.

— Знам, че не е нужно, но се налага. — Той се обърна към Бриджид. — И ако говориш с баща си, кажи му... кажи му... —

Бриджид го гледаше с очакване, но думите не идваха. — Кажи му... че тя е добре — довърши мъчително той и излезе.

— Е — рече Бриджид, — какво ще кажете?

— Той е отчаян и разстроен — обясни сестра й. — Татко не говори с него в училище, излиза, когато той влезе в същата стая. И на мен не ми е лесно, че не мога да си идвам вкъщи.

— Не можеш ли? — възкликна Фиона.

— Ами, ще последва сцена и дълга нравоучителна реч за дъщерята, която не би трябвало...

— Доста се е умълчал напоследък — промълви Бриджид. — Може би ще нарежда и ще вдига пара при първите няколко посещения, а след това ще се усмири.

— Не искам да го слушам, като ми говори срещу Тони.

Граня явно беше изпълнена със съмнения.

— Защото възстановява потресаващото му минало? — попита я Бриджид.

— Аз също имам своето минало.

— Късметлийка си — промълви с копнеж Фиона.

— О, млъкни, Фиона. Ти си слаба като вейка; сигурно и двете със сестра ми не можем да се мерим с твоето минало — сопна се Бриджид.

— Никога не съм спала с мъж, не съм го правила — измънка Фиона.

Двете сестри я изгледаха с интерес.

— Не е възможно — заяви Бриджид.

— Все щях да си спомням, ако го бях правила. Не съм, това е истината.

— Защо? — попита Граня.

— Не знам. Или се случваше той да се е напил и да е ужасен, или мястото беше неподходящо, или докато се реша да го направя, вече беше прекалено късно. Познават ме. — Приятелките й като че ли бяха загубили способността си да говорят. — Но бих искала да го направя — заключи тя.

— Жалко, че изпуснахме жребеца на всички времена — изкикоти се Бриджид. — Той щеше да ни свърши тази услуга.

— Искам да знаеш, че не ми се струва ни най-малко смешно — настръхна сестра й.

— Нито пък на мен — допълни с неодобрителен тон Фиона. — Не съм искала да го направя, с който и да е, а с човек, когото обичам.

— О, моля, извинете ме — нацупи се Бриджид.

Граня им наля по още една чаша вино.

— Хайде да не се караме — рече тя.

— Кой се кара? — сопна се сестра й. — Помните ли как, докато бяхме ученички, играехме на „истина или предизвикателство“?

— Ти винаги избираше предизвикателството — загадъчно се усмихна Фиона.

— Но тази вечер нека да изберем истината.

— Какво би трябвало да направя, кажете ми вие двете — предложи им Граня.

— Трябва да си дойдеш вкъщи и да поговориш с татко. Липсваш му — рече Бриджид.

— Би трябвало да говорите за други неща, например за банката, за политика, за вечерния курс, а не за неща, които да му напомнят... — Фиона се притесни и не довърши мисълта си.

— А мама? Наистина ли не се вълнува?

— Не, казах го, за да те ядосам. Но нали я знаеш, има си нещо на ума, с работата ли е свързано или се дължи на менопаузата, един Господ знае, но ти не си за нея Големия въпрос, както е при татко.

— Изглежда справедливо — отсъди Граня. — Сега е ред на Бриджид.

— Мисля, че Бриджид трябва да престане да говори, че е дебела — каза Фиона.

— Защото не е дебела, а сексапилна. Огромен задник и големи цици, нали точно това обичат мъжете — допълни Граня.

— И много тънък кръст — напомни им гордо Бриджид.

— Но безкрайно скучен с вечното ти пресмятане на калориите — засмя се сестра й.

— Лесно ти е да говориш така, когато си слаба като четка за зъби.

— Скучна и секси, прекрасна комбинация — отговори й Граня.

И Бриджид усети, че се усмихва; очевидно те говореха сериозно.

— Добре. А сега — Фиона — рече тя, видимо ободрена.

Сестрите направиха пауза. По-лесно беше да атакуваш член от собственото си семейство.

— Чакайте да изпия още една чаша, за да се подготвя — заяви неочаквано приятелката им.

— Прекалено непретенциозна.

— Прекалено се извинява.

— Няма собствено мнение за нищо.

— Не е в състояние да реши каквото и да било.

— Така и не порасна и не осъзна, че всеки трябва сам да взема своите решения.

— Вероятно цял живот ще си остане дете.

— Кажи го пак — прекъсна ги Фиона.

Сестрите се спогледаха — не бяха ли прекалили?

— Работата е там, че си прекалено любезна с другите и никой не може да разбере какво смяташ наистина — обясни Граня.

— И дали изобщо мислиш — отсече Бриджид.

— За това, че съм дете — помоли ги приятелката им.

— Ами, имах предвид, че всеки сам трябва да взема решения, нали? Иначе другите ще ги вземат вместо нас и така се превръщаме в деца. Това е, което исках да кажа — обясни Граня; страхуваше се, че е обидила милата Фиона.

— Невероятно. Ти си вторият човек, който ми го казва. Онова момиче, Сузи, каза същото, когато я попитах дали да си отрежа косата.

— Е, мислиш ли, че ще го направиш? — попита я Бриджид.

— Какво да направя?

— Да вземаш решения навреме, да спиш с мъжа, когото харесваш, да си отрежеш косата, да имаш мнение?

— А ти ще спреш ли да мърмориш за твоите калории? — простреля я Фиона.

— Да, след като е толкова досадно.

— Добре тогава — съгласи се Фиона.

Граня предложи да купи нещо за ядене от близкия китайски ресторант, ако Фиона обещае да не се колебае два часа при избора си, а сестра ѝ не се вайка, че храната е пържена и ужасно калорична. Двете отговориха, че са съгласни, ако тя самата се съгласи да отиде при баща си на другия ден.

Отвориха още една бутилка вино и се смяха, докато старецът се прибра и обясни, че на неговата възраст се нуждае от редовен режим и сън и затова се налага да ги изгони.

Но от начина, по който гледаше Граня, и двете разбраха, че не мислеше за спане.

— Страхотна беше идеята да отидем при тях — каза Бриджид.

— Тя изглежда щастлива — промълви Фиона.

— Той обаче е стар, нали?

— Може би, но тя го обича — отвърна твърдо Фиона. За нейна изненада Бриджид се съгласи.

За себе си беше решила да бъде съвсем друг човек, когато Бари Хили я покани да излязат.

Точно след една седмица Бари се появи отново.

— Добре ли вървят нещата въкъщи? — попита го тя.

— Не, не съвсем. Майка ми не се интересува от нищо, даже и не готви. Преди готвеше непрестанно и настояваше да ядем, а сега трябва да й купувам разни готови храни от супермаркета.

— Какво смяташ, че трябва да се направи? — попита Фиона, изпълнена със симпатия.

— Нямам представа. Честно казано, струва ми се, че полудявам и скоро ще я надмина. Слушай, реши ли къде да излезем?

— Бих искала да дойда за вечерния чай у вас.

— О, едва ли е най-добрата идея — измънка младият мъж, стъписан от внезапното ѝ предложение.

— Ти ме попита и аз точно това искам. Майка ти ще трябва да приготви нещо в моя чест, ако ѝ съобщиш, че ще водиш момиче за вечеря. Аз пък ще се постарая да бъда мила и жизнерадостна и да говоря нормално за нещата от живота.

— Не, Фиона, все още е рано...

— Точно сега е моментът. Как иначе ще си възвърне вярата в живота?

— Е, може би имаш право — отвърна той, все още изпълнен със съмнения. Надяваше се обаче Фиона да се разколебае в последния момент. Но за негова изненада тя обясни, че ще е уморена след дългия работен ден и би искала за вечеря спагети или овчарска баница. Бари беше смаян. Но все пак предаде посланието.

— Не мога да ги направя — отвърна майка му.

— Разбира се, че можеш, мамо, та ти си страхотна готвачка.

— Баща ти не смята така.

Очевидно посещението на Фиона нямаше да е достатъчно, за да извади майка му от кризата. Искаше му се да не е единствено дете, а да има няколко братя и сестри, с които да сподели този товар. Искаше му се баща му да изрече проклетите думи, които майка му настояваше да чуе: че я обича, че няма да я остави заради друга. Все пак баща му почти петдесетгодишен, разбира се, че нямаше да остави майка му заради друга жена. А и коя би го взела? Толкова ли не можеше да изрече думите, които щяха да ѝ доставят удоволствие?

— Е, добре, тогава сам ще опитам да приготвя нещо. И ще кажа, че ти си го направила. Все пак не бих искал тя да си помисли, че не е добре дошла у нас.

— Аз ще сготвя — отсече майка му. — Ти не би могъл да приготвиш ядене дори за Каскарино.

Каскарино беше големият им едноок котарак. Бяха го кръстили на Тони Каскарино, известния футболист от националния отбор.

Фиона се появи в уречения час и донесе елегантна кутия шоколадови бонбони.

— О, не трябваше, от тях само ще наддам още — отвърна майка му. Изглеждаше бледа, с уморени очи и с безвкусна кафява рокля, а косата ѝ — сплескана и безжизнена.

— Мисис Хили, вие не сте пълна. Имате прекрасни скули. Така се разбира дали човек е склонен към напълняване, по скулите.

Бари видя как майка му докосна с известно недоверие бузите си.

— Сигурна ли сте? — промълви тя.

— О, това е доказано, вижте филмовите звезди, които имат хубави скули...

И започнаха да изреждат — Одри Хепбърн, която не беше наддала и килограм, Ава Гарднър, Мерил Стрийп, след това преминаха към така наречените „хубави жени“, чиито скули не бяха изпъкнали.

Бари не беше виждал майка си по-оживена от седмици. И тогава Фиона заговори за Мерилин Монро, която може би нямаше да издържи проверката на времето, ако си беше дала възможност да остарее. Как пък завъртя разговора точно към нея, нали се беше самоубила? Майка му, естествено, веднага се хвана за темата.

— Но тя, разбира се, не се уби заради скулите си.

Фиона се изчерви, но продължи невъзмутимо:

— Не, вероятно го е направила, защото е смятала, че не е обичана достатъчно. Боже, добре че и останалите хора не постъпваме по този начин, иначе земята съвсем скоро щеше да се обезлюди.

Говореше непринудено и с лекота на тази деликатна и болна тема. Бари затаи дъх от напрежение. Но най-неочаквано майка му отговори със съвсем нормален глас.

— Може би се е надявала, че онзи, когото е обичала, ще я съжали.

— Ако питате мен, той само се е ядосал на глупостта ѝ — отвърна бодро девойката.

Бари я съзерцаваше с възхищение. Днес беше много порешителна от обикновено, не чакаше да разбере първо мнението на другите. Наистина превъзходна идея, че настоя за тази вечеря. И представяш ли си, точно Фиона да казва на майка му, че има хубави скули.

Всичко се развиваше добре, той усети, че започна да се отпуска и се запита за какво ли ще говорят после, след като, бяха преминали успешно минното поле за самоубийството на Мерилин Монро.

Бари се опитваше да измисли следваща тема за разговор — не можеше да каже, че Фиона работи в болницата; нито да заговори изведнъж за курса по италиански, за супермаркета или за мотоциклета си, защото щяха да разберат, че иска да смени темата с друга, по-безопасна. Ако беше сигурен, че Фиона няма да се разсърди, щеше да каже на майка си за нейните тениски; тази вечер обаче тя се беше облякла официално за срещата и може би щеше да я изложи.

В този момент се появи котаракът и впери здравото си око в гостенката.

— Бих искал да те представя на Каскарино — размърда се Бари.

Молеше се само големият сърдит котарак да не одере Фиона или да не реши да оближе района между задните си крака пред очите на всички. Животното обаче се намести в скута ѝ и замърка.

— Вие имате ли си котка вкъщи? — попита майка му.

— Не, много бих искала, но баща ми казва, че човек никога не знаел какви неприятности могат да му докарат.

— Жалко, според мен котките са голяма утеха. Каскарино може да не изглежда особено привлекателен, но за мъжкар е изпълнен с разбиране.

— Знам — съгласи се младата ѝ гостенка. — Не е ли странно, че мъжете са толкова трудни. Не смятам, че го правят нарочно, просто така са създадени.

— Създадени са без сърца — заяви мисис Хили и очите ѝ заблестяха опасно. — Е, имат нещо, което бие в гърдите им и изтласква кръвта из тялото, но то не е сърце. Виж бащата на Бари — той не е тук дори тази вечер, макар да знае, че синът му е поканил приятелка на вечеря. Знаеше и въпреки това го няма.

Бари отново затаи дъх. Е, сега вече чашата беше преляла и кризата можеше да връхлети всеки миг. Но за негово изумление Фиона се справи безпроблемно със ситуацията.

— Такива са мъжете. Когато аз заведа Бари у нас, баща ми със сигурност също ще ме издъни. О, ще си бъде вкъщи, той винаги си е вкъщи. Обзалагам се обаче, че преди да минат пет минути, ще започне да обяснява на Бари колко е опасно да кара мотоциклет, да не говорим за вана на супермаркета, колко е глупаво да се ходи на футболни мачове. Ако се сети за нещо нередно, свързано с изучаването на италианския, ще каже и него. Той вижда само това, което не е наред, но не и това, което е хубаво. Наистина е депресиращо.

— И какво казва майка ти?

Мисис Хили, заинтересувана от ситуацията, беше изоставила атаката срещу своя съпруг.

— Ами, с годините започна да се съгласява с него. Те са стари, мисис Хили, много по-стари, отколкото сте вие и бащата на Бари. Аз съм най-малкото дете в едно голямо семейство. Имат си вече затвърдени навици и тепърва едва ли ще ги променят.

Изглеждаше убедителна и уверена в думите си с блестящите стъкла на очилата си и голямата розова пандела, придържаща лъскавите ѝ коси отзад. Всяка майка би била щастлива, ако синът ѝ избере такова топло и сърдечно момиче.

Бари забеляза, че майка му се отпусна.

— Бари, ще отидеш ли в кухнята да сложиш пая във фурната?

Той излезе и се добра шумно до кухнята, след това се върна крадешком до вратата, за да разбере какво става в негово отсъствие.

Двете жени разговаряха тихо и той не успя да чуе нищо. Боже, дано само Фиона не каже нещо глупаво. И дано майка му не сподели всичките си фантазии за това как баща му уж си имал друга. Върна се в кухнята и приготви масата за тримата. Беше ядосан на баща си. Можеше и той да направи някакво усилие. Нима не виждаше, че с глупавия си инат сам наливаше масло в подозренията на майка му? Можеше да се прибере и поне за една вечер да си изиграе ролята. Защото майка му все пак беше приготвила пай с пиле и ябълков сладкиш за десерт.

Вечерята мина по-добре, отколкото се надяваше. Фиона изяде всичко и само дето не си облиза чинията. Заяви, че би искала да знае как се приготвят тестени изделия. Не я бивало в готвенето. И тогава ѝ дойде гениална идея.

— Точно така, ще тръгна на курс по готварство — извика тя. — Бари все ме питаше с какво бих искала да се занимавам и сега, след като опитах тези вкуснотии, разбрах кое би ми доставило удоволствие.

— Добра идея — отговори Бари, щастлив от похвалата за готварските умения на майка му.

— Трябва да попаднеш на можещ човек, тази работа изисква лека ръка — посъветва я мисис Хили.

— Да, така е, а и вече е средата на срока. Слушайте... не, не мога да искам такова нещо... но може би...

Погледна пламенно към майката на Бари.

— Продължавайте, за какво става дума?

— Ами например във вторник и четвъртък, когато Бари е на курс, бихте ли ми показвали, така де, да ми давате някои насоки? — Събеседничката ѝ мълчеше. Фиона май беше прехвърлила границата на допустимото. — Съжалявам, съвсем в мой стил е първо да си отворя устата, преди да помисля какво ще кажа.

— Ще бъда щастлива, Фиона — изненада я на свой ред майката на Бари. — Да започнем още следващия вторник, с хляб и кифлички.

— Да накараш майка му да ти преподава уроци по готвене, ето това се казва умен ход, — заяви Бриджид Дън, впечатлена от напредъка на Фиона.

— Ами, получи се някак си естествено, просто го казах.

Самата Фиона беше не по-малко изумена от дързостта си.

— Уж не те бивало с мъжете. Кога ще се запознаем с Бари?

— Не искам да го запознавам изведнъж с всичките си приятелки, особено със сексапилните и свръхсамоуверените като теб.

— Променила си се, Фиона — промълви Бриджид.

— Граня? Фиона е.

— О, чудесно. Мислех, че се обаждат от държавния съвет. Как си? Направи ли го вече?

— Какво?

— Знаеш какво — отвърна Граня.

— Не, още не, но всичко върви по план. Обаждам се, за да ти благодаря.

— За какво?

— Защото каза, че съм малко скучна.

— Никога не съм казвала такова нещо, Фиона — възпротиви се приятелката ѝ.

— Не, но каза да се взема в ръце и да започна да действам като възрастна. Получи се нещо чудесно. Той е луд по мен. Майка му — също.

— Много се радвам.

— Обадох се да питам дали изпълняваш своята част от договорката. Видя ли се с баща си?

— Не. Опитах, но в последния момент изгубих кураж.

— Граня! — извика строго Фиона.

— Хей, точно ти ли ще ми изнасяш лекция сега.

— Не помниш ли какво си обещахме онази вечер?

— Помня, разбира се.

— Бриджид оттогава не е споменавала за нискокалорични подсладители, аз пък съм смела като тигър.

— О, по дяволите, Фиона. Ще отида тази вечер — отсеке Граня.

Граня си пое дълбоко въздух и почука на вратата.

— Все още имаш ключ, не е нужно друг да ти отваря — рече баща ѝ.

— Не исках да влизам така, сякаш все още живея тук.

— Никой не е казал, че не можеш да живееш тук.

— Знам, татко. — И двамата стояха в коридора. — Къде са другите? Всички ли са вкъщи?

— Не знам — изсумтя баща й.

— Хайде де, не се дръж така.

— Не знам. Майка ти може би чете в кухнята, Бриджид може би е в стаята си горе. Аз бях в моята стая.

— Ще ми я покажеш ли?

— Разбира се.

Въведе я в стаята си и тя едва не извика от удивление. Вечерното слънце надничаше през прозореца, жълтите и златните цветове около него улавяха светлината, а завесите в пурпурно и златно бяха ушити като че ли за театрална сцена. Полиците бяха пълни с книги и орнаменти, малкото бюро блестеше на вечерната светлина.

— Татко, прекрасно е. Никога не съм допускала, че можеш да направиш нещо подобно.

Ентузиазмът й беше толкова искрен, че той не можеше да остане равнодушен.

— Аз винаги съм си бил глупав мечтател, Граня.

— Значи съм наследила това качество от теб.

— Не, не мисля, че си го наследила.

— Не бих могла да създам една толкова красива стая, но аз също имам своите мечти.

— Те не са подходящи, Граня.

— Ето какво ще ти кажа: никога досега не съм обичала, освен теб и мама, честно казано — теб повече. Сега вече знам какво е любов. Любовта е да искаш най-доброто за човека до теб, да искаш да бъде по-щастлив от теб, нали?

— Да — неохотно се съгласи баща й.

— И ти си чувствал някога същото към мама, нали? Искам да кажа, вероятно все още го чувстваш.

— С възрастта чувствата се променят.

— Но нашата връзка няма да има кога да остарее. Вие с мама сте имали почти двайсет и пет години, Тони отдавна ще е умрял. Той пуши и пие и е безнадежден в това отношение. Но ти го знаеш. Ако имаме десет хубави години, ще бъда късметлийка.

— Граня, ти имаш толкова други възможности.
— Кое може да бъде по-добро от това да бъдеш обичана от човека, когото обичаш, татко? Не си ли съгласен?
— На него не може да се разчита.
— Аз разчитам безусловно на него, татко. Бих му поверила живота си.
— Почакай, докато те остави с дете без баща. Тогава ще си спомниш думите ми.
— Повече от всичко на света бих искала да имам дете от него.
— Е, давай тогава. Няма какво да те спре.
Граня се приведе и се вгледа в цветята на малката масичка.
— Ти ли ги купуваш?
— Кой друг според теб ще ги купи?
Очите ѝ се напълниха със сълзи.
— Аз бих ги купувала за теб, ако ми позволиш. Ще идвам в тази стая и ако имам дете, ще водя и него.
— Искаш да кажеш, че си бременна, така ли?
— Не, не съм. Няма да забременея, преди да бъда сигурна, че детето ще бъде посрещнато добре от всички.
— В такъв случай ще се наложи да чакаш дълго — промълви той.
Но тя забеляза, че и неговите очи бяха насълзени.
— Татко — рече Граня и беше трудно да се каже кой от двамата тръгна пръв към другия.

Бридждид и Фиона отидоха на кино.
— Спа ли с него?
— Защо да бързам, всичко се движи по план — отвърна Фиона.
— Най-дългият план в човешката история.
— Повярвай ми, знам какво правя.
— Радвам се, че някой знае. Татко и Граня са станали едни емоционални. Тя стои в стаята му и говори с него, сякаш никога не са се карали. Истинска мистерия.
— А какво казва майка ти?
— Нищо. И това е другата мистерия. Преди си мислех, че сме най-обикновеното и най-безинтересно семейство в западния свят. Сега

ми се струва, че живея в лудница. Мислех, че странната си ти, Фиона. Но ето че ти се превърна в любимка на къщата, вземаш уроци по висша кулинария от майката и възнамеряваш да легнеш със сина.

Бриджид мразеше мистериите и се чувстваше объркана от необичайното развитие на живота около себе си.

Уроците по готварство се радваха на огромен успех.

Понякога бащата на Бари си беше вкъщи. Висок и мургав, той изглеждаше много по-млад от своята съпруга. Работеше в голяма фирма, доставяща зеленчуци и цветя на различни хотели и ресторанти из града. Държеше се безупречно към Фиона, но не гореше от ентузиазъм. Не проявяваше любопитство спрямо нея и създаваше странното впечатление, че не живее в тази къща, а по-скоро само се е отбил за малко и всеки миг отново ще замине.

Постепенно Фиона добиваше представа за Голямата изневяра. В началото се опитваше да не слуша.

— Не ми казвайте всичко, мисис Хили, после, когато отношенията ви с мистър Хили се оправят, ще съжалявате.

— Не, няма да съжалявам, ти си ми приятелка. Накълцай ги поситно, Фиона, не е хубаво да бъдат на едри парчета. Трябва да знаеш какво представлява бащата на Бари.

Всичко било нормално до преди две години. Е, и тогава работното му време било неприятно, но вече била свикнала. Понякога трябвало да бъде на линия още в четири и половина сутринта, друг път се налагало да закъснява до късно вечерта. Но естествено имал и свободно време, понякога и през деня. Бяха ходили на кино от два следобед например и съседките и приятелките й страшно й завидвали. Никоя от тях не ходела на кино със съпруга си денем. Той настоявал тя да не работи. Твърдял, че носи достатъчно за тях двамата и детето. От нея се искало да поддържа дома, да готви и да бъде на разположение, когато не е на работа. Така имали възможност да се радват на добър живот.

Но преди две години всичко се променило. Той срещнал някаква жена и започнал връзка с нея.

— Откъде сте сигурна, мисис Хили — възкликна Фиона, докато отмерваше стафидите за кекса. — Впечатленията ви може да са погрешни... с неговото работно време, а и по-натовареното движение в пиковите часове, когато всички се разбързват нанякъде.

— Какъв пиков час в четири сутринта, когато се прибира? — мрачно възропта майката на Бари.

— Но това са ужасни часове за работа, нали?

— Проверих в неговата компания — той работи по двацет и осем часа седмично. А оттук отсъства почти двойно повече.

— Ами пътуването, нали постоянно е в движение?

Фиона полагаше отчаяни усилия, за да тушира напрежението и неизбежната криза, която щеше да последва.

— Работата му е на десетина минути оттук.

— Възможно е просто да иска известно усамотение.

— И това не му липсва тук — спи в стаята за гости.

— Може би не желае да ви събужда?

— По-скоро, за да не е близо до мен.

— А коя е тя, ако изобщо съществува? — прошепна Фиона.

— Не знам, но ще разбере.

— Може би е негова колежка?

— Не, познавам ги всичките. Тя е жена, с която се среща служебно, а това може да е половин Дъблин.

Наистина ли подозренията ѝ бяха плод единствено на болното ѝ въображение, както твърдеше Бари?

Бари и Фиона се виждаха редовно. Ходеха на футболни мачове и на кино, а когато времето се затопли, тръгнаха с мотоциклета по екскурзии в околностите на Дъблин.

Той обаче не я покани за пътуването до Рим, *viaggio*, както го наричаха помежду си курсистите. Фиона се надяваше и за всеки случай беше подала документи за международен паспорт.

Понякога излизаха със Сузи и Луиджи, които ги бяха поканили на сватбата си в Дъблин в средата на юни. Сузи сподели, че, слава богу, идеята за женитба в Рим е изоставена. И родителите им, и приятелите им твърдяха, че са си изгубили ума. Така че *viaggio* щеше да е сватбеното им пътешествие.

— А ти учиш ли италиански? — попита я Фиона.

— Ако те искат да говорят с мен, да научат моя език — заяви красивата и самоуверена Сузи.

След това дойде ред на голямото парти за набиране на средства за пътуването. Напитките бяха осигурени от няколко магазина за продажба на алкохол и от супермаркета. Някой познаваше група, която

се съгласи да свири безплатно, ако снимката им бъде публикувана в местния вестник. От всеки курсист се очакваше да покани поне пет човека, всеки от които да плати пет лири за партито. Така щяха да съберат седемстотин и петдесет лири за *viaggio*, освен това организираха лотария.

Бари събираше своите пет човека за партито.

— Бих искал да дойдеш, татко — каза той. — И не забравяй, че с мама винаги сме идвали на мероприятията в работата ти.

— Не съм сигурен, че ще бъда свободен, синко. Не мога да ти кажа от сега.

Освен него Бари беше поканил Фиона, майка си, един колега и един съсед. Фиона покани Бриджид и Граня, но те така или иначе щяха да ходят заради баща си. Сузи пък щеше да отиде заради Луиджи. Очертаваше се страхотно парти.

Уроците по готварство продължаваха. Фиона и мисис Хили смятаха да приготвят един екзотичен десерт за партито, наречен „cappoli“, с много плодове, ядки и сирене „Рикота“.

И продължаваха да си доверяват тайните си.

Девојката сподели, че наистина харесвала Бари, но не искала да го кара да бърза, тъй като според нея още не бил готов да се задоми.

А майката на Бари пък сподели, че не можела да се откаже от съпруга си. Имало време, когато била в състояние да се откаже, но не и сега.

— И защо? — любопитства Фиона.

— Когато бях в болницата, той ми донесе цветя. Един мъж не прави подобен жест, ако е безразличен. Донесъл букет фрезии и ги оставил при сестрите. Разбира се, сега твърди, че не е носил нищо, но мене не може да ме излъже. Въпреки всичките си заявления, че няма да позволи да бъде изнудван, той ме обича, Фиона. Ето за това се държа.

Девојката я слушаше и се проклинаше заради собствената си глупост. Знаеше, че ако смяташе да говори, трябва да го направи още в тази минута. Но когато се вгледа в лицето ѝ и видя сълзите в очите ѝ, осъзна, че не можеше да ѝ каже истината. Нямахше право да отнема и последната надежда на тази жена, която продължаваше да ѝ обяснява, че любовта не може да е мъртва, щом си изпратил цветя.

Сузи може би знаеше какво трябва да се направи, но нямаше как да я попита. Сузи щеше да каже на Луиджи, а Луиджи на стария си приятел Бартоломео, както той упорито наричаше Бари. Освен това Сузи щеше да се изпълни с презрение към нея, а това беше последното ѝ желание.

Бриджид и Граня също не можеха да ѝ помогнат в тази ситуация. Щяха да кажат, че се връща към старите си навици и прави от мухата слон. Една тяхна учителка беше използвала същия израз. „Не правете от мухата слон, момичета“ — обичаше да казва тя, а те едва се сдържаха, за да задушат смеха си. Години по-късно Бриджид и Граня заявиха, че тази мисъл чудесно изразявала темперамента на Фиона, която обичала да създава проблеми от нищо. Не можеше да им обясни колко е уплашена и разстроена. Щяха да ѝ отговорят, че единствено тя самата си е виновна. И, разбира се, щяха да бъдат абсолютно прави.

— Чувстваш ли ме близка, Фиона? — попита я мисис Хили, след като приготвиха лимоновия пай.

— И то много — отвърна пламенно девойката.

— И ще ми кажеш ли истината?

— О, да.

Гласът ѝ прозвуча изненадващо пискливо. Тя очакваше удара. Кой знае как, но очевидно връзката ѝ с букета от фрезии беше установена. Може би така беше най-добре, примири се тя, готова да понесе всички упреци и обвинения на мисис Хили.

— Мислиш ли, че трябва да отида да ми установят цветовете?

— Цветовете ли?

— Да. Отиваш при консултант, който определя кои цветове ти отиват и кои те правят безцветна. Подходът изглежда е научен.

— И колко струва?

— О, имам парите.

— Е, мен самата не ме бива особено за тези неща, но имам една приятелка, ще я попитам.

Сузи каза, че идеята е блестяща.

— Кога отиваш? — попита тя.

Фиона не намери смелост и да признае, че няма предвид себе си. Освен това се разстрои от факта, че според Сузи имаше нужда от подобна консултация. Но от известно време полагаше огромни усилия да действа като възрастен човек и да не се колебае непрекъснато, затова ѝ обясни, че действително мислела да направи нещо такова.

Неса Хили беше щастлива, че идеята ѝ е одобрена.

— Знаеш ли още какво би трябвало да направим според мен? — заяви с поверителен тон тя. — Трябва да отидем при някой скъп стилист и да си направим съвсем нови прически.

На девойката ѝ прилоша. Всичките пари, които спестяваше с такива усилия за *viaggio*, ако изобщо някога тръгнеше на него, щяха да отидат за тези невероятни подобрения на външния ѝ вид, които възнамеряваха да направят с майката на Бари.

Сузи обаче я спаси, тъй като ѝ препоръча едно училище за фризьори.

А мисис Хили все по-рядко обличаше кафяви дрехи. Поразрови се из гардеробите си и извади тоалети в светли тонове, които съчетаваше с красиви шалове в тъмни цветове. Боядиса си косата и я отряза, и видимо се подмлади.

Фиона отряза съвсем късо тъмната си лъскава коса, остави я права и всички ѝ казаха, че изглеждаше страхотно. Носеше дрехи в яркочервено и жълто и един-двама от хирурзите в болницата ѝ направиха комплименти, на които тя просто се позасмя добродушно. А само допреди няколко месеца щеше да реши, че ѝ правят предложение за женитба.

А бащата на Бари взе да се застоява вкъщи и изглеждаше наистина доволен, когато завареше Фиона в дома си. Но нито новите цветове, нито новата прическа щяха да го спечелят окончателно, така че нещата да се върнат в старото си положение, отпреди любовната връзка.

— Ти си много добра с майка ми, тя изглежда страхотно — сподели с нея Бари.

— Аз не изглеждам ли страхотно?

— Ти винаги си изглеждала страхотно, Фиона. Слушай, не позволявай да разбере, че съм ти казал за самоубийството. Често ме

моли да се закълна, че не съм ти казвал.

Фиона преглътна мъчително. И тя никога нямаше да може да каже на Бари за букета от фрезии. Излизаше, че цял живот трябваше да премълчава тази малка лъжа, довела до такива фалшиви надежди.

Нищо не я беше подготвило за откритието, което се стовари върху нея на следващия ден, докато отделяха жълтъци от белтъци и ги разбиваха, за да залееят с тях поредния сладкиш.

— Открих къде работи.

— Кой?

— Любовницата му.

Мисис Хили говореше с видимо удовлетворение, като истински детектив.

— И къде работи?

— В един от най-елегантните ресторанти на Дъблин, както се оказа. В „Куентин“, представяш ли си. Чувала ли си за него?

— Да, често го споменават по вестниците.

— И най-вероятно ще пишат отново — мрачно заяви майката на Бари.

Фиона все пак се надяваше, че тя нямаше да отиде в „Куентин“ и да направи сцена? Или точно това искаше да каже?

— Откъде си толкова сигурна, че е там?

— Проследих го — отвърна тя.

— Проследила си го? — не скри изумлението си Фиона.

— Снощи той тръгна с вана си. Често го прави в сряда. Стои тук, гледа телевизия и след полунощ заявява, че трябва да излезе, тъй като имал работа. Аз знам, че ме лъже, тъй като излиза добре облечен, слага чиста риза, мие си зъбите. Това говори достатъчно.

— Но как успя да го проследиш?

— Бях извикала такси, което чакаше със загасени фарове, така че тръгнахме веднага след него.

— Таксито е чакало през цялото време? Докато той излезе?

— Знаех, че ще тръгне около полунощ, затова го извиках петнайсет минути по-рано, за всеки случай. След това го проследих.

— А какво си помисли таксиметровият шофьор, за бога?

— За хубавата сума, която навърташе апаратът му, ето за какво мислеше.

— И какво стана?

— Ами, ванът зави по улицата зад „Куентин“.

Мисис Хили направи пауза. Не изглеждаше особено разстроена. Многократно я беше виждала далеч по-напрегната и стресирана.

— И после?

— Е, после зачакахме. Искам да кажа, че чакаше и той, и ние с таксиметровия шофьор. Излезе някаква жена. Не можах да я видя в тъмното. Тя се качи направо при него и потеглиха толкова бързо, че ги изгубихме.

Фиона изпита огромно облекчение. Но мисис Хили беше практична.

— Следващата сряда няма да ги изгубим — заяви решително тя.

Девојката тотално се провали в опитите си да я откаже от втората среднощна екскурзия.

— Кой знае колко ти струва? Можеше да си купиш прекрасна вълнена пола за парите, които си платила на шофьора.

— Те са от парите ми за домакинството, Фиона. Ще ги харча за това, което ми доставя удоволствие.

— Ами ако той те види и те разкрие?

— Не съм аз тази, която прави нещо нередно; просто съм отишла да се повозя с такси.

— Но дори и да я видиш? С какво ще промениш ситуацията?

— Ще знам как изглежда жената, която той си въобразява, че обича.

Очевидно беше напълно убедена, че съпругът ѝ Дан Хили само се заблуждава, че е влюбен в друга. Кръвта на Фиона се смрази.

— Майка ти не работи ли в „Куентин“? — попита Фиона.

— Да, защо? — поинтересува се Бриджид.

— Значи добре познава хората, които работят там, например сервитьорките, по-младите?

— Предполагам, че ги познава. Защо?

— Ако ти дам едно име, би ли могла да я разпиташ, но без да обясняваш защо го правиш?

— Възможно е. Защо?

— Непрестанно питаш защо?

— Аз не правя нищо, без да питам защо — обясни Бриджид.

— Добре тогава, забрави — отвърна решително Фиона.

— Не, не съм казала, че няма да го направя.

— Забрави.

— Окей, ще направя справка. За твоя Бари ли става дума? Да не мислиш, че си има друга?

— Не точно.

— Бих могла да я попитам, разбира се.

— Не, ти задаваш прекалено много въпроси. По-добре да се откажем, ще издадеш всичко.

— О, Фиона, ти пък, приятелки сме от цяла вечност. Ти прикриваш нас, а ние — теб. Само ми дай името и ще разпитам майка си по най-безобидния начин.

— Може би.

— Та как ѝ е името?

— Не знам още, но скоро ще разбере — отвърна Фиона.

— Как ще научим името ѝ? — попита Фиона.

— Не знам — отговори мисис Хили. — Трябва ни очна ставка.

— Не, имам предвид, че ще имаме предимство, ако знаем името ѝ. Може да не се наложи да се изправяме лице в лице срещу нея.

— Не виждам как би могло да стане иначе.

Неса Хили беше объркана. Двете потънаха в мълчание.

— Да предположим следното — започна девойката. — Защо не му кажеш, че го е търсила някаква жена от „Куентин“ и е помолила той да ѝ се обади, като се върне, но не си е оставила името, тъй като той щял да се досети кой го търси. И тогава ще подслушаме кого ще потърси той.

— Фиона, защо си пилееш таланта в онази болница — възкликна майката на Бари. — Ти си родена за частен детектив.

Още същата вечер, след като поднесоха на Дан току-що изпечения сладкиш, тя му предаде „съобщението“.

Той излезе във вестибюла да се обади, а Фиона включи миксера на най-високата му скорост. Майката на Бари се промъкна след него до вратата.

И двете вече смесваха отделните съставки, когато Дан Хили се върна в кухнята.

— Сигурна ли си, че е казала „Куентин“?

— Да, точно така каза.

— Току-що ми обясниха, че никой не ме е търсил.

Съпругата му сви рамене. Което означаваше, че не я засяга. Видимо смутен, той се качи в стаята си.

Мисис Хили веднага кимна на Фиона, очите ѝ блестяха трескаво.

— Вече знам името ѝ. Той говори с нея.

— И какво е то?

— Ами, не знам кой вдигна телефона, но той рече: „Божичко, Нел, защо си се обаждала вкъщи?“. Ето това каза. Значи тя се казва Нел.

— Какво?

— Кучка такава, себична и безразсъдна крава. Е, няма как да си мисли, че той я обича; да беше чула само как ѝ се скара.

— Да — отвърна безизразно Фиона.

— И така, вече знаем името ѝ.

Девојката не отговори.

Нел беше майката на Бриджид и Граня. Нел Дън работеше на касата в „Куентин“ и вдигаше телефона. Бащата на Бари имаше връзка с майката на нейните приятелки. Не с някакво глупаво момиченце, търсещо единствено начин да си прекара добре, а с връстничка на Неса Хили. Жена със съпруг и големи дъщери.

Фиона се запита дали усложненията в живота ѝ щяха да свършат някога.

— Фиона? Бриджид е.

— Знаеш, че не е редно да ми звънят на работа.

— Ако си беше взела матурите и си беше намерила работа като хората, сега щяхме да ти се обаждаме без проблеми — оплака се приятелката ѝ.

— Е, да, не го направих. Какво има, Бриджид? Тук ме чака цяла тълпа от клиенти.

В действителност нямаше никой, но тя се чувстваше безкрайно неудобно, след като знаеше такава ужасна тайна за нейното семейство.

— Онази птица, по която според теб си пада Бари и която работела в „Куентин“... щеше да ми казваш името ѝ?

— Не! — почти изпищя Фиона.

— Хей, нали ти ме помоли.

— Промених си намеренията.

— Ако той си има нещо настрани, редно е да знаеш. Всеки човек има право да знае. Ако той ти казва, че те обича, и същевременно го казва и на нея, тогава, за бога...

— Но положението не е точно такава.

— Той не ти ли казва, че те обича?

— О, по-добре да върви по дяволите!

— Фиона?

— Да?

— Започваш да полудяваш. Мисля, че трябва да го знаеш.

— Разбира се, Бриджид — отвърна Фиона, за първи път през живота си доволна, че я смятаха за човек, който прави от мухата слон.

— Кое би било по-неприятно — ако тя е млада или ако е стара?
— попита Фиона.

— Нел ли? Трябва да е млада, защото иначе ще кръшка с нея? — отговори майката на Бари.

— Мъжете невинаги могат да бъдат разбрани, всички го казват. Тя може и да е стара.

Неса Хили беше спокойна.

— Ако е свърнал встрани, то е само защото някое младо момиче се е хвърлило на врата му. Мъжете обичат да ги ласкаят. Но той обича мен. Винаги е било от ясно по-ясно. Когато бях в болницата онзи път, за който съм ти разказвала, той дошъл, докато спях, и ми оставил цветя. Това вече е солидна основа, за която да се държиш.

Бари се прибра развълнуван. За партито в четвъртък се записали толкова много хора, направо не било за вярване. Очертаваше се да бъде фантастично. *Magnifico*. Мистър Дън заявил, че благодарение на успеха на вечерния курс догодина ще организира цяла образователна програма за възрастни.

— Мистър Дън ли? — попита глухо Фиона.

— Той е организаторът и голям приятел на Синьора. Нали спомена, че познаваш дъщерите му.

— Да, познавам ги.

Девојката продължаваше да говори все така глухо.

— Та той е очарован от успеха...

— Той ще бъде ли там?

— Хей, Фиона, спиш ли? Нали ти ми каза, че не можем да продадем билети на дъщерите му, защото ще отидат с него?

— Така ли съм казала?

Сигурно беше така, но то се беше случило преди цяла вечност, преди да научи всички ужасни неща, които знаеше сега.

— А съпругата му ще дойде ли?

— Естествено. Всеки от нас е длъжен да осигури повече хора.

— И баща ти ли ще дойде?

— Днес потвърди със сигурност — отвърна той, щастлив, че беше успял да събере добър отбор.

Всички очакваха трепетно вечерта на *феста*-та в „Маунтинвю“.

Синьора мислеше да си купи нова рокля, но в последния момент реши да даде парите за цветното осветление във фойето на училището.

— О, хайде де, Синьора — възкликна Сузи Съливан. — Избрала съм ти страхотна рокля. Остави ги да използват старото осветление, с което разполагат.

— Искам да запомнят тази вечер. Ако има цветни светлини, обстановката ще е по-романтична... Какво го интересува някой, че съм похарчила четирийсет лири за рокля?

— Ако ти осигуря светлините, ще си купиш ли роклята?

— Нали не искаш да кажеш, че Луиджи...

— Не, кълна се, че няма да му позволя да се свърже отново с онези хора. Доста време ми беше нужно, докато го измъкна оттам. Не, става дума за един познат на нашия Лади. Да ти го изпратя ли?

— Ами, Сузи...

— И ако той свърши работата евтино, ще си купиш роклята, нали?

— Разбира се — отвърна Синьора.

Джако дойде да огледа фойето на училището.

— Построено е като хамбар — изсумтя той.

— Мислех си, че ако поставим три-четири редици цветни крушки, нещо като коледни светлини...

— Ще изглежда жалко — заяви Джако.

— Е, нямаме пари за повече — обясни отчаяно Синьора.

— Кой е споменавал, че трябва да се купува нещо? Ще донеса необходимите неща и ще превърна сградата в дискотека. Ще инсталирам всичко за вечерта, а на другия ден ще си взема обратно такъмите.

— Колко ще струва?

— След като е само за една вечер, ще бъде безплатно.

— Но от къде на къде ще правите всичко това за нас?

— Искам само малко табло, рекламиращо фирмата ми за електроуреди и електрически услуги — усмихна се до уши Джако.

— Ще позволите ли да ви дам два билета, в случай че искате да доведете някого?

— Не, напоследък съм все сам, Синьора — усмихна се той. — Но пък човек не знае какво би могъл да намери на партито. Грижата по осветлението няма да отнеме цялото ми време.

Бил Бърк и Лизи Дъфи трябваше да доведат общо десет души, но Бил откри, че е невъзможно да продаде билети в банката, тъй като Граня Дън го беше изпреварила. Случи се така, че майката на Лизи пристигаше в Дъблин същата вечер.

— Да я поканим ли? — попита Бил.

— Кое е най-лошото, което би могла да направи? — промълви замислено Лизи.

— Да се напие и да започне да пее? — предположи той.

— Не, като се напие, тя обяснява на всички какво копеле е баща ми.

— Музиката ще е достатъчно силна, кой ще я чуе — отсъди младият мъж. — Давай да я каним.

Констанца можеше да купи всички билети, но целта не беше тази.

Вероника щеше да дойде, разбира се, и да доведе приятел от службата си. Дъщерите ѝ бяха чудесни. По-нерешително попита сина

си Ричард дали ще доведе приятелката си и за нейна изненада той прояви неочакван ентузиазъм. Децата наистина бяха голямата ѝ опора след делото и издаването на присъдата. Както беше предвидила, Хари щеше да излежи минимална присъда. Всяка седмица четирите ѝ деца идваха да я навестят в малкия ѝ апартамент на брега на морето или се обаждаха по телефона. Все пак явно беше свършила нещо както трябва.

— Няма да повярваш — позвъни ѝ след няколко дни Ричард. — Става дума за италианската *festa* в „Маунтинвю“. Мистър Малоун, шефът ми, също ще ходи.

— Колко е малък светът — възкликна Кони. — Може би в такъв случай трябва да покания тъст му. Пол със съпругата си ли ще дойде?

— Предполагам — отговори Ричард. — По-възрастните винаги го правят.

Кони се зачуди кой от курсистите беше поканил Пол Малоун.

Гъс и Маги казаха на Лади, че, разбира се, ще дойдат на *festa*-та. Нищо нямаше да ги спре. Щяха да поканият и техния приятел, управителя на заведението за чипс, за да му благодарят за преводите, бяха осигурили и награди за томболата, включващи вечеря в хотела.

Джери Съливан поиска да знае каква е долната възрастова граница.

— Шестнайсет, Джери. Казах ти го вече поне десетина пъти — отвърна Синьора. Знаеше, че учениците проявяваха необичаен интерес към организираното парти с диско осветление.

Мистър О'Брайън обаче, директорът, не беше съгласен да присъстват дори по-големите деца. През последните дни беше в ужасно настроение. За да достави удоволствие на Граня Дън, любовта на своя живот, той се беше отказал от цигарите и не можеше да си намери място. Но Граня беше направила чудо заради него, затова беше справедливо и той на свой ред да направи нещо. Тя се беше видяла с баща си и го беше спечелила на тяхна страна.

Така и не разбра как се е справила, но на другия ден Ейдан Дън влезе в кабинета му с протегната ръка.

— Държах се като баща от викторианска мелодрама — рече той. — Дъщеря ми е достатъчно голяма, за да знае какво върши и ако я

направиш щастлива, друго не се иска.

Тони едва не падна от стола си.

— Водил съм разгулен живот, Ейдан, както добре знаеш, но, честно, Граня е повратната точка за мен. Твоята дъщеря ме кара да се чувствам добър, изпълнен с надежди и щастие. Никога няма да я предам.

Приятелите на Синьора, Бренда и Патрик Бренан, също бяха поканени на партито. Какъв смисъл имаше да си успял, ако не можеш да повериш задълженията си на друг? Имаха помощник главен готвач, друг човек, който да посреща и настанява гостите; заведението трябваше да оцелее една вечер и без тях. И, разбира се, Нел Дън от касата също щеше да отиде на партито, така че „Куентин“ наистина оставаше в ръцете на „резервния отбор“.

— Не знам защо изобщо отиваме всички, сигурно сме полудели — подхвърли снизходително Нел Дън.

— За да изразим своята солидарност и подкрепа, разбира се, за какво друго? — отвърна Бренда Бренан и я изгледа странно.

Нел усети, и то не за първи път, че Бренда Бренан не я харесваше. А въпросът ѝ беше напълно разумен. Елегантни люде като тях, а и тя самата, която всяка вечер седеше като царица в черната си рокля и жълт шал зад касата в „Куентин“, да ходят в онова третокласно училище, където Ейдан се трепеше вече толкова години и то за нищо.

Въпреки това съжали, че се обади. Кой знае защо явно падна в очите на семейство Бренан.

Щом щяха да ходят те, тогава щеше да отиде и тя. Дан беше зает тази вечер — трябвало да ходи някъде със сина си, така каза, а и нейните дъщери толкова настояваха.

Щеше да бъде сиво и безинтересно, както всичко останало в това училище. Но поне нямаше да си прави труда да се облича официално. Пет лири за парче пица и някаква група, която да ги оглуши с италиански песни. Боже мили, на какво само се подлагаше заради своето семейство!

Граня и Бриджид се приготвиха за *festa*-та.

— Надявам се, всичко да мине добре — рече Граня.

— Татко може да понесе всичко, след като прие, че спиш с шефа му. Сега вече нищо не може да го изкара от равновесие.

Бриджид се решише пред огледалото в дневната.

— Защо все наблягаш върху спането — попита с досада сестра й.
— С Тони ни свързват и други неща.

— На неговата възраст той няма ли да се изтощи — изкиска се Бриджид.

— Ако бях от хората, които обичат да говорят за тези неща, щях да те накарам да позеленееш от завист — отвърна Граня, докато си слагаше сенките. В този момент влезе майка им. — Хей, мамо, размърдай се — излизаме след няколко минути.

— Аз съм готова.

Двете се вгледаха в майка си: беше без грим, с всекидневна рокля и широка жилетка върху нея. Сестрите се спогледаха без коментар.

— Добре тогава — обади се Граня, — да тръгваме.

Партито беше първото развлечение за Неса Хили, откакто се прибра от болницата. Специалистката, която я съветваше за цветовете, наистина беше свършила чудесна работа.

Бари си мислеше, че майка му не е изглеждала така добре от години. Нямахше съмнение, че Фиона й влияеше чудесно. Питаше се дали да я покани на пътуването до Италия, което означаваше много неща, в това число и че за първи път ще спят в една стая.

Баща му изглеждаше смутен.

— Какви хора ще има там, синко?

— Всички от курса и тези, които са успели да докарат. Ще бъде чудесно, честна дума.

— Да, сигурен съм.

— Мис Кларк каза, че ми предоставя вана на супермаркета. Така че ще мога да докарам теб или мама до вкъщи, ако се изморите или ви доскучае.

Младият мъж изглеждаше толкова ентузиазирани и благодарни, че баща му се засрами.

— Кога Дан Хили си е тръгвал от някое парти, след като има още пиене на масата? — попита той.

— С Фиона ще се видим направо там.

Мисис Хили беше щастлива, че може да разчита на това сърдечно момиче, към което се беше привързала толкова силно. Фиона я беше накарала да обещае, че ще изчака, преди да направи очна ставка с Нел. Само една седмица. И макар и неохотно, Неса Хили се съгласи.

Сеньора стоеше в обширния коридор, осветен от мигащите светлини, украсен с афиши и снимки, оживен от записите на италиански песни, които щяха да звучат до пристигането на групата. Бяха решили „Несун Дорма“, „Воларе“ и „Ариведерчи Рома“ да се повтарят често. Искеше песните да бъдат по-познати.

— Никога няма да мога да ти се отблагодаря — промълви Ейдан Дън.

— Аз съм тази, която трябва да ти благодари, Ейдан. Единствено той от хората, свързани с курса, нямаше италиански вариант на името си. Това го правеше по-специален.

— Напрегната ли си?

— Малко, макар да не виждам причина — нали ще бъдем с приятели? Всички са с нас, нито един не е срещу нас.

Синьора се усмихна. Никой от нейното семейство нямаше да дойде, за да я подкрепи тази вечер. Беше ги поканила мило, но без да ги моли. Щеше да бъде толкова хубаво поне веднъж да каже пред хората:

— Това е сестра ми. Това е майка ми.

— Изглеждаш страхотно, Нора.

Никога досега не я беше наричал Нора. Но нямаше време да размишлява над думите му, тъй като вече започнаха да пристигат. На вратата една приятелка на Констанца, изключително оправна жена на име Вера, проверяваше билетите.

Директорът Тони О'Брайън препращаше комплиментите към тях.

— Аз нямам нищо общо, всичко е дело на мистър Дън, автора на проекта, и на Синьора.

Двамата стояха като младоженци и приемаха поздравления.

Фиона видя Граня и Бриджид още като влязоха с майка си. И хлъцна. Беше виждала неведнъж мисис Дън, но тази вечер едва я позна — тя изглеждаше ужасно.

„Добре“ — помисли си мрачно Фиона. Имаше ужасно усещане в гърдите, сякаш беше глътнала нещо, което не мърдаше нито нагоре, нито надолу, като парче недоварен картоф или суров керевиз. Знаеше, че е от страх.

Фиона, мишлето с очила, щеше да се намеси в живота на всички около себе си. Щеше да наговори лъжи на доста хора и да ги изплаши до смърт. Дали щеше да се справи или щеше да се строполи на пода в безсъзнание и да влоши още повече положението?

Разбира се, че ще се справи. Трябваше само да си спомни вечерта, когато старият мъж на Граня излезе, а самата Граня беше отишла да купи китайска храна. В този момент Фиона бе променила из основи живота си. Лично беше убедила Неса Хили да се облече официално за партито. Това не беше поведение на очилата мишка. Беше стигнала толкова далеч, нямаше връщане назад, трябваше да преодолее и последното препятствие. И да сложи край на връзката, разбила толкова много сърца. И веднага след това да се заеме със своята собствена връзка.

Фиона се оглеждаше и се усмихваше уверено. Щеше да изчака хората да се поотпуснат.

Гостите разговаряха оживено, чуваше се звън на чаши, скоро пристигнаха и музикантите. Танците започнаха с музика от шейсетте, което устройваше всички възрастови групи.

Фиона се приближи до Нел Дън, която стоеше самотна и гледаше неодобрително.

— Помните ли ме, мисис Дън?

— О, Фиона?

Тя като че ли си спомни името ѝ с известно затруднение и без особен интерес.

— Вие винаги сте била мила към мен, когато бях малка, мисис Дън, спомням си много добре.

— Мила ли съм била?

— Да, когато идвах на чай. Не ми се иска да се озовете в ролята на глупачката.

— И защо ще се озова в тази роля?

— Дан, мъжът ей там.

— Какво?

Нел погледна натам, накъдето ѝ сочеха.

— Както знаете, той разправя наляво и надясно, че съпругата му не приличала на нищо, че вечно правела опити за самоубийство, че нямал търпение да я напусне. Но той разправя все същото на всички жени, с които ходи.

— Не знам за какво говориш.

— А вие вероятно сте... жената за сряда вечер и за още един ден в седмицата евентуално. Той действа по този начин.

Нел Дън погледна към елегантната жена до Дан Хили, която се смееше. Не можеше да е неговата съпруга, за която ѝ беше говорил.

— И какво те кара да мислиш, че знаеш нещо за него? — обърна се тя към Фиона.

— Много просто. Майка ми беше една от неговите любовници. Отиваше да я взема след работа с вана си. Беше хлътнала по него.

— Защо ми разказваш всичко това?

Очите на Нел гледаха диво, гласът ѝ звучеше приглушено.

— Ами, той кара плодове и зеленчуци там, където работя, и вечно се хвали със своите жени, дори с вас, и как всички сте били луди за онази работа. „Елегантната дама от «Куентин»“, така ви нарича. И тогава осъзнах, че става дума за майката на Граня и Бриджид, също както някога ставаше дума за моята майка... и ми призля.

— Не ти вярвам. Ти си едно опасно и побъркано момиче — заяви Нел Дън, присвила очи.

Луиджи танцуваше с Катерина от курса. Катерина и Хариет бяха приключили засега със задълженията си около гардероба и наваксваха изгубеното време.

— Извинете ме.

Фиона издърпа Луиджи от дансинга.

— Какво има. Сузи няма нищо против, харесва ѝ, че танцувам.

Той я гледаше възмутено.

— Направи ми една услуга — помоли го Фиона. — Но без да задаваш никакви въпроси.

— Казвай.

— Отиди при онзи мургав мъж до вратата и му кажи, че за него ще е най-добре, ако остави на мира дамата от сряда вечер.

— Но...

— Обеща да не питаш защо!

— Не питам защо, питам само дали ще ме удари.

— Не, няма. Луиджи?

— Да?

— Още две неща. Не казвай нито на Сузи, нито на Бартоломео.

— Смятай, че е сторено.

— И му го кажи с по-страховит вид?

— Ще опитам — отвърна младият мъж.

Нел Дън се готвеше да заговори Дан. Той тъкмо беседваше с някакъв набит, привлекателен мъж. Мислеше да мине покрай него и да му покаже с ъгълчето на устата си, че иска да поговорят. И да кимне към коридора.

Защо не ѝ беше споменал, че ще идва? Толкова потаен беше. Нищо чудно наистина да не знаеше много неща за него. Но точно преди да се приближи, той вдигна поглед и я видя, а на лицето му се изписа страх. Побърза да се отдалечи. Сграбчи ръката на съпругата си и я покани на танц.

— *Ti amo*, Фиона, *carissima* Фиона — прошепна Бари, докато се носеха във вихъра на танца.

— *Anch'io* — отговори тя.

— Какво?

— *Anch'io*. Означават „аз също“. Аз също те обичам. *Ti amo da morire*.

— Откъде го научи? — възкликна той.

— Попитах Синьора. Упражнявах се. В случай че го кажеш, за да знам какво да ти отговоря.

VIAGGIO

— Защо каним мистър Дън на сватбата си? — попита Лу.

— Заради Синьора, иначе тя ще бъде сама и ще се чувства неловко.

— Как така, нали живее с твоето семейство, за бога?

— Знаеш какво имам предвид.

Сузи беше непреклонна.

— Ще каним ли и съпругата му? Списъкът се удължава с всеки миг. Знаеш, че се плаща по седемнайсет лири на глава и то без напитките.

— Ти изобщо разсъждаваш ли? — избухна Сузи и на лицето ѝ се появи изражението, което Лу не обичаше; то недвусмислено питаше защо изобщо се омъжва за толкова глупав човек.

— Разбира се, че няма да каним съпругата му — побърза да се съгласи той. — Не съобразих веднага.

— Има ли още някой от твоя страна, когото би искал да поканиш? — въздъхна Сузи.

— Не, не. В известен смисъл те също са от моя страна, но нали ще идват с нас на сватбеното ни пътешествие?

Лицето на Лу просветна.

— Заедно с половин Дъблин.

И Сузи завъртя очи към тавана.

— Да, ясно, граждански брак — измърмори Нел, когато Граня ѝ съобщи датата.

— Ами, би било лицемерно, след като нито той, нито аз ходим на църква. — Майка ѝ сви рамене. — Ти ще дойдеш, нали, мамо?

— Разбира се. Защо питаш?

— Просто...

— Какво има, Граня? Казах, че ще дойда.

— Ами, ти си тръгна от партито в училище, преди още да беше започнало, а то беше една от най-важните вечери в живота на татко. Нито пък ще ходиш на екскурзията до Италия.

— Никой не ме е канил в Италия — хладно отвърна Нел Дън.

— Може ли всеки да дойде до Рим и Флоренция? — попита Бърни Дъфи.

— Не, майко. Съжалявам, но пътуването е само за курсистите — отвърна с извинителен тон Лизи.

— Нима не искат повече хора?

Бърни се бе забавлявала невероятно на *fešta*-та. И мислеше, че *viaggio*-то ще бъде продължение на приятното забавление.

— Какво да правим? Тя ме тормози непрекъснато? — оплака се по-късно Лизи пред Бари.

— Ще я заведем в Голуей при баща ти — заяви внезапно той.

— Не, само това не!

— Така ще разрешим проблемите ѝ. Ще ѝ отвлечем вниманието и може би няма да се чувства разочарована, че изпуска италианската екскурзия, ако се озове в центъра на цялата тази драма.

— Страхотна идея!

— А и без това аз трябва да се запозная с него, нали така?

— Защо? Няма да се женим, преди да станем на двайсет и пет.

— Луиджи се жени, дъщерята на мистър Дън се омъжва... Мисля, че бихме могли да се оженим по-рано, какво ще кажеш?

— *Perche non?* — грейна в усмивка Лизи.

— Помолих Синьора да напише от мое име писмото до семейство Гаралди — възторжено съобщи Лади. — Тя обеща да им обясни всичко.

Маги и Гъс се спогледаха. Синьора несъмнено щеше да проумее колко спонтанна и непринудена е била поканата на италианците, трогнати от честността на ирландския портиер. Те едва ли очакваха той да приеме сериозно думите им, да тръгне на курс по италиански, надявайки се на някакъв специален прием.

Синьора беше зряла жена и щеше да проумее ситуацията, но в същото време на *festa*-та тя им се стори като дете в известен смисъл; изглеждаше тъй поласкана от успеха на курса и подкрепата, която бяха получили курсистите ѝ. Определено не беше светски тип и нищо чудно, ако преценеше, че семейство Гаралди очакват с отворени обятия човека, за чието съществуване най-вероятно вече бяха забравили.

Маги и Гъс обаче нямаха сърце да убият ентусиазма на Лади. Паспортът му беше готов, дори вече бе обменил италиански лири. Пътуването до Рим означаваше невероятно много за него, не трябваше да допуснат никаква мрачна сянка на съмнение или колебание. И двамата се опитваха взаимно да се убедят, че всичко ще е наред, толкова им се искаше наистина да е така.

— Никога досега не съм излизала в чужбина, а това лято ще пътувам два пъти, представяш ли си? — възкликна Фран.

— Два пъти ли? — учуди се Кони.

— Освен нашето *viaggio*, ще ходим и до Америка; Кати спечели два билета дотам. Няма да повярваш, участвала е в състезание в някакво бизнес списание, което приятелката ѝ Хариет занесла в училище, и спечелила два билета до Ню Йорк, така че заминаваме.

— Прекрасно. А имате ли къде да отседнете?

— Да, имам приятел, с когото ходих доста дълго. Той ще ни посрещне. Живее на повече от четиристотин мили от Ню Йорк, но това разстояние е нищо за техните мащаби.

— Той явно те харесва още, щом ще дойде дотам.

Фран се усмихна.

— Надявам се, аз също го харесвам. Не е ли истинско чудо, че Кати спечели билетите?

— Така е наистина.

— Знаеш ли, като ми каза, първо си помислих, че баща ѝ, ѝ ги е дал. Но те пристигнаха с обяснението, че са спечелени и изпратени от списанието.

— И защо баща ѝ би ѝ ги дал, без да ти каже?

— Ами, ние не се виждаме от години и той е женен за една от най-богатите жени в Ирландия, но аз не бих ги приела от него...

— Не, разбира се. А ти имаш ли все още чувства към бащата на Кати?

— Абсолютно никакви, всичко се случи преди толкова години. Не, желая му всичко най-добро, макар вече да притежава една четвърт от Дъблин, защото е женен за Мариан Хейс.

— Бартоломео, с Фиона можете ли да се настаните в една стая, как смяташ? — попита Синьора.

— *Si, grazie*, Синьора, всичко е уредено.

Бари се изчерви при спомена колко приятно беше уредено.

— Добре. Това улеснява нещата, единичните стаи са сериозен проблем.

Синьора щеше да спи с Констанца, а Ейдан Дън — с Лоренцо. Всички останали бяха разпределени по двойки.

Пътническата агенция чудесно си свърши работа. Бяха им дали най-добрата възможна цена, след като анализираха всичко в подробности. Бриджид Дън заяви, че ѝ тя би искала да пътува с тях.

— Защо не отидете и вие със Стареца и морето? — попита сестра си тя.

Граня вече само се смееше на язвителните ѝ забележки.

— С Тони не желаем да притесняваме татко, а и без това се подготвяме за старческата сватба на столетието.

Бриджид се изкиска. Граня беше толкова щастлива, че човек не можеше да я обиди.

Според тях беше странно, че майка им не е включена в прословутото *viaggio*. Но не смееха да говорят за отношенията между тях. Беше някак си прекалено тривиално и същевременно — прекалено сериозно. Това означаваше ли край на съвместния живот на баща им и майка им? Едва ли, подобни неща не се случваха със семейства като тяхното.

Фиона покани Бари на вечеря в дома си непосредствено преди *viaggio*-то.

— Ти практически живееш у нас, а мен не ме допускаш у вас — оплака се той.

— Исках да се запознаеш с родителите ми по-късно.

— Какво разбираш под „по-късно“?

— Прекалено късно, за да ме изоставиш. Исках да бъдеш погълнат от сладострастие към мен, да ме харесваш и да ми се възхищаваш...

Тя говореше тъй разпалено и искрено, че той се усмихна, захласнат от думите ѝ.

— В такъв случай толкова по-добре, че сладострастието ме е обзело с такава сила — отвърна Бари. — Ще ги изтърпя, колкото и да са ужасни.

А те наистина бяха ужасни. Майката на Фиона каза, че Ирландия е най-подходяща за пътуване и почивка, тъй като нямало опасност човек да изгори от слънцето или да му откраднат чантата.

— И у нас има кражби, както и навсякъде по света.

— Но тук поне говорят английски — намеси се баща ѝ.

Бари отговори, че учи италиански, за да може да си поръчва храна и да се обясни в полицията, в болницата и ако автобусът се повреди.

— Разбрахте ли сега какво имах предвид? — възкликна победоносно бащата на Фиона. — Италия сигурно е много опасно място, след като са ви учили на тези неща.

— Колко струва единичната стая? — поинтересува се майка ѝ.

— Пет лири на вечер — отвърна Фиона.

— Девет лири... — отговори в същия момент Бари. Двамата се изгледаха объркани. — То е... струва повече за мъжете, нали разбирате — обясни отчаяно бедният младеж.

— Но защо?

Бащата на Фиона леко се размърда, изпълнен с още по-големи подозрения.

— Свързано е с характера на италианците. Настояват мъжете да разполагат с по-големи стаи заради дрехите и другите си вещи.

— Не трябва ли да е точно обратното — жените да имат повече дрехи?

Сега пък майката на Фиона се изпълни със съмнения. Що за паун си беше намерила дъщеря ѝ, който взема огромна стая, за да побере гардероба си?

— Знам, същото каза и майка ми... Между другото, тя изгаря от желание да се запознае с вас, да ви опознае.

— Защо? — искрено се учуди майката на Фиона.

Бари не знаеше какво друго да каже:

— Тя си е такава, просто обича хората.

— Голяма е късметлийка — авторитетно заяви бащата на Фиона.

— Как е на италиански „късмет, татко“? — попита Граня вечерта преди *viaggio*-то.

— *In bocca al lupo, Papa.*

Младата жена бавно повтори непознатите думи. Седяха в кабинета му. Той беше наизвадил всички карти и пътеводители, беше им отделил специален куфар. Според него, ако дрехите му се изгубеха, нямаше да е страшно, но тези неща бяха безценни.

— Мама работи ли тази вечер?

— Предполагам, скъпа.

— И ти ще бъдеш с тен за сватбата, така ли?

Беше твърдо решена да не разваля настроението и на двамата.

— Да. И нали разбра, ще я организираме тук, вкъщи, винаги си го знаела.

— Наистина предпочитаме да я направим в заведение, татко.

— Все се надявах, че ще те оженим тук и аз ще платя за тържеството.

— Ти плащаш голямата сватбена торта и шампанското, не е ли достатъчно?

— Надявам се.

— Предостатъчно е. Слушай, притеснен ли си от пътуването?

— Малко, ако не се получи така добре, както всички сме си обещали и се надяваме. Курсът вървеше чудесно, не бих искал накрая да се провалим.

— Ще прекарате супер, ще видиш. Много ми се иска да можех да дойда и аз.

— И на мен.

Никой не спомена нито дума за жената, която беше съпруга на Ейдан от двайсет и пет години, но явно дори не беше поканена, както самата тя беше подхвърлила.

Джими Съливан пътуваше в същата посока, така че закара Синьора на летището.

— Подранила си — рече той.

— Развълнувана съм. Не бих могла да стоя вкъщи, предпочитам да съм тук.

— Ще отидеш ли да видиш роднините на съпруга си в онова селце?

— Не, Джими, няма да имам време.

— Жалко наистина — да изминеш целия този път до Италия и да не ги посетиш. Курсистите със сигурност биха те пуснали за един-два дни.

— Не, много е далеч, на другия край на Италия, на остров Сицилия.

— Значи те няма да разберат, че си там?

— Не, няма откъде.

— Е, в такъв случай добре — стига никой да не се обиди.

— Не, няма да стане нищо подобно. А със Сузи ще ви разкажем всички подробности, като се върнем.

— Боже, ама сватбата си я биваше, нали, Синьора?

— На мен ми хареса страшно, мисля, че и на другите им допадна.

— Ще плащам за нея до края на живота си.

— Глупости, Джими, на теб ти хареса най-много. Имаш само една дъщеря, а се получи истинско празненство. Хората ще говорят за него години наред.

— Е, със сигурност им трябваха няколко дни, за да се оправят от махмурлука — отвърна той, ободрен при мисълта за легендарното си гостоприемство. — Надявам се Сузи и Лу да се измъкнат от леглото и да стигнат до летището.

— О, нали знаеш какви са младоженците — дипломатично се подсмихна Синьора.

— Та те спят заедно от доста време, какви ти младоженци — заяви Джими Съливан и свъси неодобрително вежди.

Още го смущаваше мисълта, че дъщеря му изобщо не се беше разкажала за лошото си поведение.

Когато остана сама, Синьора намери едно свободно място и извади баджовете, които беше приготвила. На всеки от тях пишеше *Vista del Monte*, „Маунтинвю“ на италиански, и името на съответния човек. Така нямаше опасност някой да се изгуби. Ако имаше Бог, той щеше да бъде щастлив, че всички те се готвят да посетят свещения град и едва ли щеше да позволи да се изгубят, да бъдат убити или да се изпокарат. Заедно с Ейдан и нея самата бяха четирийсет и двама души, точно колкото да напълнят автобуса, който щеше да ги посрещне. Интересно кой ли ще пристигне пръв? Може би Лоренцо? Или Ейдан? Той беше казал, че ще ѝ помогне за баджовете.

Първа дойде обаче Констанца.

— Моята съквартирантка — възкликна тя и постави баджа си.

— Можеше спокойно да си позволиш единична стая, Констанца — каза Синьора.

— Да, но с кого щях да си говоря тогава... а нали точно в атмосферата е удоволствието от пътуването?

Преди да успее да ѝ отговори, Синьора зърна следващите новодошли, пристигнали с автобуса за летището. Всеки пое своя бадж, видимо доволен, че тръгва от място с толкова елегантно име.

— Никой в Италия няма да знае що за плачевна история е всъщност „Маунтинвю“ — отсъди Лу.

— Хей, Луиджи, бъди справедлив; тази година училището бе значително подобро.

Ейдан имаше предвид боядисването и ремонта на сградата и новия навес за велосипеди. Тони О'Брайън беше изпълнил обещанията си.

— Извинявай, Ейдан, не видях, че си наблизил — ухили се Лу.

Ейдан се беше оказал изключително забавна компания на сватбата. Беше изпял „Ла донна е мобиле“, при това знаеше всички думи.

Бренда Бренан дойда на летището, за да им махне за довиждане. Синьора беше наистина трогната от постъпката ѝ.

— Толкова си добра, всички останали имат нормални семейства.

— Не, нямат. — Бренда Бренан кимна към Ейдан, който разговаряше с Луиджи. — Той например. Попитах нафуканата му

съпруга защо няма да пътува с вас до Рим, а тя сви рамене и каза, че не била поканена и нямало да се натиска там, където не била желана, а и била сигурна, че нямало да ѝ хареса. Е, нормално ли ти се струва?

— Бедният Ейдан — промълви Синьора, изпълнена със симпатия.

После извикаха пътниците за техния полет. Сестрата на Гулиелмо махаше като луда на всички. За Олив дори само отиването до летището беше събитие.

— Брат ми е управител на банка и ще види папата — обясняваше тя на всеки.

— Четирийсет и двама човека, няма как да не изгубим поне един — заяви Ейдан, докато брояха групата в залата за заминаващи.

— Голям си оптимист! Аз пък все си мислех, че ще ги загубим всичките — усмихна се Синьора.

— Дано системата за преброяване свърши работа.

Ейдан се опитваше да придаде на гласа си по-голяма убеденост. Беше разделил хората на четири групи по десет и беше определил ръководител на всяка една от тях. Когато пристигнеха или тръгнеха отнякъде, ръководителят трябваше да докладва, че всички са налице. Системата вършеше работа при децата, но възрастните може би щяха да се възпротивят.

Никой от тях обаче не се смути, а повечето даже я приветстваха радушно.

— Представи си, Лу е ръководител на група — сподели Сузи със Синьора, преливаща от възхищение.

— Е, кой е по-подходящ от отговорен женен мъж като Луиджи? — отвърна Синьора.

Истината обаче беше по-друга. Двамата с Ейдан го бяха избрали заради прочутото му смръщване. Никой от неговата група нямаше да смее да закъснява.

Той ги поведе към самолета така, сякаш ги водеше на война.

— Бихте ли си вдигнали паспортите? — предложи Ейдан. Всички се подчиниха послушно. — А сега ги приберете много внимателно. Не искам да виждам никакви паспорти, преди да сме пристигнали в Рим.

В самолета съобщенията се редуваха на италиански и на английски. Когато стюардесата заговори, курсистите започнаха да си кимат един на друг, доволни, че чуват познати думи и фрази. Момичето посочи аварийните врати вдясно и вляво, курсистите повториха щастливо: *destra, sinistra*. Макар вече да бяха чули стандартните упътвания на английски.

Когато стюардесата приключи и каза „grazie“, всички като един промълвиха „prego“. Погледите на Ейдан и Синьора се срещнаха. Те наистина тръгнаха за Рим.

Синьора седеше до Лади. На него всичко му се струваше ново и вълнуващо, от предпазния колан до малките порции храна.

— Семейство Гаралди ще ни чака ли на летището? — попита с надежда той.

— Не, Лоренцо. През първите дни ще опознаем Рим... Ще посетим местата, за които сме говорили, спомняш ли си?

— Да, но ако ме поканят веднага?

На едрото му лице се изписа тревога.

— Те знаят, че пристигаш. Писах им и сега те знаят, че ще се свържем с тях в четвъртък.

— *Giovedì* — рече той.

— *Bene, Lorenzo, giovedì*.

— Няма ли да си ядете десерта, Синьора?

— Не, Лоренцо. Заповядай, вземи го.

— Просто мразя да се пилее храна.

Синьора каза, че би искала да поспи. Затвори очи. „Моля те, Боже, нека всичко мине добре. Дано всички открият вълшебството на тази страна. Дано семейство Гаралди си спомнят за Лоренцо и да бъдат мили с него.“ Беше вложила цялото си сърце в писмото си до тях и сега беше притеснена и разстроена, че не ѝ бяха отговорили.

Автобусът ги чакаше.

— *Dov'è l'autobus?* — попита Бил, за да покаже, че си спомня фразата.

— Тука е, пред нас — отговори Лизи.

— Ооо, всички момичета имат огромни гърди и задници — прошепна с възхищение Фиона, докато се оглеждаше.

— Мисля, че така не е зле — отвърна Бари, сякаш се оправдаваше. Все пак се намираха в неговата Италия, той беше експерт по тази страна след посещенията си по време на световното първенство и не искаше да чува нито една лоша дума по неин адрес.

— Не, наистина мисля, че е страхотно — обясни Фиона. — Съжалявам само, че Бриджид Дън не е тук, за да ги види... тя все се жалва от килограмите си.

— Помоли баща ѝ да ѝ каже.

— Разбира се, че не мога; тя ще разбере веднага, че имам предвид нея. Предупреди ме да не очакваме кой знае какво от хотела, за да не останем разочаровани.

— Аз няма да остана разочарован — заяви Бари и я прегърна.

— Нито пък аз. Спала съм в хотел само веднъж досега, в Майорка. И беше толкова шумно, че никой изобщо не успя да заспи. Накрая просто станахме и се върнахме на плажа.

— Предполагам, че цените са били ниски.

— Знам, че е дяволски евтино. А Бриджид ми каза, че някаква побъркана отишла да пита къде ще отседнем; явно се е разчуло, че сме намерили изгодна сделка.

— Искала е да се присъедини към нас, така ли?

— Бриджид обяснила, че не може да се присъедини, тъй като резервацията е направена. Но тя настояла да ѝ каже името на хотела.

— Отсядала ли си някога в хотел, Фран? — обърна се към нея Кати, докато автобусът се промъкваше в натовареното движение, изобилстващо с нетърпеливи шофьори.

— На два пъти, преди цяла вечност — неопределено отвърна Фран.

— Никога не си ми разказвала.

— Беше в Корк, с Кен, ако държиш да знаеш.

— Охо, когато каза, че ще бъдеш с някаква съученичка?

— Да, не исках да си помислят, че ще ги натоваря с отглеждането на още едно дете.

И Фран я побутна приятелски.

— Но вече беше много стара за такива неща, нали?

— Чуй ме добре още сега; ако бъда с Кен известно време в Америка, след като ти ми осигури билета дотам... нищо чудно, като се върнем вкъщи, да ти родя някоя сестричка или братче.

— Или даже да останеш там с него?

— Билетът е отиване — връщане, забрави ли?

— Бебетата не се раждат след една нощ, забрави ли?

Двете се засмяха, като взаимно си сочеха забележителностите, покрай които минаваха, преди автобусът да спре на „Виа Джолити“.

Синьора се приближи до шофьора и оживено започна да му обяснява нещо.

— Обяснява му, че трябва да ни остави в хотела, а не тук — рече Сузи.

— Ти пък откъде знаеш, след като дори не се записа в курса? — учуди се Лу.

— О, всяка сервитьорка е принудена да разбира по малко. — Очевидно Сузи не виждаше причина за особена гордост от знанията си. След това, като погледна съпруга си право в очите, примирено въздъхна: — А и ти вечно използваш италиански думи вкъщи, така че аз запомням по нещичко.

Този отговор вече беше наистина подходящ. Сузи се оказа права. Автобусът тръгна отново и ги остави при *Albergo Francobollo*.

— Хотел „Марка“ — преведе Бил. — Ще го запомним лесно.

— *Vorrei un francobollo per l'Irlanda* — изрецитираха всички в хор и Синьора ги възнагради с широка усмивка.

Беше ги довела до Рим без неприятности, резервираните стаи в хотела ги очакваха и цялата група беше в чудесно разположение на духа. Тревогите ѝ се оказаха напразни. Скоро щеше да се отпусне и да се наслади на любимата си Италия, на нейните цветове и звуци. Започна да диша по-свободно.

Albergo Francobollo не беше сред най-елегантните хотели в Рим, но пък ги посрещнаха изключително топло. Синьор и синьора Буона Сера преливаха от възхищение ѝ постоянно подчертаваха колко добре са научили италиански.

— *Bene, bene benissimo* — ентузиазирано ръкомахаха те, докато тичаха нагоре-надолу по стълбите, водещи към стаите.

— Ама наистина ли казваме „Добър вечер, госпожа Добър Вечер“? — попита Фиона.

— Ако се замислиш и при нас е същото. Да вземем Рамсботъм^[1].

— Но не знам да наричат някого господин Добро утро или госпожица Лека нощ — настояваше Фиона.

— Един от клиентите ни в супермаркета се казва О’Луни^[2]. Какво според теб ще си помислят чужденците? — попита младият мъж.

— Обичам те, Бари — заяви внезапно Фиона.

Точно бяха влезли в стаята си и мисис Добър вечер чу думите ѝ.

— Любов. Много, много добре — промълви тя и хукна надолу по стълбите, за да помогне и на другите да се настанят по стаите си.

Кони закачи грижливо дрехите си от своята страна на малкия гардероб. През прозореца виждаше покривите и прозорците на високите къщи по малките улички, които излизаха от „Пиаца дей Чинкуеченто“. След това се изми на мивката в стаята. От години не ѝ се беше случвало да отсяда в хотел без индивидуални бани и тоалетни. Но и от години също така не ѝ се беше случвало да пътува някъде с толкова леко сърце. Не се чувстваше по-особена или значима, защото имаше повече пари. Ни най-малко не се изкушаваше да наеме кола или да ги покани на вечеря в ресторант с пет звезди. Нямахше търпение да се присъедини към предварителната програма, която Синьора и Ейдан Дън бяха планирали в най-малки подробности. Подобно на останалите от вечерния курс, Кони също усещаше, че приятелството им има много по-дълбоки корени и не се ограничава само с повърхностни професионални отношения. Никой не се изненада, когато съпругата на Ейдан не тръгна с тях.

— Синьор Дън, *telefono* — провикна се от рецепцията синьора Буона Сера.

— Да не са италианските ти приятели? — попита го Лади.

— Не, Лоренцо, аз нямам приятели в Италия.

— Но ти си идвал тук и преди.

— Преди четвърт век, така че няма кой да ме помни.

— Аз пък имам приятели — заяви гордо Лади. — И Бартоломео има познати, с които се запознал по време на Световното.

— Чудесно — отговори Ейдан. — А сега отивам да видя кой ме търси.

— Татко?

— Бриджид? Всичко наред ли е?

— Разбира се. Значи пристигнахте благополучно?

— И то цели и невредими. Навън е прекрасна вечер, ще се разходим по плаца „Навона“ и ще пийнем по нещо.

— Чудесно. Сигурна съм, че ще е страхотно.

— Бриджид, да не би нещо... да се е случило?

— Вероятно е глупаво, татко, но някаква сбъркана жена вече два пъти идва и искаше да знае в кой хотел сте отседнали. Може и да не съм права, но, честно казано, не ми допадна; струва ми се, че не е с всичкия си.

— Каза ли защо се интересува?

— Каза, че въпросът бил личен и настояваше да ѝ дам името на хотела, иначе щяла да се обърне към шефа ми.

— И ти какво направи?

— Ами, вече ти обясних какво си помислих за нея, затова отказах. Обясних ѝ, че баща ми е там и ако иска да предаде съобщение за човек от групата, може да го каже на мен.

— Значи случаят е приключил.

— Не, тя отиде при шефа ми и заяви, че е въпрос на живот и смърт да се свърже с групата на мистър Дън от училище „Маунтинвю“ и той ѝ даде името на хотела, а на мен ми натри носа.

— Тя вероятно ме познава...

— Не, видях я, че прочете името ми Бриджид Дън от баджа на униформата ми. Слушай, исках просто да кажа...

— Какво, Бриджид?

— Че тя наистина не е добре и... да внимаваш.

— Много ти благодаря, скъпа, Бриджид — промълви Ейдан Дън и в същия миг осъзна, че от доста време не я беше наричал по този начин.

Беше топла вечер, когато излязоха да се разходят из Рим. Минаха край „Санта Мария Маджоре“, но не влязоха.

— Тази вечер просто ще се поотпуснем... ще пийнем по нещо на красивия площад. Утре тези, които желаят, ще се запознаят с културните и религиозните паметници, а тези, които искат да поседнат и да пият спокойно кафе, също ще могат да го направят. — Синьора бързаше да им напомни, че нямаше да ги задължава да се движат непрекъснато в група, но в погледите им прочете, че все още искаха някой да ги води из непознатия град. — Какво според вас бихме могли да кажем, ако видим прелестния площад „Навона“ с всичките му фонтани и статуи? — попита тя и ги огледа един по един.

Те се развикаха като малки деца:

— *In questa piazza ci sono multi belli edifici!*

— *Benissimo* — каза Синьора. — *Avanti*, да вървим да ги намерим.

И четирийсет и двамата стояха тихо и наблюдаваха спускането на нощта над Рим. Синьора застана до Ейдан.

— За какво беше обаждането? Някакъв проблем?

— Не, не, Бриджид искаше да разбере дали сме доволни от хотела. Казах ѝ, че е чудесен.

— Тя ни помогна извънредно много, явно искаше пътуването да се увенчае с успех.

— И така ще стане.

И отпиха от кафетата си. Някои от групата си поръчаха бири, други — *grappa*. Синьора ги беше предупредила, че цените са туристически и ги посъветва да пийнат само по едно, колкото да усетят атмосферата. Трябваше да им останат пари и за Флоренция и Сиена. Всички се усмигнаха невярващо, когато чува тези имена. Наистина бяха в Италия и *viaggio*-то беше започнало. Не беше вторник или четвъртък вечерта и те не стояха в класната стая, докато навън се лееше дъжд.

— Да, успехът е сигурен, Ейдан — рече Синьора.

— Бриджид спомена още... не исках да те притеснявам, но някаква побъркана жена отишла в агенцията да пита къде сме отседнали. Според Бриджид тя можела да предизвика неприятности.

Синьора сви рамене.

— Щом успяхме да стигнем дотук, значи ще се справим и с всичко останало, не смяташ ли?

Курсистите си правеха снимки пред Фонтана на четирите реки. Ейдан се протегна и я хвана за ръката.

— Ще се справим — усмихна се и той.

— Приятелката ви пристигна, синьор Дън — любезно го посрещна синьора Буона Сера.

— Приятелка ли?

— Дамата от Ирландия. Искаше да се увери, че това е хотелът, в който сте отседнали, и че всички от групата сте тук.

— Остави ли си името? — попита Ейдан.

— Не, само попита дали всички са тук. Казах й, че утре сутринта тръгвате с автобуса на разходка из града. Нали така?

— А тя приличаше ли на побъркана? — попита той.

— Побъркана ли, синьор, Дън?

— *Pazza* — преведе Синьора.

— Не, не, ни най-малко.

Синьора Буона Сера се обиди, че една побъркана жена може дори да се отбие в хотел „Франкоболо“.

Обиколката с автобуса трябваше да ги запознае със забележителностите на Рим, обясни им Синьора, а след това всеки можеше да ходи, където си пожелае. Не всички желяеха да прекарат часове в музея на Ватикана.

Синьора каза, че тъй като на закуска сервирали сирене, хората често си правели сандвичи, които изяждали по-късно. А после ги чакаше голяма вечеря в един ресторант, недалеч от хотела. Оттам можеха да се приберат пеш. И побърза да повтори, че никой не е длъжен да идва. Но беше убедена, че всички ще дойдат.

Никой не спомена за жената, която ги е търсила. Синьора и Ейдан Дън бяха погълнати от обсъждането на маршрута с шофьора на автобуса, за да се сетят за нея.

Щяха ли да имат достатъчно време да излязат и да хвърлят монети в прочутия фонтан „Треви“? Щеше ли да има място автобусът да паркира край Бока делла Верита? Или да пхнат дланите си в устата на голямото каменно лице, което според поверието отхапвало пръстите

на лъжците. Дали да ги остави на върха на Испанските стъпала, за да слязат по тях, или в долния им край, за да ги изкачат? Нямаха време да мислят за непознатата, която ги беше търсила.

Когато се прибраха, изтощени от обиколката, разполагаха с два часа за почивка, преди да се съберат за вечеря. Синьора тръгна към ресторанта и остави Кони да спи в общата им стая. Искеше да провери окончателно менюто.

На вратата видя некролог в черен креп:

CHIUSO:
morte in famiglia

Изпълни я гняв, защото им пропадеше вечерята. Оставаше ѝ по-малко от час, за да намери друго място. И защо не се бяха обадили в хотела, както ги беше помолила да направят, ако се случи нещо непредвидено?

Започна да обикаля улиците около *Termini*. Малки евтини хотели, но нито един приятен и приветлив ресторант като този, с който се беше уговорила. Прехапала устни, тя се запъти към заведението, над което висеше табела с надпис „Катания“. Изглеждаше сицилианско. Може би добро предзнаменование? Можеше ли да разчита на тяхното милосърдие и да обясни, че след час и половина четирийсет и двама ирландци очакваха обилна евтина вечеря? Не ѝ оставаше друго, освен да опита.

— *Buona sera* — поздрави тя.

Набитият тъмнокос младеж вдигна поглед.

— Синьора? — каза той. След това я изгледа невярващо. — Синьора? — повтори той, — *Non e possibile, Signora* — възкликна той и тръгна към нея с протегнати ръце. Пред нея беше Алфредо, най-големият син на Марио и Габриела. Беше влязла в неговия ресторант. Той я целуна по двете бузи. — *E un miracolo* — додаде той и придърпа един стол.

Синьора седна. Усети, че ѝ се завива свят и се вкопчи в масата, за да не падне.

— *Stock Ottanta Quattro* — обясни Алфредо и ѝ наля в голяма чаша от силното италианско бренди.

— *No, grazie...* — Допря чашата до устните си и отпи. — Това твоят ресторант ли е, Алфредо?

— Не, не, Синьора, работя тук, работя, за да събера пари...

— А вашият хотел? Хотелът на майка ти? Защо не работиш в него?

— Майка ми е мъртва, Синьора. Умря преди шест месеца. Братята й, моите вуйчовци, се опитват да се месят, да вземат решения... а не знаят нищо. Ние няма какво да правим там.

Енрико е там, но той е още дете, брат ми няма да се върне от Америка. Аз дойдох в Рим, за да науча нещо повече за бизнеса.

— Майка ти е мъртва? Бедната Габриела. Какво се случи?

— Беше рак, всичко стана много, много бързо. Тя отиде на лекар само месец, след като почина баща ми.

— Съжалявам, Алфредо — промълви Синьора.

И изведнъж всичко й се стори прекалено, за да може да го понесе. Фактът, че Габриела беше умряла точно сега, а не преди години, горещото бренди в гърлото й, липсата на място, където да вечерят, Марио, почиващ в гроба си край Анунциата. Тя заплака и плака дълго, докато синът на Марио я успокояваше и нежно я държеше за ръцете.

Кони лежеше в стаята си в хотела, увила краката си в мокри кърпи. Защо не беше донесла балсам за стъпала или поне не си беше взела кожените обувки, които й прилягаха като ръкавици? Не искаше да извади на показ тези луксозни стоки пред живеещата толкова скромно Синьора. Не ги взе и сега си плащаше. Утре щеше да мине през „Виа Венето“ и да се възнагради с хубави италиански обувки. Кой щеше да забележи, но дори и да забележеше, какво от това? Тези хора не бяха обсебени от мисълта за богатства и от различията между стандарта на живот. Не всички разсъждаваха като Хари Кейн.

Колко странно, че можеше да мисли за него, без да изпада в емоционални самосъжаления за пропиляния си живот. Той щеше да излезе от затвора в края на годината. Беше научила от стария мистър Мърфи, че имал намерение да замине за Англия. Някакви приятели щели да се погрижат за него. Беше го попитала дали и мис Кейси ще го придружи, така както човек се интересува от нямащи значение за него

познати или за герои от телевизионен сериал. О, не, нима не беше чула, отношенията им охладнели значително. Той отказал да я види, когато го посетила в затвора. Очевидно я винеше за злополучния финал на бизнеса си.

Новината не ѝ достави кой знае какво удоволствие. В известен смисъл може би даже беше по-лесно да мисли за него като за човек, изграждащ новия си живот с жената, с която имаше връзка от край време. Интересно дали някога Хари и секретарката му бяха идвали в Рим. И дали бяха почувствали величието на този красив град, както го чувстваха всички те, независимо дали бяха или не бяха влюбени? Едва ли някога щеше да научи тези подробности, а и те всъщност нямаха особено значение.

На вратата се почука леко. Синьора сигурно се връщаше. Не, оказа се, че е дребната и енергична синьора Буона Сера.

— Писмо за вас — обяви тя.

И ѝ подаде някакъв плик. В него намери пощенска картичка, на която пишеше:

„Без проблем можеш да умреш насред уличното движение в Рим и никой няма да забележи липсата ти.“

Ръководителите преброяваха хората в групите си, преди да тръгнат за вечеря. Отсъстваха само трима: Кони, Лади и Синьора. Решиха, че Кони и Синьора са заедно и ще дойдат всеки момент.

Но Лади? Ейдан не беше влизал в общата им стая, беше се занимавал с бележките си, свързани с утрешната им обиколка във Форума и Колизеума. Ейдан изкачи пъргаво стълбите, но не го намери в стаята.

В този момент се появи Синьора и им съобщи новината, че сменят заведението, но цената остава същата. Беше успяла да осигури резервации в „Катания“. Изглеждаше напрегната и разтревожена. Ейдан не я попита нищо, убеден, че от горещината и необичайните вълнения всички изглеждаха донякъде напрегнати. В този момент осъзна, че започваше да се отдава на някакви безумни фантазии.

Негово задължение беше да открие Лади. Взе адреса на ресторанта, щеше да се присъедини към тях по-късно. Синьора му подаде визитната картичка на заведението, ръката ѝ трепереше.

— Добре ли си, Нора?

— Чудесно, Ейдан — излъга го тя.

Групата се отдалечи по улицата, а Ейдан започна издирването на Лади. Синьор Буона Сера познаваше синьор Лоренцо — той му беше предложил да бършат заедно прозорците. Много мил господин. И той като него работел в хотел в Ирландия. Останал доволен, че някакъв човек е дошъл да го види.

— Какъв човек?

— Ами, някой дошъл и оставил писмо за ирландската група. Съпругата ми спомена за писмото. Синьор Лоренцо реши, че то е за него.

— Но за него ли беше наистина?

— Не, синьор Дън, съпругата ми му обясни, че е дала писмото на една от дамите. Синьор Лади обаче беше убеден, че е станала грешка и че писмото е за него. Но каза, че няма проблем, тъй като знаел адреса и щял да отиде сам.

— Боже мили! — възкликна Ейдан Дън. — Оставих го за двацет минути, а той е решил, че онова проклето семейство му е изпратило покана.

Първо се отби в ресторанта. Всички бяха насядали, след като се бяха снимали пред направения специално в тяхна чест надпис *Benvenuto agli Irlandese*.

— Трябва ми адресът на семейство Гаралди — прошепна той на Синьора.

— Не, не може да е отишъл там?

— Изглежда точно така е направил.

Синьора го изглежда разтревожено.

— По-добре да отида аз.

— Не, остави на мен. Ти се погрижи за вечерята.

— Ще отида аз, Ейдан. Аз говоря италиански, вече съм им писала.

— Да вървим двамата — предложи той.

— Кой ще отговаря за групата? Констанца?

— Не, нея явно нещо я притеснява. Чакай да помисля. Франческа и Луиджи.

Без да губят време, съобщиха, че отиват да търсят Лоренцо и оставят Франческа и Лоренцо да ги заместват.

— Защо пък точно те? — измърмори някой.

— Защото ние сме най-близо до тях — отговори Франческа, която, както обикновено, се стараше да запази мира и разбирателството.

— И най-добрите — добави Луиджи, който пък обичаше да побеждава.

Взеха такси и пристигнаха пред къщата.

— По-елегантна е, отколкото си я представях — прошепна Синьора.

— Той никога не е попадал на подобно място.

Ейдан оглеждаше смаян просторното мраморно фоайе.

— *Vorrei parlare con la famiglia Garaldi* — обясни Синьора на униформения портиер с уверен тон.

Той я попита за името и по каква работа идва. Ейдан я слушаше възхитен как обяснява колко важно е посещението ѝ. Портиерът се приближи до телефона и заговори припряно по него.

— Надявам се, че всичко в ресторанта върви добре — прошепна Синьора.

— Разбира се. А ти си невероятна — как успя да намериш толкова бързо друг ресторант. Персоналът ми се струва изключително гостоприемен.

— Да, наистина е невероятно.

Тя като че ли беше на километри оттук.

— Но всъщност всички досега се държат изключително мило, така че не е невероятно.

— Става дума за друго. Сервитьорът. Познавах баща му. Не е за вярване, нали?

— От Сицилия ли?

— Да.

— И ти познаваше ли го?

— От деня, в който се роди... Видях го, като го носеха в църквата за кръщенето.

В този момент портиерът се върна.

— Синьор Гаралди е много объркан, иска да разговаря лично с вас.

— Налага се да влезем, не мога да му обяснявам по телефона — изрече Синьора.

Ейдан се изуми от смелостта ѝ. Чувстваше се леко объркан от тайнственото ѝ сицилианско минало.

Минаха през някакъв външен двор с фонтан и изкачиха широко стълбище. Тези хора бяха наистина богати. Дали Лади беше вътре?

Въведоха ги в елегантно фоайе. Някакъв дребен разгневен мъж с брокатено сако изхвъркна яростно от съседното помещение и поиска обяснение. Зад него се появи съпругата му, която се опитваше да го успокои. През вратата зърнаха бедния Лади, седнал на някаква табуретка.

Лицето му светна, щом ги видя.

— Синьора — извика той. — Мистър Дън. Разкажете им всичко. Няма да повярвате, но забравих италианските думи, които знам. Можам да им кажа само дните на седмицата и сезоните и да поръчам блюдото за деня. Беше ужасно.

— *Sta calma, Lorenzo* — обади се Синьора.

— Те искат да знаят дали съм О'Донъху, непрекъснато ми пишат това име.

Никога не го бяха виждали толкова разтревожен и смутен.

— Лади, аз съм О'Донъху, това е моето име, затова са помислили, че ти се казваш така. Така се подписах на писмото си.

— Но ти не си О'Донъху — възкликна Лади. — Ти си Синьора.

Ейдан прегърна треперещите рамене на Лади, а Синьора припомни на домакините посещението им в Дъблин и как на тръгване от хотела изгубили парите си, а Лади ги намерил и ги настигнал на аерогарата, за да им ги върне и повярвал на милите им благодарствени думи и поканата да им гостува в Италия. Описа усилията му, които беше положил, за да научи италиански. Представи себе си и Ейдан като ръководители на вечерния курс и тревогата им, когато разбрали, че в резултат на едно нелепо недоразумение приятелят им Лоренцо е приел за себе си отправената към някой от другите посетители на

хотела покана. Сега те тримата щяха да си тръгнат, но може би първо синьор Гаралди, единствено заради доброто си сърце, щеше да благодари на Лади, защото едва ли е забравил забележителната му честност и невероятния му жест.

Ейдан стоеше неподвижно, прегърнал през раменете Лади, и се чудеше на странностите в живота. Как ли щяха да се развият събитията, ако беше станал директор на „Маунтинвю“? До неотдавна това беше най-голямото му желание. Сега вече си даваше сметка колко бързо щеше да намрази директорския пост, колко по-подходящ за него беше Тони О’Брайън, който не беше олицетворение на злото, както си беше мислил, а много амбициозен човек. Скоро щеше да му стане зет. Ейдан никога нямаше да подготви лекцията, която да изнесе в Рим, никога нямаше да се озове в тази пищна римска къща, опитвайки се да успокои Лади и загледан с възхищение в тази странна жена, заела толкова важно място в живота му. Тя явно беше успяла да разясни положението на Гаралди, защото гневното му и объркано лице се отпусна и проясни.

— Лоренцо — каза синьор Гаралди и се приближи до Лади, който неволно потръпна от ужас. — *Lorenzo, mio amico*.

И го целуна по двете бузи. Лади не беше от хората, които дълго таят обидата си.

— Синьор Гаралди — извика той и го стисна за раменете. — *Mio amico*.

Последва поредица от мълниеносни обяснения и останалите членове на семейството разбраха какво се беше случило. Донесоха вино и италиански бисквити. Лади сияеше, усмихнат и вече успокоен.

— *Giovedì* — повтаряше щастливо той.

— Защо казва това?

Синьор Гаралди беше вдигнал чашата си, за да произнесе тост в чест на идния четвъртък, но все пак поиска да знае защо.

— Казах му, че ще се свържем с вас тогава; не исках да дойде тук сам. Писах ви и в писмото си, че може би ще минем да ви видим за десетина минути в четвъртък. Не помните ли?

Дребният човечец я погледна засрамен.

— Трябва да призная, че получавам много писма, в които ме молят ту за едно, ту за друго. Помислих, че става дума за нещо подобно. Простете ми, но не го прочетох както трябва. Простете ми...

— Не, моля ви. Но мислите ли, че той би могъл да дойде и в четвъртък? Толкова се надяваше. Бих могла да ви снимам заедно и след това Лоренцо ще показва снимката на своите близки.

Синьор Гаралди и съпругата му се спогледаха.

— Защо не, заповядайте в четвъртък да пийнем по нещо и да отпразнуваме посещението ви в Италия?

— Ние сме четирийсет и двама души — обясни Синьора.

— Тези къщи са построени за сбирки от такъв род — отвърна той, като се поклони леко.

Не след дълго тримата прекосиха Рим в една от колите на семейство Гаралди, която надали преди това беше идвала в този квартал. Синьора и Ейдан се спогледаха, горди като родители, спасили детето си от неудобна ситуация.

— Ако можеше сестра ми да ме види сега — заяви внезапно Лади.

— Щеше ли да остане доволна? — попита го мило Синьора.

— Да, тя знаеше, че това ще се случи. Навремето двамата ходихме при една врачка, която й каза, че ще се омъжи и ще има дете, и ще умре млада, а аз ще бъда много добър в спорта и ще прекося морето. Затова нямаше да се изненада, но все пак е жалко, че не доживя...

— Жалко е наистина, но може би тя все пак вижда и сега — рече Ейдан в желанието си да го успокои.

— Не съм убеден, че на небето има хора, мистър Дън — въздъхна Лади, докато се носеха в луксозния автомобил.

— Така ли? Аз пък се убеждавам все повече с всеки изминал ден — каза Ейдан.

Когато се върнаха в „Катания“, всички пееха като един. Сервитьорите ги наблюдаваха възхитени и ги обсипваха с бурни аплодисменти. Останалите посетители, проявили смелостта да влязат в „Катания“, се бяха смесили с групата ирландци. Тримата бяха посрещнати с гръмки възгласи.

Алфредо изтича да донесе супата.

— *Brodo* — каза Лади.

— Ще минем направо към основното, ако желаете — предложи Ейдан.

— Извинете, мистър Дън, но за групата отговарям аз до второ нареждане и настоявам Лоренцо да си изяде *brodo*-то. — Луиджи изглеждаше по-страховит от когато и да било. Ейдан побърза да обясни, че е допуснал грешка. — Няма нищо — великодушно се усмихна Луиджи.

Фран разказа на Синьора, че един от по-младите сервитьори канел настойчиво Кати да излязат заедно и това я разтревожило. Можеше ли Синьора да му обясни, че всички трябва да се приберат заедно?

— Разбира се, Франческа.

Изумително беше, че никой не попита какво се е случило с Лади; просто бяха решили, че двамата с Ейдан ще успеят да го спасят.

— Лоренцо направи така, че всички ни поканиха на парти в четвъртък — обяви тя. — В една великолепна къща.

— *Giovedì* — допълни Лади, да не би някой да обърка деня.

Но те явно приеха и тази новина като нещо гарантирано. Синьора привърши набързо супата си. Огледа се за Констанца и я видя веднага; не изглеждаше оживена както обикновено, беше зареяла поглед някъде в далечината. Явно нещо се беше случило, но тя беше толкова потайна, нямаше да сподели нищо. Синьора не би си позволила да я разпитва.

Алфредо обяви, че са подготвили изненада за ирландците. Бяха направили торта с цветовете на Ирландия. Всички бяха безкрайно щастливи и искаха да превърнат вечерта в незабравимо преживяване. От световното първенство по футбол знаеха кои са цветовете на Ирландия.

— Никога няма да ти се отблагодаря за това, което направи за нас, Алфредо.

— Можеш, Синьора. Моля те да дойдеш да поговорим утре? Моля те.

— Не утре, Алфредо; синьор Дън ще изнася лекцията си за Колизеума.

— Можеш да го чуеш по всяко време. А аз разполагам само с няколко дни, за да поговоря с теб. Моля те, Синьора, умолявам те.

Синьора погледна към Ейдан. Не ѝ беше приятно, че се налагаше да промени предварително уточнената програма, тъй като знаеше колко се беше постарал за лекцията. Беше решил да направи нужното всеки да види Рим такъв, какъвто е бил по времето, когато по улиците му са се движили колесници. Но момчето изглеждаше притеснено, очевидно имаше да ѝ казва нещо важно. В името на миналото и на всичко, което я свързваше с Италия, тя трябваше да го изслуша.

Синьора успя да измъкне много лесно Катерина от лапите на сервитьора и да я заведе в хотела с останалите; просто обясни на Алфредо да извикат момчето по някаква спешна работа. И така, изразителните южняшки очи поканиха Катерина да излязат някоя друга вечер и той се раздели с нея, след като ѝ подари червена роза и ѝ целуна ръка.

Кони все още не беше успяла да разгадае тайнственото послание. Синьора Буона Сера ѝ обясни, че било оставено за синьора Кейн и така и не станало ясно точно кой го е оставил. Щяло да си остане загадка, заключи италианката. През нощта обаче Кони не можа да заспи. Не можеше да разбере защо някои неща трябва да си останат вечна загадка. Копнееше да сподели притесненията си със Синьора, но не смееше да наруши усамотението на тази толкова сдържана жена.

— Разбира се, Нора, след като си имаш ангажименти, свързани със Сицилия — каза на другия ден Ейдан.

— Много съжалявам, Ейдан, очаквах лекцията ти с нетърпение.

Той побърза да се обърне, за да скрие обидата и разочарованието, изписани на лицето му.

— Не сме длъжни да ходим на тази лекция — заяви Лу и дръпна Сузи обратно в леглото.

— Аз искам да отида.

— Римски богове и стари храмове... разбира се, че не искаш.

— Мистър Дън я подготвя от седмици, а и на Синьора ще й бъде приятно, ако сме там.

— Тя самата няма да ходи.

— Откъде знаеш?

— Чух я, като му го каза снощи — отвърна Лу. — Той се вкисна като лимон.

— Е, сега е още по-важно да отидем, за да го подкрепим.

Лизи и Бил приготвиха грижливо сандвичите си.

— Страхотна идея, нали? — възкликна пламенно той с надеждата, че биха могли да приложат италианския опит и в Ирландия.

Молеше се Лизи най-после да осъзнае необходимостта от известна пестеливост. Тя се държеше чудесно досега и нито веднъж не беше погледнала към витрините с обувки. А след като видя цената на италианския сладолед, пренебрежително го отмина, без да обели нито дума.

— О, Бил, не ставай глупав. Ако си купуваме шунка, яйца и хляб, както сме принудени тук, за да си приготвяме сандвичи, ще харчим много повече, отколкото за чиния супа в някой пъб, както сме правили досега.

— Може би.

— Но когато се издигнеш и станеш банкер от международна величина, може би ще преосмислим. Как мислиш, в хотел ли ще живеем или ще наемем вила?

— Ще вземем вила, предполагам — отвърна мрачно Бил.

Детинските й фантазии нямаха нищо общо с действителността.

— Ти проучи ли как стоят нещата?

— С вилите ли? — изгледа я изплашено той.

— Не, с възможностите в банката; забрави ли, че именно заради тях учим италиански?

Лизи го погледна наперено.

— В началото беше така, но сега уча единствено защото ми е приятно.

— Да не се опитваш да ми кажеш, че никога няма да забогатеем?

Красивите очи на Лизи го съзерцаваха смутено.

— Не, не, нищо подобно. Ще бъдем богати. Още днес ще се разходя до банките и ще видя какво мога да науча. Повярвай ми, ще го направя.

— Вярвам ти. Ето, сандвичите са готови и увити, ще ги изядем след лекцията и после да изпратим пощенските картички.

— Този път ще имаш възможност да изпратиш картичка и на баща си.

Бил винаги виждаше хубавото във всяка ситуация.

— Ти си пасна с него, нали?

Бяха отишли на кратко посещение в Голуей и направиха донякъде успешен опит да съберат родителите ѝ. Сега поне те разговаряха и си ходеха на гости от време на време.

— Да, той ми хареса; беше много комичен.

Баща ѝ едва не му бе смазал ръката, докато се ръкуваха, след което без заобикалки му поиска десет лири назаем.

— Безкрайно ми олекна, че семейството ми ти допадна — обяви Лизи.

— И на мен — че ти хареса нашите.

Неговите родители започваха да омекват по отношение на Лизи. Тя носеше все по-дълги поли и не толкова дълбоки деколтета. Разпитваше баща му как се реже бекон, каква е разликата между пушената и обикновената сланина. Играеше с часове морски шах с Олив и често я оставяше да побеждава, което изпълваше игрите им с трескаво вълнение. Сватбата им съвсем нямаше да е толкова ужасна, колкото се опасяваше Бил до неотдавна.

— Да вървим да чуем за весталките — рече той, като се усмихна до уши.

— Какво?

— Лизи! Не прочете ли страницата, която мистър Дън ни раздаде...

— Дай ми бързо листа.

Ейдан Дън беше начертал карта, върху която беше обозначил местата, които щяха да посетят и за които той щеше да говори. Лизи изчете набързо написаното и му го върна.

— Мислиш ли, че сега той е в леглото със Синьора?

— Ако е така, Лоренцо и Констанца биха се чувствали малко неудобно — отговори ѝ Бил.

Констанца и Синьора вече бяха облечени и се канеха да слязат за закуска. Някакво странно и неясно напрежение хвърляше сянка помежду им.

— Констанца?

— *Si*, Синьора?

— Ще те помоля, ако не възразяваш, да си водиш записки, докато говори Ейдан? Аз не мога да дойда и съм разстроена, а той положи такива усилия...

— Налага ти се да пропуснеш лекцията му?

— Да, налага се.

— Сигурна съм, че той ще разбере. Аз от своя страна ще слушам най-внимателно и ще ти разкажа всичко. — Последва пауза, после Кони нерешително я попита: — О, да. Синьора?

— *Si*, Констанца?

— Ами, чувала ли си някой от нашата група някога да е говорил нещо лошо за мен, например че е изгубил пари заради машинациите на моя съпруг или нещо подобно?

— Не, никога. Никога не съм чувала подобно нещо. Защо питаш?

— Намерих на рецепцията едно ужасно писъмце, адресирано до мен. Най-вероятно е шега, но все пак ми стана неприятно.

— Какво пише? Моля те, кажи ми.

Кони разгъна листа и ѝ го показа. Очите на Синьора се напълниха със сълзи.

— Кога се е случило?

— Оставили са го на рецепцията снощи вечерта, преди да излезем. Никой не знае кой го е донесъл. Питам, но съпрузите Буона Сера не знаят нищо.

— Не е възможно да е от нашата група, Констанца, можеш да бъдеш сигурна.

— Но кой друг знае, че сме в Рим?

И тогава Синьора се сети.

— Ейдан ми спомена, че някаква побъркана жена е разпитвала в агенцията в Дъблин в кой хотел сме отседнали. Възможно ли е да е тя? И да ни е проследила дотук?

— Трудно е за вярване.

— Но още по-трудно е да се повярва, че е от нашата група — разсъждаваше Синьора. — Има ли някой, който ти има зъб, как мислиш?

— Може би са стотици заради машинациите, които направи Хари, но той е в затвора.

— Може би някой луд, човек с болна психика?

— Аз поне не познавам такъв. — Кони не можеше да си позволи да тревожи повече Синьора. — Просто ще съм по-внимателна, това е. И ще си водя записки. Обещавам ти, ще получиш изчерпателна информация, все едно че си била там.

— Алфредо, надявам се, че става дума за нещо наистина важно. Нямах представа колко разочаровах един приятел, задето не отидох на лекцията му.

— Лекции колкото искаш, Синьора.

— Тази е по-специална. Слушам те Алфредо.

Младият мъж направи кафе и седна срещу нея.

— Синьора, искам да те помоля за една много голяма услуга.

Тя го погледна притеснена. Сигурно щеше да ѝ иска пари. Нямахше откъде да знае, че тя не притежаваше нищо. Буквално нищо. Щеше да се върне в Дъблин без нито едно пени и да помоли семейство Съливан да ѝ позволят да живее в къщата, без да плаща до септември, когато курсът отново започваше, тъй като беше обърнала в италиански лири всичките си пари, за да си плати екскурзията до Италия. Откъде можеше да знае тези подробности това момче от затътеното селце, което работеше като сервитьор в един третокласен ресторант в Рим?

— Може да не е толкова лесно. Има неща, които не знаеш — въздъхна тя.

— Знам всичко, Синьора. Знам, че баща ми те обичаше и че ти го обичаше. Че ти стоеше и шиеше зад онзи прозорец, докато ние растяхме. Знам, че се държа добре с майка ми и макар да не искаше да си ходиш, когато тя и вуйчовците ми казаха, че е време да си вървиш, ти ги послуша и си тръгна.

— Откъде знаеш всичко това? — прошепна тя.

— Всички го знаем.

— И откога?

— Откакто се помня.

— Не мога да повярвам. Мислех... е, няма значение какво съм мислила...

— И всички се натъжихме, когато ти си тръгна.

Синьора вдигна очи и му се усмихна.

— Така ли?

— Да, ти ни помагаше на всички.

— Как така?

— Ами баща ми направи неща, които нямаше да направи иначе, например сватбата на Мария, магазина в Анунциата, заминаването на брат ми за Америка... Всичко стана благодарение на теб.

— Не, не е така. Той ви обичаше, искаше най-доброто за вас. Ние просто понякога разговаряхме. Това беше всичко.

— Поискахме да те открием, когато умря мама. Да ти пишем и да ти кажем, но не знаехме дори името ти.

— Много е мило от ваша страна.

— И сега, сега Господ те изпрати в този ресторант. Господ е този, който те изпрати, наистина го вярвам. — Синьора мълчеше. — А сега ще ти кажа нашата голяма молба. — Пръстите ѝ бяха побелели, стиснали ръба на масата. Защо нямаше пари? Повечето жени на нейната възраст имаха поне малко. А тя беше толкова нехайна, когато ставаше дума за вещи. Ако имаше поне какво да продаде, за да помогне на момчето, което сигурно беше отчаяно, за да я моли... — Услугата, Синьора...

— Да, Алфредо.

— Знаеш ли каква е тя?

— Кажи ми, Алфредо, и ако мога... ще ти помогна.

— Искаме да се върнеш. Искаме да се върнеш у дома, Синьора. У дома, където ти е мястото.

Констанца не закуси и излезе по магазините. Купи си новите обувки и дълъг копринен шал за Синьора, като му отрязва дизайнерския етикет; така Елизабета нямаше да познае фирмата и да възкликне на всеослушание, че струва цяло състояние. И побърза да се прибере в хотела, за да тръгне с групата за Форумата.

Всички останаха очаровани от лекцията. Луиджи каза, че си представил как отвеждат нещастните християни в Колизеума. Мистър Дън обясни, че е един най-обикновен стар учител по латински и обеща да не ги задържа повече, но когато приключи, те заръкопляскаха и поискаха да продължи лекцията. Той се усмихна изненадано. Отговори на въпросите им, като от време на време поглеждаше към Констанца, която, както му се стори, се канеше да го фотографира, но така и не направи нито една снимка.

На обяд се разделиха на малки групи, за да изядат сандвичите си. Кони Кейн наблюдаваше Ейдан Дън. Той не носеше сандвичи и седна на близката пейка, загледан с невиждащ поглед в далечината. Предварително им беше обяснил как да се върнат в хотела. Увери се, че Лади е под грижите на Бартоломео и забавната му приятелка Фиона. А след това се отпусна безмълвен и натъжен, че Синьора, заради която бе подготвил лекцията, не беше сред тях.

Кони се чудеше дали да се приближи и да го заговори. Съмняваше се обаче, че би могла да каже нещо, с което да му помогне. Намери някакъв ресторант и си поръча печена риба и вино. Стана ѝ приятно, че се оправяше така добре с езика. Но не хапна почти нищо, тъй като я измъчваха предположенията за самоличността на непознатия, дошъл от Дъблин, за да я сплаши.

Възможно ли беше да е изпратен от Хари?

Имаше ли смисъл да обяснява цялата заплетена ситуация на италианската полиция?

Кой щеше да приеме сериозно думите ѝ? Анонимно писмо в някакъв хотел в Рим?

Въпреки това на връщане Кони се вглеждаше внимателно в лицата на минувачите, очаквайки отнякъде да се появи непознатият, който я заплашваше. На рецепцията попита дали има други писма за нея.

— Не, синьора Кейн, няма писма, нито съобщения.

Бари и Фиона вървяха към бара, където той беше срещнал онези прекрасни италианци по време на световното по футбол. Беше правил снимки през онова лято, беше взел знаменца и шапки.

— Писа ли им, за да ги известиш, че идваме? — попита го Фиона.

— Не, тук нещата не стават по този начин — човек просто се появява и ги заварва там.

— Всяка вечер?

— Не, но... в повечето случаи.

— Представи си, че те потърсят в Дъблин — нищо чудно да не си отишъл в пъба точно тази вечер. Нямах ли някакви имена и адреси?

— Имената и адресите не са важни в този род неща — отговори Бари.

Фиона се надяваше, че е така. Той толкова много искаше да ги види и да преживее отново онези славни дни. Щеше да се разочарова, ако се окажеше, че те вече не се събираха тук. Или, още по-лошо — че са го забравили.

Беше свободната им вечер, когато всеки можеше да прави, каквото си пожелае. Ако нещата не се бяха развили по този начин, Кони щеше да разглежда витрините на магазините с Фран и Кати, да пият заедно кафе в някоя кафетерия. Тя обаче се страхуваше да излезе вечерта, тъй като беше убедена, че тайнственият непознат я следи и изчаква удобния момент, за да я нападне.

Ако нещата не се бяха развили по този начин, Синьора и Ейдан щяха да вечерят заедно и да уточняват посещението във Ватикана на другия ден. Но той беше обиден и самотен, а тя имаше нужда от уединение, за да обмисли невероятното предложение, което ѝ бяха направили.

Те искаха тя да се върне и да помага в хотела, да се ангажира с англоговорещите посетители, да бъде част от живота им. Така щеше да придаде смисъл на всички онези години, през които бе наблюдавала и чакала, щеше да има не само бъдеще, а и своето минало. Алфредо я беше помолил да се върне. Поне само да го посети в началото, за да види как вървят нещата и да се убеди на живо, че наистина можеше да

допринесе за хотела, да усети отново колко ѝ се възхищават хората там. Така че Синьора седеше в едно кафене и мислеше за всичко това.

А няколко улици по-нататък Ейдан Дън си припомняше всички хубави неща, които му се бяха случили напоследък. Беше успял да създаде вечерния курс и не само че никой не се отказа, ами и всички бяха дошли на екскурзията до Рим. Те никога нямаше да дойдат, ако не беше той. Той беше споделил с тях любовта си към Италия, по време на днешната му лекция никой не беше скучал. Беше постигнал всичко, което възнамеряваше да направи. Всъщност последната година от живота му беше година на триумф. Нямаше как обаче да не чува и другия глас, който твърдеше, че успехът е дело на Нора. Тя беше създала ентусиазма в тези хора с глупавите си игри и кутии, докато играеха на лекари и пациенти, на сервитьори и полицаи. Нора им беше измислила имената и тя ги накара да повярват, че един ден ще направят това *viaggio*. А сега, когато се върна в Италия, магията на тази страна отново я беше завладяла с необикновената си сила.

Беше му казала, че трябва да говори с някого по работа. Каква работа можеше да има с един сицилиански сервитьор, дори да го познаваше от дете? Поръча си трета бира, загледан в безспирния поток от туристи, които се разхождаха навън в горещата римска нощ. Никога досега не се беше чувствал толкова самотен.

Кати и Фран обявиха, че отиват да се разходят. Маршрутът им трябваше да завърши на пиаца „Навона“, където бяха ходили още първата вечер от престоя си в Рим. Поканиха и Лади.

Лади се вгледа в маршрута им. Той минаваше покрай улицата, където живееха неговите приятели — семейство Гаралди.

— Няма да влизаме — отбеляза той, — но ще ви покажа къщата им.

Когато я видяха, Фран и Кати останаха като поразени от гръм.

— И всички ние сме канени на парти — не можеш да повярва Кати.

— *Giovedì* — обясни гордо той. — В четвъртък иска да отидем всичките четирийсет и двама души. Казах му „*quarantadue*“ и той рече: „*Si, si, benissimo*“.

Това беше поредното невероятно събитие, свързано с пътуването.

Кони изчака известно време в стаята си завръщането на Синьора, искаше да ѝ разкаже лекцията и да ѝ връчи подаръка. Но вече се стъмни, а Синьора не се прибираще. През прозореца долитаха гласовете и подвикванията на минувачите, обичайният шум на уличното движение. Не, тя нямаше да позволи на злия страхлив автор на писъмцето да я затвори в стаята ѝ. Който и да беше той, нямаше да я убие на публично място, дори да беше изпратен от Хари.

— Да върви по дяволите. Ако си остана тук, значи е победил той — заяви на глас тя.

Влезе в най-близката пицария и седна. Не забеляза сянката, притаена край входа на хотел „Франкоболо“, която тръгна след нея.

Лу и Сузи бяха от другата страна на реката. Бяха се разходили с Бил и Лизи покрай малката пиаца, но, както ги бе предупредила Синьора, ресторантите там бяха прекалено скъпи за тях. Чудесно беше, че бяха научили всички тези неща за *piatto del giorno* и как да мислят направо в италиански лири, вместо непрекъснато да ги сравняват с ирландските.

— Може би трябваше да запазим сандвичите си от обяд — въздъхна тъжно Лизи.

— Не можем дори да пристъпим прага на тези места — заяви философски Сузи.

— Системата не е справедлива — намеси се Лу. — Но всички тук имат някакъв начин да я заобикалят. Повярвайте ми, аз знам...

— Разбира се, Лу, но това няма значение.

Сузи не желаше да се говори за мрачното му минало. Те не го обсъждаха никога, но понякога Лу намекваше с копнеж за него, като споменаваше колко лесно можеха да си живеят, ако тя не беше толкова категорична и беше склонна на компромиси.

— Откраднати кредитни карти ли имаш предвид? — попита Бил, видимо заинтригуван.

— Не. Имах предвид разни услуги — някой прави услуга на друг и в замяна той го кани на вечеря, след това му прави голяма услуга и го канят на много вечери или му подаряват кола. Съвсем просто е.

— Ще ти се наложи да направиш доста услуги за една кола — обади се Лизи.

— И да, и не. Не става дума толкова да правиш много, а така да подредиш нещата, че да разчитат на теб. Мисля, че хората точно това искат, когато става дума за размяна на услуги.

Всички кимнаха озадачено. Сузи несъзнателно погледна към големия си годежен пръстен със смарагд. Отново я налегна съмнението, че е истински; вече започваше да се пита дали Лу не беше направил някому огромна услуга, за да го получи. Имаше начин да разбере дали е истински — трябваше да го даде за оценка на специалисти. Но всъщност така или иначе щеше да узнае истината. Много по-добре беше засега да го остави като част от неизвестното минало на съпруга си.

— Иска ми се някой да ни помоли да му направим услуга — заяви Лизи, като оглеждаше ресторанта с разхождащите се между масите музиканти и продавачи на цветя.

— Тогава си дръж очите широко отворени, Елизабета — засмя се Лу.

В този момент мъжът и жената на една от най-близките до улицата маси рязко се изправиха, тя зашлеви мъжа през лицето, а той дръпна дамската ѝ чанта и прескочи ниските храсти, които очертаваха границите на ресторанта.

Само след две секунди Лу вече го беше хванал. Изви едната му ръка зад гърба, така че всички да видят чантата. След това го поведе към нейната собственичка.

Последваха бурни обяснения на италиански, които доведоха до появата на *carabinieri*-те и невероятно вълнение сред присъстващите. Те така и не разбраха какво се беше случило. Според седящите наблизко американци тази жена си била хванала някакъв жиголо. Според някакви англичани пък той ѝ бил приятел и се лекувал от наркомания. Двойката французи на съседната маса твърдяха, че е обикновена караница между любовници, но все пак станало добре, че мъжът щял да бъде отведен в полицията.

Лу и неговите приятели се превърнаха в герои. Жената му предложи възнаграждение. Младият мъж побърза да го превърне във вечеря за четирима. Този вариант изглеждаше напълно приемлив и за двете страни.

— *Con vino, si e possibile?* — добави Лу.

Напиха се така, че трябваше да се приберат с такси до хотела.

— Никога не съм си прекарвала по-добре — изрече завалено Лизи, като падна на два пъти, преди да успее да се качи в таксито.

— Всичко се свежда до това — да търсиш възможностите — обобщи философски Лу.

Кони огледа пицарията. Посетителите ѝ бяха предимно млади хора, на възрастта на собствените ѝ деца. Оживени и възбудени, те се смееха, прекъсваха се непрестанно, кипяха от живот. Възможно ли беше тази сцена да е наистина последната в живота ѝ? Наистина ли някой я преследваше и оставяше заплашителни писма в хотела? Все пак нямаше как да я убият тук, пред очите на всички тези хора. Невъзможно беше. Но как иначе да си обясни това писмо?

Ако напишеше няколко реда, за да сподели опасенията си, че може би в дъното на цялата история е Хари или от някой от неговите „съдружници“, както ги беше наричала винаги... Не беше ли лудост? Или просто той се опитваше да я подлуди? Беше гледала филми, където ставаше точно така. Не трябваше да позволи да се случи и с нея самата.

Върху масата ѝ падна сянка и тя вдигна очи; очакваше да види сервитьора или някой нетърпелив клиент за един от свободните столове около нея. Срещна обаче погледа на мис Кейси, многогодишната любовница на съпруга ѝ. Жената, която беше помогнала на Хари да отмъкне парите на хората, и то неведнъж, а два пъти.

Лицето ѝ се бе променило — изглеждаше по-старо и поуморено, в очите ѝ гореше див блясък. Сега вече Кони се уплаши не на шега. Гърлото ѝ пресъхна и тя като че ли онемя.

— Пак си сама — заяви презрително секретарката на Хари. Кони все така не беше в състояние да отговори. — Няма значение в кой град си или с колко нещастници пътуваш, в крайна сметка все ти се налага да излизаш сама.

Смехът ѝ напомняше по-скоро на лай. Кони се стараяше да запази спокойствие; не трябваше да допуска страхът да се изпише

върху лицето ѝ. Този път годините, през които се беше преструвала, че всичко е наред, ѝ свършиха работа.

— Вече не съм сама — отвърна тя и побутна стола към своята събеседница.

Тя смръщи вежди.

— Вечната гранд дама, която нищо не може да изкара от равновесие. Абсолютно нищо.

Мис Кейси говореше силно и отсечено. Хората поглеждаха към тях, усещайки приближаващата сцена. Кони ѝ отговори тихо:

— Не може да се каже, че тук е подходяща обстановка за една гранд дама.

Надяваше се, че гласът ѝ няма да издаде страха и изненадата, които я сковаваха.

— Права си, обстановката по-подхожда за някоя изпаднала херцогиня. Ти нямаш истински приятели, затова покровителстваш тълга изпаднали хора и идваш на евтино им пътуване, но дори и те не те искат при себе си. Винаги ще бъдеш сама, трябва да се приготвиш за участта, която те очаква.

Кони като че ли се отпусна от първоначалния стрес и започна да диша по-леко. Може би мис Кейси все пак нямаше намерение да я убива. Едва ли щеше да говори за очакващото я самотно бъдеще, ако имаше подобни планове.

— Подготвена съм за него. Нима не живея сама от години? — отговори протичко тя.

Секретарката на съпруга ѝ я изгледа изненадано.

— Ти никога не губиш самообладание, нали?

— Не, не е така.

— Разбрала си, че писмото е от мен, нали?

Дали беше разочарована или напротив — доволна, че беше успяла да я изплаши? Очите ѝ светеха все така налудничаво. Кони не беше сигурна как да реагира. Дали да ѝ каже, че не е имала представа? Или че я беше заподозряла още от самото начало? Не повярва, че гласът ѝ прозвуча така стабилно.

— Имах известни предположения, но не бях сигурна.

— Защо подозираше точно мен?

— Ти единствена се интересувахте от Хари толкова много, само ти можеше да го напишеш.

Настъпи мълчание. Мис Кейси стоеше права, подпряна на облегалката на стола. Около тях се носеха гласовете и смехът на хората от съседните маси. Двете чужденки очевидно нямаше да вдигнат скандал, както им се стори в началото. Те вече не представляваха интерес.

Кони не я покани да седне. Нямаше намерение да се преструва, че отношенията помежду им са нормални и могат да седят и да общуват като обикновени хора. Тази жена беше заплашила, че ще я убие; тя наистина беше луда.

— Знаеш, че той никога не те е обичал, нали?

— Честно казано, вероятно ме е обичал в самото начало, преди да разбере, че сексът не ми доставя удоволствие.

— Удоволствие ли! — изсумтя презрително мис Кейси. — Той казваше, че си жалка, че си лежала и си скимтяла ужасено. Точно тази дума използваше по твой адрес. Жалка.

Кони присви очи. Хари знаеше колко се беше старала, как беше копняла за него. Беше жестоко, ако е споделял с тази жена всички подробности.

— Опитвах се да направя нещо по въпроса.

— Нима?

— Да. Беше отчайващо и мъчително и в крайна сметка не се получи нищо.

— Казаха ти, че си фригидна, нали така?

Мис Кейси явно ѝ се подиграваше, сплесканите ѝ коси бяха паднали върху лицето ѝ. Трудно можеше да разпознае някогашната експедитивна и красива секретарка.

— Не, не мисля, че причината беше тази.

— Какво ти казаха?

Тя изглеждаше заинтригувана въпреки омразата си към Кони.

— Казаха, че не вярвам на мъжете, тъй като баща ми ни беше оставил без пукнат грош.

— Пълна глупост — отсъди мис Кейси.

— Същото казах и аз; малко по-учтиво, разбира се, но точно това имах предвид.

Неочаквано събеседницата ѝ дръпна най-близкия стол и седна. Сега вече Кони ясно можеше да види пораженията от последните няколко месеца. Блузата ѝ беше на петна, полата не ѝ беше по мярка,

ноктите ѝ бяха изгризани и мръсни. Беше без грим, по лицето ѝ пробягваха нервни тикове. „С две-три години е по-млада от мен, но изглежда по-възрастна“ — помисли си Кони.

Дали Хари ѝ беше казал, че е приключил с нея? Навярно това беше причината, докарала я до сегашното ѝ състояние. На Кони ѝ направи впечатление как тя хвана ножа и вилицата и започна да ги мести от едната си ръка в другата. Очевидно нервите ѝ не бяха наред.

— Всичко това беше голяма грешка, като се замисли човек. Той трябваше да се ожени за теб — заяви Кони.

— Аз нямах нужния стил, нямаше да мога да бъда домакинята на партита, които ти организираше.

— Партитата не бяха най-несъществената част от живота му. Той живееше практически с теб.

Кони се надяваше тази тактика да ѝ помогне, за да овладее ситуацията. Трябваше да я ласкае, да я увери, че е заемала централното място в живота на Хари. Да не ѝ позволи да изпадне в мрачно настроение и да се сети, че всичко това вече беше приключило.

— Той не получаваше любов у дома, разбира се, че трябваше да я търси другаде.

Мис Кейси надигна чашата на Кони.

С поглед Кони успя да съобщи на сервитьора, че се нуждаят от вино и още една чаша. Той явно обаче долови още нещо, тъй като остави чашата и каничката без обичайната размяна на любезности и се отдалечи безмълвно.

— О, и го показва много ясно, като го измами и го прати в затвора.

— По това време вече не го обичах.

— Аз пък никога не съм преставала да го обичам.

— Знам. А ти може и да ме мразиш, но аз не съм те мразила.

— Да, бе.

— Така е, знаех, че той има нужда от теб и все още има, предполагам.

— Вече не. Ти се погрижи и за това. Когато излезе от затвора, той няма да се върне в Ирландия. За всичко си виновна ти. За него е невъзможно да живее в родината си.

— Предполагам, че ти ще го придружиш.

— Предположенията ти са грешни.

Ето пак зловната усмивка и побърканият поглед. Кони трябваше да изясни нещата незабавно. Беше изключително важно.

— Аз ревнувах от теб, но не те мразех. Ти му даваше всичко: нормална любов, вяност, отношение към работата. Той прекарваше по-голямата част от времето си с теб, за бога, нямах причина да не ревнувам. — Отново беше привлякла интереса на своята събеседница. Затова побърза да продължи: — Но не те мразех, повярвай ми.

Мис Кейси я изгледа заинтригувано.

— Вероятно си смятала, че е по-добре да бъде само с мен, отколкото да има много жени, така ли?

Кони знаеше, че трябва да бъде изключително предпазлива. Всичко зависеше от отговора ѝ. Вгледа се в съсипаното лице на своята събеседница, която беше обичала Хари Кейн винаги и продължаваше да го обича. Възможно ли беше тя, която беше толкова близо до Хари, да не знае за момичето от аеролиниите, за собственичката на малкия хотел в Голуей, за съпругата на един от инвеститорите? Взираше се в лицето ѝ. Доколкото виждаше, тя вярваше, че е била единствената жена в живота на Хари Кейн.

— Вероятно е точно така — заговори замислено Кони. — Унизително щеше да бъде, ако той ходеше с всяка срещната... и макар да не ми харесваше... знаех, че двамата с него ви свързва нещо специално. Както казах, той трябваше да се ожени за теб от самото начало.

Мис Кейси я слушаше внимателно. И размишляваше над думите ѝ. Когато най-сетне заговори, тя беше присвила очи от злоба и болка.

— А когато разбра, че съм те проследила дотук и съм ти написала онази бележка, защо не се уплаши?

— Вероятно смятах, че вече си осъзнала следния факт: каквито и трудности да е имало или може би има в момента, ти си единствената, която някога е била от значение за Хари. — Мис Кейси я слушаше съсредоточено. — И, разбира се, направих нужното, за да бъдеш наказана, ако ми причиниш неприятности.

— Какво?

— Написах писмо до моя адвокат, което трябва да се отвори само ако умра внезапно в Рим или където и да било другаде. В него приложих копие от твоята бележчица и собственото ми обяснение защо предполагам, че е написана от теб.

Мис Кейси кимна мълчаливо, очевидно респектирана от думите ѝ. Прекрасно щеше да бъде да разбере, че всякакви по-нататъшни действия от нейна страна не биха довели до нищо добро. Тя обаче, все още прекалено разстроена, едва ли разсъждаваше трезво. Все още не беше дошъл моментът да проведат разговор по женски и да ѝ внуши, че е най-добре да си оправи външния вид, да се овладее и да му създаде дом в Англия, който да го очаква, след като бъде пуснат от затвора. Кони беше убедена, че те все още разполагаха с безотчетни пари. Нямаше обаче намерение да ръководи живота ѝ. Краката ѝ бяха изтръпнали от напрежение. Беше съумяла да запази привидно спокойствие и да изглежда нормална в присъствието на една особа, достатъчно опасна, за да я последва дотук и да ѝ отправя заплахи, че ще я убие, но не знаеше колко още ще издържи. Копнееше за сигурността на хотел „Франкоболо“.

— Няма да ти направя нищо — заяви с тъничко гласче мис Кейси.

— Щеше да е жалко, ако се наложеше ти да влезеш в затвора, точно когато Хари излиза оттам — отвърна Кони така непринудено, сякаш обсъждаха покупката на сувенири.

— Как можеш да си толкова хладнокръвна? — не скри учудването си секретарката.

— Благодарение на проклетите години на самота — отговори Кони, изправи се бавно и с достойнство се запъти към сервитьора. Даде му щедър бакшиш.

— *Grazie, tante grazie, Signora* — рече той.

Синьора! Тя със сигурност щеше да се върне всеки момент, а Кони нямаше търпение да ѝ поднесе своята изненада. Всичко ѝ се струваше много по-реално от тъжната и нещастна жена, седнала в пицарията, жената, която през по-голямата част от своя живот беше любовница на собствения ѝ съпруг и беше дошла в Рим, за да я убие. Хвърли поглед към мис Кейси и я отмина мълчаливо.

Нямаше какво повече да си кажат.

В бара, където Бари и Фиона влязоха, за да потърсят италианските му приятели, беше много шумно.

— Ето в този ъгъл седяхме — обясни ѝ той.

Заведението беше пълно с млади хора, а гигантският телевизионен екран беше поставен на такова място, че изглеждаше още по-внушителен. Предаваха футболен мач и всички бяха срещу „Ювентус“. Нямахше значение за кого са, в случая общият неприятел беше „Ювентус“. Играта започна и погълна Бари, който сякаш забрави за какво беше дошъл. Фиона също гледаше с интерес и дори започна да оспорва разгорещено решението, което очевидно беше взето в разрив с всеобщото желание.

— Обичате ли футбола? — попита я съседът ѝ.

Бари веднага я прегърна през раменете.

— Разбира малко, но аз бях тук, в същия този бар, по време на световното по футбол. *Irlanda*.

— *Irlanda!* — извика щастливо непознатият.

Бари извади снимките и му ги подаде, а той ги показва на своите приятели, които дойдоха и започнаха да пляскаат Бари по гърба. Надпреварваха се да споменават имена като Пол Макграт, Каскарино, Хаутън, Чарлтън. Явно си допаднаха. Чашите с бира прииждаха една след друга.

Фиона изгуби напълно нишката на разговора. Заболя я главата.

— Ако ме обичаш, Бари, пусни ме да се върна в хотела. Ще вървя само направо по „Виа Джовани“ и после ще завия наляво.

— Не знам.

— Моля те, Бари. Не искам кой знае какво.

— Бари, Бари — викаха приятелите му.

— Добре, но внимавай — рече той.

— Ще оставя ключа в бравата — обеща тя и му изпрати въздушна целувка.

Беше толкова безопасно, колкото и по улиците на нейния квартал в Дъблин. Слава богу, че Бари беше намерил приятелите си. Те ѝ се сториха напълно непринудени, но никой в началото не се сещаше за името на другия. Може би подобно поведение беше характерно за мъжете. Фиона се взираше в прозорците, покрай които се виждаха сандъчета и саксии със здравец, разбира се, много по-цветисти, отколкото в Ирландия.

В този момент зърна мистър Дън, който седеше сам в отсрещния бар с чаша бира пред себе си; тъжното му изражение издаваше, че се

намира на километри оттук. Без да се замисли, Фиона влезе в бара и си приближи до него.

— О, мистър Дън... ето че и двамата сме сами.

— Фиона! А къде е Бартоломео?

— С приятелите си по футбол. Заболя ме главата, така че той ме пусна да се прибера.

— О, значи ги е намерил.

Усмивката му беше едновременно мила и уморена.

— Да, и е безкрайно щастлив. А вие доволен ли сте от пътуването, мистър Дън?

— Да, разбира се.

Но тонът му прозвуча някак си унило и нерешително.

— Не би трябвало да стоите тук сам, все пак вие организирахте всичко със Синьора. Къде е тя между другото?

— На среща със свои приятели от Сицилия, нали е живяла там дълги години.

— О, много хубаво.

— Хубаво за нея — тя прекарва вечерта с тях.

— Става дума само за една вечер, мистър Дън.

— Доколкото знаем засега — отвърна той с горчивина.

Фиона го изгледа замислено. Тя знаеше толкова много. Знаеше например за съпругата му Нел, която имаше връзка с бащата на Бари. Макар и вече приключила, мисис Дън очевидно продължаваше да изпраща объркани писма и да се обажда, без да предполага, че Фиона е отговорна за внезапно настъпилия обрат. Фиона знаеше от Граня и Бриджид, че баща им не е щастлив, че се оттегля в кабинета си, където бе пресъздал една малка Италия, и почти не излиза оттам. Тя, както и всички, дошли на *viaggio*-то, знаеше, че той е влюбен в Синьора.

Знаеше, че предишната Фиона, стеснителната и срамежлива Фиона, щеше да остави нещата такива, каквито си бяха, и нямаше да се намеси. Но новата Фиона, щастливият вариант на старата, щеше да се бори. Пое си дълбоко въздух.

— Преди два дни Синьора ми каза, че вие сте направили възможно осъществяването на мечтата ѝ. Сподели, че никога не се е чувствала толкова значима, преди да ѝ дадете тази работа.

Мистър Дън не отговори така, както ѝ се искаше.

— Да, може би, но все още не се беше срещнала с нейните сицилианци.

— Тя го повтори отново днес на обяд — излъга младата жена.

— Така ли?

Той беше като дете.

— Мистър Дън, може ли да разговарям с вас откровенно и поверително?

— Разбира се, Фиона.

— И наистина ли няма да повторите никога пред никого това, което ще кажа, особено пред Граня и Бриджид?

— Определено.

Фиона усети, че ѝ се подкосяват краката.

— Май ще имам нужда да пийна нещо — заяви тя.

— Кафе, чаша вода?

— Бренди.

— Ако въпросът е толкова сериозен, по-добре ще е и аз да си поръчам бренди — отсъди Ейдан Дън.

— Мистър Дън, както знаете, мисис Дън не е тук с вас.

— Забелязах.

— Е, точно с нея е проблемът. Знаете ли, тя е приятелски, дори прекалено приятелски настроена към бащата на Бари. И майката на Бари прие това много зле. Да, много зле. Опита да се самоубие заради..., тази връзка.

— Какво?

Ейдан Дън беше шокиран.

— Връзката им вече приключи в нощта на *festa*-та в „Маунтинвю“. Ако си спомняте, мисис Дън се прибра у дома прекалено бързо и сега майката на Бари е много весела, а баща му... не поддържа вече прекалено приятелски отношения с мисис Дън.

— Фиона, не може да е вярно.

— Вярно е, мистър Дън, но вие се заклехте да не казвате на никого.

— Това са глупости, Фиона.

— Не, не са. Попитайте съпругата си, като се приберете. Тя е единственият човек, на когото можете да кажете... Но може би ще е най-добре изобщо да не подхващате този въпрос. Нито Бари, нито Граня и Бриджид знаят, няма смисъл и те да се разстройват...

Изглеждаше толкова почтена с огромните си очила, отразяващи светлините в бара, че Ейдан Дън просто нямаше как да не ѝ повярва.

— Защо тогава ми казваш, ако не искаш никой да разбере и да се разстрои от нещо, което вече е преминало?

— Защото... защото искам двамата със Синьора да бъдете щастливи. Не искам да си мислите, че вие пръв сте измамили съпругата си. Исках да знаете, че измамата вече съществува, че не е подхваната от вас и ловният сезон, така да се каже, е открит.

Младата жена спря рязко.

— Ти си невероятно дете — рече Ейдан.

Той плати сметката и двамата изминаха в пълно мълчание пътя до хотел „Франкоболо“. Ръкува се официално с нея във фойето и повтори:

— Невероятно дете.

И заизкачва стълбите към стаята, където Лади беше подредил всички предмети, които щеше да занесе утре, за да бъдат благословени от папата в църквата „Свети Петър“. Ейдан скри лице в дланите си. Беше забравил за плановите на Лади, а той беше приготвил шест броеници за папската благословия. Вече беше излъскал обувките вместо семейство Буона Сера, което не знаеше как да се справи с него.

Щом се качиха в стаята, Лу призна, че е изпълнен с желание към Сузи, но се опасява, че действията му няма да отговарят на силата на желанието му.

— Прекалих с пиенето — обясни той.

— Няма значение, имаме нужда от цялата си енергия за утрешната среща с папата — отвърна младата жена.

— О, боже, напълно бях забравил за проклетия папа — възкликна Лу и заспа на мига.

Бил Бърк и Лизи заспаха облечени на леглото. Събудиха се измръзнали в пет часа сутринта.

— Има ли шанс днешният ден да е по-спокоен? — размърда се той.

— Така ми се струва, след срещата с папата.

Лизи се оплакваше от необяснимо главоболие.

Бари се отпусна тежко на стола и Фиона се събуди.

— Забравих къде сме настанени — обяви той.

— О, Бари, само направо от заведението и след това — наляво.

— Не, в хотела. Отворих по погрешка няколко врати.

— Значи си бил порядъчно пиян — Фиона беше изпълнена със симпатия. — Добре ли прекара?

— Да, но има някаква мистерия — обясни завалено той.

— Несъмнено. Защо не пийнеш малко вода?

— Тогавя цяла нощ ще ходя в тоалетната.

— Ами ходи, така или иначе ще ходиш след всичката тази бира.

— Как се прибра? — попита я внезапно той.

— Както ти казах, съвсем просто е: вървиш все направо и накрая завиваш наляво. Изпий тази чаша.

— Разговаряла ли си с някого?

— Само с мистър Дън, срещнах го на връщане.

— Той е в леглото със Синьора — заяви неочаквано младият мъж.

— Никога досега не го е правил. Ти откъде знаеш?

— Чух ги, двамата си говореха, като минах покрай тяхната врата.

— Какво казваше той?

— Ами, нещо за храма на Марс отмъстителя...

— Както в лекцията си?

— Точно така. Струва ми се, че повтаряше лекцията само за нея.

— Божичко. Не е ли странно? — възкликна Фиона.

— Ще ти кажа нещо още по-странно. Всички онези момчета в бара изобщо не са отгук, а от другаде... Те са от долната част на Италия, близо до Бриндизи, където е пристанището. Пълно е със смокини и маслини, така казаха.

— И какво му е особеното?

Фиона му подаде още една чаша вода.

— Това е първото им идване в Рим, така казаха, значи няма как да съм ги виждал преди...

— Но вие се държахте като стари приятели.

— Знаем.

— Възможно ли е да си бил в друг бар?
— Нямам представа — отвърна мрачно Бари.
— Може би са забравили, че са идвали в Рим — предположи бодро тя.
— Човек не може да забрави такова нещо, не мислиш ли?
— Но те се сетиха за теб.
— И аз мислех, че си ги спомням.
— Хайде, ела да легнеш. Трябва да имаме ясен поглед за срещата с папата.
— О, боже, папата — възкликна младият мъж.

Кони връчи своята изненада на Синьора, когато се върна в стаята си. Пълен запис на речта на Ейдан. Беше купила диктофон, за да го направи.

Синьора се трогна до сълзи.

— Ще го слушам под възглавницата си, за да не те притеснявам — рече тя.

— С радост бих го изслушала още веднъж — уверя я Кони.

Синьора я погледна. Очите ѝ светеха някак странно, стори ѝ се зачервена.

— Всичко наред ли е, Констанца?

— Какво? О, да, абсолютно, Синьора.

Те седяха една до друга, всяка с проблемите си, които тази вечер може би щеше да разреши. Дали психически неуравновесената мис Кейси представляваше реална заплаха за Кони Кейн? И дали Нора О'Донъху щеше да се върне в малкото сицилианско градче, заемало централно място в живота ѝ в продължение на двайсет и три години? И двете имаха навика да пазят проблемите си вътре в себе си. Кони се питаше кое беше възпрепятствало Синьора за лекцията на Ейдан и защо тази вечер се прибра толкова късно и то сама. Синьора изгаряше от желание да попита дали Констанца беше получила новини от човека, написал неприятното писъмце.

— Утре е аудиенцията при папата — заяви внезапно Синьора.

— О, боже, бях забравила — призна Кони.

— Аз също. Какъв срам — изкиска се Синьора.

Папата изглеждаше леко болнав, но в добро разположение на духа. На всички им се стори, че гледаше право към тях. На площад „Свети Петър“ се бяха събрали стотици хора, но изглеждаше така, сякаш той се обръщаше лично към всеки.

— Радвам се, че не беше частна аудиенция — заяви Лади, сякаш подобно нещо изобщо беше възможно. — Такива големи събирания са някак си по-добри. Те показват, че религията не е мъртва в хората и най-вече не се налага да мислиш какво да му кажеш.

Лу и Бил Бърк изпиха по три студени бири, преди да отидат. Щом ги видя, Бари побърза да се присъедини към тях и да ги догони. Сузи и Лизи изядоха по два сладоледа. Всички си направиха снимки и предпочетоха да обядват заедно. Повечето бяха измъчвани от махмурлук или бяха прекалено разстроени, за да си приготвят сандвичи по време на закуската.

— Надявам се, че ще бъдете в по-добра форма за партито у синьор Гаралди утре — сподели неодобрително Лади с Кати и Фран.

Лу тъкмо минаваше край тях.

— Боже всемогъщи, партито — възкликна той и се хвана за главата.

— Синьора? — обърна се Ейдан към нея след обяда.

— Звучи доста официално, Ейдан. Преди ме наричаше Нора.

— Как мина срещата ти вчера, Нора?

Тя направи кратка пауза, преди да отговори.

— Беше интересна и макар да се проведе в един ресторант, успях да остана трезва, за разлика от останалите в групата. Изненадана съм, че Светият отец не беше повдигнат от алкохолните пари, излъчващи се от нашата група.

Той се усмихна.

— Аз се отбих в един бар, за да си удавя мъката.

— За каква мъка става въпрос?

Ейдан се постара да отговори възможно най-бодро.

— Ами, главната беше предизвикана от липсата ти по време на моята лекция...

Лицето ѝ светна и тя посегна към дамската си чанта.

— Но аз бях там. Виж какво направи за мен Констанца. Чух всичко дума по дума. Беше прекрасно, Ейдан, а те ти ръкопляскаха толкова въодушевено в края — явно си ги впечатлил. При следващата почивка ще отида там и ще изслушам още веднъж записа. Все едно ще бъде специална лекция само за мен.

— С удоволствие бих я повторил за теб...

В погледа му имаше толкова топлина. Той посегна към ръката ѝ, но Синьора я дръпна.

— Не, Ейдан, недей, моля те, не е честно. Да ме караш да мисля неща, които не би трябвало да мисля, например че ти... е, сякаш имаш по-особено отношение към мен и моето бъдеще.

— За бога, Нора, много добре знаеш, че е така.

— Ние и двамата държим много един на друг вече повече от година, но това е невъзможно. Ти живееш с своята съпруга и семейство.

— Но не за дълго.

— Е, да, Граня се омъжва, но нищо друго не се е променило.

— Напротив.

— Не мога да те слушам, Ейдан. Аз самата трябва да взема генерално решение.

— Те искат да се върнеш в Сицилия, нали? — попита я той с натежало сърце.

— Да, точно така.

— Никога не съм те питал защо си си тръгнала от Сицилия.

— Не, не си ме питал.

— Нито пък защо си останала толкова дълго.

— Е, това не показва ли нещо? Аз също не те разпитвам. Не задавам въпроси, чийто отговор бих искала да знам.

— Но аз ще им отговоря, обещавам ти, няма да премълча нищо.

— Нека да изчакаме. Не мисля, че е подходящо да си задаваме въпроси и да им отговаряме, докато сме тук, в Рим.

— Но ако не го направим, ти може да заминеш за Сицилия и тогава...

— И тогава какво? — попита едва чуто тя.

— И тогава от смисъла на живота ми няма да остане нищо — отвърна Ейдан и очите му се напълниха със сълзи.

Четирийсет и двамата поканени пристигнаха в дома на семейство Гаралди в пет следобед. Бяха облекли най-елегантните си тоалети и носеха фотоапарати. Сред групата се носеше слухът, че къщата ще бъде снимана от фоторепортери на списание „Хелоу“! Затова искаха да отнесат в родината си снимки от нея.

— Ще можем ли да правим снимки, как мислиш, Лоренцо? — попита Кати Кларк.

Лади беше нещо като домакин и го обсипваха с въпроси.

— Би трябвало... официални снимки по време на срещата и колкото си искаме на фасадата. Но ми се струва, че не е подходящо да снимаме покъщнината им, все пак някой може да я види и да...

Всички закимаха в знак на съгласие. Когато видяха сградата, те спряха, смаяни от великолепието ѝ. Дори Кони Кейн, свикнала да посещава места от класа, също беше впечатлена.

— Няма да ни пуснат тук, Сузи — прошепна Лу и разхлаби вратовръзката си, тъй като започваше да го души.

— Млъквай, Лу, как ще се издигнем в обществото, ако изпадаш в паника при вида на малко пари и класа — смъмри го шепнешком тя.

— Ето това е животът, за който съм родена — провъзгласи Лизи Дъфи и се поклони грациозно на портиера, който ги поведе по стълбите.

— Не ставай смешна, Лизи.

Бил Бърк беше притеснен. Не беше научил нито една наистина добра фраза, свързана с международното банково дело, която би извела напред кариерата му. Знаеше, че Лизи ще е разочарована от него.

Семейство Гаралди беше поканило свой фотограф. Имаше ли някой против да си направят снимки, които след това щяха да бъдат раздадени на гостите, преди заминаването им от Рим? Да има против ли? Та те бяха на седмото небе. Първо се снимаха Лоренцо и синьор Гаралди. После — Лоренцо и цялото семейство Гаралди. После групата плюс Синьора и Ейдан и накрая всеки си направи индивидуална снимка в подножието на стълбището. Очевидно в този дом не за първи път ползваха услугите на професионален фотограф.

Двамата намусени синове на семейството, които Лади беше забавлявал в билиардната зала в Дъблин, сега бяха значително по-жизнерадостни и побързаха да му покажат своята зала за игри. Навсякъде имаше подноси с вино и безалкохолни напитки. Бирата беше сервирана във високи елегантни чаши, чиниите бяха пълни с тарталети, кексчета и *crostini*.

— Може ли да снимам храната? — попита Фиона.

— Моля, заповядайте.

Съпругата на синьор Гаралди беше очарована от ирландските туристи.

— Бъдещата ми свекърва ме учи да готвя; бих искала да ѝ покажа нещо толкова елегантно.

— Мила ли е *la suocera*... свекървата? — поинтересува се синьора Гаралди.

— Да, много мила. Беше малко нестабилна, опита се да се самоубие, тъй като мъжът ѝ имаше връзка със съпругата на онзи човек. Но сега вече всичко приключи. Всъщност аз му сложих край. Лично аз!

Очите на Фиона светеха от възбуда и от изпитата марсала.

— *Dio mio*.

Ръката на синьора Гаралди политна към устата ѝ. Какви неща се случваха в свещената католическа Ирландия!

— Запознах се с нея покрай опита ѝ за самоубийство — продължаваше Фиона. — Доведоха я в моята болница. В много отношения аз я измъкнах и тя ми е безкрайно благодарна, затова сега ми дава уроци по висше готварско майсторство.

— Висше готварско майсторство — повтори синьора Гаралди.

Лизи мина покрай тях, широко разтвори очи от възхищение.

— *Che bella casa* — възкликна тя.

— *Parla bene Italiano* — обади се топло синьора Гаралди.

— Ами, ще имам нужда от тези познания, когато Гулиелмо бъде назначен на важен пост в международна банка, нищо чудно в Рим.

— Наистина ли ще бъде изпратен в Рим?

— Можем да изберем Рим или където и да е другаде, но този град действително е красив.

Щеше да има реч. Всички се събраха, извикаха Лади от стаята за игри, Кони — от картинната галерия, Бари — от подземния гараж с

автомобилите и мотоциклетите.

Докато се събираха, Синьора хвана Ейдан за ръката.

— Няма да повярваш какви недоразумения се случиха. Чух съпругата на Гаралди да обяснява на някого, че един от членовете на групата ни е хирург от международна величина, а Елизабета обясняваше, че Гулиелмо е прочут banker, възнамеряващ да се установи в Рим.

Ейдан се усмихна.

— И нима семейство Гаралди им повярва? — попита той.

— Съмнявам се. Първо, Гулиелмо пита вече три пъти дали може да осребри чек и какъв е днешният курс на италианската лира. Подобно поведение не говори за особена увереност.

Синьора отвърна на усмивката му.

— Нора? — промълви той.

— Не още... Нека изчакаме шоуто да тръгне.

Речта беше изключително топла. Семейство Гаралди никога не се беше чувствало така добре прието както в Ирландия, никога не бяха срещали подобна честност и приятелство. Днешният ден беше още един пример в това отношение. Те бяха дошли в дома им като непознати и щяха да си тръгнат като приятели. „Amici“ — изтръгна се едновременно от цялата група, когато той каза „приятели“.

— *Amici sempre* — потвърди синьор Гаралди.

След това вдигна ръката на Лади. Той щеше да бъде винаги добре дошъл в този дом. А те щяха да посетят отново хотела на неговия племенник.

— Можем да направим парти във ваша чест, когато дойдете в Дъблин — заяви Кони Кейн и всички закимаха пламенно, обещавайки да се включат активно.

Пристигнаха снимките. Превъзходни големи снимки върху елегантните стъпала на къщата. Сред десетките снимки, направени на *viaggio*-то, тези щяха да вземат със сигурност първото място.

След като огласиха дома с безброй *ciao*, *arrivederci* и *grazie*, курсистите от училище „Маунтинвю“ отново се озоваха на римските улици. Минаваше единайсет вечерта, но на никой не му се прибираще.

— Връщам се в хотела. Някой иска ли да му взема снимките, за да не ги разнася? — попита внезапно Ейдан.

И млъкна, очаквайки Синьора да вземе думата.

— Аз също се прибирам — застана до него тя. — Можем да ги вземем, така че, като се изпонапиете отново всичките, да не ги загубите.

Всички се усмигнаха разбиращо. Това, което бяха очаквали през цялата изминала година, най-после явно щеше да се случи.

Вървяха хванати ръка за ръка, докато намериха ресторант на открито с разхождащи се между масите музиканти.

— Ти ни предупреди да не ходим по такива места — рече Ейдан.

— Казах само, че са скъпи, а не, че не са прекрасни — отвърна Нора О'Донъху.

Седнаха и се разприказваха. Тя му разказа за Марио и Габриела и как беше живяла дълго и щастливо в тяхната сянка.

Той ѝ разказа за Нел и как така не разбрал кога и защо бе дошъл краят на добрите времена в брака им. Сигурното беше, че бяха отминали безвъзвратно. Сега живееха като непознати под общ покрив.

Тя му разказа как Марио беше умрял пръв, а малко след него и Габриела, как децата им искаха тя да се върне и да помага в хотела. Алфредо беше изрекъл думите, които бе копняла да чуе — че винаги са я смятали за своя майка.

Той сподели, че вече знаел за извънбрачната връзка на Нел. Че не се почувствал нито шокиран, нито наранен, само изненадан. Според него това беше типична мъжка реакция, малко арогантна и доста безчувствена, но такива бяха нещата.

Тя каза, че ще трябва да се види отново с Алфредо и да поговори с него. Но все още не знаеше какво да му отговори.

Той каза, че като се прибере, ще се изясни с Нел, ще продаде къщата и ще ѝ даде половината от парите. Все още не знаеше къде ще живее.

Върнаха се бавно в хотел „Франкоболо“. Бяха прекалено стари, за да имат типичния за младежите проблем „къде да отидем“. Но въпреки това точно такъв беше проблемът им. Не можеха да изгонят Лади от стаята му през нощта. Нито пък Констанца. Дватамата се спогледаха.

— *Buona sera*, синьор Буона Сера — започна Нора О'Донъху. — *C'è un piccolo problema...*

Проблемът не трая дълго. Синьора Буона Сера беше светски човек. Намери им свободна стая, без да отлага и да задава въпроси.

Дните в Рим летяха, после дойде ред на кратката разходка до Термини и влака за Флоренция.

— *Firenze* — извикаха в хор те, когато видяха името на таблото на гарата.

Не им тежеше, че тръгват; знаеха, че ще се върнат. Нали бяха хвърлили монети във фонтана „Треви“? Засега ги очакваше следващото ниво на италианския курс. Още не бяха решили как да го нарекат, но всички вече се бяха записали.

Настаниха се във влака. Сухата храна беше грижливо приготвена в багажа им. Семейство Буона Сера се бяха погрижили. Тази група не им беше създала никакви проблеми. А върхът беше неочакваната любов между двамата ѝ водачи! Бяха доста стари за любовни авантюри, разбира се, и от това едва ли щеше да остане и помен, когато се върнеха при половинките си, но пък неочакваните любовни разкрития бяха част от лудостта, съпровождаща всяка екскурзия.

По време на *viaggio*-то догодина щяха да отидат на юг от Рим, а не на север. Синьора каза, че непременно трябва да видят Неапол, а после да отидат и в Сицилия, в един хотел, който знаеше от времето, когато беше живяла там. Двамата с Ейдан бяха обещали на Алфредо. Бяха му казали също така, че дъщерята на Ейдан, Бриджид, или някой от нейните колеги ще отиде предварително, за да види дали може да включи хотела в организираните пътувания.

По настояване на Синьора Ейдан се обади в дома си. Разговорът с Нел се оказа по-лесен и по-кратък, отколкото предполагаше.

— Трябваше да разбереш някой ден — заяви лаконично Нел.

— Като се върна, ще обявим къщата за продажба и ще си поделим парите.

— Добре — съгласи се тя.

— Това не те ли вълнува, Нел? Нищо ли не означават за теб всички тези години?

— Те свършиха, нали току-що ми каза?

— Казах, че ще обсъдим техния край.

— Какво има да се обсъжда, Ейдан?

— Просто не искам да очакваш завръщането ми и да се подготвяш за него... а после да се окаже, че няма да се прибера.

В този момент той осъзна, че винаги се беше държал прекалено любезно и може би беше прекалено егоцентричен.

— Не искам да те разстройвам, но действително дори не знам в кой ден се връщаш — отвърна Нел.

Ейдан Дън и Синьора седнаха встрани от другите във влака е потънаха в новия си общ свят, който трябваше да планират.

— Няма да разполагаме с много пари — обясни той.

— Никога не съм имала пари, така че това не може да ме впечатли.

— Ще взема всичко от италианската си стая: бюрото, книгите, завесите и дивана.

— Да, по-добре е да върнете масата за хранене там, докато продадете къщата, дори ако трябва да вземете заем.

Синьора се стараяше да бъде практична.

— Ще си намерим малък апартамент още щом се приберем, сигурен съм.

— Една стая ще свърши същата работа.

— Не, не, трябва да разполагаме с повече от една стая.

— Обичам те, Ейдан — промълви тя.

И неизвестно поради каква причина, но всички останали от групата замлъкнаха, а влакът сякаш престана да вдига обичайния шум. Спогледаха се за момент. Решението беше взето. По дяволите дискретността. Отпразнуването беше по-важно. Останалите пътници никога нямаше да разберат защо четирийсетте човека, на чиито баджове пишеше „Виста дел Монте“, се оживиха и започнаха да пеят непознати ирландски песни, за да завършат с „Ариведерчи, Рома“.

Никога нямаше да разберат и защо повечето от тях побързаха да изтрият сълзите от очите си.

[1] Овенски задник (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Умопобъркан (англ.). — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.